



รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ชุดโครงการ สายธารแห่งคุณค่าสัตว์น้ำอ่าวบ้านดอน

โครงการ ห่วงโซ่อุปทานของสัตว์น้ำอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี: กลุ่มปลาและหมึก

The Supply Chain of Bandon Bay Aquarium, Suratthani Province
Fish and Squid Category

โดย

นิธนา เอี่ยมสะอาด และ สีนีนาท โชคดีเกิง

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

มีนาคม 2558

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ชุดโครงการ สายธารแห่งคุณค่าสัตว์น้ำอ่าวบ้านดอน

โครงการ ห่วงโซ่อุปทานของสัตว์น้ำอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี: กลุ่มปลาและหมึก

The Supply Chain of Bandon Bay Aquarium , Suratthani Province
Fish and Squid Category

คณะผู้วิจัย

สังกัด

นางสาวนิธนา เอี่ยมสะอาด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

นางสาวสินีนาท โชคดีเกิง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ชุดโครงการ ความร่วมมือ สกว.- มรส. การพัฒนางานวิจัยและการสนับสนุนงานวิจัย
เชิงพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี รุ่นที่ 2 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย)

บทสรุปผู้บริหาร

ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นผู้นำในภาคการประมงของโลก โดยข้อมูลจาก FAO year book 2008 จะเห็นว่า ปี 2551 ประเทศไทยสามารถผลิตสัตว์น้ำได้ประมาณ 3.8 ล้านตัน ประกอบด้วยผลผลิตสัตว์น้ำจากการจับ 2.4 ล้านตัน และจากการเพาะเลี้ยง 1.4 ล้านตัน ซึ่งหากคิดเป็นผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศภาคประมง ณ ราคาประจำปีจะมีมูลค่า 94,033 ล้านบาท คิดเป็น 8.96 % ของ GDP ภาคเกษตร หรือ 1.04 % ของ GDP รวมของประเทศ จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งซึ่งสามารถผลิตสัตว์น้ำซึ่งได้จากการทำประมงธรรมชาติ หรือการทำประมงพื้นบ้าน และจากการทำประมงแบบเพาะเลี้ยง ทั้งน้ำเค็มและน้ำกร่อย พื้นที่ตั้งอยู่ในฝั่งตะวันออกของภาคใต้ มีอ่าวที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้ คือ อ่าวบ้านดอนซึ่งเป็นอ่าวขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของชายฝั่งทะเลฝั่งตะวันออก มีพื้นที่ทั้งหมด 6 อำเภอของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ อำเภอไชยา อำเภอนาตาล อำเภอบ้านดอน อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์และอำเภอดอนสัก ซึ่งเป็นแหล่งรวมของระบบนิเวศทางทะเลที่สำคัญ อีกทั้งยังเป็นแหล่งอาหารขนาดใหญ่ของสัตว์น้ำซึ่งชุมชนที่อาศัยรอบอ่าวบ้านดอน จากข้อมูลข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาห่วงโซ่อาหารสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึก โดยมีสัตว์น้ำเป้าหมาย ได้แก่ ปลากระพง ปลากระบอก ปลากุเราะ ปลาทุและหมึก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ระบบการผลิตและระบบการตลาด ความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในห่วงโซ่อาหาร รวมทั้งการประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน รวมทั้งเสนอแนวทางฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างยั่งยืน และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนอ่าวบ้านดอนต่อไป ในการศึกษาครั้งนี้มีขนาดตัวอย่างเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงปลากระพงจำนวน 100 ราย และเกษตรกรทำประมงธรรมชาติจำนวน 150 ราย โดยใช้การสุ่มแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีพื้นที่ศึกษาในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอนาตาล อำเภอดอนสัก อำเภอไชยา อำเภอท่าชนะ

ผลการศึกษาแต่ส่วนมีรายละเอียดดังนี้

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของ เกษตรกรที่เลี้ยงปลากระพง

1.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของ เกษตรกรที่เลี้ยงปลากระพงในกระชัง

เกษตรกรที่เลี้ยงปลากระพงในกระชังจำนวน 65 ราย มีขนาดฟาร์มดังนี้ ฟาร์มขนาดเล็ก ฟาร์มขนาดกลาง และฟาร์มขนาดใหญ่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีรูปแบบการเลี้ยงเป็นแบบเจ้าของคนเดียว เกษตรกรมีประสบการณ์ระหว่าง 16-20 ปี เหตุผลที่เกษตรกรเลือกเลี้ยงปลากระพงคิดว่ารายได้ดี ในการลงทุนได้จากการใช้ทุนส่วนตัวและการกู้ยืม สำหรับขั้นตอนการเลี้ยงปลากระพงในกระชัง ฟาร์มขนาดเล็ก มีจำนวนกระชังเฉลี่ย 2.34 กระชัง มีปริมาตรเลี้ยงเฉลี่ย 37.79 ลูกบาศก์เมตรต่อกระชัง เนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ย 84.35 ลูกบาศก์เมตรต่อราย ฟาร์มขนาดกลาง มีจำนวนกระชังเฉลี่ย 4.96 กระชัง ปริมาตรเลี้ยงเฉลี่ย 83.29 ลูกบาศก์เมตรต่อกระชัง

เนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ย 397.75 ลูกบาศก์เมตรต่อราย และฟาร์มขนาดใหญ่มีจำนวนกระชังเฉลี่ย 10.83 กระชัง มีปริมาตรเลี้ยงเฉลี่ย 61.33 ลูกบาศก์เมตรต่อกระชัง เนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ย 640.00 ลูกบาศก์เมตรต่อราย ด้านการเตรียมพันธุ์ปลา เกษตรกรซื้อลูกปลาจากฟาร์มเอกชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี และฟาร์มเอกชนจากจังหวัดชลบุรีขนาดลูกพันธุ์ปลาเพื่อปล่อยในกระชังนั้นฟาร์มขนาดเล็กได้คัดลูกพันธุ์ปลาน้ำจืด 3-4 นิ้ว โดยมีอัตราการปล่อยพันธุ์ปลาในฟาร์มฟาร์มขนาดเล็กมีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 42.41 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร สำหรับฟาร์มขนาดกลางมีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 49.10 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร และฟาร์มขนาดใหญ่ มีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 67.23 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร ใน 1 ปีมีการเลี้ยงปลากระชังในกระชังจำนวน 2 รุ่น ฟาร์มขนาดเล็กมีระยะเวลาการเลี้ยงโดยเฉลี่ย 162.43 วันต่อรุ่น สำหรับฟาร์มขนาดกลางมีระยะเวลาการเลี้ยงโดยเฉลี่ย 143.75 วันต่อรุ่น ฟาร์มขนาดใหญ่ระยะเวลาการเลี้ยงโดยเฉลี่ย 145 วันต่อรุ่น การให้อาหารเกษตรกรที่เลี้ยงปลาให้อาหาร 1 ครั้งต่อวัน โดยฟาร์มขนาดเล็กมีการให้อาหารเฉลี่ย 26.96 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร สำหรับฟาร์มขนาดกลางให้อาหารเฉลี่ย 58.59 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และฟาร์มขนาดใหญ่ให้อาหารเฉลี่ย 48.72 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากระชังของฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 118,341.55 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 1,434.72 กิโลกรัมต่อฟาร์ม ราคาขายเฉลี่ย 132.57 บาท มีรายได้ 190,200.83 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 71,859.28 บาทต่อฟาร์ม สำหรับฟาร์มขนาดกลางมีต้นทุนรวม 506,307.02 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 4,509.38 กิโลกรัมต่อฟาร์ม ราคาขายเฉลี่ย 135.58 บาท มีรายได้ 611,381.74 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 105,074.72 บาทต่อฟาร์ม ฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 721,008.15 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 6,790.76 กิโลกรัมต่อฟาร์ม ราคาขายเฉลี่ย 130.00 บาท มีรายได้ 882,798.80 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 161,790.65 บาทต่อฟาร์ม

1.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากระชังในบ่อดิน

การเลี้ยงปลากระชังในบ่อดินโดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 ราย แบ่งขนาดฟาร์มเป็นฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษามีระดับประถมศึกษา มีรูปแบบการที่เลี้ยงแบบคนเดียว ประสบการณ์การเลี้ยงอยู่ระหว่าง 6-10 ปี เหตุผลในการเลี้ยงคือคิดว่ารายได้ดี การลงทุนใช้ทุนส่วนตัวและกู้ยืม เลือกพื้นที่บริเวณใกล้บ้าน ในการเลี้ยงฟาร์มขนาดเล็ก พื้นที่เลี้ยงเฉลี่ย 4.31 ไร่ต่อราย ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่มีพื้นที่เฉลี่ย 6.10 ไร่ต่อราย ด้านการเตรียมพันธุ์ปลาซื้อพันธุ์ปลากระชังจากฟาร์มเอกชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ฟาร์มเอกชนจังหวัดสตูล และฟาร์มเอกชนจากจังหวัดชลบุรี ลูกพันธุ์ปลามีขนาด 3-6 นิ้ว โดยไม่มีการอนุบาลลูกพันธุ์ปลา ฟาร์มขนาดเล็กมีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 2,765.59 ตัวต่อไร่ ฟาร์มขนาดใหญ่ มีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 3,583.33 ตัวต่อไร่ การเลี้ยงปลากระชังในบ่อดินใน 1 ปีเลี้ยงปลาจำนวน 1 รุ่น มีระยะเวลาการเลี้ยงเฉลี่ย 210 วันทั้งสองฟาร์ม การให้อาหารผู้ที่เลี้ยงให้อาหาร 1 ครั้งต่อวัน ฟาร์มขนาดเล็กมีการให้อาหารเฉลี่ย 1,670.66 กิโลกรัมต่อไร่ และฟาร์มขนาดใหญ่มีการให้อาหารเฉลี่ย 3,583.33 กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากระชังของฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 299,246.50

บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 2,579.31 กิโลกรัมต่อฟาร์ม ราคาขายเฉลี่ย 143.97 บาท มีรายได้ 371,343.26 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 72,096.72 บาทต่อฟาร์ม สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 661,203.94 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 4,430.74 กิโลกรัมต่อฟาร์ม ราคาขายเฉลี่ย 151.67 บาท มีรายได้ 672,010.34 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 1,080.40 บาทต่อฟาร์ม

1.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรทำประมงธรรมชาติ

ประมงธรรมชาติในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย แบ่งเป็นเรือขนาดเล็กและเรือขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประสบการณระหว่าง 6-10 ปี เหตุผลที่เลือกทำประมงธรรมชาติ ส่วนใหญ่คิดว่ารายได้ดี เงินที่นำมาใช้ลงทุนส่วนใหญ่ใช้ทุนส่วนตัวและเลือกทำประมงที่ใกล้บ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการทำประมงธรรมชาติของเรือ ได้แก่ อวนจมปลา อวนลาก ลอบปลา อวนลอยปลา ระยะเวลาการทำประมงต่อปี เรือขนาดเล็ก 161.69 เทียบต่อปี เรือขนาดใหญ่โดยเฉลี่ย 145.82 เทียบต่อปี ปริมาณปลาที่จับได้ เรือขนาดเล็กได้สัตว์น้ำเป้าหมายเฉลี่ย 65.70 กิโลกรัม ส่วนเรือขนาดใหญ่ได้สัตว์น้ำเป้าหมายเฉลี่ย 659.81 กิโลกรัม สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำประมงธรรมชาติเรือขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 4,766.36 บาทต่อเที่ยว จับสัตว์น้ำได้เฉลี่ย 65.70 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 93.49 บาท มีรายได้ 6,142.29 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 1,375.93 บาทต่อเที่ยว สำหรับเรือขนาดใหญ่ มีต้นทุนรวม 35,173.68 บาทต่อเที่ยว มีผลผลิตเฉลี่ย 659.81 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 88.72 บาท มีรายได้ 58,538.34 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 23,364.66 บาทต่อเที่ยว

2. ความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในโซ่อุปทานของสัตว์น้ำเป้าหมาย

ความเชื่อมโยงของการที่เลี้ยงปลากะพงในโซ่อุปทาน เริ่มต้นจากส่วนต้นน้ำ คือเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพง เมื่อเลี้ยงได้ปลาตามขนาดที่ต้องการของตลาดแล้วเกษตรกรทำการติดต่อกับผู้รับซื้อซึ่งอยู่ในส่วนของกลางน้ำในห่วงโซ่อุปทานประกอบด้วยแพเอกชน แพเอกชนรายย่อย พ่อค้าท้องถิ่น ร้านอาหาร โรงแรม ผู้รับจัดงานเลี้ยง ที่เกษตรกรขายให้โดยตรง หากพิจารณาในความเชื่อมโยงในส่วนกลางน้ำนี้พบว่าแพเอกชนรายใหญ่จะขายให้ร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่างๆ ขึ้นอยู่กับรายการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดจะมารับซื้อปลากะพง เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป สำหรับการขายปลาให้พื้นที่นอกอ่าวจะมีพ่อค้าคนกลางต่างจังหวัดเข้ามารับซื้อเพื่อนำไปขายในตลาดสดในต่างจังหวัด และยังขายไปยังโรงงานแปรรูปนอกอ่าวหรือนอกพื้นที่ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลาและกระบี่ เป็นต้น สำหรับผู้รับซื้อที่เป็นพ่อค้าท้องถิ่นจะขายให้กับแพเอกชน ขายให้กับร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่างๆ ขึ้นอยู่กับปริมาณการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดจะมารับซื้อปลากะพงเพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป

สำหรับความเชื่อมโยงของการทำประมงธรรมชาติในโซ่อุปทาน เริ่มจากส่วนต้นน้ำ คือ เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติตามสัตว์น้ำเป้าหมาย ได้แก่ ปลากระบอก ปลาเกะพง ปลาเกะรา ปลาทุ และหมึก เมื่อจับสัตว์น้ำจากการทำประมงธรรมชาติได้แล้วขายให้กับผู้รับซื้อซึ่งอยู่ในส่วนของกลางน้ำใน ห่วงโซ่อุปทาน ประกอบด้วย แพแอกชน พ่อค้าท้องถิ่น แพแอกชนรายย่อยที่อยู่ในพื้นที่ หากพิจารณาใน ความเชื่อมโยงในส่วนกลางน้ำนี้ พบว่าผู้รับซื้อที่เป็นแพแอกชนรายใหญ่จะขายให้ส่วนปลายน้ำ ได้แก่ ร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่างๆ ขึ้นอยู่กับรายการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและ พ่อค้าตามตลาดนัดจะมารับซื้อสัตว์น้ำเป้าหมาย เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป สำหรับหมึกจะส่งตรงไปยังโรงงานแปรรูปในอ่าวหรือในจังหวัดเพื่อนำไปแปรรูปต่อไป ส่วนการขายนอก อ่าวจะมีพ่อค้าคนกลางต่างจังหวัดเข้ามาสั่งซื้อ นำไปขายในตลาดสดในต่างจังหวัด และยังขายให้กับ โรงงานแปรรูปนอกอ่าวหรือนอกพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา และจังหวัดกระบี่ เป็นต้น สำหรับผู้รับซื้อที่เป็นพ่อค้าท้องถิ่นจะขายให้กับแพแอกชน ขายให้กับร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัด งานเลี้ยงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับปริมาณการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดจะมารับซื้อ สัตว์น้ำเป้าหมายเพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป

3. การประเมินมูลค่าเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของสัตว์น้ำเป้าหมายในอ่าวบ้านดอน

การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของการเลี้ยงปลาเกะพงมูลค่าที่เกิดจากการใช้ ประโยชน์ทางตรงของเกษตรกรที่เลี้ยงปลาเกะพงเกิดจากการนำผลผลิตจำหน่ายไปยังแพแอกชน แพแอกชน รายย่อย พ่อค้าท้องถิ่น ร้านอาหาร โรงแรมและผู้บริโภคโดยตรง พบว่ามูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์นี้มี มูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจในการเพาะเลี้ยงปลาเกะพงมีมูลค่า 13,764,160.20 บาทต่อปี และมูลค่าทาง เศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของการทำประมงธรรมชาติตามสัตว์น้ำเป้าหมายมีมูลค่า 35,760,475.82 บาทต่อปี

4. คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน

การพึ่งพาตนเองในชุมชนอ่าวบ้านดอนโดยรวมสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งทางด้าน เทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านจิตสำนึกและด้านสังคม ส่วนด้านคุณภาพชีวิต ด้านการทำงาน มีความพึงพอใจในอาชีพหรือการทำงานมากที่สุด ด้านครอบครัวมีความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนด้านสุขภาพและความเครียดพบปัญหาการนอนไม่หลับ รู้สึกเจ็บปวด โดยไม่ทราบสาเหตุ ใจสั่น เบื่ออาหาร เมื่อมีปัญหาที่ทานแก้ไม่ตก มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ รวมทั้งมักมีเรื่องกลุ้มใจ รู้สึกหงุดหงิดและโกรธง่าย ในด้านสิ่งแวดล้อมคิดว่าเป็นปัญหาน้อย ทั้งทางด้านเสียง แหล่งน้ำและอากาศ

5. แนวทางในการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูทรัพยากรประมง ให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ ยั่งยืนมีประเด็นดังนี้ เพิ่มการปลูกป่าชายเลนให้มากขึ้นและสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล (ปะการังเทียม)

สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การจัดประชุม ปรึกษาหารือ จัดทำข้อตกลงการใช้ประโยชน์ การจัดทำแผนบริหารจัดการ แผนปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ลดความขัดแย้ง และติดตามตรวจสอบ โดยจัดตั้งคณะทำงานร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระดับพื้นที่ต่าง ๆ กำหนดขอบเขตการทำคอกหอย เขตการทำประมงและเขตอนุรักษ์ในบริเวณอ่าวบ้านดอนให้มีความชัดเจน การร่วมมือและสร้างจิตสำนึกการรวมกลุ่มกันของชาวประมงในชุมชนและเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวบ้านดอน ได้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ป้องกันและออกปราบปรามผู้ที่ฝ่าฝืนการใช้เครื่องมือที่ผิดกฎหมาย รัฐสร้างกลไกร่วมกับชุมชน สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับชาวประมงในฤดูมรสุมและปิดอ่าวทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับการทำประมง และมีความถนัดและควรใช้วัตถุดิบการผลิตที่มีภายในท้องถิ่นเพื่อลดต้นทุนการผลิตและจัดหาตลาดรองรับ มีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ประมงในแต่ละตำบล จัดตั้งตลาดกลางการจำหน่ายสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ประมงทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

1. ในการเพาะเลี้ยงปลากะพง เกษตรกรควรมีการปรับปรุงหรือหาแนวทางการลดต้นทุน โดยอาจนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเพิ่มผลผลิต
2. หน่วยงานราชการควรให้คำแนะนำหรือช่วยพัฒนาสายพันธุ์ปลาให้มีความแข็งแรงและมีราคาถูกกว่าแหล่งขายลูกพันธุ์เอกชน อีกทั้งให้ความรู้ความเข้าใจ ให้คำแนะนำทางเทคนิคลดจนการป้องกันและการกำจัดโรคด้วยวิธีที่ถูกต้องได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ
3. ภาครัฐ ภาคเอกชนและคนในชุมชนควรมีการร่วมมือกันสร้างเป็นเครือข่ายเพื่อร่วมกันสร้างและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาแนวทางการรวมตัวของเกษตรกรเพาะเลี้ยงเพื่อลดต้นทุนในการผลิต รวมทั้งการสร้างอำนาจต่อรองทางด้านการตลาด
2. ศึกษาความต้องการเทคโนโลยีการผลิตและการป้องกัน กำจัดโรคของการเพาะเลี้ยงเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยง
3. ศึกษาการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลากะพง
4. ศึกษาเปรียบเทียบการเลี้ยงปลากะพงในพื้นที่ต่างๆ เพื่อนำแนวทางเพิ่มผลผลิตแก่เกษตรกร
5. ศึกษาแนวทางการจัดตั้งแพชุมชนในท้องถิ่นเพื่อให้ชาวประมงสามารถขายผลผลิตได้โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางหรือแพเอกชนรายใหญ่

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ศึกษากระบวนการผลิต ระบบการตลาด ศึกษาความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในโซ่อุปทานของ ประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจ ของสัตว์น้ำเป้าหมายที่มีต่อชุมชนอ่าวบ้านดอน ประเมินคุณค่าของสัตว์น้ำเป้าหมายที่มีต่อคุณภาพชีวิตของ คนในชุมชนอ่าวบ้านดอน และเสนอแนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีขนาดตัวอย่างเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงจำนวน 100 ราย และเกษตรกร ทำประมงธรรมชาติจำนวน 150 ราย โดยใช้การสุ่มแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอกาบัง อำเภอตะกั่วทุ่ง อำเภอไชยา อำเภอท่าชนะ

ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่บริเวณอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการเลี้ยงปลากะพงในกระชัง การเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินและการทำประมงธรรมชาติ ซึ่งมีสัตว์น้ำเป้าหมายที่ศึกษาได้แก่ ปลากะพง ปลากระบอก ปลาทุบ ปลาเก๋าและหมึก การเลี้ยงปลากะพงในกระชัง มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 65 ราย มีขนาด ฟาร์ม 3 ขนาด ได้แก่ ฟาร์มขนาดเล็ก ฟาร์มขนาดกลาง และฟาร์มขนาดใหญ่ ในส่วนต้นทุนและผลตอบแทน ในฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 118,341.55 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 1,434.72 กิโลกรัมต่อฟาร์ม มีรายได้ 190,200.83 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 71,859.28 บาทต่อฟาร์ม สำหรับฟาร์มขนาดกลางมีต้นทุนรวม 506,307.02 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 4,509.38 กิโลกรัมต่อฟาร์ม มีรายได้ 611,381.74 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 105,074.72 บาทต่อฟาร์ม ฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 721,008.15 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 6,790.76 กิโลกรัมต่อฟาร์ม มีรายได้ 882,798.80 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 161,790.65 บาทต่อฟาร์ม สำหรับการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 ราย แบ่งขนาดฟาร์มได้ฟาร์มขนาดเล็ก และฟาร์มขนาดใหญ่ สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินของฟาร์มขนาดเล็ก มีต้นทุนรวม 299,246.50 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 2,579.31 กิโลกรัมต่อฟาร์ม มีรายได้ 371,343.26 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 72,096.76 บาทต่อฟาร์ม สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 661,203.94 บาท ต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 4,430.74 กิโลกรัมต่อฟาร์ม รายได้ 672,010.34 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 10,806.40 บาทต่อฟาร์ม ส่วนการทำประมงธรรมชาติในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย แบ่งเป็นเรือขนาดเล็กและเรือขนาดใหญ่ สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำประมงธรรมชาติ เรือขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 4,766.30 บาทต่อเที่ยว มีผลผลิต สัตว์น้ำได้เฉลี่ย 65.70 กิโลกรัมต่อเที่ยว มีรายได้ 6,142.29 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 1,375.93 บาทต่อเที่ยว สำหรับเรือขนาดใหญ่ มีต้นทุนรวม 35,173.68 บาท ต่อเที่ยว จับสัตว์น้ำได้เฉลี่ย 659.81 กิโลกรัมต่อเที่ยว มีรายได้ 58,538.34 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 23,364.66 บาทต่อเที่ยว ในการพึ่งพาตนเองในชุมชนอ่าวบ้านดอนโดยรวมสามารถพึ่งพาตนเองได้ ด้านคุณภาพชีวิต ของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอนมีความพึงพอใจมากที่สุดในทุกด้าน แนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงเป็น ฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยการส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนให้มากขึ้นและการจัดสร้าง แหล่งอาศัยสัตว์ทะเล สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ มีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ประมงในแต่ละตำบล จัดตั้งตลาดกลางการจำหน่ายสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ประมงทั้งหมด

Abstract

The purpose of this research is to study the economic and social status of aqua cultural fishery such as snapper, and natural fishery such as, mullet, mackerel, thread-in fish and squid in the coastal fisheries of the Gulf of Bandon; study of the production and marketing system of such aqua animals; study the links of business enterprises in the supply chain of such aqua animals such as cultivated snappers, natural snapper, mullet, mackerel, thread-in fish and squid; assess the economic value of such aqua animals towards the quality of life of the people in the Bandon Gulf community and propose restoration of fishery resources as a sustainable economic base of the Surat Thani province by the extent of the population, i.e. natural fishery and aquaculture fishery, having 100 samples from natural fishery and aquaculture fishery. The region in the vicinity of Gulf of Bandon, i.e. Muang district, Kanchanadit district, Tha Chang district, Donsak district, Chaiya district, Tha Chana district, in Surat Thani province. The research conducted in both secondary and primary data collection, using questionnaires and interviews with those who were involved.

The result of the study showed that there is a fishery of target aqua animals in the area of Gulf of Bandon, Surat Thani province in traditional cages culture and in earthen ponds as well as natural fishery which has a target aqua animal of this study, namely snapper, mullet, mackerel, squid. Looking at the issues, it was found that in the sample group of cultivating snapper, The average investing cost was equivalent to 118,341.45 Baht per farm. Catching volume was 1,434.72 kilograms per farm, having the revenues of 190,200.83 Baht per farm. Net profit was 71,859.28 Baht per farm. For cultivation of Snapper in traditional cages culture of medium-sized farms, the average investment cost was 506,307.02 Baht per farm. Catching volume was 4,509.38 kg per farm, which generated a revenues of 611,381.74 Baht per farm. Net profit was 105,074.72 Baht per farm. For cultivation of Snapper in traditional cages culture of large farms, the average investment cost was 721,008.15 Baht per farm. Catching volume was 6,790.76 kg per farm. Net profit was 161,790.65 Baht per farm. For cultivation of Snapper in earthen ponds of small sized farms, The average investing cost was equivalent to 299,246.50 Baht per farm. Average total catch was 2,579.31 kilograms per farm. The average having the total revenue of 371,343.26 Baht per farm, having net income of 72,096.76 Baht per farm. For cultivating fish in earthen ponds of large farms, the average investments cost was 661,203.94 Baht per farm. Average total catch was 4,430.74 kilograms per farm Total revenue was 672,010.34 Baht per farm. Having net income of 10,806.40 Baht per farm. Whereas natural fishery in area of Bandon gulf, Suratthani Province, there are 150 samples classifying as small- sized fishing boats and big- sized fishing boats. For the costs and compensation from natural

fishery, small- sized fishing boats had total costs of 4,766.30 Baht per time with average products of aquatic animals of 65.70 kilograms per time with income of 6,142.29 Baht per time and net profit of 1,375.93 Baht per time. For big- sized fishing boats had total costs of 35,173.68 Baht per time with average products of aquatic animals of 659.81 kilograms per time with income of 58,538.34 Baht per time and net profit of 23,364.66 Baht per time. Generally, the self-reliance in the Gulf of Ban Don community as a whole can become self-reliance. The quality of life in community of Gulf of Bandon was most satisfied in all aspects and there was a guidelines for restoration of fishery resources if people in the community and all sectors in the area have knowledge, understanding and consciousness for a joint prevention, awareness and realize the importance of abundant of area and mangrove resources and the sea which will result the Gulf of Bandon become a sustainable economy base of Surat Thani province.

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยห่วงโซ่อุปทานของสัตว์น้ำอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี: กลุ่มปลาและหมึก สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะคณะวิจัยได้โอกาสและกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จันทร์จรัส เรียวเดชะ รองศาสตราจารย์มยุรี จัยวัฒน์ รองศาสตราจารย์นงนุช อังยุริกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เทพ วิไลพันธ์ และคณะทำงานของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย รวมทั้งคณะทำงานสถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่ได้สละเวลาอันมีค่า พุ่มเททั้งร่างกาย แรงใจมาดูแลให้คำปรึกษา แก้ปัญหาและดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ลุล่วงไปได้อย่างดี ท่านได้ช่วยให้เราเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง คณะวิจัยขอขอบพระคุณในความเป็น กัลยาณมิตรของท่านมา ณ ที่นี้ เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีที่ให้การสนับสนุนทุนในการทำวิจัยนี้ ทำให้คณะวิจัยได้มีโอกาสไปเรียนรู้ภูมิทัศน์หนึ่งของชุมชนในพื้นที่ อ่าวบ้านดอน

ขอขอบคุณเกษตรกรทำประมงทั้งการเลี้ยงปลาและประมงธรรมชาติ รวมทั้งคนในชุมชน อ่าวบ้านดอน หน่วยงานราชการ ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณ นักศึกษาและผู้ช่วยนักวิจัยทุกท่าน

คณะผู้วิจัย

30 มีนาคม 2558

สารบัญ	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(1)
บทคัดย่อ	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(9)
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของโครงการวิจัย	2
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	3
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับระบบโซ่อุปทาน	5
แนวความคิดเกี่ยวกับการบัญชีการเงิน การบัญชีบริหาร และการบัญชีต้นทุน	8
แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต	9
คุณค่าของทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์	14
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสัตว์น้ำ	17
ข้อมูลทั่วไปจังหวัดสุราษฎร์ธานี	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	41

สารบัญ (ต่อ)	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	44
ผลการศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	44
การตลาดและวิถีตลาดสัตว์น้ำอ่าวบ้านดอน	91
ความเชื่อมโยงโซ่อุปทานของสัตว์น้ำเป้าหมาย	101
ผลการประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของสัตว์น้ำเป้าหมาย	103
ผลการศึกษาการพึ่งพาตนเองในชุมชน	105
คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน	108
แนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี	113
บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	116
สรุปผลการศึกษา	116
ข้อเสนอแนะ	121
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	121
เอกสารอ้างอิง	122
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก บทความวิจัย	125
ภาคผนวก ข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	133
ภาคผนวก ค จำนวนเรือที่จดทะเบียนฯการมีไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องมือทำการประมงทั้งหมด จำแนกตามขนาดเรือเป็นรายจังหวัด ปี 2553	177
ภาคผนวก ง ภาพกิจกรรมภาคสนาม	178
ภาคผนวกอื่นๆ	185

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 ปริมาณผลผลิตปลากะพงจากการเพาะเลี้ยงในประเทศ ระหว่าง ปี 2549-2553	17
ตารางที่ 2.2 มูลค่าผลผลิตปลากะพงจากการเพาะเลี้ยง ปี 2549-2553	17
ตารางที่ 2.3 จำนวนประชากร พื้นที่เกษตรและผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรของ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	34
ตารางที่ 2.4 ปริมาณและมูลค่าเศรษฐกิจการประมงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2550-2552	35
ตารางที่ 3.1 ขนาดตัวอย่างและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างการเลี้ยงปลากะพง ปี พ.ศ. 2553	40
ตารางที่ 3.2 ขนาดตัวอย่างและสัดส่วนของตัวอย่างของเรือขนาดน้อยกว่า 14 เมตรตาม สัตว์น้ำเป้าหมาย	40
ตารางที่ 3.2 ขนาดตัวอย่างและสัดส่วนของตัวอย่างของเรือขนาดน้อยกว่า 14 เมตรตาม สัตว์น้ำเป้าหมาย	41
ตารางที่ 4.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในกระชัง	46
ตารางที่ 4.2 สภาพการเลี้ยงปลากะพงในกระชังของเกษตรกร	48
ตารางที่ 4.3 จำนวนกระชัง ปริมาตรและเนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ยของเกษตรกรเลี้ยงปลากะพง ในกระชัง	50
ตารางที่ 4.4 การเตรียมพันธุ์ปลากะพงที่เลี้ยงในกระชังใน 1 รุ่น	52
ตารางที่ 4.5 อัตราการปล่อยพันธุ์ปลากะพงเลี้ยงในกระชังใน 1 รุ่น	53
ตารางที่ 4.6 ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงปลากะพงที่เลี้ยงในกระชังใน 1 รุ่น	54
ตารางที่ 4.7 ปริมาณการให้อาหารปลากะพงที่เลี้ยงในกระชังใน 1 รุ่น	54
ตารางที่ 4.8 มูลค่าการลงทุนของการเลี้ยงปลากะพงในกระชังของฟาร์มขนาดเล็ก	56
ตารางที่ 4.9 ต้นทุน ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในกระชังต่อรุ่น ปีการผลิต 2553 : ฟาร์มขนาดเล็ก	58
ตารางที่ 4.10 มูลค่าการลงทุนของการเลี้ยงปลากะพงในกระชังของฟาร์มขนาดกลาง	59
ตารางที่ 4.11 ต้นทุน ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในกระชังต่อรุ่น ปีการผลิต 2553 : ฟาร์มขนาดกลาง	61
ตารางที่ 4.12 มูลค่าการลงทุนของการเลี้ยงปลากะพงในกระชังของฟาร์มขนาดใหญ่	62
ตารางที่ 4.13 ต้นทุน ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในกระชังต่อรุ่น ปีการผลิต 2553 : ฟาร์มขนาดใหญ่	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.14	สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน	65
ตารางที่ 4.15	สภาพการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน	66
ตารางที่ 4.16	ขนาดและเนื้อที่เลี้ยงของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน	67
ตารางที่ 4.17	การเตรียมพันธุ์ปลาที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน	68
ตารางที่ 4.18	อัตราการปล่อยพันธุ์ปลากะพงในบ่อดิน	68
ตารางที่ 4.19	ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน	69
ตารางที่ 4.20	ปริมาณการให้อาหารกะพงในบ่อดิน	69
ตารางที่ 4.21	ต้นทุนและค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินฟาร์มขนาดเล็ก	70
ตารางที่ 4.22	ต้นทุน ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินต่อรุ่น ปีการผลิต 2553 : ฟาร์มขนาดเล็ก	72
ตารางที่ 4.23	ต้นทุนและค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินฟาร์มขนาดใหญ่	73
ตารางที่ 4.24	ต้นทุน ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินต่อรุ่น ปีการผลิต 2553 : ฟาร์มขนาดใหญ่	75
ตารางที่ 4.25	ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำประมงธรรมชาติ	77
ตารางที่ 4.26	รูปแบบการทำประมงธรรมชาติ	78
ตารางที่ 4.27	ขนาดลำเรือ	79
ตารางที่ 4.28	เครื่องมือประมง	79
ตารางที่ 4.29	ระยะเวลาการทำประมง (จำนวนเที่ยวต่อปี)	80
ตารางที่ 4.30	ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ต่อเที่ยว	81
ตารางที่ 4.31	การลงทุนและค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ในการทำประมงของเรือขนาดเล็ก	82
ตารางที่ 4.32	การลงทุนและค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ในการทำประมงของเรือขนาดใหญ่	82
ตารางที่ 4.33	ต้นทุน ผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติในอ่าวบ้านดอน	85
ตารางที่ 4.34	ต้นทุน ผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติปลากะบอกในอ่าวบ้านดอน	86
ตารางที่ 4.35	ต้นทุน ผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติปลากะพงในอ่าวบ้านดอน	87
ตารางที่ 4.36	ต้นทุน ผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติกุ้งในอ่าวบ้านดอน	88
ตารางที่ 4.37	ต้นทุน ผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติปลาในอ่าวบ้านดอน	89
ตารางที่ 4.38	ต้นทุน ผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติหมึกในอ่าวบ้านดอน	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.39	การตลาดที่เลี้ยงปลากระพงในบ่อดิน	92
ตารางที่ 4.40	สภาพตลาดการเลี้ยงปลากระพงในบ่อดิน	93
ตารางที่ 4.41	การตลาดประมงธรรมชาติ	94
ตารางที่ 4.42	มูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจการเลี้ยงปลากระพง	103
ตารางที่ 4.43	มูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจการทำประมงธรรมชาติ	104
ตารางที่ 4.44	การพึ่งพาตนเองในชุมชนอ่าวบ้านดอนในภาพรวม	105
ตารางที่ 4.45	การพึ่งพาตนเองของชุมชนอ่าวบ้านดอนจำแนกตามด้าน	107
ตารางที่ 4.46	คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน	108
ตารางที่ 4.47	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการทำงาน	109
ตารางที่ 4.48	จำนวน ร้อยละ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว	110
ตารางที่ 4.49	ระดับความคิดเห็นในครอบครัว	111
ตารางที่ 4.50	ความคิดเห็นด้านสุขภาพและความเครียด	112
ตารางที่ 4.51	ความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม	112

สารบัญภาพ	หน้า
ภาพที่ 1.1 อัตราการขยายตัวของ GDP ภาคประมง	1
ภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 ปลากระพงขาว	27
ภาพที่ 2.2 ปลากระบอก	27
ภาพที่ 2.3 ปลากุเร	28
ภาพที่ 2.4 ปลาทุ	29
ภาพที่ 2.5 หมึกกล้วย	31
ภาพที่ 2.6 หมึกกระดอง	31
ภาพที่ 2.7 หมึกหอม	32
ภาพที่ 2.8 หมึกสาย	32
ภาพที่ 2.9 แผนที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี	34
ภาพที่ 2.10 แผนที่แปลงเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง หอย และปลาในกระชัง พื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	36
ภาพที่ 4.1 วิถีตลาดการที่เลี้ยงปลากระพงในอ่าวบ้านดอน ปี 2553	95
ภาพที่ 4.2 วิถีตลาดของปลากระบอก ในอ่าวบ้านดอน ปี 2553	96
ภาพที่ 4.3 วิถีตลาดประมงธรรมชาติของปลากระพงในอ่าวบ้านดอน ปี 2553	97
ภาพที่ 4.4 วิถีตลาดของปลากุเรในอ่าวบ้านดอน ปี 2553	98
ภาพที่ 4.5 วิถีตลาดของปลาทุในอ่าวบ้านดอน ปี 2553	99
ภาพที่ 4.6 วิถีตลาดของหมึกในอ่าวบ้านดอน ปี 2553	100
ภาพที่ 4.7 โซ่อุปทานของการที่เลี้ยงปลากระพงในอ่าวบ้านดอน ปี 2553	101
ภาพที่ 4.8 โซ่อุปทานของการทำประมงธรรมชาติในอ่าวบ้านดอน ปี 2553	102

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

อาหารเป็นสิ่งจำเป็นต่อร่างกายการรับประทานอาหารที่ดีมีประโยชน์ครบตามหลักโภชนาการทั้งห้าหมู่ส่งผลให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง อาหารประเภทปลาจัดได้ว่าเป็นอาหารโภชนาการชนิดโปรตีนซึ่งมีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อร่างกาย รวมทั้งยังมีความสำคัญทางเศรษฐกิจโดยมีการซื้อขายกันภายในประเทศและยังส่งขายต่างประเทศ ซึ่งสามารถทำรายได้ให้กับผู้เลี้ยงและผู้เกี่ยวข้องถึงขั้นประกอบอาชีพได้

ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นผู้นำในภาคการประมงของโลก มีข้อมูลจาก FAO year book 2008 จะเห็นว่า ปี 2551 ประเทศไทยสามารถผลิตสัตว์น้ำได้ประมาณ 3.8 ล้านตัน ประกอบด้วยผลผลิตสัตว์น้ำจากการจับ 2.4 ล้านตัน และจากการเพาะเลี้ยง 1.4 ล้านตัน ซึ่งหากคิดเป็นผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศ (GDP) ภาคประมง ณ ราคาประจำปี จะมีมูลค่า 94,033 ล้านบาท คิดเป็น 8.96% ของ GDP ภาคเกษตร หรือ 1.04% ของ GDP รวมของประเทศ



ภาพที่ 1.1 อัตราการขยายตัวของ GDP ภาคประมง

ที่มา: ณาตยา ศรีจันทิก (2554)

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่สามารถผลิตสัตว์น้ำซึ่งได้จากการทำประมงธรรมชาติหรือการทำประมงพื้นบ้าน และจากการทำประมงแบบเพาะเลี้ยง ทั้งน้ำเค็มและน้ำจืด มีที่ตั้งอยู่ในฝั่งตะวันออกของภาคใต้ มีสภาพภูมิประเทศที่หลากหลายทั้งที่ราบสูง ภูมิประเทศแบบภูเขา รวมทั้งที่ราบชายฝั่ง มีพื้นที่ครอบคลุมถึงในบริเวณอ่าวไทยทั้งบริเวณที่เป็นทะเลและเกาะ เกาะขนาดใหญ่เป็นที่รู้จักทั้งจังหวัดสุราษฎร์มีทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เช่น เกาะสมุย เกาะพะงันและหมู่เกาะอ่างทอง รวมทั้งมีอ่าวที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้ คือ อ่าวบ้านดอนซึ่งเป็นอ่าวขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของชายฝั่งทะเลฝั่งตะวันออก มีหาดเลนที่กว้างใหญ่ยื่นออกไปในทะเลประมาณ 1-2 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 6 อำเภอของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ อำเภอไชยา อำเภอนาหม่อม อำเภอพุนพิน

อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอดอนสัก มีสันดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ ซึ่งเป็นแหล่งรวมของระบบนิเวศทางทะเลที่สำคัญ อีกทั้งยังเป็นแหล่งอาหารขนาดใหญ่ของสัตว์น้ำซึ่งชุมชนที่อาศัยรอบอ่าวบ้านดอนมีวิถีชีวิตที่ผูกพันและใช้ประโยชน์มาช้านานทั้งทางตรงและทางอ้อมในบริเวณดังกล่าว จากข้อมูลข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาห่วงโซ่อาหารสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึก โดยมีสัตว์น้ำเป้าหมายได้แก่ ปลากระพง ปลากระบอก ปลาทุเร้า ปลาทุและหมึก โดยศึกษาระบบการผลิตและระบบการตลาด ความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในห่วงโซ่อาหารรวมทั้งการประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน เพื่อหาแนวทางฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างยั่งยืนและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนอ่าวบ้านดอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรเลี้ยงปลากระพงและเกษตรกรประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากระบอก ปลากระพง ปลาทุ ปลาทุเร้าและหมึก
2. ศึกษากระบวนการผลิตและระบบการตลาดของการเลี้ยงปลากระพงและประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากระพง ปลากระบอก ปลาทุ ปลาทุเร้าและหมึก
3. ศึกษาความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในห่วงโซ่อาหารของการเลี้ยงปลากระพงและประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากระพง ปลากระบอก ปลาทุ ปลาทุเร้าและหมึก
4. ประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจของสัตว์น้ำการเลี้ยงปลากระพงและประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากระพง ปลากระบอก ปลาทุ ปลาทุเร้าและหมึก
5. ประเมินคุณค่าของการเลี้ยงปลากระพงและประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากระพง ปลากระบอก ปลาทุ ปลาทุเร้าและหมึก ที่มีต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน
6. เสนอแนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงเป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาห่วงโซ่อาหารของสัตว์น้ำปลาและหมึกมีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ทำการรวบรวมข้อมูลดังนี้
เกษตรกรที่เลี้ยงปลากระพงจำนวน 379 รายและเกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติจำนวน 423 ราย ในอ่าวบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาห่วงโซ่อาหารของสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึก ได้แก่ ปลากระพง ปลากระบอก ปลาทุ ปลาทุเร้าและหมึกในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. ขอบเขตด้านเวลา
ในการทำวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 ปี เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกรกฎาคม 2555

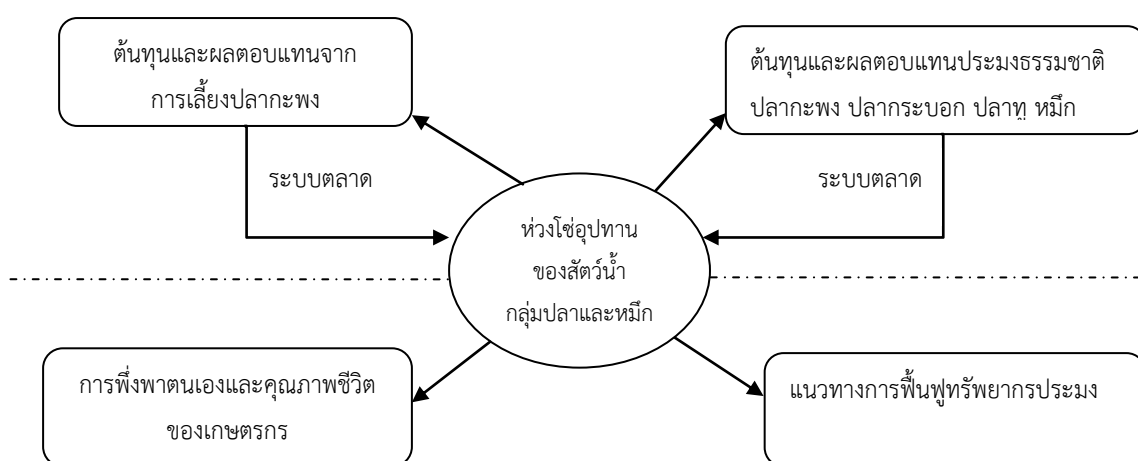
4. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการทำวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยที่อยู่บริเวณเฉพาะอ่าวบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอท่าฉาง อำเภอดอนสัก อำเภอไชยา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรเลี้ยงปลากะพงและเกษตรกรประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากระบอก ปลากะพง ปลาหู ปลาทุเรและหมึก ในอ่าวบ้านดอน
2. ระบบการผลิตและระบบการตลาดของเกษตรกรเลี้ยงปลากะพงและเกษตรกรประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากระบอก ปลากะพง ปลาหู ปลาทุเรและหมึก
3. ความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในโซ่อุปทานของเกษตรกรเลี้ยงปลากะพงและเกษตรกรประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากระบอก ปลากะพง ปลาหู ปลาทุเรและหมึก
4. คุณค่าทางเศรษฐกิจของของเกษตรกรเลี้ยงปลากะพงและเกษตรกรประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากระบอก ปลากะพง ปลาหู ปลาทุเรและหมึก
5. คุณค่าของของเกษตรกรเลี้ยงปลากะพงและเกษตรกรประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากระบอก ปลากะพง ปลาหู ปลาทุเรและหมึก ที่มีต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน
6. แนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงเป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์

ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) เป็นการเคลื่อนย้ายและเก็บรักษาปลาและหมึกที่ได้จากการเพาะเลี้ยง หรือได้จากประมงชายฝั่งจากธรรมชาติ ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปลายทางบริโภคโดยกระบวนการในแต่ละขั้น ห่วงโซ่อุปทานจะเพิ่มคุณค่าสินค้าซึ่งเกิดจากการประสานงาน ของสมาชิกห่วงโซ่อุปทานในทุกขั้นตอนตลอดเส้นทางห่วงโซ่อุปทานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ประโยชน์ร่วมกัน

ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) เป็นผลรวมต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการผลิตที่เกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิตผันแปรทั้งหมด ในกระบวนการผลิต ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ นี้ ผู้ผลิตสามารถเปลี่ยนแปลงเพิ่มหรือลดปริมาณการใช้ได้ตลอดช่วงระยะเวลาการผลิต ค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนผันแปรเป็นค่าอาหารปลา ค่าลูกพันธุ์ปลา ค่าแรง ค่าเคมีภัณฑ์และเวชภัณฑ์ และค่าเสียโอกาสของค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด เป็นต้น

ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) เป็นผลรวมต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายการผลิตที่เกิดจากการใช้ปัจจัยคงที่ในกระบวนการผลิต ซึ่งปัจจัยคงที่นี้ผู้ผลิตต้องเสียค่าใช้จ่ายในจำนวนคงที่เสมอ ไม่ว่าผู้ผลิตจะผลิตมากหรือน้อย หรือไม่ผลิตเลย ค่าใช้จ่ายเป็นต้นทุนคงที่ เช่น ค่าเสื่อมราคา อันได้แก่ ค่าเสื่อมราคารถยนต์ ค่าเสื่อมราคาเครื่องบดอาหาร ค่าเสื่อมราคาเรือ ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน เป็นต้น

ต้นทุนที่เป็นเงินสด (Cash Cost) เป็นต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น และผู้ผลิตจ่ายออกไปเป็นเงินสดทั้งหมด เพื่อซื้อปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาใช้ในกระบวนการผลิต ต้นทุนที่เป็นเงินสดนี้เกิดขึ้นได้ทั้งในส่วน of ต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ โดยต้นทุนที่เป็นเงินสดในส่วนที่เป็นต้นทุนผันแปร เช่น ค่าอาหารปลา ค่าพันธุ์ปลา ค่าแรง ดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าเวชภัณฑ์และเคมีภัณฑ์ เป็นต้น ในส่วนของต้นทุนเงินสดที่เป็นต้นทุนคงที่ เช่น ค่าภาษี ค่าเช่าที่ดิน ค่าบำรุงรักษาเครื่องจักร เป็นต้น

ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด (Non Cash Cost) เป็นต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต แต่เป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายไปจริง ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดนี้เกิดขึ้นได้ทั้งในส่วน of ต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่ โดยต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดในส่วนที่เป็นต้นทุนผันแปร เช่น ค่าลูกพันธุ์ปลาที่เลี้ยง ค่าแรงงานของตัวเอง เป็นต้น ส่วนต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดในส่วนที่เป็นต้นทุนคงที่ เช่น ค่าเสื่อมอุปกรณ์ที่ใช้งานเกิน 1 ปี เป็นต้น

มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Value) การวัดคุณค่า (มูลค่า) ของทรัพยากรในทางเศรษฐศาสตร์จะวัดจากการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ ซึ่งพิจารณาจากทั้งประโยชน์ทางตรงจากการบริโภคทรัพยากรนั้น และประโยชน์ทางอ้อมที่เกิดขึ้นแม้ว่าจะไม่ได้มาจากการบริโภค

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยห่วงโซ่อุปทานสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึกอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นี้ ได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับระบบโซ่อุปทาน

ภายใต้สภาพแวดล้อมทางธุรกิจในปัจจุบันบริษัทต่าง ๆ ยังคงมุ่งหน้าขยายตลาดของตน ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและแสวงหาวัตถุดิบจากทั่วโลก แนวโน้มของการที่ตลาดทั้งโลกจะรวมเป็นหนึ่งเดียว (Globalization) นี้ โซ่อุปทานประกอบด้วยหลายหน่วยของธุรกิจที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ผลิตวัตถุดิบ ผู้ผลิตชิ้นส่วน ผู้รับจ้างประกอบสินค้า ผู้ให้บริการขนส่งสินค้า ผู้ให้บริการบริหารคลังสินค้า และกระจายสินค้า รวมถึงผู้บริหารร้านค้าปลีก

ดังนั้นการจัดการโซ่อุปทานจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสนองตอบความต้องการจัดการต้นทุนที่มีประสิทธิภาพสูงย่อม สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุดตรงตามความต้องการ ในขณะเดียวกันบริษัทซึ่งดำเนินงานภายใต้โซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพสูงสุดย่อมได้รับการตอบสนองจากความพึงพอใจของลูกค้าที่เพิ่มมากขึ้นอย่างไรก็ตามในทางตรงกันข้ามความไร้ประสิทธิภาพในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของโซ่อุปทานก็ก่อให้เกิดผลกระทบไปยังหน่วยต่าง ๆ ของโซ่อุปทาน ดังนั้น การจัดการธุรกิจด้วยการมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน ภายในขอบเขตการปฏิบัติการทางธุรกิจของตนเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะบรรลุผลประโยชน์สูงสุด จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องทำการริเริ่มจริงจัง กระบวนการภายในทางธุรกิจพร้อมๆ กับการทำให้กระบวนการเหล่านี้สอดคล้องและเชื่อมประสานกันกับกระบวนการขององค์กรอื่น ๆ ที่อยู่ภายในโซ่อุปทานเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงนี้ที่ทำให้ผู้บริหารมุ่งให้ความสำคัญต่อการจัดการโซ่อุปทานมากขึ้น

ความหมายของโซ่อุปทานและการจัดการห่วงโซ่อุปทาน

Kotler P. (1999) กล่าวว่า ห่วงโซ่อุปทานเป็นห่วงโซ่ที่เชื่อมต่อระหว่างนักการตลาดกับผู้ซื้อเป้าหมาย ห่วงโซ่อุปทานอธิบายถึงช่องทางที่ยาวเริ่มจากวัตถุดิบนำไปผลิตหรือประกอบออกมาเป็นสินค้าสำเร็จรูป จนกระทั่งนำสินค้านั้นส่งมอบถึงผู้บริโภคแสดงให้เห็นถึงระบบการส่งมอบคุณค่าแต่ละกิจการมีส่วนร่วมในการสร้างคุณค่าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคุณค่ารวมในห่วงโซ่อุปทาน

Robert B.H. and Ernest L.N. (1893) ได้ให้ความหมายของการจัดการห่วงโซ่อุปทานว่าเป็นการจัดการกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุปทานของสินค้าและบริการ โดยการปฏิสัมพันธ์จะมีลักษณะเชิงบูรณาการ โดยมีเป้าหมายในการที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มและสนองตอบต่อความต้องการ

ของตลาด การผลิตการกระจายและการส่งมอบสินค้ารวมถึงการสื่อสารสนเทศของข้อมูลและข่าวสาร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลดต้นทุนรวมของธุรกิจและเพิ่มศักยภาพของการแข่งขัน เห็นได้ว่าการจัดการเกี่ยวข้องกับ ห่วงโซ่อุปทานกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางธุรกิจ ตั้งแต่แหล่งของวัตถุดิบต้นน้ำ จนถึงการผลิตและส่งมอบสินค้าและบริการปลายน้ำ กระบวนการเหล่านี้ จะครอบคลุมถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการให้ได้มา ซึ่งวัตถุดิบกระบวนการส่งเสริมกิจกรรมทางการตลาดและการผลิต รวมถึงกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าจนถึงมือผู้ต้องการสินค้า ทั้งนี้กระบวนการต่าง ๆ จะมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะบูรณาการ โดยมุ่งที่จะลดต้นทุนรวมและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ อันนำมาซึ่งความสามารถในการแข่งขันที่เหนือกว่า

ภารกิจสำคัญของห่วงโซ่อุปทานจะมุ่งให้ลูกค้าเกิดความพอใจสูงสุด โดยเน้นในเรื่องประสิทธิภาพเชิงต้นทุนและผลตอบแทนทางธุรกิจคือ กำไร แนวคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทาน จะมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยที่ระบบขับเคลื่อนของสังคม ถูกควบคุมด้วยกฎหมาย การจะจัดการเศรษฐกิจจึงหลีกเลี่ยงการนำกฎหมายมาใช้ไม่ได้ในระบบกลไกของการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่ได้กล่าวมาข้างต้น มีระบบกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องทุกขั้นตอน โดยเฉพาะถ้าเป็นระบบจัดการในเรื่องของการค้าระหว่างประเทศทุกเรื่องต้องมีกฎหมายมาจัดการแทบทุกกระบวนการ เริ่มตั้งแต่เมื่อตั้งต้นทำสัญญาซื้อขาย ต้องพิจารณาว่าจะนำกฎหมายของประเทศใดมาใช้แล้วเมื่อตกลงกันได้ก็ต้องพิจารณาถึงการขนส่งต่อไป ต่อเนื่องไปถึงการชำระเงินว่าจะชำระแบบใดแล้วจะมีการประกันภัยในสินค้าเหล่านั้นอย่างไร

การจัดการห่วงโซ่อุปทาน จึงเป็นการจัดลำดับของกระบวนการทั้งหมดที่มีต่อการสร้างความพอใจให้กับลูกค้า โดยเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการจัดซื้อ การผลิต การจัดเก็บ เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดจำหน่าย และการขนส่ง ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้จะจัดระบบให้ประสานกันอย่างคล่องตัวและไม่ได้ครอบคลุมเฉพาะหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กรเท่านั้น แต่ที่สำคัญจะสร้างความสัมพันธ์เชื่อมต่อกับองค์กรอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ผู้จัดการวัตถุดิบสินค้า บริษัทผู้ผลิต บริษัทผู้จำหน่ายรวมถึงลูกค้าของบริษัทจึงเป็นการเชื่อมโยงกระบวนการดำเนินธุรกิจทุกขั้นตอนที่เกี่ยวข้องด้วยกันเป็นห่วงโซ่หรือเครือข่ายให้เกิดการประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้า บริการ สร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า แต่ละหน่วยงานจึงมีความเกี่ยวเนื่องกันเหมือนห่วงโซ่ โดยที่ในห่วงโซ่อุปทานนั้นข้อมูลต่าง ๆ จะมีการแชร์ หรือแจ้งและแบ่งสรรให้ทุกแผนก ทุกหน่วยงานในระบบรับทราบ และใช้งานทำให้หน่วยงานแต่ละหน่วยงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมพงษ์ ศิริโสภณศิลป์ และคณะ (2549) ได้ให้ความหมายของห่วงโซ่อุปทาน เครือข่ายของธุรกิจที่มีแหล่งที่ตั้งกระจายกันเป็นเอกเทศต่อกัน ซึ่งมีการร่วมกันวางแผนและดำเนินการจัดหาสินค้าหรือบริการแก่ลูกค้า โดยการดำเนินงานในห่วงโซ่อุปทานหนึ่ง ๆ จะครอบคลุมตั้งแต่การคิดค้นพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการ การจัดหาแหล่งวัตถุดิบ การผลิตสินค้าและบริการการจัดเก็บสินค้า รวมถึงการจัดส่งสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้บริโภคซึ่งสิ่งนี้ขับเคลื่อนห่วงโซ่อุปทานให้ดำเนินการได้นั้น

ต้องอาศัยความสามารถของสมาชิกในโซ่อุปทานในการดำเนินงานต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมา ทั้งนี้บริษัทที่ประกอบธุรกิจในตลาดทุกบริษัทจะเป็นส่วนหนึ่งของโซ่อุปทานอย่างน้อย 1 โซ่

สาธิต พะเนียนทอง (2548) ได้ให้นิยามโซ่อุปทานว่าในโซ่อุปทานหนึ่ง ๆ ซึ่งประกอบด้วยองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ ผู้ส่งมอบวัตถุดิบ ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้ให้บริการจัดการคลังสินค้าผู้ขนส่งสินค้า และร้านค้าปลีก จะมีวิธีการจัดการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรดังกล่าวสามารถผลิตและกระจายสินค้าให้ถูกต้องตามปริมาณ เวลา และสถานที่ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุด

ธนัญญา วสุศรี และคณะ (2550) ได้ให้นิยามห่วงโซ่อุปทานว่า เป็นการรวมกลุ่มองค์กร หรือบริษัทที่ดำเนินธุรกิจ โดยมีการเชื่อมโยงกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องของข้อมูล สินค้า หรือบริการกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การจัดส่ง การจัดเก็บและการบรรจุ รวมถึงการจัดการกับสินค้าที่กลับคืนมาในห่วงโซ่อุปทาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการสนองตอบความต้องการของลูกค้าตามที่ต้องการและสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ลูกค้า ขณะที่ใช้ต้นทุนต่ำที่สุดหรืออาจกล่าวได้ว่าห่วงโซ่อุปทานหนึ่งประกอบด้วยเครือข่ายด้านผู้ขาย หรือผู้ส่งมอบ ผู้ผลิต และเครือข่ายด้านผู้ซื้อหรือลูกค้า

Beamon (1998) กล่าวว่า โซ่อุปทาน (Supply Chain) เป็นการรวบรวมกระบวนการภายในโรงงาน ตั้งแต่จากแหล่งวัตถุดิบเปลี่ยนแปลงเป็นผลิตภัณฑ์ แล้วนำส่งถึงมือผู้บริโภคสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน

1. การวางแผนการผลิตและการควบคุมสินค้าคงคลัง (The Production planning and Inventory control process) เป็นกระบวนการจัดการภายในโรงงาน ซึ่งในกระบวนการนี้จะเกี่ยวข้องกับการออกแบบ การวางแผนการผลิตทั้งหมดของโรงงาน ตั้งแต่วัตถุดิบจนเป็นผลิตภัณฑ์ และการจัดการเกี่ยวกับการควบคุมสินค้าคงคลังด้วย

2. การกระจายและการขนส่ง (The Distribution and Logistics process) เป็นการเริ่มในส่วนกระจายสินค้าและการขนส่ง ซึ่งผลิตภัณฑ์อาหารจะขนส่งถึงผู้ค้าปลีกโดยตรงหรืออาจจะไปพักสินค้าไว้ที่ศูนย์กระจายสินค้าแล้วถึงจะส่งไปให้กับผู้ค้าปลีก กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการจัดการสินค้าคงคลังและวิธีการขนส่ง

กระบวนการทั้งหมดจะเชื่อมโยงกันเกิดเป็นห่วงโซ่อุปทาน ดังนั้น การออกแบบและการจัดการทั้งหมดขึ้นกับการกำหนดการทำงานของโซ่อุปทานและวัตถุประสงค์ที่ต้องการ Christopher (1998) นิยามคำว่า โซ่อุปทานไว้ว่าเป็นโครงข่ายที่มีองค์กรต่าง ๆ มาเกี่ยวข้องต่อกัน ตั้งแต่ต้นทางของการผลิตจนถึงปลายทางของการผลิต ซึ่งมีกระบวนการและกิจกรรมที่แตกต่างกัน เพื่อสร้างคุณค่าในรูปของสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้บริโภคคนสุดท้าย

Mentzer, *et al.* (2001) ได้นิยามโซ่อุปทานว่าเป็นกลุ่มของบริษัทหรือองค์กรตั้งแต่ 2 บริษัทขึ้นไป ที่มีการติดต่อและประสานกันของการไหลของผลิตภัณฑ์ บริการการเงินและข้อมูล โดยเริ่มตั้งแต่แหล่งกำเนิดสินค้าหรือบริการผ่านไปยังผู้บริโภค

Swafford, P. M., *et al.* (2006) กล่าวว่า โซ่อุปทาน เป็นกระบวนการในการรวมหรือบูรณาการขององค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมการเปลี่ยนวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูปและส่งผ่านสินค้าเหล่านั้นให้แก่ผู้บริโภคคนสุดท้าย โซ่อุปทานยังรวมเอาต้นทุน เวลา การขนส่ง การบรรจุ และการจัดเก็บทั้งหมด ซึ่งอาจเกี่ยวเนื่องกับขั้นตอนที่ต่างกันในกระบวนการผลิต เพื่อให้สามารถส่งมอบสินค้าให้แก่ลูกค้าได้อย่างเหมาะสมและปัจจุบันโซ่อุปทานยังรวมถึงสินค้าที่ถูกส่งกลับคืนหลังจากที่ใช้งานเสร็จแล้ว ได้แก่ วัสดุทดแทน บรรจุภัณฑ์ที่นำกลับมาให้ใหม่ รวมทั้งการนำเศษของเสียมาใช้ประโยชน์

ไชยยศ มยุขพันธ์ (2537) ให้นิยามว่า โซ่อุปทาน เป็นเรื่องการเคลื่อนย้ายและเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปลายทางบริโภค กระบวนการในแต่ละขั้นโซ่อุปทานจะเพิ่มคุณค่าสินค้าซึ่งเกิดจากการประสานงานของสมาชิกโซ่อุปทานและบูรณาการโลจิสติกส์ในทุกชั้นตลอดเส้นทางโซ่อุปทานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ประโยชน์ร่วมกัน

แนวความคิดเกี่ยวกับการบัญชีการเงิน การบัญชีบริหาร และการบัญชีต้นทุน

อนงค์ แสงพรหมมา (2551) ได้กล่าวถึงความแตกต่างกันระหว่าง การบัญชีการเงิน การบัญชีบริหาร และการบัญชีต้นทุน ดังนี้

1. การบัญชีการเงิน เป็นการบัญชีที่จัดทำขึ้นเพื่อรายงานผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการในรูปแบบของงบการเงินเสนอต่อบุคคลภายนอกองค์กร อันได้แก่ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ หน่วยงานของรัฐบาล และบุคคลทั่วไปที่สนใจ กล่าวคือ ผู้ถือหุ้นต้องการทราบความสามารถในการดำเนินงานของกิจการ ในกรณีที่กิจการต้องการขอกู้เงินจากสถาบันการเงิน ผู้ให้กู้ย่อมสนใจข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการชำระดอกเบี้ย และการจ่ายเงินต้น ส่วนหน่วยงานของรัฐบาลจะต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานเพื่อการจัดเก็บภาษี และการที่การบัญชีการเงินจัดทำรายงานเสนอต่อบุคคลภายนอก ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปและต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี

2. การบัญชีบริหารหรือการบัญชีเพื่อการจัดการ เป็นการบัญชีเพื่อการวางแผนและควบคุม โดยจะต้องนำข้อมูลทางการเงินและการบัญชี มาทำการวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้ผู้บริหารนำไปใช้ในการวางแผน การควบคุมและการตัดสินใจ ซึ่งในการเสนอข้อมูลจะไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แต่จะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้ และไม่จำเป็นต้องจัดทำตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปทุกเรื่อง แต่ต้องเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้บริหารสามารถที่จะนำไปใช้ในการวางแผน การควบคุมและการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจได้

3. การบัญชีต้นทุน เป็นการบัญชีที่จัดทำเพื่อบริหารเกี่ยวกับต้นทุนในการผลิตสินค้าหรือต้นทุนในการบริหาร ซึ่งจะต้องสามารถคำนวณต้นทุนสินค้าส่วนที่ขายและต้นทุนสินค้าคงเหลือ

เพื่อใช้ในการจัดทำงานการเงิน นอกจากนั้นแล้วการบัญชีต้นทุนยังให้ข้อมูลที่เป็นเครื่องมือสำหรับการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจอีกด้วย

จากวัตถุประสงค์ของการบัญชีต้นทุนที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์สองประการแรกเป็นส่วนหนึ่งของการบัญชีการเงิน เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนของสินค้าในการจัดทำงานการเงิน กล่าวคือ จะต้องแสดงข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนของสินค้าที่ขายหรือต้นทุนขายในงบกำไรขาดทุน และแสดงข้อมูลต้นทุนสินค้าคงเหลือในงบดุล ซึ่งงบการเงินที่จัดทำขึ้นจะต้องนำเสนอแก่บุคคลภายนอก ส่วนวัตถุประสงค์สองประการหลัง เป็นส่วนหนึ่งของการบัญชีบริหาร เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนในการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจ

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าการบัญชีทั้งสามมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ การบัญชีต้นทุนจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนของสินค้าแก่บัญชีการเงิน เพื่อจัดทำงานการเงิน และให้ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าแก่บัญชีบริหารเพื่อใช้ในการวางแผน ควบคุม และตัดสินใจ ส่วนการบัญชีการเงินจะเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญของการบัญชีต้นทุนและการบัญชีบริหารซึ่งถ้าหากฐานข้อมูลของการบัญชีการเงินไม่ดีก็จะส่งผลต่อการบัญชีต้นทุน และการบัญชีบริหารด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต

ดวงมณี โกมารทัต (2543) ได้ให้ความหมายและความแตกต่างระหว่างต้นทุนทางบัญชีและต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ดังนี้ ต้นทุนทางบัญชี หมายถึง จำนวนเงินที่สามารถวัดได้โดยการจ่ายเงินสดหรือสินทรัพย์โดยการให้บริการหรือโดยการก่อหนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการรวมทั้งผลขาดทุนที่วัดค่าเป็นตัวเงินได้ ส่วนต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง จำนวนเงินที่ได้จ่ายออกไป (ต้นทุนทางบัญชี) รวมทั้งค่าเสียโอกาสของการใช้ปัจจัยการผลิตซึ่งมีค่าเท่ากับผลได้ที่สูญเสียไป เพราะการนำปัจจัยการผลิตไปใช้ในกิจกรรมอื่น

นาวิน แพทยานันท์ (2553) ได้ให้ความหมายของต้นทุนคือ มูลค่าของทรัพยากรที่ได้ใช้ไปในการผลิตต่าง ๆ ที่อาจจะเป็นต้นทุนทางบัญชี กล่าวคือ เป็นต้นทุนที่เห็นเป็นรูปของตัวเงินซึ่งได้มีการจ่ายไปจริงและมองเห็นเป็นตัวเงินอย่างชัดเจนส่วนต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์เป็นเรื่องของค่าเสียโอกาสของทรัพยากรนั้นๆ ในการนำไปใช้ประโยชน์ทางอื่นๆ ที่เป็นมูลค่าที่มองไม่เห็นเป็นตัวเงินอย่างชัดเจนหรืออาจจะรวมไปถึงต้นทุนที่เห็นเป็นตัวเงินอย่างชัดเจนด้วย

การจำแนกประเภทต้นทุน

อนงค์ แสงพรมมา (2551) ได้กล่าวถึงต้นทุนว่าสามารถจำแนกได้หลายประเภท ซึ่งต้นทุนประเภทต่าง ๆ จะมีความหมายแตกต่างกันตามเหตุผลที่จะนำข้อมูลต้นทุนไปใช้ ดังนั้น ในการศึกษาวิชาการบัญชีต้นทุน จะต้องทำความเข้าใจกับต้นทุนประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิชานี้ และวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง ในที่นี้จะจำแนกประเภทของต้นทุนตามหลักเกณฑ์ที่สำคัญ 8 หลักเกณฑ์ ดังนี้

1. การจำแนกต้นทุนตามลักษณะส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์

การจำแนกต้นทุนตามลักษณะส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ เป็นการจำแนกประเภทต้นทุนตามส่วนประกอบที่สำคัญในการผลิตสินค้า ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ต้นทุนวัตถุดิบ

วัตถุดิบนับว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญของการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปโดยทั่วไป ซึ่งต้นทุนที่เกี่ยวกับการใช้วัตถุดิบในการผลิตสินค้าอาจจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง หมายถึง วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิตและสามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าใช้ในการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งในปริมาณและต้นทุนเท่าใด รวมทั้งจัดเป็นวัตถุดิบส่วนใหญ่ที่ใช้ในการผลิตสินค้าชนิดนั้น ๆ เช่น ไม้แปรรูปจัดเป็นวัตถุดิบทางตรงของการผลิตเฟอร์นิเจอร์ ผ้าที่ใช้ในอุตสาหกรรมเสื้อผ้า ยางดิบที่ใช้ในการผลิตยางรถยนต์ แร่เหล็กที่ใช้ในอุตสาหกรรมถลุงเหล็ก กระดาษที่ใช้ในธุรกิจสิ่งพิมพ์ เป็นต้น

2) ต้นทุนวัตถุดิบทางอ้อม หมายถึง วัตถุดิบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยทางอ้อมกับการผลิตสินค้า แต่ไม่ใช่วัตถุดิบหลักหรือวัตถุดิบส่วนใหญ่ เช่น ตะปู กาว กระดาษทรายที่ใช้เป็นส่วนประกอบของการทำเครื่องหนังหรือเฟอร์นิเจอร์ น้ำมันหล่อลื่นเครื่องจักร เส้นด้ายที่ใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น

1.2 ต้นทุนค่าแรงงาน

ค่าแรงงาน หมายถึง ค่าจ้างหรือผลตอบแทนที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างหรือคนงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า โดยปกติแล้วค่าแรงงานจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ค่าแรงงานทางตรง และค่าแรงงานทางอ้อม

1) ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง หมายถึง ค่าแรงงานต่าง ๆ ที่จ่ายให้แก่คนงานหรือลูกจ้างที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าสำเร็จรูปโดยตรง รวมทั้งเป็นค่าแรงงานที่มีจำนวนมากเมื่อเทียบกับค่าแรงงานทางอ้อมในการผลิตสินค้าหน่วยหนึ่ง ๆ และจัดเป็นค่าแรงงานส่วนสำคัญในการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป เช่น คนงานที่ทำงานเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตก็ควรถือเป็นแรงงานทางตรง พนักงานในสายการประกอบ เป็นต้น

2) ต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อม หมายถึง ค่าแรงงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับค่าแรงงานทางตรงที่ใช้ในการผลิตสินค้า เช่น เงินเดือนผู้ควบคุมโรงงาน เงินเดือนพนักงานทำความสะอาดเครื่องจักร และโรงงาน พนักงานตรวจสอบคุณภาพ ช่างซ่อมบำรุง ตลอดจนต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับคนงาน เช่น ค่าภาษีที่ออกให้ลูกจ้าง สวัสดิการต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งค่าแรงงานทางอ้อมเหล่านี้จะถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายการผลิต

1.3 ค่าใช้จ่ายการผลิต

ค่าใช้จ่ายการผลิต หมายถึง ต้นทุนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่ไม่ใช่ต้นทุนวัตถุดิบทางตรงและค่าแรงงานทางตรงแต่เป็นต้นทุนที่ทำให้การผลิตดำเนินไปได้ เป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

ที่เกิดขึ้นในโรงงานซึ่งจัดเป็นค่าใช้จ่ายทางอ้อม คือ ไม่สามารถคำนวณเป็นต้นทุนสินค้าแต่ละหน่วยได้โดยตรง ค่าใช้จ่ายการผลิต อาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) วัตถุดิบทางอ้อม หรือวัสดุโรงงานใช้ไป หมายถึง ต้นทุนของวัตถุดิบที่ใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตสินค้า ซึ่งเป็นส่วนประกอบจำนวนน้อยหรือมักจะเป็นของใช้สิ้นเปลืองและไม่สามารถที่จะคำนวณเป็นต้นทุนของสินค้าแต่ละหน่วยได้โดยตรง

2) ค่าแรงงานทางอ้อม หมายถึง ค่าแรงงานที่จ่ายให้คนงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า แต่ไม่ได้ทำหน้าที่ในการผลิตสินค้าโดยตรงและไม่สามารถคำนวณเป็นต้นทุนของสินค้าแต่ละหน่วยได้โดยตรง

3) ค่าใช้จ่ายการผลิตอื่น ๆ หมายถึง ค่าใช้จ่ายการผลิตทุกชนิดที่ไม่ใช่วัตถุดิบทางอ้อม และค่าแรงงานทางอ้อม เช่น ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า เป็นต้น

2. การจำแนกต้นทุนตามความสำคัญที่มีต่อการผลิต

การจำแนกต้นทุนตามความสำคัญที่มีต่อการผลิต สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่

2.1 ต้นทุนขั้นต้น

ต้นทุนขั้นต้น หมายถึง ต้นทุนรวมระหว่างวัตถุดิบทางตรงและค่าแรงงานทางตรง ซึ่งตามปกติเราจะถือว่า ต้นทุนขั้นต้นจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการผลิต รวมทั้งเป็นต้นทุนที่มีจำนวนมากเมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามในยุคนปัจจุบัน การผลิตในธุรกิจบางแห่งมีการใช้เครื่องจักรมากขึ้น ทำให้ต้นทุนค่าแรงงานทางตรงลดลงลักษณะเช่นนี้ต้นทุนขั้นต้นจะมีความสำคัญลดลงเมื่อเทียบกับต้นทุนแปรสภาพ

2.2 ต้นทุนแปรสภาพ

ต้นทุนแปรสภาพ หมายถึง ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับแปรสภาพและเปลี่ยนรูปแบบจากวัตถุดิบทางตรงให้กลายเป็นสินค้าสำเร็จรูป ต้นทุนแปรสภาพจะประกอบด้วย ค่าแรงงานทางตรงและค่าใช้จ่ายการผลิต

3. การจำแนกต้นทุนตามความสัมพันธ์กับหน่วยวัดต้นทุน

การจำแนกต้นทุนตามความสัมพันธ์กับหน่วยวัดต้นทุน เป็นการพิจารณาว่าสามารถติดตามต้นทุนเข้าหน่วยวัดต้นทุนได้ง่ายและชัดเจนหรือไม่ โดยหน่วยวัดต้นทุนอาจหมายถึงผลิตภัณฑ์แผนก หรือสายผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งสามารถจำแนกต้นทุนได้ 2 ประเภท ได้แก่

3.1 ต้นทุนทางตรง หมายถึง ต้นทุนที่สามารถคิดหรือติดตามเข้าหน่วยวัดต้นทุนได้ง่ายและชัดเจน

3.2 ต้นทุนทางอ้อม หมายถึง ต้นทุนที่ไม่สามารถคิดหรือตามเข้าหน่วยวัดต้นทุนได้ง่ายและชัดเจน ซึ่งต้องปันส่วนหรือจัดสรรต้นทุนทางอ้อมให้หน่วยวัดต้นทุนต่าง ๆ

4. การจำแนกต้นทุนตามส่วนงานในการผลิต

การจำแนกต้นทุนเพื่อวัดผลการดำเนินงานเป็นการพิจารณาถึงต้นทุนจำนวนที่ได้ใช้ประโยชน์หมดแล้ว ซึ่งต้องถือเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวด เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับรายได้ของงวด การจำแนกต้นทุนนี้สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท

4.1 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ หมายถึง ต้นทุนที่คิดเป็นต้นทุนของสินค้า ได้แก่ วัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต ต้นทุนเหล่านี้จะถือเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีสินทรัพย์ จนกว่าผลิตภัณฑ์นั้นจะถูกขายออกไป ต้นทุนของผลิตภัณฑ์เรียกว่าต้นทุนขาย ถือเป็นค่าใช้จ่าย ซึ่งต้องนำไปหักรายได้ของงวดนั้นในงบกำไรขาดทุน

4.2 ต้นทุนงวดเวลา หมายถึง ต้นทุนที่หมดประโยชน์แล้วในงวดนั้นจะต้องนำไปหักรายได้ของงวดเวลาเดียวกัน เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ซึ่งได้แก่ต้นทุน และค่าใช้จ่ายทุกรายการ ที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุนประกอบด้วย ต้นทุนขาย ค่าใช้จ่ายในการขาย ค่าใช้จ่ายในการบริหาร รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

5. การจำแนกต้นทุนตามลักษณะความรับผิดชอบ

การจำแนกต้นทุนตามลักษณะความรับผิดชอบเป็นการจำแนกต้นทุนที่เกิดขึ้นในหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีหัวหน้าหน่วยงานรับผิดชอบต้นทุน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

5.1 ต้นทุนที่ควบคุมได้ หมายถึง ต้นทุนที่กิจกรรมสามารถสรุปได้ว่าหน่วยงานใดหรือบุคคลใดเป็นผู้รับผิดชอบหรือมีอำนาจที่จะทำให้ต้นทุนจำนวนนั้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากการตัดสินใจของผู้มีอำนาจนั้น

5.2 ต้นทุนที่ควบคุมไม่ได้ หมายถึง ต้นทุนที่ไม่ได้อยู่ในอำนาจที่หน่วยงานนั้น ๆ ที่จะควบคุมได้ คือไม่มีอำนาจที่จะทำให้ต้นทุนนั้นเปลี่ยนแปลงได้ โดยปกติต้นทุนที่ควบคุมไม่ได้ ของผู้บริหารระดับล่างมักจะเกิดจากการตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงกว่า

6. การจำแนกต้นทุนตามวัตถุประสงค์ของการตัดสินใจ

ในการดำเนินธุรกิจมักจะต้องประสบปัญหาต่างๆ ที่ผู้บริหารต้องทำการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่จะทำให้กิจการได้รับผลประโยชน์สูงสุด ข้อมูลทางด้านต้นทุนจะมีความสำคัญในการตัดสินใจซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ข้อมูลต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นมาทำการตัดสินใจ สามารถจำแนกประเภทต้นทุนได้ดังนี้

6.1 ต้นทุนจม หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นในอดีตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น การลงทุนซื้อเครื่องจักรมูลค่า 800,000 บาท เมื่อ 3 ปีที่แล้วผู้บริหารอาจขายเครื่องจักรนั้นไปหรือทิ้งเครื่องจักรไว้เฉย ๆ ภายหลังจากการตัดสินใจหยุดการผลิตหรือปิดโรงงาน

6.2 ต้นทุนส่วนต่าง หมายถึง ต้นทุนส่วนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง อันเป็นผลมาจากการตัดสินใจที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ผู้บริหารกำลังตัดสินใจว่าควรผลิตสินค้า 1,000 หน่วยหรือ 1,500 หน่วยในที่นี้จะต้องหาต้นทุนส่วนที่เพิ่มขึ้นแล้วนำไปเปรียบเทียบกับค่าขายที่เพิ่มขึ้น บางครั้งอาจเรียกว่า ต้นทุนส่วนเพิ่มหรือต้นทุนส่วนที่ลดลง

6.3 ต้นทุนเสียโอกาส หมายถึง ผลตอบแทนที่กิจการต้องสูญเสียไปจากการตัดสินใจในทางเลือกหนึ่ง เช่น กิจการมีเงินสด 100,000 บาท นำไปฝากธนาคารจะได้รับผลตอบแทนคือ ดอกเบี้ยแต่กิจการเลือกจะลงทุนทำธุรกิจ จึงทำให้เสียโอกาสได้รับดอกเบี้ยจากธนาคาร

6.4 ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ หมายถึง ต้นทุนที่ไม่เกิดขึ้นหากยกเลิกการผลิตสามารถประหยัดต้นทุนการผลิตได้

6.5 ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ หมายถึง ต้นทุนที่ยังคงเกิดขึ้นไม่ว่าจะยกเลิก หยุดกิจการชั่วคราว หรือต้นทุนปิดโรงงาน เช่น ค่าเสื่อมราคาโรงงาน ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร

7. การจำแนกต้นทุนความสัมพันธ์กับระดับของกิจกรรม

การจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรมของต้นทุน เป็นการพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงของต้นทุน เมื่อระดับกิจกรรมเปลี่ยนแปลงโดยระดับกิจกรรม อาจหมายถึง จำนวนหน่วยผลิต ชั่วโมงแรงงานทางตรง ชั่วโมงเครื่องจักร เป็นต้น ซึ่งสามารถจำแนกต้นทุนออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

7.1 ต้นทุนคงที่

ต้นทุนคงที่ หมายถึง ต้นทุนการผลิตที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณของผลผลิตไม่ว่าจะมีผลผลิตเป็นปริมาณมากน้อยเท่าไรก็ตามผู้ผลิตจะต้องเสียต้นทุนในจำนวนที่คงที่เพราะเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้ปัจจัยคงที่ในการผลิต ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่ผู้ผลิตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ได้ในช่วงระยะเวลาของการผลิต ได้แก่ ที่ดินและอุปกรณ์เครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังแบ่งต้นทุนคงที่ออกได้อีก 2 ประเภท คือ ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ผู้ผลิตจะต้องจ่ายในรูปของเงินสดในจำนวนที่คงที่ ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน ค่าภาษี ค่าประกัน ค่าดอกเบี้ยของเงินลงทุน เป็นต้น ส่วนต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายจำนวนคงที่ที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายออกจริงในรูปของเงินสดหรือเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ประเมิน ได้แก่ ค่าสึกหรอหรือค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์ ค่าใช้ที่ดินกรณีเป็นที่ดินของตนเองแต่ประเมินตามอัตราค่าเช่าที่ดินในท้องถิ่นนั้น และค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์

ค่าเสื่อมเครื่องมืออุปกรณ์จะใช้วิธีการคำนวณแบบเส้นตรงมีดังนี้

(สมศักดิ์ เปรียบพร้อม, 2531)

ค่าเสื่อมต่อปี = (อายุการใช้งานของเครื่องมือที่ซื้อมา-มูลค่าที่ซื้อมา)/อายุการใช้งาน (ปี)

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์ หมายถึง ค่าเสียโอกาสในการใช้เงินซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ คิดประเมินจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของมูลค่าเฉลี่ยของเครื่องมืออุปกรณ์

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์ = ((มูลค่าแรกซื้อ+มูลค่าซาก)/2) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ X % การใช้งาน

7.2 ต้นทุนผันแปร

ต้นทุนการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณของผลผลิต ต้นทุนผันแปร จึงเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้ปัจจัยผันแปรในการผลิต คือ เป็นปัจจัยการผลิตที่ผู้ผลิตสามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ได้ในช่วงระยะเวลาการผลิตหนึ่ง ๆ เช่น ค่าพันธุ์ปลา ค่าอาหาร ค่าจ้าง

แรงงาน เป็นต้น ต้นทุนผันแปรยังแบ่งออกได้เป็นต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด หมายถึง ต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตจ่ายออกไปจริงเป็นเงินสด ได้แก่ ค่าจ้างแรงงาน ค่าอาหาร ค่าพันธุ์ปลา ค่ายารักษาโรค เป็นต้น ส่วนต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายออกไปจริงเป็นเงินสด ซึ่งเป็นค่าปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของผู้ผลิตเอง ได้แก่ ค่าแรงงานในครอบครัว และค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนระยะสั้น เป็นต้นและที่ผู้ผลิตต้องหามาและใช้จ่ายไปในรูปแบบของสิ่งของ (สมศักดิ์ เจริญพร้อม, 2531)

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน คิดประเมินจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ ของค่าใช้จ่ายต้นทุนผันแปรทั้งหมด ในระยะเวลาการผลิต

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน = ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด $\times$ อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก $\times$ ระยะเวลาการผลิต

คุณค่าของทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์

Bateman , *et al.* (2002) กล่าวถึง การวัดคุณค่าของทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์ดังนี้

มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ การวัดคุณค่า (มูลค่า) ของทรัพยากรในทางเศรษฐศาสตร์จะวัดจากการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ ซึ่งพิจารณาจากทั้งประโยชน์ทางตรงจากการบริโภคทรัพยากรนั้น และประโยชน์ทางอ้อมที่เกิดขึ้นแม้ว่าจะไม่ได้มาจากการบริโภค ประเภทของคุณค่าทรัพยากรในทางเศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์ได้ 2 ลักษณะคือ

1. มูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ หมายถึง คุณค่าการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ได้รับอย่างเป็นรูปธรรม จากการใช้ประโยชน์จริงแบ่งเป็น 3 ประเภทหลัก คือ

1.1 มูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์โดยตรง

เป็นการคิดมูลค่าของทรัพยากรโดยตรงของมนุษย์ในฐานะผู้บริโภค เช่น การพิจารณาคูณค่าของสัตว์น้ำที่เป็นการใช้ประโยชน์ทางตรง ได้แก่ รายได้จากการจับสัตว์น้ำ การใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำในกรณีต่าง ๆ เช่น การใช้ประโยชน์จากเปลือกหอย เปลือกกุ้ง รวมทั้งรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเทศที่ได้รับจากการเข้าชมการประมงสัตว์น้ำ

1.2 มูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทางอ้อม

เป็นมูลค่าการใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำที่ไม่สามารถนำมาขายได้โดยตรง เป็นการใช้ประโยชน์ทางอ้อม เนื่องจากทรัพยากรนั้นเป็นปัจจัยการผลิตทำให้เกิดผลผลิตอย่างหนึ่งที่มนุษย์ใช้ประโยชน์ โดยไม่มีราคาผ่านตลาดแต่มีคุณค่ามหาศาลกับชุมชน เช่น การรักษาไว้ซึ่งระบบนิเวศในห่วงโซ่อาหาร หรือความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อคงความอุดมสมบูรณ์ในทะเล

1.3 มูลค่าเพื่อจะใช้ประโยชน์ในอนาคต

เป็นคุณค่าของทรัพยากรส่วนที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน แต่คิดว่ามีโอกาสใช้ในอนาคต เป็นคุณค่าของทรัพยากรที่สังคมต้องการรักษาไว้เพื่อเก็บไว้ในอนาคตหากต้องการใช้ ดังนั้นการอนุรักษ์ไว้จึงเป็นการเปิดโอกาสให้สามารถใช้ประโยชน์ในอนาคตเมื่อต้องการ

2. มูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากทางอื่น

มูลค่าที่เกิดขึ้นจากทรัพยากรในรูปความรู้สึกที่ดีต่อมนุษย์ เมื่อได้ทราบว่าสิ่งนั้นยังอยู่ในสภาพที่ดี แม้จะยังไม่เกิดการใช้ประโยชน์ก็ตาม มูลค่าในส่วนนี้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

2.1 มูลค่าการคงอยู่

มูลค่าที่สะท้อนความต้องการของบุคคล ที่ปรารถนาให้ทรัพยากรนั้นดำรงอยู่ในสภาพที่ดีต่อไปในอนาคต แม้ว่าผู้บริโภคนั้น จะไม่ได้มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์หรือไม่มีโอกาสได้ใช้ทรัพยากรนั้นเลยก็ตาม แต่ผู้บริโภครู้สึกพอใจที่จะให้ทรัพยากรนั้นคงอยู่ต่อไป เช่น ความรู้สึกที่ดีที่ทราบว่า ปลาในอ่าวไทยยังมีอยู่ เป็นต้น

2.2 มูลค่าที่เกิดจากการไม่ใช่แต่เก็บไว้เพื่อลูกหลานหรือผู้อื่น

มูลค่าของทรัพยากรที่บุคคลรุ่นปัจจุบันต้องการอนุรักษ์ไว้ให้ลูกหลานหรือคนรุ่นหลัง ได้เห็นหรือได้ใช้ประโยชน์ในอนาคตเป็นมูลค่าที่เกิดจากความรู้สึกที่ดีที่ต้องการจะรักษาทรัพยากรนั้นเพื่อชุมชนหรือเพื่อสังคม แม้ว่าตนเองจะไม่ได้ใช้ เช่น ความต้องการอนุรักษ์ปะการังไว้เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์

การประเมินมูลค่าทรัพยากร

คุณค่าของสิ่งมีชีวิตชนิดใดชนิดหนึ่งมีความซับซ้อนและไม่สามารถประเมินอย่างตรงไปตรงมาได้ เพราะเกี่ยวข้องกับสายใยแห่งชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตบนโลก จึงเกิดคุณค่าในหลายลักษณะพร้อมกันดังกล่าวข้างต้น การวัดมูลค่าหรือคุณค่ารวมของทรัพยากร จะหาได้โดยการรวมมูลค่าการใช้ประโยชน์ประเภทต่าง ๆ ของทุก ๆ คนในชุมชนที่อยู่ในขอบเขตของการประเมิน

การประเมินคุณค่าทรัพยากรที่ทำได้ง่ายที่สุดคือ การประเมินมูลค่าในส่วนที่เป็นการใช้ประโยชน์โดยตรง เพราะสามารถประเมินได้จากราคาตลาดที่มีการซื้อกัน แต่มูลค่าในหลายประเภทไม่ได้ผ่านระบบตลาดโดยตรง เช่น มูลค่าในด้านนันทนาการหรือความหลากหลายทางชีวภาพ ดังนั้นการประเมินมูลค่าทรัพยากรจึงต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ หลายวิธี โดยอาจใช้หลายวิธีร่วมกันหรือเลือกใช้บางวิธีเพื่อให้ได้ค่าที่สมบูรณ์ ขึ้นกับข้อจำกัดในแต่ละสถานการณ์ แนวทางการคิดมูลค่าของทรัพยากรทางทะเล ซึ่งดัดแปลงจากเทคนิคการคิดมูลค่าทาง เศรษฐศาสตร์โดยรวมของทรัพยากรทั่วไป โดยการคิดมูลค่าโดยรวมทางเศรษฐศาสตร์ ของทรัพยากรทางทะเลสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การคิดมูลค่าทรัพยากรทางทะเลโดยตรง

ทรัพยากรทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตซึ่งเป็นผลผลิตหรือบริการที่มีราคาในตลาดโดยตรงสามารถนำรายได้ไปประเมินมูลค่าการใช้ประโยชน์โดยตรง เช่น การประเมินมูลค่าแหล่งหญ้าทะเลจากรายได้และปริมาณการจับผลผลิตสัตว์น้ำ นอกจากนี้มูลค่าของทรัพยากร ยังรวมถึงรายได้ที่เกิดจากกิจกรรมนันทนาการหรือการท่องเที่ยว ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้าชมทรัพยากรนั้น ๆ โดยคิดจากค่าใช้จ่ายจากการเดินทาง ค่าที่พัก ค่าทำกิจกรรมอื่น ๆ ของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมสัตว์น้ำที่อ่าวบ้านดอน

2. การคิดมูลค่าทรัพยากรทางทะเลโดยอ้อม

เป็นการมุ่งประเมินแบบบูรณาการของมูลค่าทางระบบนิเวศโดยเน้นทางด้านสิ่งแวดล้อมและชีววิทยา ซึ่งไม่มีราคาโดยตรงทางการตลาด แต่มีวิธีการประเมินเพื่อสะท้อนมูลค่าออกมาที่นิยมใช้มีอยู่ด้วยกัน 6 วิธี คือ

2.1 การประเมินมูลค่าทรัพยากรทางทะเลโดยการเทียบเคียงราคาผ่านตลาด

เป็นการประเมินมูลค่าสินค้าใด ๆ ที่ไม่ได้ซื้อขายในตลาดโดยตรง เพียงแต่ใช้ราคาในตลาดเป็นตัวกลางในการเทียบเคียง

2.2 การประเมินมูลค่าทรัพยากรทางทะเลโดยการเทียบเคียงส่วนเพิ่มผลผลิต

1) การเทียบเคียงผลผลิตโดยตรงลดลง ตามหลักการที่ว่า หากระบบนิเวศน์ถูกระบบกระทบเพี้ยน ผลผลิตจะลดลง และทำให้มูลค่าผ่านตลาดลดลงด้วย

2) การเทียบเคียงทางผลผลิตชีวภาพทรัพยากรบางชนิดอาจไม่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจในด้านการใช้บริโภคแต่มีคุณค่ามหาศาลด้านอุตสาหกรรมทางชีวภาพ เช่น ใช้สกัดสารเคมีที่มีคุณสมบัติทางการแพทย์บางอย่าง และใช้ทดแทนสารเคมีบางชนิดได้ดังนั้น จึงสามารถใช้ราคาของสารเคมีที่ถูกทดแทนนั้นเป็นตัวบอกมูลค่าของทรัพยากรได้

2.3 การประเมินมูลค่าทรัพยากรทางทะเล

โดยการเทียบเคียงกับการลงทุน เป็นวิธีการประเมินมูลค่าทรัพยากรจากการใช้หลักการผลประโยชน์ที่ควรจะได้ เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบเพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศมี 3 ลักษณะ คือ การประเมินมูลค่าทรัพยากรจากการเสียโอกาส การประเมินมูลค่า ทรัพยากรจากการลงทุนในเชิงป้องกัน และการลงทุนทดแทน

2.4 การประเมินมูลค่าทรัพยากรทางทะเลด้วยวิธีการสำรวจด้านการใช้ประโยชน์

เป็นวิธีการประเมินมูลค่าโดยทางอ้อม ใช้พื้นฐานการวิจัยโดยการสอบถามผู้ใช้ทรัพยากรว่าเต็มใจที่จะจ่ายหรือเต็มใจที่จะรับการชดเชยในการใช้ทรัพยากรและให้คงอยู่ตลอดไป วิธีนี้ใช้หลักการประเมินสถานการณ์ ซึ่งสมมติให้ทรัพยากรมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นสถานการณ์สมมติที่มีโอกาสเกิดขึ้นจริง เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากในงานวิจัยที่มีการศึกษาเรื่องการประเมินมูลค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.5 การประเมินมูลค่าทรัพยากรทางทะเลด้านต้นทุนการหรือการท่องเที่ยว

แนวคิดของวิธีการนี้คือ ทรัพยากรให้คุณประโยชน์ในทางต้นทุนการแก่ผู้เดินทางซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นระหว่างการเดินทาง ฉะนั้น จึงนำค่าใช้จ่ายและค่าเวลาที่สูญเสียไปในการเดินทางเป็นตัวแทนของราคา

2.6 การประเมินมูลค่าทรัพยากรโดยวิธีประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม

เป็นการประเมินมูลค่าทรัพยากรผ่านตลาดขึ้นกับองค์ประกอบของทรัพยากร โดยเน้นการบริการด้านคุณภาพสภาพแวดล้อม เช่น ความสวยงามของภูมิทัศน์ อากาศบริสุทธิ์ และอื่น ๆ ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมเหล่านี้จะมีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้ใช้ทรัพยากร

ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์น้ำเป้าหมาย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การเลี้ยงปลากะพง และประมงชายฝั่งจากธรรมชาติซึ่งมีสัตว์น้ำกลุ่มเป้าหมายได้แก่ ปลากะพง ปลาเก๋า ปลากระบอก ปลาทุและหมึก สำหรับพื้นที่เป้าหมายในการศึกษาได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอไชยา อำเภอนาตาล อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอดอนสัก

การเลี้ยงปลากะพง

สำหรับสัตว์น้ำที่ศึกษาจัดเป็นสัตว์น้ำเศรษฐกิจของประเทศ และมีข้อมูลสถิติอ้างอิงถึงปริมาณการผลิตที่ได้จากการเพาะเลี้ยงปลากะพงดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ปริมาณผลผลิตปลากะพงจากการเพาะเลี้ยงในประเทศ ระหว่าง ปี 2549-2553

ปริมาณ : พันตัน

ปี	เพาะเลี้ยงปลากะพง		รวม
	ในกระชัง	บ่อดิน	
2549	15.52	2.88	18.40
2550	12.37	2.66	15.03
2551	12.81	1.96	14.78
2552	14.82	2.04	16.86
2553	17.42	5.48	22.89

ที่มา : รายการข้อมูลบริการเว็บเซอร์วิสผ่านระบบ statXchange ด้วยมาตรฐาน statXML โครงการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลสถิติภาครัฐ ของ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2555)

จากตารางจะเห็นได้ว่าการเพาะปลาล้างกะพงจะได้มาจากการเพาะเลี้ยงในกระชังและบ่อดิน โดยการเพาะเลี้ยงปลากะพงในกระชังจะมีปริมาณมากกว่าในบ่อดิน สำหรับมูลค่าของการเพาะเลี้ยงทั้งในกระชังและบ่อดินดังแสดงตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 มูลค่าผลผลิตปลากะพงจากการเพาะเลี้ยง ปี 2549-2553

มูลค่า : พันบาท

ปี	เพาะเลี้ยงปลากะพง		รวม
	ในกระชัง	บ่อดิน	
2549	1,493,872	288,024	1,781,896
2550	1,069,841	258,294	1,328,135
2551	1,276,906	210,214	1,487,120
2552	1,503,414	196,650	1,700,064
2553	1,451,566	570,183	2,021,749

ที่มา : รายการข้อมูลบริการเว็บเซอร์วิสผ่านระบบ statXchange ด้วยมาตรฐาน statXML โครงการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลสถิติภาครัฐ ของ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2555)

จากตารางเห็นได้ว่ามูลค่าจากการเพาะเลี้ยงปลากะพงในกระชังมีมูลค่าสูงกว่าการเพาะเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินเป็นอย่างมาก

การเลี้ยงปลากะพง

สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง (2550) ได้กล่าวถึงปลากะพงว่าสามารถอาศัยอยู่ได้ทั้งในน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม ปลาชนิดนี้เลี้ยงแพร่หลายในเขตจังหวัดชายทะเลของประเทศไทย ทั้งในอ่าวไทยและฝั่งทะเลอันดามัน เนื่องจากเลี้ยงง่าย โตเร็ว เนื้อมีรสชาติดีและมีราคาดีอีกด้วย โดยสามารถจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ เช่น ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย ฮองกง และจีน สำหรับรูปแบบการเลี้ยงมีรูปแบบดังต่อไปนี้

1. การเลี้ยงปลากะพงขาวในนาข้าว

จากการที่ปลากะพงขาวสามารถอาศัยอยู่ในน้ำจืดได้ จึงมีเกษตรกรที่ทำนาข้าวนิยมนำลูกปลากะพงขาวมาเลี้ยงในนาข้าวเป็นการเพิ่มรายได้ แต่การเลี้ยงปลากะพงขาวในนาข้าวนี้ ส่วนใหญ่จะโตไม่ถึงขนาดตลาด เกษตรกรมักจะจำหน่ายปลาดังกล่าวให้เกษตรกรที่เลี้ยงในบ่อหรือในกระชังนำไปเลี้ยงต่อ ทั้งนี้เนื่องจากน้ำในนาข้าวจะแห้งและถึงระยะเวลาเก็บเกี่ยวข้าวก่อนที่ปลาจะโตได้ขนาดตลาด

1.1 การเตรียมนาข้าว

เมื่อถึงฤดูฝนเกษตรกรที่ทำนาข้าว และต้องการเลี้ยงปลากะพงขาว จะทำความสะอาดนาข้าวและกักเก็บน้ำ เกษตรกรที่ต้องการเลี้ยงปลาในนาข้าวเป็นระยะเวลานาน จะนำลูกปลากะพงขาวไปปล่อยเลี้ยงในนาข้าวก่อนไถนาและปักดำต้นข้าว เกษตรกรบางส่วนจะทำการไถนาและปักดำต้นข้าวให้เสร็จเรียบร้อยก่อนจึงจะนำลูกปลามาปล่อยภายหลัง ระยะเวลาเริ่มแรกของการเลี้ยงไม่แน่นอนในแต่ละท้องที่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ เช่น ถ้าอยู่ใกล้แหล่งน้ำชลประทานก็เริ่มดำเนินการได้เร็ว บางแหล่งต้องอาศัยน้ำจากแม่น้ำเท่านั้นก็ต้องรอให้ถึงฤดูฝน เพื่อให้มีน้ำในแม่น้ำเปลี่ยนจากน้ำเค็มเป็นน้ำจืดก่อนจึงจะดำเนินการได้ ในบริเวณนาข้าวนั้น รอบ ๆ คันนาจะต้องขุดร่องลึกลงไปกว่าปกติประมาณ 50-60 เซนติเมตร กว้างประมาณ 1 เมตร เพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของปลา

1.2 การเตรียมพันธุ์ปลา

ปลากะพงขาวที่จะนำมาเลี้ยงในนาข้าวควรมีขนาดความยาวตัว 1-2 นิ้ว และจะต้องเป็นปลาที่ไม่ได้ฝึกให้กินเนื้อปลาหรืออาหารไม่มีชีวิตอื่น ๆ มาก่อน ทั้งนี้เพราะการเลี้ยงปลาในนาข้าวเป็นการเลี้ยงแบบเสริมรายได้ โดยให้ปลากินอาหารธรรมชาติในนาข้าว ลูกปลาที่จะนำมาเลี้ยงจะต้องเป็นลูกปลาที่กินอาหารมีชีวิตตลอดระยะเวลาที่อยู่ในโรงเพาะพันธุ์จนถึงนำไปปล่อยในนาข้าว ถ้านำลูกปลาที่ได้รับการฝึกให้กินเนื้อปลา หรืออาหารไม่มีชีวิต ลูกปลาก็จะเคยชินกับการกินอาหารจากการให้ความสามารถในการล่าเหยื่อหาอาหารธรรมชาติก็จะลดลง การขนส่งลำเลียงลูกปลามาปล่อยเลี้ยงในนาข้าวก็สามารถลำเลียง โดยการบรรจุในถุงพลาสติกอัดออกซิเจนแบบเดียวกับการขนส่งลำเลียงปลาทั่วไป

1.3 อัตราการปล่อย

การเลี้ยงปลากะพงขาวในนาข้าวเป็นการเลี้ยงแบบเสริมรายได้ของเกษตรกรจึงมีอัตราการปล่อยไม่หนาแน่น ประกอบกับไม่มีการให้อาหารโดยให้ปลาหากินอาหารตามธรรมชาติ

ซึ่งได้แก่ ลูกปลา และกุ้งฝอย เป็นต้น โดยทั่ว ๆ ไปจะปล่อยปลากะพงขาวลงเลี้ยงในนาข้าวด้วยอัตรา 800 ตัว/ไร่ หรือ 1 ตัว/2 ตารางเมตร

1.4 การเจริญเติบโตและผลผลิต

การเจริญเติบโตและผลผลิตของปลาที่เลี้ยงในนาข้าวขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่เลี้ยงในนาข้าว และความอุดมสมบูรณ์ของอาหารธรรมชาติ ส่วนใหญ่เกษตรกรมักจะเลี้ยงปลาในนาข้าวได้ประมาณ 3-5 เดือน อัตรารอดตายประมาณ 50-60% ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 200-400 กิโลกรัม การเจริญเติบโตของปลาจะมีเพียง 5-10% ที่โตถึงขนาดของตลาด ส่วนใหญ่จะเป็นปลาขนาดประมาณ 200-400 กรัม ซึ่งจะนำจำหน่ายแก่ผู้เลี้ยงในบ่อหรือกระชังต่อไป

2. การเลี้ยงปลากะพงขาวในนากุ้ง

การเลี้ยงมีลักษณะเช่นเดียวกับการเลี้ยงในนาข้าว โดยให้ปลากะพงขาวที่นำมาเลี้ยงหากินตามธรรมชาติ ปัจจุบันนี้ในนากุ้งบริเวณภาคกลางที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงกุ้งก็มักจะเปลี่ยนมาเลี้ยงปลากะพงขาวมากขึ้น เพราะเป็นการลงทุนน้อยให้ผลกำไรดีพอสมควร

2.1 การเตรียมนากุ้ง ทำความสะอาดนาุ้ง โดยการลอกเลนและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ออกให้หมด แล้วตากนาุ้งประมาณ 2 สัปดาห์ หลังจากนั้นจึงเปิดประตูน้ำเพื่อรับน้ำเข้ามาจะมีสัตว์น้ำตัวเล็ก ๆ เข้ามากับน้ำ ซึ่งจะเป็นอาหารของปลากะพงขาวต่อไป ควรกักน้ำไว้ประมาณ 2 สัปดาห์เพื่อให้มีอาหารธรรมชาติในนาุ้งมากขึ้น ระดับน้ำในนาุ้งประมาณ 1 เมตร

2.2 การเตรียมพันธุ์ปลา

ปลากะพงขาวที่จะนำมาปล่อยเลี้ยงในนาุ้งควรมีขนาดความยาวตัว 1-2 นิ้ว และเป็นปลาที่ไม่ได้ฝึกให้กินเนื้อปลาหรืออาหารไม่มีชีวิตอื่น ๆ มาก่อน เช่นเดียวกับลูกปลาที่ใช้เลี้ยงในนาข้าว การลี้ยงพันธุ์ปลากะพงขาวมาปล่อยในนาุ้งใช้วิธีบรรจุถุงพลาสติกอัดออกซิเจน เช่นเดียวกับการลี้ยงพันธุ์ปลาทั่ว ๆ ไป

2.3 อัตราการปล่อย

การเลี้ยงปลากะพงขาวในนาุ้งจะมีอัตราการปล่อยลูกปลาหนาแน่นกว่าการเลี้ยงในนาข้าว เนื่องจากในระหว่างการเลี้ยงมีการปิด-เปิด ประตูน้ำเพื่อระบายน้ำออกและรับน้ำเข้านาุ้งทุก ๆ วันในช่วงน้ำเกิด จึงทำให้มีอาหารธรรมชาติเข้ามาอยู่เสมอ อาหารธรรมชาติในนาุ้งจึงมีมากกว่านาข้าว อัตราการปล่อยลูกปลากะพงขาวในนาุ้งอยู่ระหว่าง 1,000-1,600 ตัวต่อไร่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

2.4 อาหารปลา

ปลากะพงขาวในนาุ้งจะกินอาหารธรรมชาติที่เข้ามาพร้อมกับน้ำทะเล และเจริญเติบโตอยู่ในนาุ้ง เช่น เคย ลูกกุ้ง ลูกปู และลูกปลา โดยเฉพาะลูกปลาหมอเทศซึ่งจะมีอยู่มาก นอกจากนี้ถ้าปริมาณอาหารธรรมชาติที่มีอยู่ไม่เพียงพอก็สามารถรวบรวมลูกปลาหมอเทศจากที่อื่นมาเสริมหรือ

เสริมพ่อแม่พันธุ์ปลาหมอเทศลงในนาุ้ง เพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณลูกปลาหมอเทศที่จะเป็นอาหารแก่ปลากะพงขาวได้

2.5 การเจริญเติบโตและผลผลิต

ปลากะพงขาวจะโตได้ขนาดตลาดหลังจากปล่อยปลาลงเลี้ยงได้ 6 เดือน ก็จะเริ่มทยอยจับปลาที่ได้ขนาดตลาดไปจำหน่าย อัตราการรอดตายของปลากะพงขาวที่เลี้ยงในนาุ้งประมาณ 60 % ดังนั้นจะมีผลผลิตอยู่ระหว่าง 360-600 กิโลกรัมต่อไร่

3. การเลี้ยงปลากะพงขาวในบ่อดินแบบพัฒนา

เป็นการเลี้ยงปลากะพงขาวด้วยอัตราการปล่อยที่หนาแน่นมากขึ้นและมีการให้อาหารปลาอย่างสม่ำเสมอ มีระบบน้ำที่ดี เพื่อให้ปลาเจริญเติบโตได้ดี ลูกปลาที่นำมาเลี้ยงจะแตกต่างจากลูกปลาที่ใช้เลี้ยงในนาข้าวและนาุ้ง

3.1 การเลือกสถานที่

พื้นที่ที่จะใช้ขุดบ่อเลี้ยงปลากะพงขาวจะต้องสามารถถ่ายเทน้ำได้ดีและอยู่ห่างไกลจากโรงงานอุตสาหกรรม สภาพของน้ำและดินบริเวณที่จะขุดบ่อเลี้ยงปลาควรมีคุณสมบัติที่เหมาะสม น้ำและดินควรมีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 6.8-8.5 ปริมาณออกซิเจนในน้ำสูงกว่า 3 ส่วนในพัน บริเวณที่จะขุดบ่อควรมีการคมนาคมดีและมีระบบไฟฟ้าเพื่อใช้สำหรับเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ นอกจากนี้สถานที่เลี้ยงควรอยู่ในทำเลที่สามารถหาซื้ออาหารได้สะดวกและเพียงพอตลอดทั้งปี

3.2 การเตรียมบ่อ

บ่อเลี้ยงปลากะพงขาวควรมีขนาด 1.5-2 ไร่ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีระบบน้ำเข้าและออกอยู่คนละด้าน กรณีที่เป็นบ่อเก่าควรใช้ปูนขาวอัตรา 25-30 กิโลกรัมต่อไร่ หวานทั่วบ่อเพื่อเป็นการฆ่าเชื้อโรคแล้วตากบ่อให้แห้ง ใช้ต้นไม้แห้งหรือกิ่งไม้แห้งวางสุมกัน ลักษณะเป็นกรวยอยู่บริเวณประตูน้ำเข้า โดยให้ห่างจากประตูประมาณ 3-5 เมตร เพื่อให้เป็นที่หลบซ่อนรวมกลุ่มของปลากะพงขาว หากบ่อที่ใช้เลี้ยงมีขนาดใหญ่มากกว่า 0.5 ไร่ ควรจะกั้น 1/3 ของบ่อด้วยเชือกและอวน เพื่อให้ปลาอยู่เนื้อที่แคบ ๆ ก่อนประมาณ 1 เดือน จึงจะเอาเชือกและอวนที่กั้นออกเพื่อให้ปลาอาศัยได้ทั้งบ่อ ตรวจสอบสภาพดินและน้ำซึ่งควรมีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง อยู่ระหว่าง 6.8-8.5 การนำน้ำเข้าบ่อจะกรองผ่านตะแกรงเพื่อป้องกันศัตรูของปลากะพงขาว ปรับสภาพบ่อให้มีความลึก 1.5-2 เมตร ระดับน้ำสูงประมาณ 1.50-1.80 เมตร สูบน้ำเข้าบ่อที่จะเลี้ยงปลาพักไว้ 5-7 วัน ตรวจวัดค่าความเค็มของน้ำที่เหมาะสมคือ 10-30 ส่วนในพัน

3.3 อัตราการปล่อยปลาลงเลี้ยง

ปลาเริ่มเลี้ยงควรมีขนาด 5-7 เซนติเมตร หรือ 2-3 นิ้ว อัตราการปล่อย กรณีมีเครื่องเพิ่มอากาศในบ่อ ปล่อย 2-3 ตัวต่อตารางเมตร หรือประมาณ 3,000-4,500 ตัวต่อไร่ หากไม่มีเครื่องเพิ่มอากาศในบ่อ ปล่อย 1-1.5 ตัวต่อตารางเมตร หรือ 1,600-2,400 ตัวต่อไร่ ก่อนปล่อยลูกปลาควรตรวจสอบความเค็มของน้ำในบ่อเลี้ยงและในถุงปลาให้ใกล้เคียงกันไม่แตกต่างกันมากนัก

ระดับน้ำที่ปล่อยปลาครั้งแรกประมาณ 1.00-1.20 เมตร การปล่อยปลาควรปล่อยในช่วงตอนเช้าและก่อนปล่อยปลาลงเลี้ยงควรแช่ถุงปลาลงในบ่อประมาณ 30 นาที เพื่อให้อุณหภูมิในถุงปลาและน้ำในบ่อไม่แตกต่างกันเพื่อป้องกันปลาช็อคตายได้

3.4 การถ่ายเทน้ำ

ควรมีการถ่ายเทน้ำทุก 5-7 วัน การถ่ายเทน้ำแต่ละครั้งไม่ควรถ่ายจนหมดบ่อ ควรถ่ายประมาณ 1 ใน 3 ของน้ำในบ่อ ขณะถ่ายเทน้ำไม่ควรรวบรวนให้ปลาตกใจ เพราะปลาอาจจะไม่กินอาหารได้ การเติมน้ำลงบ่อขณะเลี้ยง ควรเติมน้ำในช่วงประมาณ 03.00-04.00 น. เพื่อเป็นการช่วยเพิ่มออกซิเจนและอุณหภูมิของน้ำจะไม่แตกต่างกัน

3.5 อาหารและการให้อาหาร

ควรกั้นคอกในบ่อดินที่เลี้ยงด้วยอวน ขนาดตาอวน 1-1.5 เซนติเมตร ประมาณ 3x3 หรือ 4x4 เมตร ประมาณ 1-2 สัปดาห์ เพื่อให้ปลารวมกลุ่มและฝึกจุดบริเวณที่จะให้อาหารแล้วปล่อยออกไปยังบ่อดิน อาหารส่วนใหญ่เป็นปลาเป็ดสดสับหรือบด หรืออาหารผสมแบบเปียก เมื่อปลายังเล็กให้อาหารวันละ 2 ครั้ง หลังจากเลี้ยงได้อายุ 60 วันให้อาหารวันละมื้อ ให้อาหารประมาณ 5 % ของน้ำหนักตัว ต้องคอยสังเกตการกินอาหารของปลาว่าอิ่มหรือไม่ ถ้าปลาอิ่มจะไม่ว่ายมากินอาหารอีก

3.6 การเจริญเติบโต

เริ่มปล่อยปลากะพงขาวขนาด 5-7 เซนติเมตร ลงเลี้ยงอัตรารอด 80-90% เลี้ยงได้ประมาณ 30 วัน น้ำหนัก 40 กรัม เลี้ยงประมาณ 60 วัน จะได้น้ำหนักปลาประมาณ 90 กรัม เลี้ยงประมาณ 90 วันจะได้น้ำหนักปลาประมาณ 180 กรัม เลี้ยงประมาณ 120 วัน จะได้น้ำหนักปลาประมาณ 250 กรัม ถ้าเลี้ยงครบ 6-7 เดือนจะได้น้ำหนักเฉลี่ยตัวละ 400-600 กรัม หรือ 0.4-0.6 กิโลกรัม อัตราการแลกเนื้อเท่ากับ 4.23 คือน้ำหนักปลา 1 กิโลกรัม กินอาหาร 4.23 กิโลกรัม

3.7 การป้องกันและรักษาโรคปลา

ไม่ปล่อยปลาหนาแน่นเกินไป ไม่ให้อาหารมากเกินไป รักษาคุณภาพน้ำ และถ่ายเทน้ำ 5-7 วัน

4. การเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

การเลี้ยงปลาในกระชังเป็นวิธีการหนึ่งที่เกษตรกรนิยมกันอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้เพราะการเลี้ยงปลาในกระชังมีความเหมาะสมกับสภาพท้องที่ตามแหล่งน้ำตื้น เช่น ปากแม่น้ำลำคลอง ริมชายฝั่งทะเลหรือแหล่งน้ำกร่อยในทะเลสาบ ซึ่งสามารถดัดแปลงเป็นที่เลี้ยงปลาได้สะดวก ลงทุนน้อย ใช้พื้นที่น้อยแต่สามารถเลี้ยงปลาได้เป็นจำนวนมาก ๆ นอกจากนั้นแล้วยังไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับปัญหาคุณภาพของน้ำที่ใช้เลี้ยงปลาอีกด้วยในปัจจุบันนี้รัฐบาลโดยกรมประมงได้ส่งเสริมการเลี้ยงปลาในกระชังอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดภาคใต้ของประเทศโดยได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจากประเทศแคนาดา ภายใต้โครงการพัฒนาประมงขนาดเล็ก และโครงการของรัฐบาลไทย ภายใต้

โครงการพัฒนาชนบทยากจนภาคใต้ ทำให้เกิดการเลี้ยงปลาในกระชังอย่างแพร่หลายในจังหวัดตรัง พังงา กระบี่ สตูล นครศรีธรรมราช และสงขลา

4.1 การเลือกทำเลเพื่อการติดตั้งกระชังเลี้ยงปลา

- 1) เป็นบริเวณปากแม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ หรือชายฝั่งทะเลซึ่งมีน้ำไหลถ่ายเทได้ดี มีการขึ้นลงของกระแสน้ำ และเมื่อน้ำลงต่ำสุดในฤดูร้อน ควรมีความลึกไม่น้อยกว่า 2 เมตร
- 2) เป็นบริเวณที่มีคลื่นลมสงบ เพื่อให้กระชังปลอดภัยจากการทำลายของคลื่นลม เช่น บริเวณที่ลึกเข้าไปในทะเลสาบ ปากแม่น้ำ ลำคลอง และอ่าวปิดบางแห่ง
- 3) เป็นบริเวณที่อยู่ห่างไกลจากโรงงานอุตสาหกรรม อันจะเป็นเหตุให้เกิดน้ำเสีย ซึ่งจะเป็นพิษต่อปลาที่เลี้ยง หรืออาจเป็นพิษแก่ผู้บริโภคเนื้อปลาได้
- 4) แหล่งที่วางกระชังเลี้ยงปลาควรมีการคมนาคมที่ดี เพื่อสะดวกกับการขนส่งปลาเหยื่อ และการจำหน่ายผลผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีจำหน่ายปลาที่มีชีวิต ซึ่งจะจำหน่ายได้ในราคาสูง
- 5) แหล่งที่วางกระชัง ควรอยู่ห่างจากเส้นทางสัญจรทางน้ำ เพื่อได้กระชังปลอดภัยจากการถูกรื้อชน อันเป็นเหตุให้กระชังเสียหาย ปลาหนีออกจากกระชังได้

4.2 รูปแบบของกระชังเลี้ยงปลา

แบ่งตามลักษณะของโครงสร้างได้ 2 แบบ คือ

1) กระชังประจำที่ คือ กระชังจะผูกติดกับเสาหลักซึ่งปักไว้กับพื้นดินอย่างแข็งแรง การเลือกใช้วัสดุ ชนิด ขนาด และ ความแข็งแรง ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศและภัยธรรมชาติที่มักจะเกิดขึ้นอยู่ประจำ กระชังแบบนี้จะไม่สามารถลอยขึ้นลงตามระดับน้ำและการขึ้นลงของน้ำได้ ดังนั้น บริเวณแหล่งเลี้ยงจะมีความลึกเมื่อน้ำขึ้นสูงสุดไม่เกิน 2.50 เมตร โดยมีระดับน้ำขึ้นสูงสุดต่ำสุดแตกต่างกันประมาณ 50-60 เซนติเมตร บริเวณที่เกษตรกรสามารถใช้วิธีการนี้ได้แก่ จังหวัดที่ติดอยู่แถบชายทะเลด้านตะวันออกติดกับอ่าวไทย เช่น ระยอง จันทบุรี ตราด ทางภาคใต้ ได้แก่ ชุมพร สุราษฎร์ธานี สงขลา ปัตตานี เป็นต้น

2) กระชังลอยน้ำ คือ กระชังที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงปลาในบริเวณแหล่งเลี้ยงที่มีน้ำลึกไม่ต่ำกว่า 2 เมตร ในช่วงน้ำลงต่ำสุด และระดับน้ำขึ้นลงแตกต่างกันมากกว่า 1 เมตรขึ้นไป ตัวกระชังจะผูกแขวนอยู่กับแพหรือทุ่นลอย ซึ่งลอยขึ้นลงตามการขึ้นลงของกระแสน้ำ แพที่ใช้มีตั้งแต่การใช้ไม้ไผ่ผูกเป็นลูกบวบ บ้างก็นิยมใช้ทุ่นโฟมทำเป็นทุ่นพุงแพ โดยใช้ไม้หรือท่อเหล็กแป้น้ำทำเป็นโครงแพ ซึ่งจะเสริมความแข็งแรงได้ดีขึ้น นิยมเลี้ยงกันบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ สตูล ตรัง กระบี่ ระนอง พังงา เป็นต้น ลักษณะของการทำกระชังแบบลอยสามารถแยกออกได้เป็น 2 แบบย่อย ๆ คือ

2.1) กระชังลอยแบบมีโครง กระชังแบบนี้จะมีส่วนที่ได้ความแข็งแรง และได้กระชังคงรูปอยู่ได้ เรียกว่าโครงกระชัง กระชังที่มีโครงตัวกระชังจะสามารถกางได้เต็มที่ตามลักษณะของโครง ซึ่งจะทำให้การถ่ายเทหมุนเวียนน้ำได้ดี และกระชังไม่ลู่ไปตามน้ำ โครงกระชังทำด้วยวัสดุที่

มีความแข็งแรงพอสมควร อาทิ เหล็กแป๊กกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 นิ้วไม้ เป็นต้น การออกแบบโครงกระชังสามารถออกแบบให้มีโครงอยู่ด้านใน หรือด้านนอกของกระชังก็ได้ ขึ้นอยู่กับความสะดวกในการใช้งาน

2.2) กระชังลอยแบบไม่มีโครง กระชังแบบนี้ตัวกระชังสามารถลู่ไปตามความเร็วกระแสน้ำได้ง่าย เนื่องจากไม่มีโครงยึด จึงต้องใช้วัสดุที่มีน้ำหนักพอประมาณถ่วงตามมุมล่างกระชัง เพื่อช่วยให้กระชังคงรูปความต้องการอยู่ได้ อย่างไรก็ตามเนื้อฉนวนจะไม่กางเต็มที่ และสามารถลู่ไปตามกระแสน้ำได้ ถ้ากระแสน้ำแรงการถ่ายเทหมุนเวียนน้ำไม่ดีเท่ากับกระชังแบบมีโครงกระชังเลี้ยงปลาในปัจจุบันนิยมทำเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ขนาดที่นิยมใช้กันมากโดยทั่ว ๆ ไป คือขนาด 3x3x2 เมตร³ 4x4x2 เมตร³ และ 5x5x2 เมตร³ ประกอบด้วยเนื้อฉนวนเบอร์ 15 มีขนาดตาเหยียด 2.0-2.5 เซนติเมตร

4.3 การติดตั้งกระชัง

ให้มีความมั่นคงแข็งแรง นับว่ามีความสำคัญอย่างมาก สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการติดตั้งกระชังนั้น ได้แก่ กระแสน้ำและคลื่นลม ซึ่งควรหลีกเลี่ยงการวางกระชังขวางกระแสน้ำหรือคลื่นลม ในกรณีที่เป็กระชังลอยจะใช้สมอยึดหรือแพให้คงที่อยู่ได้โดยไม่ล่อยไปตามกระแสน้ำ โดยเตรียมสมอให้เหมาะสมสามารถทนแรงของกระแสน้ำได้ เชือกที่ผูกยึด หรือทุ่นลอยกับสมอควรมีความเหมาะสมกับระดับความลึกเมื่อน้ำขึ้นสูงสุด ในการติดตั้งกระชังหลาย ๆ ลูกติดต่อกัน ระยะของการวางกระชังในแต่ละลูกควรมีระยะที่ห่างกันพอสมควรเพื่อให้มีการหมุนเวียนถ่ายเทได้สะดวก

4.4 การเตรียมพันธุ์ปลา

ปลากะพงขาวที่จะปล่อยเลี้ยงในกระชังต้องมีขนาดความยาว 10 เซนติเมตร (4 นิ้วขึ้นไป) จึงจะเลี้ยงได้ผลดี มีอัตราการตายมากกว่า 90 % ซึ่งปลาดังกล่าวหาซื้อได้จากฟาร์มเอกชนทั่ว ๆ ไปได้ในราคาตัวละ 7-10 บาท แต่ถ้าเกษตรกรสามารถซื้อลูกปลาขนาด 1 นิ้ว ราคาตัวละ 2-2.50 บาท มาอนุบาลให้เป็นปลาขนาด 4 นิ้วเองได้ก็จะเป็นการลดต้นทุนการผลิตได้มาก ในกรณีที่ลูกปลากะพงขาวยังมีขนาดไม่ถึง 10 เซนติเมตร (4 นิ้ว) จะต้องมีการอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อดินก่อนปล่อยลงเลี้ยงในกระชัง

1) การอนุบาลลูกปลากะพงขาววัยอ่อน ในการอนุบาลลูกปลากะพงขาววัยอ่อนสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง คือการเตรียมอาหารสำหรับลูกปลาวัยอ่อน อาหารที่ให้ในระยะแรกที่ลูกปลาเริ่มกินอาหารเป็นแพลงก์ตอนสัตว์ ที่มีขนาดเล็กมาก มีชื่อทั่วไปว่าโรติเฟอร์ ชนิดที่ใช้เลี้ยงลูกปลากะพงขาวเป็นโรติเฟอร์น้ำกร่อย ที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Brachionus plicatilis* ซึ่งลูกปลาวัยอ่อนชอบกินและทำให้ลูกปลาโตเร็วและแข็งแรงมีอัตราการสูง ดังนั้นการเตรียมเพาะโรติเฟอร์ไว้มาก ๆ จึงจำเป็นในการอนุบาลลูกปลาเป็นอย่างยิ่ง แต่ถ้าไม่มีโรติเฟอร์ก็จะมีประโยชน์อันใดเลยเพราะอาหารลูกปลาวัยอ่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการอยู่รอดของลูกปลามาก

2) น้ำที่ใช้ในการอนุบาลลูกปลากะพงขาว น้ำที่ใช้อนุบาลลูกปลาควรเป็นน้ำสะอาดก่อนใช้กรองด้วยผ้ากรองตาละเอียดเพื่อป้องกันสิ่งเจือปนอื่น ๆ โดยเฉพาะไข่ของสัตว์น้ำที่อาจติดมา

กับน้ำซึ่งถ้าติดลงไปในบ่ออนุบาลแล้วจะกลับกลายเป็นศัตรูที่นำกลั้วของลูกปลาว่ายอ่อน เช่น แมงกะพรุนตัวเล็กๆสามารถกินลูกปลาเล็ก ๆ ได้ ถ้าไม่ระวังให้ดีจะกินลูกปลาหมดในเวลาไม่เกิน 7 วัน ความเค็มของน้ำในตอนเริ่มปล่อยลูกปลาลงอนุบาลในตอนแรก ความเค็มจะอยู่ที่ระดับ 28-30 ppt. และเนื่องจากปลากะพงขาว เป็นปลาน้ำกร่อย โดยธรรมชาติแล้วเราจะพบลูกปลาเล็ก ๆ จะเข้าไปอาศัยเลี้ยงตัวอยู่ในแหล่งน้ำเกือบจะจืดสนิท ดังนั้น ในการอนุบาลลูกปลาจึงทำการลดความเค็มลงเป็นประจำทุกวัน โดยลดแต่ละครั้งประมาณ 1-2 ppt. จนความเค็มได้ระดับ 10-15 ppt. จึงหยุดลดความเค็ม

3) อาหารลูกปลากะพงขาว อาหารที่ใช้ออนุบาลลูกปลากะพงขาวอายุ 1-30 วัน ส่วนใหญ่เป็นพวกไรน้ำที่มีชีวิต เพราะลูกปลาวัยนี้ชอบกินอาหารที่มีชีวิตมาก ไรน้ำที่ให้มีหลายชนิด ขึ้นอยู่กับอายุและขนาดของลูกปลา การให้ไรน้ำที่มีชีวิตมีผลเสีย ตอนที่เรายังไม่สามารถเตรียมอาหารให้ทันกับจำนวนลูกปลาที่ออกมา จะทำให้ลูกปลาขาดอาหารโตช้า และไม่แข็งแรง ถ้าจำนวนมาก ๆ ลูกปลาจะเหลือรอดน้อยมาก และการเตรียมอาหารบางอย่างก็ต้องใช้เวลา ดังนั้น จึงต้องทราบแน่ชัดว่าจะใช้อาหารชนิดใด ตอนลูกปลาขนาดไหนอยู่กี่วัน ควรเริ่มทำการเตรียมอาหารตั้งแต่เมื่อไร เพื่อจะได้ใช้อาหารนั้น ๆ ทันเวลาและเพียงพอกับปริมาณลูกปลาที่อนุบาลแล้วชนิดและระยะการให้ไรน้ำต่าง ๆ เพื่อเป็นอาหารแก่ลูกปลามีดังนี้

3.1) โรติเฟอร์ เป็นไรน้ำที่มีขนาดเล็ก กินแพลงก์ตอนขนาดเล็กเป็นอาหาร เช่น *Chlorella*, *bunaliella*, *Chlamydomonas*, *Cyclotella*, Yeast หรือ Bread yeast ฯลฯ ดังนั้น ในระยะที่ให้โรติเฟอร์แก่ลูกปลาจึงนิยมใส่ *Chlorella* ลงในบ่ออนุบาลด้วย เพื่อจะได้เป็นอาหารสำหรับโรติเฟอร์ที่เหลือจากลูกปลากิน ทำให้โรติเฟอร์ส่วนที่เหลือจะสามารถขยายพันธุ์ในบ่ออนุบาล เป็นอาหารลูกปลาคราวต่อไป นอกจากนั้นการใส่ *Chlorella* ลงในบ่อจะเป็นการช่วยบำบัดน้ำเสียให้แก่ลูกปลา และช่วยดึงของเสียบางอย่างที่ละลายอยู่ในน้ำเป็นการช่วยปรับปรุงคุณภาพน้ำให้อยู่ในสภาพดีด้วยอาร์ทีเมีย เริ่มให้อาหารอาร์ทีเมียแก่ลูกปลาเมื่ออายุได้ 8 วัน เพราะมีลูกปลาตัวโตสามารถกินได้ ปกติแล้วจะให้อาร์ทีเมียไปจนกว่าลูกปลาจะกินไรแดงได้ จึงหยุดให้อาร์ทีเมียเมื่อลูกปลามีอายุได้ 20 วัน ไรแดง เป็นไรน้ำจืดที่สามารถเพาะเตรียมขึ้นได้ ดังนั้น ในการให้ไรแดงเป็นอาหารแก่ลูกปลา จึงต้องคำนึงถึงความเค็มของน้ำในบ่ออนุบาล ปกติระยะที่ให้ไรแดงความเค็มของน้ำจะอยู่ที่ระดับ 10-15 ppt. ความเค็มระดับดังกล่าว ไรแดงจะตายภายใน 10-20 นาที ลูกปลาจะกินก่อนที่ไรแดงจะตาย เป็นการขจัดปัญหาเรื่องอาหารเหลือ อันจะก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสียได้ ลูกกุ้งเคยและตัวอ่อนของแมลง ลูกกุ้งเคยตัวเล็ก ๆ และตัวอ่อนของแมลงเล็ก ๆ เช่น ลูกน้ำเหมาะกับการให้เป็นอาหารลูกปลา เมื่อลูกปลามีอายุ 21 วันขึ้นไป แต่ปัญหาก็มีเพราะบางครั้งลูกกุ้งเคยหายาก เนื้อปลาสับละเอียด ลูกปลาที่มีอายุ 21 วันขึ้นไป เริ่มฝึกให้กินเนื้อปลาสับละเอียดได้ โดยในตอนแรก ๆ ลูกปลาซึ่งไม่เคยชินและยังไม่ยอมกิน ต้องพยายามฝึกเป็นประจำโดยให้ทีละน้อย ๆ ให้หลาย ๆ ครั้ง ในวันหนึ่ง ๆ ส่วนเศษอาหารที่เหลือตูดออกในตอนเย็นไม่ควรปล่อยค้างคืนไว้ในบ่อเมื่อปลาเคยชินกับเนื้อปลาที่ฝึกให้กินก็หยุดให้ไรน้ำสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่ต้องระมัดระวังในการอนุบาลลูกปลากะพงขาว

อุณหภูมิ ปกติอุณหภูมิในบ่ออนุบาลลูกปลาเฉลี่ย 27°C ถ้าอุณหภูมิสูงถึง 30°C หรือ 31°C ลูกปลาจะกินอาหารมาก ว่ายน้ำกระวนกระวาย ถ้าอุณหภูมิต่ำกว่า 24°C ลูกปลาจะไม่ค่อยกินอาหารและทำให้อ่อนแอเกิดโรคแทรกได้ง่ายแสงสว่าง ปกติลูกปลาจะเคลื่อนที่เข้าหาแสง แต่แสงสว่างถ้าจ้าเกินไปจะมีผลต่อระบบสายตาของลูกปลา โดยเฉพาะลูกปลาอายุ 1-5 วัน ทำให้ลูกปลาไม่ค่อยจับอาหารกินและแสงไฟขนาด 200 แรงเทียน เมื่อส่องใกล้ ๆ ลูกปลาทำให้ลูกปลาเกิดอาหารผิดปกติ เสียการทรงตัวในการว่ายน้ำ หมายเหตุ เมื่อลูกปลากะพงขาวที่อนุบาลอยู่มีขนาดความยาว 10 เซนติเมตร (4 นิ้ว) ตามที่ต้องการแล้ว ก็สามารถนำลูกปลาที่อนุบาลมาปล่อยลงเลี้ยงในกระชังต่อไปได้

4.5 การจัดปลาลงเลี้ยงในกระชังและอัตราปล่อย

การจัดปลาลงเลี้ยงในกระชังนั้น จะต้องคัดปลาที่มีขนาดใกล้เคียงกันอยู่ในกระชังเดียวกัน เพราะถ้าปล่อยปลาขนาดต่างกันมาก ปลาใหญ่จะแย่งกินอาหารได้มากกว่าและปลาขนาดเล็กจะไม่กล้าเข้าไปแย่งอาหาร ทำให้ปลาเจริญเติบโตต่างกันมาก จากผลการทดลองของกองเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งพบว่า สามารถปล่อยปลากะพงขาวขนาด 4 นิ้วลงเลี้ยงได้ในอัตราปล่อยตั้งแต่ 100-300 ตัวต่อตารางเมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและทำเลของที่ตั้งกระชัง โดยในบริเวณริมฝั่งแม่น้ำลำคลองที่มีสภาพน้ำไม่ตื้นัก น้ำไหลถ่ายเทไม่ดีพอสามารถปล่อยเลี้ยงได้ในอัตรา 100 ตัวต่อตารางเมตร ถ้าสภาพทำเลและแหล่งน้ำดีก็ปล่อยได้ในอัตราสูงถึง 300 ตัวต่อตารางเมตร

4.6 อาหารและการให้อาหาร

อาหารที่ใช้เลี้ยงปลากะพงเป็นพวกปลาสด ส่วนใหญ่นิยมใช้ปลาหลังเขียวซึ่งมีราคากิโลกรัมละ 3-6 บาท นอกจากช่วงเดือนหงายหาปลาหลังเขียวไม่ได้ จึงใช้ปลาเบ็ดสดแทน โดยปกติปลาหลังเขียวจะมีความสดและคุณภาพดีกว่าปลาเบ็ด ปลาสดที่ใช้เป็นอาหารจะต้องสับให้เป็นชิ้นขนาดพอดีกับปากปลา ถ้าปลาเล็กก็จะสับให้ชิ้นเล็ก เมื่อปลาโตขึ้นก็จะสับให้ชิ้นใหญ่ขึ้น การให้อาหารจะให้วันละ 2 ครั้ง ในตอนเช้าและตอนเย็น โดยที่ในการให้อาหารแต่ละครั้งจะให้จนปลาอิ่ม โดยสังเกตจากการที่ไม่มีปลาขึ้นมากินอาหารอีกหลังจากที่โยนอาหารให้สำหรับคุณภาพของอาหารที่ใช้นั้นมีความสำคัญมาก ถ้าใช้ปลาที่มีความสดมาก ๆ หรือปลาสดที่แช่แข็งไว้พบว่ามิผลทำให้อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อไม่ตื้นัก โดยปกติแล้วอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อของปลากะพงขาวที่เลี้ยงในกระชัง มีค่าเท่ากับ 7-10:1 แต่ถ้าใช้ปลาสดที่มีคุณภาพดีแล้วอัตราเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อจะต่ำลงได้ เช่น ผลการทดลองของสถานีเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งจังหวัดระยองพบว่าสามารถใช้เนื้อปลาสดเพียง 4.6 กิโลกรัม ก็จะได้เนื้อปลากะพงขาวมา 1 กิโลกรัม (อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อเท่ากับ 4.6:1)

4.7 การดูแลและทำความสะอาดกระชัง

เวลาให้อาหารลูกปลากะพงควรให้อาหารในเวลาที่น่าขึ้นเต็มที่ โยนให้กินคราวละน้อย ๆ ให้กินสม่ำเสมอและทั่วถึงจนกว่าปลาจะหยุดกิน ไม่ควรให้อาหารเกินความจำเป็น เพราะอาหารเหลือตกค้างอยู่ในกระชัง กลับเป็นเหยื่อปูและสัตว์น้ำอื่น ๆ เข้ามาทำลายกระชังอันเป็นเหตุให้ปลาหนีออกจากกระชังไปได้ ผู้เลี้ยงต้องหมั่นลงตรวจกระชังเพื่อป้องกันการสูญหายของปลา โดยปกติประมาณ 10-15 วัน ควรทำความสะอาดกระชังครั้งหนึ่ง โดยใช้แปรงลวดทองเหลือง หรือ

แปรงขนมะพร้าวขัดถูสิ่งสกปรกให้หมด อาทิ ตะไคร่น้ำ เปรียง เป็นต้น การขัดถูทำความสะอาด กระชังจะให้น้ำไหลผ่านกระชังเลี้ยงได้ดี มีผลทำให้ปลากินอาหารได้ดี มีการเจริญเติบโตเร็วขึ้น การเปลี่ยนกระชังเก่าออกไปทำความสะอาด และนำกระชังใหม่เข้ามาแทนในกรณีที่มีกระชังสำรอง เพียงพอก็สามารถทำได้ นอกจากนี้ระหว่างขัดกระชังเกษตรกรควรจะต้องตรวจสอบดูด้วยว่ามี กระชังชำรุดฉีกขาดเสียหายหรือไม่ ถ้ามีการชำรุดหรือมีรูรั่วก็จะต้องซ่อมแซมให้เป็นปกติ เพื่อป้องกันการเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้

4.8 การเจริญเติบโตและผลผลิต

ปลากะพงขาวที่เลี้ยงในกระชังจะเจริญเติบโตได้ขนาดตลาด (500-800 กรัม) ในระยะเวลาการเลี้ยงประมาณ 6-7 เดือน จากการศึกษาของวิเชียร สาครเศ และพรชัย ขำแป้ง. (2528) ซึ่งได้ทำการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังโดยปล่อยปลาที่มีขนาด 10-15 เซนติเมตร ในอัตรา 100 ตัวต่อตารางเมตร เมื่อเลี้ยงได้ 6 เดือน สามารถให้ผลผลิตสูงถึง 59 กิโลกรัมต่อพื้นที่กระชัง 1 ตารางเมตร

การศึกษาชีววิทยาของสัตว์น้ำ

1. ปลากะพง

ปลากะพงขาวมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Lates calcarifer* (Bloch) ชื่อสามัญว่า Giant Perch หรือ Sea Bass เป็นปลาน้ำกร่อยที่มีขนาดใหญ่ ลักษณะโดยทั่วไปมีลำตัวค่อนข้างยาวและหนาแบนข้างเล็กน้อย บริเวณไหล่จะโค้งมน ส่วนตัวจะลาดชันและเว้า ส่วนของขากรรไกรล่างยื่นยาวกว่าขากรรไกรบนเล็กน้อย ปากกว้าง ขอบปากบนเป็นแผ่นใหญ่ แยกเป็นแนวตอนต้นและตอนท้ายอย่างชัดเจน บริเวณส่วนปากจะยึดติดได้บ้าง ช่องปากเฉียงลงด้านล่างเล็กน้อย มีฟันเล็กละเอียดบนขากรรไกรบนและล่าง และที่เพดานปาก ตาของปลาชนิดนี้มีขนาดกลาง ไม่มีเยื่อที่เป็นไขมันหุ้ม แก้มมีขนาดใหญ่ มีขอบหลังเป็นหนามแหลม 4 ซี่ และเรียงต่อกันด้วยซี่เล็กๆ จัดตามแนวหลัง ด้านบนส่วนหัวและบนแผ่นเหงือก มีเกล็ดขนาดต่าง ๆ กัน เกล็ดบริเวณลำตัวค่อนข้างใหญ่ ด้านหลังมีสีเทาเงินหรือเขียวปนเทา ส่วนท้องจะมีสีเงินแกมเหลือง บริเวณด้านข้างลำตัวมีสีเงิน ครีบท้อง ครีบก้น ครีบทหางจะมีสีเทาปนดำบ้าง มีครีบท้องสองตอน ตอนแรกอยู่ตรงตำแหน่งของครีบท้อง มีก้านครีบท้องที่แหลมคมขนาดใหญ่ 7-8 ก้าน เชื่อมต่อกันด้วยเยื่อบางๆ ครีบท้องที่สองแยกจากตอนแรกอย่างเห็นได้ชัด มีก้านครีบท้อง 1 ก้าน ก้านครีบท้องมีปลายแตกแขนง มี 10-11 ก้าน ครีบทูและครีบอกยาวไม่ถึงรูก้น ครีบก้นมีตำแหน่งใกล้เคียงกับครีบท้องที่สอง ซึ่งประกอบด้วยก้านครีบท้อง 3 ก้าน ก้านครีบท้อง 7-8 ก้าน ข้องหางสั้น ครีบท้องค่อนข้างกลม เส้นข้างตัวโค้งไปตามแนวสันหลัง มีเกล็ดบนเส้นข้างตัว 52-61 เกล็ด

ลักษณะของปลากะพงขาว



ภาพที่ 2.1 ปลากะพงขาว

ที่มา : ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งภูเก็ต สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2553)

ปลากะพงขาว มีลักษณะตัวยาวและแบนข้าง ปากกว้างมีฟันเล็กละเอียด ริมฝีปากล่างยื่นยาวกว่าริมฝีปากบนเล็กน้อย กระดูกแก้มที่ขอบเป็นหยักละเอียดและที่มุมแก้มเป็นหนามแหลม ลำตัวตอนบนเป็นสีฟ้าอมเขียว ด้านข้างและส่วนท้องสีขาวเงิน ครีบหางสีเหลืองดำ ลักษณะของลูกปลากะพงขาวขนาดเล็ก จะมีแถบสีน้ำตาลอ่อนหนึ่งแถบ คาดตามแนวสันหลังจากปลายปากบนถึงตอนต้นของครีบล้างอันแรก ลูกปลาขนาดเล็กความยาวไม่เกิน 3 เซนติเมตร ที่ด้านข้างลำตัวมีสีน้ำตาลอ่อน จะมีลายสีดำคาดขวาง ลูกปลาที่มีขนาดเล็กมาก ๆ ลำตัวจะเป็นสีดำล้วน ๆ

2. ปลากะบอก



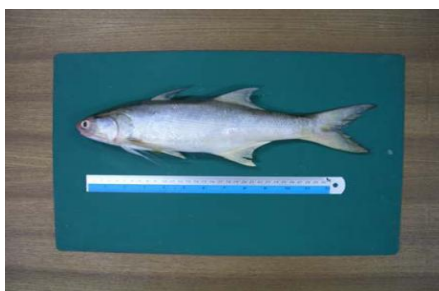
ภาพที่ 2.2 ปลากะบอก

ที่มา : ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (2552)

ปลากะบอก เป็นสัตว์น้ำอีกชนิดหนึ่งที่คนทั่วไปรู้จัก และนิยมบริโภคกันมาหลายสิบปี โดยลักษณะทั่วไปคือ เป็นปลากะดุกแข็ง จัดอยู่ในตระกูล *Mugilidae* มีหลายสกุลหลายชนิด พบทั่วไปในเขตร้อนและเหนือหรือใต้เขตร้อน เช่นในมหาสมุทรแปซิฟิก มหาสมุทรอินเดีย ในประเทศไทยพบทั้งในอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน บริเวณชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำ บริเวณน้ำกร่อย เป็นปลาที่ทนต่อสภาพแวดล้อมได้ดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ได้ง่าย มีรูปร่างเรียวยาวทรงกระบอก ปากเล็ก มีครีบล้าง 2 ตอน เกล็ดแข็ง เกล็ดโดยมากเป็นสีเงินเหลือบเขียวหรือเทาขนาดใหญ่ นอกจากนี้แต่ละชนิดยังมีลักษณะเด่นต่างกันไปเห็นได้ชัด เช่น ปลากะบอกท่อนใต้ *Liza vaigiensis* (Quoy and Gaimard, 1825) มีลักษณะครีบล้างตัดตรงนัยน์ตามีเยื่อใสๆ เฉพาะขอบหลัง ปลากะบอกเทา *Mugil cephalus* (Linnaeus, 1758) มีลักษณะครีบล้างปลายเว้าเป็น

แฉกเล็ก มีเยื่อไขมันคลุมนัยน์ตาไว้ทั้งหมด ปลากระบอกมีพฤติกรรมอยู่รวมเป็นฝูง มีความปราดเปรียว ว่องไว วงจรชีวิตคล้ายปลานวลจันทร์ทะเล คือ ผสมพันธุ์วางไข่ในทะเล ลักษณะไข่ปลาเป็นไข่ครึ่งจม ครึ่งลอย ลูกปลาจะเข้ามาหากินและเจริญเติบโตในบริเวณชายฝั่ง ปลาโตเต็มวัยเมื่อมีอายุตั้งแต่ 2 ปี ขึ้นไป ก็จะออกไปผสมพันธุ์วางไข่ในทะเลต่อไปอาหารของลูกปลาวัยอ่อนจะเป็นพวกแพลงก์ตอนสัตว์ จนลูกปลาเจริญได้ขนาด 3 ซม. ก็จะเปลี่ยนอุปนิสัยมากินพืชแทน ปลากระบอกจัดเป็นพวก Interface feeder จะดูด หรือแทะเล็มที่พื้นผิววัสดุ ไม่ว่าจะเป็นพื้นผิวกันบ่อ ข้างบ่อ ผิวหน้า ผิวหิน ใต้น้ำ ผิวของรากไม้ในป่าชายเลน หรือผิวของใบไม้ต่าง ๆ

3. ปลากระบอก



ภาพที่ 2.3 ปลากระบอก

ที่มา : มานพ เพชรจุด (2548)

การศึกษาชีววิทยาของสัตว์น้ำนั้นจะต้องศึกษา เกี่ยวกับลักษณะทางสัณฐานวิทยาและการจำแนกทางอนุกรมวิธาน การแพร่กระจายและแหล่งอยู่อาศัย การสืบพันธุ์ อัตราส่วนเพศ ฤดูและแหล่งวางไข่ พัฒนาการของอวัยวะสืบพันธุ์ ความดกของไข่ อาหารและการกินอาหาร องค์ประกอบอาหารในกระเพาะอาหาร ความสัมพันธ์ระหว่างความยาวเหยียดกับความยาวลำไส้ การศึกษาการเติบโต และความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับความยาวเหยียดของสัตว์น้ำ

3.1. ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและการจำแนก

อนุกรมวิธานของสัตว์น้ำ โดยมีการระบุชื่อสามัญ ชื่อวิทยาศาสตร์ ยกตัวอย่างเช่น ปลากระบอกชื่อสามัญว่า Fourfinger threadfinfish ชื่อวิทยาศาสตร์ *Eleutheronema tetradactylum* (Shaw, 1804) โดย Nelson (1994) ได้จัดลำดับอนุกรมวิธานไว้ดังนี้

Phylum Chordata

Class Actinopterygii

Division Teleostei

Order Perciformes

Family Polynemidae

Genus *Eleutheronema*

Species *tetradactylum*

3.2 ลักษณะเด่น

ปลากุเรขชนิดนี้จะมีหนวดสี่เส้น รูปร่างยาว ลำตัวค่อนข้างแบนจงอยปากยื่นออกไป ฟันเล็ก เกือบปกคลุมลำตัวค่อนข้างเล็ก ครีบหลังมี 2 ครีบ ครีบอกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นครีบธรรมดากับส่วนที่เป็นเส้นฝอยคล้ายหนวดยื่นยาวออกไป ซึ่งใช้ประโยชน์ในการรับรู้สัมผัส เส้นฝอยหรือหนวดนี้ยาวมากเมื่อยังเป็นปลาขนาดเล็ก แต่เมื่อปลาโตเต็มที่หนวดจะสั้นเข้า โคนหางกว้างใหญ่ ครีบหางแผ่กว้าง แฉกหรือเว้าลึก

3.3 อาหารและการกินอาหารของสัตว์น้ำ

ปลากุเรขเป็นปลากินเนื้อเป็นอาหารสามารถกินปลากระบอก ปลาทุ ปลาตะเพียนน้ำเค็ม ปลาจวด และกินลูกปลากุเรขด้วยกันเอง

4. ปลาทุ

ในประเทศไทยนั้นพบปลาทุได้ทั้งฝั่งทะเลอ่าวไทยและอันดามันซึ่งมีอยู่ 3 ชนิด คือ ปลาทุ ปลาลัง หรือปลาทุโมง ปลาทุปากจิ้งจก ปลาทุแขก ปลาทุแขกครีบยาว



ภาพที่ 2.4 ปลาทุ

ที่มา : สุทธิชัย ฤทธิธรรม และคณะ (2554)

4.1 ปลาทุสั้น

มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Rastrelliger neglectus* หรือ ปลาทุสั้น ปลาทุเตี้ย แล้วแต่บางพื้นที่ เพราะลักษณะของลำตัวกว้าง แบน บ่อมน สั้น ตาเล็ก ปากแหลมมนไม่มีลายข้างตัว 3 เส้น ด้านบนของลำตัวมีสีน้ำเงินแกมเขียว ถ้าเป็นปลาสดจะมีสีน้ำเงินเข้มพาดตามยาวของลำตัว เนื้อปลาทุจะละเอียด นุ่ม มีมันมาก รสอร่อย

4.2 ปลาลัง

มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Rastrelliger Kanagurta* หรือ ปลายาว ปลาทุโมง หรือ ปลาโมง เพราะลำตัวกลม เรียกว่าปลาทุ ตาโต ปากแหลม ลำตัวด้านหลังมีแถบสีเขียวแกมน้ำตาล 2-3 แถบพาดตามยาว เนื้อหยาบ มันน้อย รสไม่อร่อย ราคาถูกกว่าปลาทุ

4.3 ปลาทุปากจิ้งจก

มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Rastrelliger faughni* ลักษณะลำตัวเรียวยาวคล้ายปลาลัง แต่มีขนาดความยาวเท่าปลาทุ ความกว้างของลำตัวน้อยกว่าปลาลัง ปากแหลม ด้านบนลำตัว

มีสีน้ำเงิน แวววาว ด้านท้องมีสีขาวเงิน เนื้อหยาบ มันทนย่อย รับประทานไม่อร่อย (ผู้ขายมักเอามาขายร่วมกับปลาทุ)

4.4 ปลาทุแขก

มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Decapterus macrosoma* ลักษณะคล้ายปลาทุปากจิ้งจก แต่มีเกล็ดหนามแข็งที่โคนหาง แนวเส้นข้างตัวโค้งลาด ลำตัวเรียวยาว แต่หนา มองดูค่อนข้างกลม ด้านหลังมีสีน้ำเงินแกมเขียว ท้องสีขาวเงิน ครีbspีขาวใส เนื้อหยาบ มันทนย่อย ปัจจุบันนิยมเลี้ยงแทนปลาทุ หรือทำปลากระป๋อง

4.5 ปลาทุแขกครีบบยาว

มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Decapterus maruadsi* ลักษณะคล้ายปลาทุแขก แต่ลำตัวกว้างกว่า จึงมองดูแบน ตาค่อนข้างโต เนื้อแข็ง หยาบ รับประทานไม่อร่อย

ลักษณะทั่วไป เป็นปลาทะเลประเภทผิวน้ำ รูปร่างป้อมแบน หัวโต หน้าแหลม ตาค่อนข้างเล็ก มีเยื่อไขมันอยู่รอบนัยน์ตา ปากกว้างและเฉียงขึ้นเล็กน้อย ขากรรไกรล่างยาวและปลายแหลม เกล็ดเล็กและหลุดง่าย ครีบลึงมี 2 อัน ครีบท้องและครีบบูมีขนาดเล็ก ครีบก้นเป็นแถบเล็ก ลำตัวด้านบนสีน้ำเงินปนเขียว มีจุดสีดำตามแนวสันหลัง ท้องสีขาวเงินอยู่รวมกันเป็นฝูงวางไข่ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม

ถิ่นอาศัย ผิวน้ำและกลางน้ำทะเล

อาหาร กินลูกปลา แพลงตอนก์ ขนาด ความยาวประมาณ 15 – 20 ซม. เป็นปลาเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่ง ประชาชนนิยมบริโภคมาก

ปลาทุวางไข่ปีละสองครั้งตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม และเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม แหล่งวางไข่แหล่งใหญ่ในอ่าวไทยสองแห่ง คือ ในน่านน้ำบริเวณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กับที่แหลมแม่รำพึง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปลาทุวางไข่ในทะเลค่อนข้างลึก เมื่อลูกปลาโตขึ้นจะเริ่มว่ายเข้าหาฝั่งแถบกันอ่าวไทยและจะโตเต็มที่ในเวลาหกเดือน

5. หมึก

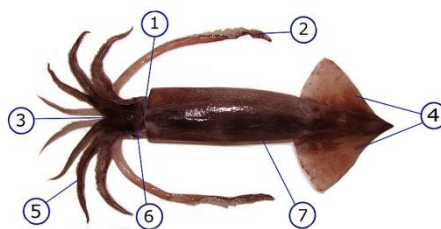
หมึกที่พบในอ่าวไทยและทะเลอันดามันมีทั้งสิ้น 25 ชนิด แต่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจเพียง 12 ชนิด จำแนกได้ 4 ประเภท ได้แก่ หมึกกล้วย หมึกกระดอง หมึกหอม หมึกสาย

5.1 หมึกกล้วย

หมึกกล้วยมีชื่อวิทยาศาสตร์ : *Photololigo duvaucelii* (d' Orbigny, 1835)

ชื่อสามัญ : Indian Squid

ลักษณะทั่วไป : หมึกชนิดนี้มีลำตัวเป็นหลอดป้อม สัน ครีบเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน และยาวมากกว่าร้อยละ 50 ของความยาวลำตัว มีกระดองเป็นแผ่นใสคล้ายพลาสติกใส นัยน์ตาค่อนข้างโต มีหนวด 4 คู่ และแขน 1 คู่ ลำตัวสีขาวขุ่น และมีจุดสีดำบนลำตัว หนวด และแขน ประปราย



ภาพที่ 2.5 หมึกกล้วย

ที่มา : วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี (2554)

ขนาด : ใหญ่ที่สุดมีลำตัวยาว 30 เซนติเมตร พบทั่วไป ยาว 15 เซนติเมตร

แหล่งที่อยู่อาศัย : ชายฝั่งทะเลที่ระดับลึกระหว่าง 30-170 เมตร ในเวลากลางคืน จะอพยพขึ้นมาหากินที่ผิวน้ำ พบทั้งในอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน

ประโยชน์ : เนื้อมีรสดี ใช้ทำอาหารประเภทย่าง ทอด แกง หรือตากแห้ง

5.2 หมึกกระดอง

หมึกกระดอง (Cuttlefish) มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Sepia pharaonis* Ehrenberg ชื่อสามัญ RAINBOWCUTTLEFISH

หมึกกระดองเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง มีชื่อเรียกภาษาอังกฤษว่า Cuttlefish มีรูปร่างแบน ยาวรี มีแผ่นกล้ามเนื้อคลุมลำตัว อยู่เกือบทั้งหมด บริเวณภายในแกนกลางลำตัวจะมีแผ่นหินปูนแคลเซียมคาบอเนต เรียกว่า ลิ่นทะเล (Cuttle Bone) หรือกระดอง มีลักษณะตรงและเป็นชั้นซ้อนกัน ที่หัวมีนัยน์ตา ขนาดใหญ่ มีหนวดสั้น 4 คู่ และหนวดยาว 1 คู่ซึ่งหดเข้าไปอยู่ในกระเปาะได้



ภาพที่ 2.6 หมึกกระดอง

ที่มา : วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี (2554)

ลักษณะทั่วไป : หมึกกระดองมีลำตัวเป็นถุงรูปไข่ มีแผ่นกล้ามเนื้อคลุมลำตัวคือ ครีบ เป็นอวัยวะที่ใช้ในการพองตัว ทำให้เคลื่อนไหวในน้ำได้อย่างรวดเร็ว ลำตัวเป็นกล้ามเนื้อมีลักษณะเป็นแผ่นเนื้อหนาหุ้มห่ออวัยวะภายในกระดองรูปคล้ายใบหอกที่เรียกว่า ลิ่นทะเล หัวมีนัยน์ตาขนาดใหญ่ มีหนวดสั้น 4 คู่ และหนวดยาว 1 คู่ ปลายของหนวดแต่ละเส้นมีอวัยวะดูดใช้ในการจับอาหาร

ถิ่นอาศัย : หากินอยู่ในบริเวณผิวน้ำในเวลากลางคืน พบทั่วไปในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน

อาหาร : กินกุ้ง ลูกปู หอย ปลาและหมึกทะเลด้วยตัวเอง

ขนาด : ความยาวประมาณ 15-25 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อหมึกทะเลเป็นอาหารที่อร่อยมีคุณค่าทางอาหารนอกจากนำมาประกอบอาหาร ขณะที่ยังสดแล้วยังตากแห้งเก็บไว้รับประทานได้นาน

5.3 หมึกหอม

หมึกหอมมีชื่อวิทยาศาสตร์ : *Sepioteuthis lessoniana* ชื่อสามัญ Soft Cuttlefish



ภาพที่ 2.7 หมึกหอม

ที่มา : วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2554)

ลำตัวเป็นรูปทรงกระบอก ครีบกหรือแผ่นข้างตัวทั้งสองด้าน มีลักษณะกว้างและแบนยาว เกือบตลอดลำตัวคล้ายหมึกกระดอง ต่างกันที่กระดองของหมึกหอมจะเป็นแผ่นใสดูบางเห็นเส้นกระดองได้ชัดเจน หนวดรอบปากมี 10 เส้น เป็นแขน 8 เส้น มีหนวดคู่ยาว 2 เส้น ลำตัวใส มีสีน้ำตาลอมแดง ประเป็นจุด นัยน์ตาสีเขียว ตัวผู้จะมีขนาดยาวและเร็วกว่าตัวเมีย ถิ่นอาศัยรวมกลุ่มอยู่เป็นหมู่ ทั้งในบริเวณผิวน้ำยังถึงพื้นทะเล

5.4 หมึกสาย

หมึกยักษ์หรือหมึกสาย (Octopus) ชื่อวิทยาศาสตร์ *Octopus membranaceous*



ภาพที่ 2.8 หมึกสาย

ที่มา : วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2554)

ลักษณะทั่วไป

สีของปลาหมึกยักษ์ *Architeuthis* นี้มีสีแดงแก่จนถึงน้ำตาลแดง จากเซลล์เม็ดสีที่ผิวหนัง มันมีความสามารถในการเปลี่ยนสีลำตัว เกิดจากการบังคับด้วยกล้ามเนื้อ การที่ตัวมีสีแดง

จะช่วยให้มันสามารถปรากฏตัวได้ดีในที่ลึก เพราะสีแดงในที่ลึกมากจะเปรียบเสมือนสีดำในเวลา กลางคืนบนบกนั่นเอง ในกล้ามเนื้อลำตัว หัว และแขนของปลาหมึกยักษ์นี้ ประกอบด้วย แอมโมเนียมไอออนสูงมาก (NH_4^+) จึงทำให้สามารถลอยตัวได้ดี แม้แต่เมื่อตายแล้วจึงเป็นเหตุให้ซาก ของมันลอยมาได้ไกลจนเกยฝั่ง และยังเป็นตัวการสำคัญทำให้เนื้อของมันมีรสขมของแอมโมเนีย โดย ในเนื้อมีความถ่วงจำเพาะ (specific gravity) ซึ่งต่ำกว่าน้ำทะเล ที่ความลึก 50 เมตร อุณหภูมิ 80°C ที่มีความถ่วงจำเพาะ 1.022 ถ้าไม่มีแอมโมเนียเนื้อของปลาจะหนักกว่าน้ำทะเล เพราะมีความ ถ่วงจำเพาะ 1.046 ดังนั้นแอมโมเนียในเนื้อช่วยให้ปลาหมึกยักษ์สามารถลอยตัวได้ไม่ต้องใช้ พลังงานเพื่อการว่ายน้ำ

ครีบ ของมันมีขนาดเล็กไม่แข็งแรงนัก ใช้ช่วยในการว่ายน้ำและเป็นเสมือนหาง เสือ ปกติการเคลื่อนที่จะใช้ระบบพุงเพื่อขับเคลื่อนเพื่อจับเหยื่อหรือหนีศัตรู โดยนำน้ำเข้าภายในลำตัว แล้วใช้การปิดล็อกส่วนท่อน้ำกับลำตัวบีบดันน้ำให้ออกทางท่อน้ำให้เกิดการพุ่งตัว ซึ่งส่วนของตัวล็อก ท่อน้ำกับลำตัวมีความแข็งแรงมาก

หัว มีขนาดใหญ่ถึง 1 เมตร มีแขนเป็นระยะ 8 แขน รอบโคนแขน 50 เซนติเมตร ยาว 3-5 เมตร หนวดจับ 2 เส้น มีเส้นรอบวง 25 เซนติเมตร ยาว 10-12 เมตร เทียบเท่าประมาณขนาดหัวของมนุษย์ ซึ่งทำให้มันสามารถเห็นได้ดีในที่ลึกที่มีแสงน้อย เพราะใต้ ทะเลลึก 500 ฟุต จะมีแสงที่เรืองจากสิ่งมีชีวิต ดาวจะอยู่ด้านข้างของหัว ประกอบด้วยเลนส์เดียวที่สามารถปรับได้ คล้ายกับของคน มีรูม่านตาและม่านตา แต่ไม่มีแก้วตา

ปาก ล้อมรอบด้วยแขน ประกอบด้วยขากรรไกรที่แข็งแรง จะงอยปากมีขนาด ใหญ่ถึง 15 เซนติเมตร ประกอบด้วย Upper and Lower Mandibles มี Radula or Rasing Tongue ขนาดเล็ก เมื่อเทียบเป็นสัดส่วนกับขนาดตัว คือมีความยาว 100 มิลลิเมตร กว้าง 10 มิลลิเมตร เมื่ออาหารถูกกัดกินแล้วจะถูกบังคับลงไปสู่ Buccal Cavity โดยการขยับของ Radula

อาหาร ของมันได้แก่ ปลาน้ำลึก ปลาหมึกขนาดใหญ่ แต่สำหรับตัวมันเป็น อาหารของปลาวาฬพวก Sperm Whale โดยพบมากในกระเพาะปลาวาฬปนกับปลาหมึกชนิดอื่น ๆ รวมทั้งในการกินอาหารจะใช้หนวดจับอาหาร

ถุงน้ำหมึก (Ink Sac) มีขนาดยาวใหญ่พ่นผ่านท่อน้ำ เมื่อมันพุ่งตัวถอยหลัง ปล่อยหมึกออกมาให้เหยื่องง หรือเพื่อปรากฏตัวหนีศัตรู

ข้อมูลทั่วไปจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จังหวัดสุราษฎร์ธานีตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของภาคใต้ ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ ประมาณ 645 กิโลเมตรมีเนื้อที่ 13,079.61 ตารางกิโลเมตร หรือ 8,174,758.61 ไร่ มีเนื้อที่มากเป็น อันดับ 6 ของประเทศ และมีพื้นที่มากที่สุดในภาคใต้ ฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความยาวประมาณ 156 กิโลเมตร มีเกาะขนาดใหญ่ ได้แก่ เกาะสมุย เนื้อที่ 227.25 ตารางกิโลเมตร

สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และผลไม้ (เงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง) อย่างไรก็ตาม จากการที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีอาณาเขตติดต่อกับฝั่งทะเลตะวันออก เป็นระยะทางชายฝั่งยาว 156 กิโลเมตร มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลยาว จำนวน 9 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอท่าชนะ อำเภอไชยา อำเภอท่าฉาง อำเภอพุนพิน อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอดอนสัก อำเภอเกาะสมุย และอำเภอเกาะพะงัน ทำให้ภาคประมงเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดปริมาณและมูลค่าประมงทะเลของจังหวัด แสดงในตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 ปริมาณและมูลค่าเศรษฐกิจการประมงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2550-2552

ประเภท	ปี 2550		ปี 2551		ปี 2552	
	ผลผลิต (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ผลผลิต (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ผลผลิต (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
ประมงทะเลพาณิชย์ (น้ำลึก)	15,032	775	16,096	711	18,326	727
ประมงทะเลพื้นบ้าน (ชายฝั่ง)	45,508	700	47,296	1,290	47,648	1,086
รวม	60,540	1,475	63,391	2,001	65,974	1,813

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดสุราษฎร์ธานี (2553)

จากตารางที่ 2.4 แสดงให้เห็นถึงการขยายตัวของประมงจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2550 ถึงปี 2552 โดยเฉพาะการประมงชายฝั่งมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่าต่อผลผลิต

ข้อมูลอ่าวบ้านดอน

อ่าวบ้านดอนมีลักษณะเป็นเว็่น้ำขนาดใหญ่รูก้าเข้ามาในแผ่นดินคล้ายตัวยู มีพื้นที่ครอบคลุม 6 อำเภอ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ อำเภอไชยา อำเภอท่าฉาง อำเภอพุนพิน อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอดอนสัก มีลำคลองไหลลงอ่าวบ้านดอนหลายสาย เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ อยู่ติดกับชายฝั่งทะเล ทิศตะวันออกด้านอ่าวไทย อ่าวบ้านดอนมีพื้นที่ตามแนวเส้นตัดจากแหลมชุย อำเภอไชยา จนถึงแหลมกุลา อำเภอดอนสัก ระยะทาง 41 กิโลเมตร มีพื้นที่รวมกันประมาณ 695 ตารางกิโลเมตร หรือ 434,375 ไร่ โดยมีชายฝั่งทะเลตลอดอ่าวเป็นทะเลตื้นยาว 88 กิโลเมตร ถ้าวัดพื้นที่อ่าวห่างชายฝั่ง 3 กิโลเมตร จะมีพื้นที่ 164,375 ไร่ เนื่องจากเป็นอ่าวที่มีป่าชายเลนขึ้นเป็นแนวตลอดขอบอ่าว มีการทับถมของตะกอนจึงเหมาะเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ปัจจุบันพื้นที่ถูกใช้ไปเลี้ยงหอยนางรม หอยแครง หอยแมลงภู่ และเพาะเลี้ยงปลาในกระชัง

ตามลำดับ รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อน้ำหนักปลากระพงขาว 1 กิโลกรัมเท่ากับ 41.13, 21.80 และ 52.66 บาท ตามลำดับ และเมื่อหักต้นทุนทั้งหมดออกจากรายได้ทั้งหมดแล้ว ปรากฏว่ารวมทุกขนาดฟาร์ม ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อตารางเมตรเท่ากับ 3,261.10, 1,769.17 และ 3,823.09 บาท ตามลำดับ และมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อน้ำหนักปลากระพงขาว 1 กิโลกรัมเท่ากับ 33.03, 13.09 และ 44.91 บาท ตามลำดับ เมื่อหักต้นทุนเงินสดออกจากรายได้ทั้งหมดแล้ว ปรากฏว่ารวมทุกขนาดฟาร์ม ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ มีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อตารางเมตรเท่ากับ 4,293.03, 3,347.30 และ 4,649.66 บาท ตามลำดับ และมีรายได้เหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อน้ำหนักปลากระพงขาว 1 กิโลกรัมเท่ากับ 43.47, 24.77 และ 54.62 บาท ตามลำดับ สาเหตุที่ฟาร์มขนาดใหญ่มีกำไรสุทธิมากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก เพราะฟาร์มขนาดใหญ่สามารถผลิตปลากระพงขาวได้เฉลี่ยสูงกว่าฟาร์มขนาดเล็ก และขายได้ในราคาที่สูงกว่า ทำให้รายได้มากกว่า และยังมีต้นทุนที่ต่ำกว่า นอกจากนี้ฟาร์มขนาดใหญ่มีประสบการณ์ และระยะเวลาในการเลี้ยงมานานกว่า ฟาร์มขนาดเล็ก มีปัญหาทางด้านเงินทุนน้อยกว่าฟาร์มขนาดเล็ก ส่วนปัญหาที่ผู้เลี้ยงปลากระพงขาวพบมากที่สุด คือปัญหาเรื่องอาหารปลา ร้อยละ 93.05 รองลงมาคือปัญหาน้ำ ลูกพันธุ์ปลา โรคปลา และเทคนิคการเลี้ยงปลา ร้อยละ 91.67, 88.89, 77.78 และ 22.22 ตามลำดับ

เผด็จศึกดี จารยะพันธ์ และคณะ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง โครงการการจัดทำกลยุทธ์และแนวทางพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำเศรษฐกิจของประเทศไทย พบว่า สัตว์น้ำปลากลุ่มปลา แม้จะมีมูลค่าการส่งออกไม่เทียบเท่ากับมูลค่าการส่งออกกุ้ง แต่ก็สามารถสร้างรายได้จำนวนไม่น้อยให้กับประเทศ และแนวโน้มการส่งออกยังมีโอกาสเพิ่มสูงขึ้นตามความต้องการตลาดโลก คณะวิจัยได้เสนอแนวทาง คือ ควรเร่งส่งเสริมการเพาะเลี้ยงปลาให้หลากหลายชนิดพันธุ์ สร้างทางเลือกให้เกษตรกร พัฒนาวิจัยในเรื่องการเพาะเลี้ยงอย่างครบวงจร โดยมีต้นทุนต่ำ ไม่ทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อสร้างอำนาจการต่อรองทางด้านตลาดที่เข้มแข็ง

ปิติวษ์ ตันติโชค และคณะ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์และวินิจฉัยระบบการผลิตชายฝั่งอ่าวบ้านดอน โดยศึกษาผลกระทบของกิจกรรมการผลิตชายฝั่งด้านเกษตรป่าไม้ การเพาะเลี้ยง การท่องเที่ยว การพัฒนาอุตสาหกรรมและการขยายชุมชนที่มีต่อระบบนิเวศต่าง ๆ และพัฒนาฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ด้านความเปราะบางของอ่าวบ้านดอน และเกาะนอกชายฝั่ง จากฐานข้อมูลด้านนิเวศวิทยา สภาพภูมิประเทศ ระบบเศรษฐกิจและการใช้ประโยชน์ พบว่าความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของอ่าวบ้านดอนและเกาะนอกชายฝั่งต่อชุมชนแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ การใช้และการพึ่งพาประโยชน์จากทรัพยากรโดยตรง ได้แก่ ด้านการประกอบอาชีพและสร้างรายได้เพื่อการดำรงชีพ การเกษตรที่ต้องอาศัยทรัพยากรดินและน้ำ การทำประมงธรรมชาติ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ฐานการท่องเที่ยว ฐานอุตสาหกรรมแปรรูป และด้านการใช้ประโยชน์ทางอ้อม ในรูปของสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพ เช่น การประมงและเพาะเลี้ยงที่ต้องอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรชายฝั่ง การท่องเที่ยวระดับชุมชน การนำทรัพยากรไม้ในป่าชายเลนมาทำเป็นเครื่องมือประมง

สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2551 พบว่า คุณภาพชีวิตด้านการงานมีความพึงพอใจระดับมาก คุณภาพชีวิตด้านครอบครัวมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมมีความพึงพอใจระดับมาก คุณภาพด้านสุขภาพและความเครียดอยู่ในระดับค่อนข้างดี ส่วนใหญ่ไม่เคยเจ็บป่วยจนต้องเข้ารักษาพยาบาล ไม่มีโรคประจำตัว หรือมีอาการผิดปกติ คุณภาพชีวิตของคนไทยในแต่ละภาค ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากและใกล้เคียงกัน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยห้วงโซ่อุปทานสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึกอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีนี้ มีวิธีการดำเนินงานวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ได้จำนวนประชากรจากสำนักงานประมงจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นข้อมูล ปี 2553 ประกอบด้วย

- 1.1 เกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพง จำนวน 379 ราย
- 1.2 เกษตรกรประกอบอาชีพประมงธรรมชาติจำแนกตามขนาดเรือ
 - 1) ขนาดเรื่อน้อยกว่า 14 เมตร จำนวน 222 ราย
 - 2) ขนาดเรือมากกว่า 14 เมตร จำนวน 201 ราย

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ขนาดตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สูตรการคำนวณเพื่อหาขนาดตัวอย่างดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)}{\frac{e^2}{Z^2} + \frac{P(1-P)}{N}}$$

เมื่อ n = ขนาดของตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่มีความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 1

Z = ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 เท่ากับ 1.65 (ความเชื่อมั่น 90 %)

ผลจากการคำนวณจะได้ขนาดตัวอย่างดังนี้

1) เกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 57.99 คน คณะผู้วิจัยปรับขนาดตัวอย่างเป็น 100 ราย เพื่อการอ้างอิงไปสู่ประชากรได้

2) เกษตรกรประกอบอาชีพประมงธรรมชาติ

2.1) ขนาดเรื่อน้อยกว่า 14 เมตร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 52.33 คน เพื่อให้เกิดความสมดุลของข้อมูลดังนั้นคณะผู้วิจัยปรับขนาดตัวอย่างเป็น 75 ราย

2.2) ขนาดเรือมากกว่า 14 เมตร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 51.07 คน เพื่อให้เกิดความสมดุลของข้อมูลดังนั้นคณะผู้วิจัยปรับขนาดตัวอย่างเป็น 75 ราย

2.2 สัดส่วนขนาดตัวอย่าง

1) เกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพง ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้คำนวณสัดส่วนของตัวอย่างเพื่อให้ข้อมูลที่เก็บได้เกิดการกระจายตัวในแต่ละพื้นที่ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ขนาดตัวอย่างและสัดส่วนของตัวอย่างการเลี้ยงปลากะพงปี พ.ศ. 2553

อำเภอ	ประชากร (ราย)	ขนาดตัวอย่าง (ราย)
เมือง	197	52
ไชยา	57	15
ท่าฉาง	22	6
กาญจนดิษฐ์	56	15
ดอนสัก	47	12
รวม	379	100

ที่มา : สถิติการประมง 2553 และจากการคำนวณ

2) เกษตรกรประกอบอาชีพประมงธรรมชาติ ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้คำนวณสัดส่วนของตัวอย่างตามขนาดของเรือเพื่อให้ข้อมูลที่เก็บได้เกิดการกระจายตัวในแต่ละพื้นที่ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ขนาดตัวอย่างและสัดส่วนของตัวอย่างของเรือขนาดน้อยกว่า 14 เมตรตามสัตว์น้ำเป้าหมาย

ราย

พื้นที่อำเภอ	ปลากะพง	ปลากะบอก	ปลากุเร	ปลาทู	หมึก	รวม
เมือง	3	3	3	3	3	15
กาญจนดิษฐ์	3	3	3	3	3	15
ท่าฉาง	3	3	3	3	3	15
ดอนสัก	3	3	3	3	3	15
ไชยา	3	3	3	3	3	15
รวม	15	15	15	15	15	75

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 3.2 ได้ขนาดตัวอย่างของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพประมงธรรมชาติ มีขนาดตัวอย่าง 75 ราย โดยที่จับสัตว์น้ำเป้าหมายประเภทสัตว์น้ำละ 15 ราย โดยเฉลี่ยในแต่ละพื้นที่จำนวนละ 3 ราย

ตารางที่ 3.3 ขนาดตัวอย่างและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างของเรือขนาดเท่ากับหรือมากกว่า 14 เมตร ตามสัตว์น้ำเป้าหมาย

ราย

พื้นที่อำเภอ	ปลากะพง	ปลากะบอก	ปลากุเร	ปลาทุ	หมึก	รวม
เมือง	3	3	3	3	3	15
กาญจนดิษฐ์	3	3	3	3	3	15
ท่าฉาง	3	3	3	3	3	15
ดอนสัก	3	3	3	3	3	15
ไชยา	3	3	3	3	3	15
รวม	15	15	15	15	15	75

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 3.3 ได้ขนาดตัวอย่างของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพประมงธรรมชาติ ซึ่งจำแนกตามขนาดเรือ โดยเรือขนาดเท่ากับหรือมากกว่า 14 เมตร มีขนาดตัวอย่าง 75 ราย โดยที่จับสัตว์น้ำเป้าหมายประเภทสัตว์น้ำละ 15 ราย โดยเฉลี่ยในแต่ละพื้นที่จำนวนละ 3 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดห่วงโซ่อุปทานสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึก ระบบการผลิตระบบการตลาดและการคำนวณต้นทุนการผลิตของเกษตรกรเลี้ยงปลากะพงและประมงธรรมชาติ รวมทั้งการประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาประกอบด้วยตารางและใช้สถิติได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนของประมงในอ่าวบ้านดอน รวมถึงวิธีการตลาดสัตว์น้ำเป้าหมายแต่ละชนิด ซึ่งเป็นส่วนเชื่อมโยงในโซ่อุปทาน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จัดทำความเชื่อมโยงโซ่อุปทานทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจของสัตว์น้ำกลุ่มปลาแต่ละชนิด ที่มีต่อชุมชนอ่าวบ้านดอน ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลคุณค่าทางเศรษฐกิจของสัตว์น้ำกลุ่มปลาดังนี้

1. การประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของการที่เลี้ยงปลากะพง

การประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจของการเลี้ยงปลากะพง สามารถประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจได้จาก

$$\text{มูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจ} = \sum_{j=1}^n ((\sum_{i=1}^n q_{ij} \times p_i)/n) \times N$$

โดย	q แทน	ปริมาณของสัตว์น้ำที่จับได้ (ก.ก.)
	p แทน	ราคาการขายของสัตว์น้ำเป้าหมาย
	i แทน	ขนาดปลาที่จำหน่าย
	j แทน	ขนาดฟาร์มของการที่เลี้ยงปลากะพง ประกอบด้วย (1) ฟาร์มขนาดเล็ก (2) ฟาร์มขนาดกลาง (3) ฟาร์มขนาดใหญ่
	n แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างการที่เลี้ยงปลากะพง
	N แทน	จำนวนประชากรทั้งหมดในการที่เลี้ยงปลากะพง จำนวน 379 ราย

2. การประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของการทำประมงธรรมชาติ

สัตว์น้ำกลุ่มปลาที่ได้จากการทำประมงชายฝั่งจากธรรมชาติได้แก่ ปลากะพง ปลาเกะรา ปลากระบอก ปลาหูและหมึก คำนวณโดยหลักการคำนวณมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ทางธุรกิจ สามารถประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจได้จาก

$$\text{มูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจ} = \sum_{j=1}^n ((\sum_{i=1}^n q_{ij} \times p_i)/n) \times N$$

โดย	q แทน	ปริมาณของสัตว์น้ำที่จับได้ (ก.ก.)
	p แทน	ราคาการขายของสัตว์น้ำเป้าหมาย
	i แทน	ชนิดของปลากะพง ปลากระบอก ปลาเกะรา ปลาหูและหมึก
	j แทน	ขนาดของเรือ ประกอบด้วย เรือขนาดเล็ก เรือขนาดใหญ่
	n แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เลี้ยงปลากะพง
	N แทน	จำนวนประชากรทั้งหมดในของการขึ้นทะเบียนเรือประมง

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 ประเมินคุณค่าของสัตว์น้ำที่มีต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน ด้วยการคำนวณเพื่อหาค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรประมง

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 6 แนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยการนำผลจากการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1-5 เสนอผล

การศึกษา และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสนอ
แนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงต่อไป

เกณฑ์การประเมินการพึ่งพาตนเอง

วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ระดับ
ความการพึ่งพาตนเอง ในส่วนนี้ใช้มาตรวัดแบบ Likert's Scale แต่ละข้อมีทางเลือกตอบได้ 3
สามารถและกำหนดระดับค่าเฉลี่ยเป็น 3 ระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{ค่าระดับคะแนนสูงสุด} - \text{ค่าระดับคะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับคะแนน}} \\ &= \frac{3 - 1}{3} = 0.66\end{aligned}$$

โดยมีความหมายดังนี้

คะแนน 2.35-3.00	หมายความว่า	สามารถพึ่งพาตนเองได้
คะแนน 1.67-2.34	หมายความว่า	ไม่แน่ใจในการพึ่งพาตนเอง
คะแนน 1.00-1.66	หมายความว่า	พึ่งพาตนเองไม่ได้

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้จะกล่าวถึง ผลการศึกษาการเลี้ยงปลากะพงและการทำประมงจากธรรมชาติ ซึ่งมีสัตว์น้ำเป้าหมายที่ศึกษาได้แก่ ปลากะพง ปลาเกะรา ปลากระบอก ปลาทุ และหมึก

สำหรับกลุ่มที่เลี้ยงปลากะพงนั้นสามารถแบ่งกลุ่มได้เป็นเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในกระชัง และเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน โดยใช้ข้อมูลการเลี้ยงปลากะพงในรอบปีการผลิต 2553 รายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงพื้นที่ในอำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ราย จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มตัวอย่างเลี้ยงปลากะพงในกระชังมีจำนวน 65 รายและกลุ่มตัวอย่างที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน มีจำนวน 35 ราย ซึ่งในการคำนวณค่าเฉลี่ย คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการคำนวณค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก โดยได้ศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในกระชังและในบ่อดิน

1. ผลการศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในกระชัง

1.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรเลี้ยงปลากะพงในกระชัง

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรเลี้ยงปลากะพงในพื้นที่อำเภอบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่ามีเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในกระชังจำนวน 65 ราย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์เพื่อแบ่งขนาดฟาร์มการเพาะเลี้ยง โดยพิจารณาจากปริมาตรของกระชังที่ใช้ในการเลี้ยงด้วยวิธีการนำจำนวนปริมาตรเนื้อที่ของการเลี้ยงปลาในกระชังทั้งหมดมาบวกกันหารด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถแบ่งขนาดของฟาร์มออกได้เป็น 3 ขนาดดังนี้ ฟาร์มขนาดเล็กมีปริมาตรเนื้อที่กระชังต่ำกว่า 250 ลูกบาศก์เมตร ฟาร์มขนาดกลางมีปริมาตรเนื้อที่กระชังระหว่าง 251-500 ลูกบาศก์เมตร และฟาร์มขนาดใหญ่มีปริมาตรเนื้อที่กระชังมากกว่า 500 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ทำการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

จากการศึกษาพบว่า ฟาร์มขนาดเล็ก มีปริมาตรเนื้อที่กระชังต่ำกว่า 250 ลูกบาศก์เมตร มีเกษตรกรจำนวน 35 ราย เป็นเพศชาย จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.29 และเพศหญิง จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.71 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.71 อายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.14 อายุระหว่าง 31-40 ปี และอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวนช่วงละ 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.43 อายุระหว่าง 61-70 ปี จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.58 อายุมากกว่า 70 ปี จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.71 มีการศึกษาระดับ

ประถมศึกษาจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.57 ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.86 และระดับอนุปริญาจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.57

สำหรับฟาร์มขนาดกลาง มีเกษตรกรจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.92 มีปริมาตรเนื้อที่ ระหว่าง 251-500 ลูกบาศก์เมตร เป็นเพศชาย จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.67 เพศหญิง จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.33 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.51 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.83 อายุระหว่าง 51-60 ปี และอายุระหว่าง 61-70 ปี จำนวนช่วงอายุละ 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.33 ด้านการศึกษาพบว่า มีการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.17 ระดับมัธยมศึกษาจำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.66 และระดับปริญญาตรี จำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 4.17

ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่ มีเกษตรกร จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.23 มีปริมาตรมากกว่า 500 ลูกบาศก์เมตร เพศชาย จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 เพศหญิงจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีอายุระหว่าง 31-40 ปีจำนวน 5 รายคิดเป็นร้อยละ 83.33 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.33 และระดับปริญญาตรี จำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 16.67

ตารางที่ 4.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากระพงในกระชัง

n = 65

รายการ	ขนาดฟาร์ม					
	เล็ก		กลาง		ใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนตัวอย่างที่สำรวจ	35	100.00	24	100.00	6	100.00
เพศ						
ชาย	26	74.29	10	41.67	4	66.67
หญิง	9	25.71	14	58.33	2	33.33
อายุ (ปี)						
20-30	6	17.14	-	-	-	-
31-40	4	11.43	5	20.83	5	83.33
41-50	16	45.71	15	62.51	1	16.67
51-60	4	11.43	2	8.33	-	-
61-70	3	8.58	2	8.33	-	-
มากกว่า 70	2	5.71	-	-	-	-
ระดับการศึกษา						
ไม่ได้ศึกษา	-	-	-	-	-	-
ประถมศึกษา	24	68.57	13	54.17	5	83.33
มัธยมศึกษา	8	22.86	10	41.66	-	-
อนุปริญญา	3	8.57	-	-	-	-
ปริญญาตรีขึ้นไป	-	-	1	4.17	1	16.67

1.2 สภาพการเลี้ยงปลากระชังของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า สภาพการเลี้ยงปลาของเกษตรกรที่มีขนาดฟาร์มต่างกัันนั้นได้มีสภาพการเลี้ยงที่ต่างกันไป โดยฟาร์มขนาดเล็กมีรูปแบบการเลี้ยงเป็นแบบเจ้าของคนเดียว จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.14 และแบบหุ้นส่วนจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.86 มีประสบการณ์การเลี้ยงอยู่ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.72 รองลงมาระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.14 เกษตรกรที่มีประสบการณ์ระหว่าง 16-20 ปี และระหว่าง 26-30 ปี จำนวนละ 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.71 สำหรับเกษตรกรที่มีประสบการณ์ระหว่าง 11-15 ปี และระหว่าง 21-25 ปี มีจำนวนละ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.86 ส่วนเหตุผลที่เกษตรกรเลือกเลี้ยงปลากระชังคิดว่ารายได้ดี สำหรับแหล่งทุนที่ใช้ในการลงทุนได้จากการใช้ทุนส่วนตัวและการกู้ยืมจำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.00 โดยในการกู้ยืมของเกษตรกรจะกู้ยืมจากผู้รับซื้อปลาและคินเงินโดยหักจากรายได้ในการขายปลา ซึ่งไม่มีดอกเบี้ยแต่ต้องขายปลาให้กับผู้รับซื้อรายที่กู้ยืมมา และมีเกษตรกรที่ใช้ทุนส่วนตัวจำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.00 สำหรับสถานที่เลี้ยงเกษตรกรส่วนใหญ่เลือกสถานที่ใกล้บ้านเนื่องจากสะดวกต่อการดูแลฟาร์ม จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.00

สำหรับฟาร์มขนาดกลาง เกษตรกรมีรูปแบบการเลี้ยงปลาคลายกับฟาร์มขนาดเล็กแบบเจ้าของคนเดียวจำนวน 20 รายคิดเป็นร้อยละ 83.33 และแบบหุ้นส่วนจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 โดยมีประสบการณ์เลี้ยงปลากระชังระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 19 รายคิดเป็นร้อยละ 79.16 ประสบการณ์ระหว่าง 6-10 ปี มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.50 ประสบการณ์ระหว่าง 16-20 ปี และอายุ 30 ปีขึ้นไป มีจำนวนละ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.17 เหตุผลส่วนใหญ่ที่เกษตรกรเลือกเลี้ยงปลาเนื่องจากคิดว่ารายได้ดีจำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.83 และมีเจ้าหน้าที่ประมงแนะนำจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.17 ในส่วนของแหล่งทุนเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ทุนส่วนตัวจำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.17 มีการกู้ยืมจากผู้รับซื้อปลาจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.50 ซึ่งในการกู้ยืมนี้ไม่มีดอกเบี้ยโดยมีเงื่อนไขต้องขายปลาให้กับผู้รับซื้อรายที่กู้ยืมและมีการลงทุนด้วยทุนส่วนตัวและกู้ยืมจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.33 ส่วนพื้นที่ในการเลี้ยงเกษตรกรส่วนใหญ่ เลือกเลี้ยงปลาบริเวณใกล้บ้านเพื่อสะดวกในการดูแลฟาร์มจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.33 มีเพื่อนบ้านแนะนำในการเลือกพื้นที่จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.50 และเจ้าหน้าที่ประมงแนะนำจำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 4.17

ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่เกษตรกรมีรูปแบบการเลี้ยงคล้ายกับฟาร์มอื่น ๆ โดยเป็นแบบเจ้าของคนเดียวจำนวน 6 ราย โดยมีประสบการณ์เลี้ยงปลาส่วนใหญ่ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 และประสบการณ์ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 โดยเกษตรกรให้เหตุผลในการเลือกเลี้ยงปลา คือ คิดว่ารายได้ดี มีการลงทุนด้วยเงินทุนส่วนตัว และเลือกพื้นที่ใกล้บ้านเพื่อความสะดวกในการดูแลฟาร์ม (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 สภาพการเลี้ยงปลากะพงในกระชังของเกษตรกร

n = 65

รายการ	ขนาดฟาร์ม					
	เล็ก		กลาง		ใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนตัวอย่างที่สำรวจ	35	100.00	24	100.00	6	100.00
รูปแบบการเลี้ยงปลากะพง						
เจ้าของคนเดียว	34	97.14	20	83.33	6	100.00
แบบหุ้นส่วน	1	2.86	4	16.67	-	-
ประสบการณ์เลี้ยงปลากะพงในกระชัง						
1-5	16	45.72	19	79.16	4	66.67
6-10	13	37.14	3	12.50	2	33.33
11-15	1	2.86	-	-	-	-
16-20	2	5.71	1	4.17	-	-
21-25	1	2.86	-	-	-	-
26-30	2	5.71	-	-	-	-
30 ปีขึ้นไป			1	4.17		
เหตุผลที่เลือกเลี้ยงปลากะพงในกระชัง						
คิดว่ารายได้ดี	35	100.00	23	95.83	6	100.00
เจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ	-	-	1	4.17	-	-
แหล่งทุนในการที่เลี้ยงปลา						
ใช้ทุนส่วนตัว	14	40.00	13	54.17	6	100.00
กู้ยืม	-	-	9	37.50	-	-
ทั้งใช้ทุนส่วนตัวและกู้ยืม	21	60.00	2	8.33	-	-
การเลือกสถานที่ที่เลี้ยง						
เลือกพื้นที่บริเวณใกล้บ้าน	28	80.00	20	83.33	6	100.00
เพื่อนบ้านแนะนำ	1	2.86	3	12.50	-	-
เจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ	2	5.71	1	4.17	-	-
สืบทอดต่อบรรพบุรุษ	4	11.43	-	-	-	-

1.3 ขั้นตอนการเลี้ยงปลากะพงในกระชัง

1.3.1 ขนาดและพื้นที่การเลี้ยงปลากะพง

เมื่อพิจารณาขนาดของการเลี้ยงปลากะพง พบว่าฟาร์มขนาดเล็กมีขนาดกระชังเฉลี่ย 2.34 กระชัง มีปริมาตรเลี้ยงเฉลี่ย 37.79 ลูกบาศก์เมตรต่อกระชัง มีเนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ย 84.35 ลูกบาศก์เมตรต่อราย สำหรับฟาร์มขนาดกลาง มีจำนวนกระชังเฉลี่ยจำนวน 4.96 กระชัง และมีปริมาตรเลี้ยงเฉลี่ย 83.29 ลูกบาศก์เมตรต่อกระชัง มีเนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ย 397.75 ลูกบาศก์เมตรต่อราย และสำหรับฟาร์มขนาดใหญ่ มีจำนวนกระชังเฉลี่ย 10.83 กระชัง มีปริมาตรกระชังเฉลี่ย 61.33 ลูกบาศก์เมตรต่อกระชัง มีเนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ย 640.00 ลูกบาศก์เมตรต่อราย (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 จำนวนกระชัง ปริมาตรและเนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ยของเกษตรกรเลี้ยงปลากะพงในกระชัง

n=65

จำนวน กระชัง	ขนาดฟาร์ม														
	เล็ก					กลาง					ใหญ่				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน เฉลี่ย (กระชัง)	ปริมาตร เฉลี่ย (ลบ.ม./ กระชัง)	เนื้อที่เลี้ยง เฉลี่ย(ลบ. ม./ราย)	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน เฉลี่ย (กระชัง)	ปริมาตร เฉลี่ย (ลบ.ม./ กระชัง)	เนื้อที่เลี้ยง เฉลี่ย(ลบ. ม./ราย)	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน เฉลี่ย (กระชัง)	ปริมาตร เฉลี่ย (ลบ.ม./ กระชัง)	เนื้อที่ เพาะเลี้ยง เฉลี่ย(ลบ. ม./ราย)
1-5	32	91.43	1.69	39.26	73.01	16	66.67	3.63	98.31	405.25	-	-	-	-	-
6-10	3	8.57	9.33	22.13	205.25	6	25.00	5.17	64.00	405.33	5	83.33	9.00	64.00	576.00
11-15	-	-	-	-	-	2	8.33	15.00	21.00	315.00	-	-	-	-	-
16-20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	16.67	20.00	48.00	960.00
รวม	35.00	100.00	2.34	37.79	84.35	24	100.00	4.96	83.29	397.75	6.00	100.00	10.83	61.33	640.00

1.3.2 ด้านการเตรียมพันธุ์ปลา

ด้านการเตรียมพันธุ์ปลาของเกษตรกรเลี้ยงปลากะพงในกระชังพบว่าฟาร์มขนาดเล็กมีแหล่งซื้อลูกพันธุ์ปลากะพงจากฟาร์มเอกชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองมาฟาร์มเอกชนจากที่อื่น ๆ ได้แก่ ฟาร์มจากจังหวัดชลบุรี จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.57 และจากฟาร์มเอกชนจังหวัดสตูล จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.71 สำหรับการคัดขนาดลูกพันธุ์ปลาเพื่อปล่อยในกระชัง ได้คัดลูกพันธุ์ปลาขนาด 3-4 นิ้ว จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.71 รองลงมาลูกพันธุ์ปลาขนาด 1-2 นิ้ว จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.72 และคัดขนาดลูกพันธุ์ปลาขนาด 5-6 นิ้ว จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.57 ราคาลูกพันธุ์ปลาเฉลี่ย 4.71 บาทต่อตัวโดยไม่มีการอนุบาลก่อนการเลี้ยง

ฟาร์มขนาดกลางมีแหล่งซื้อลูกพันธุ์ปลากะพงจากฟาร์มเอกชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาฟาร์มเอกชนจากที่อื่น ๆ ได้แก่ ฟาร์มจากจังหวัดชลบุรีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.50 และจากสถานีประมงของรัฐจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.17 ส่วนการคัดขนาดลูกพันธุ์ปลาเพื่อปล่อยในกระชังนั้น ฟาร์มขนาดกลางได้คัดขนาดลูกพันธุ์ปลาขนาด 5-6 นิ้ว จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.30 รองลงมาได้ลูกพันธุ์ปลาขนาด 1-2 นิ้ว จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.03 และคัดลูกพันธุ์ปลาขนาด 3-4 นิ้ว จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 ไม่มีการอนุบาลก่อนเลี้ยง

ฟาร์มขนาดใหญ่มีแหล่งซื้อลูกพันธุ์ปลากะพงจากฟาร์มเอกชนจังหวัดในสุราษฎร์ธานีจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา ฟาร์มเอกชนจากที่อื่น ๆ ได้แก่ ฟาร์มจากจังหวัดชลบุรีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 ส่วนการคัดขนาดลูกพันธุ์ปลาเพื่อปล่อยในกระชังนั้น ฟาร์มขนาดใหญ่ได้คัดขนาดลูกพันธุ์ปลาขนาด 1-2 นิ้ว จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.33 และคัดลูกพันธุ์ปลาขนาด 3-4 นิ้ว จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 ไม่มีการอนุบาลก่อนการเลี้ยง

เป็นที่น่าสังเกตว่า เกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในกระชังมีการซื้อพันธุ์ปลาจากฟาร์มเอกชนทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดมากกว่าการซื้อจากแหล่งสถานีประมงโดยเกษตรกรให้เหตุผลว่าแหล่งจำหน่ายดังกล่าวมีลูกพันธุ์ปลาที่มีความแข็งแรง ดูแลง่าย ไม่เป็นโรค อีกทั้งเมื่อซื้อมาแล้วเกษตรกรสามารถปล่อยเลี้ยงได้ซึ่งสะดวกต่อการเลี้ยงเป็นอันมาก (ตาราง 4.4)

ตารางที่ 4.4 การเตรียมพันธุ์ปลากระพงเลี้ยงในกระชังใน 1 รุ่น

n = 65

รายการ	ขนาดฟาร์ม					
	เล็ก		กลาง		ใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนตัวอย่างที่สำรวจ	35	100.00	24	100.00	6	100.00
แหล่งลูกพันธุ์ปลา						
สถานีประมง	1	2.86	1	4.17	-	-
ฟาร์มเอกชนจังหวัดสตูล	9	25.71	-	-	-	-
ฟาร์มเอกชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี	15	42.86	20	83.33	4	66.67
ฟาร์มเอกชนจากชลบุรี	10	28.57	3	12.50	2	33.33
ขนาดลูกพันธุ์ปลา						
1-2 นิ้ว	9	25.72	6	25.03	5	83.33
3-4 นิ้ว	23	65.71	4	16.67	1	16.67
5-6 นิ้ว	3	8.57	14	58.30	-	-
การอนุบาลลูกพันธุ์ปลา						
ไม่มีการอนุบาล	35	100.00	24	100.00	6	100.00

1.3.3 อัตราการปล่อยพันธุ์ปลา

หากพิจารณาถึงอัตราการปล่อยพันธุ์ปลาของฟาร์มขนาดต่าง ๆ ใน 1 รุ่น พบว่า ฟาร์มขนาดเล็กมีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 42.41 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร โดยมีราคาเฉลี่ย 4.91 บาทต่อตัว สำหรับฟาร์มขนาดกลางมีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 49.10 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร มีราคาเฉลี่ย 4.94 บาทต่อตัว และฟาร์มขนาดใหญ่ อัตราการปล่อยเฉลี่ย 67.23 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร โดยมีราคาเฉลี่ย 3.83 บาทต่อตัว (ตาราง 4.5)

ตารางที่ 4.5 อัตราการปล่อยพันธุ์ปลากะพงในกระชังใน 1 รุ่น

อัตรา การ ปล่อย (ตัว/ ลบ.ม.)	เล็ก				กลาง				ใหญ่			
	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย (ตัว/ ลบ.ม.)	ราคา เฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย (ตัว/ ลบ.ม.)	ราคา เฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย (ตัว/ ลบ.ม.)	ราคา เฉลี่ย
1-20	8	22.86	19.52	4.69	-	-	-	-	-	-	-	-
21-40	-	-	-	3.36	-	-	-	-	3	50.00	32.61	3.67
41-60	21	60.00	41.21	4.80	24	100.00	49.10	4.94	-	-	-	-
61-80	5	14.29	66.16	6.00	-	-	-	-	1	16.67	65.22	4.00
81-100	-	-	-	-	-	-	-	-	1	16.67	81.53	3.50
มากกว่า 100	1	2.86	132.31	3.36	-	-	-	-	1	16.67	158.77	4.50
รวม	35	100.00	42.41	4.91	24	100.00	49.10	4.94	6	100.00	67.23	3.83

1.3.4 ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงปลา

การเลี้ยงปลากะพงในกระชังใน 1 ปี มีการเลี้ยงจำนวน 2 รุ่น ซึ่งในแต่ละฟาร์มมีระยะเวลาการเลี้ยงแตกต่างกัน ดังนี้ ฟาร์มขนาดเล็กมีระยะเวลาการเลี้ยงเฉลี่ย 162.43 วันต่อรุ่น สำหรับฟาร์มขนาดกลางมีระยะเวลาการเลี้ยงเฉลี่ย 143.75 วันต่อรุ่น และฟาร์มขนาดใหญ่มีระยะเวลาการเลี้ยงเฉลี่ย 145 วันต่อรุ่น (ตาราง 4.6)

ตารางที่ 4.6 ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงปลากะพงในกระชังใน 1 รุ่น

ระยะเวลา การเลี้ยง (วัน)	ขนาดฟาร์ม								
	เล็ก			กลาง			ใหญ่		
	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย (วัน)	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย (วัน)	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย (วัน)
120	-	-	-	3	12.50	120	2	33.33	120
135	13	37.14	135	6	25.00	135	-	-	-
150	1	2.86	150	14	58.33	150	3	50.00	150
180	21	60.00	180	1	4.17	180	1	16.67	180
รวม	35	100.00	162.43	24	100.00	143.75	6	100.00	145

1.3.5 ปริมาณการให้อาหารปลากะพงในกระชัง

เกษตรกรให้อาหารปลาวันละครั้ง โดยฟาร์มขนาดเล็กให้อาหารเฉลี่ย 26.96 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ราคาอาหารเฉลี่ย 9.97 บาท สำหรับฟาร์มขนาดกลางให้อาหารเฉลี่ย 58.59 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ราคาอาหารเฉลี่ย 14.11 บาท และฟาร์มขนาดใหญ่ให้อาหารเฉลี่ย 48.72 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ราคาอาหารเฉลี่ย 14.38 บาท (ตาราง 4.7)

ตารางที่ 4.7 ปริมาณการให้อาหารปลากะพงในกระชังต่อ 1 รุ่น

ปริมาณ อาหาร (กิโลกรัม/ ลบ.ม.)	ขนาดฟาร์ม											
	เล็ก				กลาง				ใหญ่			
	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย	ราคา (ก.ก./ เฉลี่ย ลบ. ม.)	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย	ราคา (ก.ก./ เฉลี่ย ลบ. ม.)	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย	ราคา (ก.ก./ เฉลี่ย ลบ. ม.)
			(ก.ก./ ลบ. ม.)				(ก.ก./ ลบ. ม.)				(ก.ก./ ลบ. ม.)	
1-20	8	22.86	16.89	13.63	-	-	-	-	-	-	-	-
21-40	27	77.14	29.94	8.89	5	20.83	30.00	11.00	3	50.00	38.89	13.75
41-60	-	-	-	-	-	-	-	-	2	33.33	51.14	15.00
61-80	-	-	-	-	19	79.17	66.11	14.93	1	16.67	73.37	15.00
รวม	35	100.00	26.96	9.97	24	100.00	58.59	14.11	6	100	48.72	14.38

1.4 ผลการศึกษาการลงทุน ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในกระชัง

การวิเคราะห์การลงทุน ต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากะพง มีประโยชน์ต่อเกษตรกรที่เลี้ยงปลาเนื่องจากทำให้ทราบถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และยังทำให้ทราบถึงผลตอบแทนที่เกิดขึ้น ซึ่งใน 1 ปี ฟาร์มทั้งสามขนาดสามารถเลี้ยงปลากะพง 2 รุ่น การวิจัยนี้ทำการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยง 1 รุ่น โดยทำการวิเคราะห์เฉลี่ยต่อลูกบาศก์เมตร สำหรับระยะเวลาการเลี้ยงของฟาร์มขนาดเล็ก มีระยะเวลาการเลี้ยงเฉลี่ย 162.43 วันต่อรุ่น ฟาร์มขนาดกลางมีระยะเวลาการเลี้ยงเฉลี่ย 143.75 วันต่อรุ่น และฟาร์มขนาดใหญ่มีระยะเวลาการเลี้ยงเฉลี่ย 145 วันต่อรุ่น การคำนวณค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนซึ่งสามารถนำเงินลงทุนนี้ไปลงทุนทำอย่างอื่นแทนได้คิดจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 2553 (อ้างอิงจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์ ปี 2553) ซึ่งมีอัตราร้อยละ 1.75 ผลจากการคำนวณมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 การวิเคราะห์การลงทุน ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในกระชังของฟาร์มขนาดเล็ก

การวิเคราะห์การลงทุนเลี้ยงปลากะพงในกระชัง จะพิจารณาจากการลงทุนในเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับการเลี้ยง

1) การลงทุนการเลี้ยงปลากะพงในกระชัง

ในการเลี้ยงปลากะพงในกระชังฟาร์มขนาดเล็กนั้น มูลค่าการลงทุนเฉลี่ย 77,025.53 บาท ค่าเสื่อมราคา 13,303.18 บาทต่อปี ในการลงทุนประกอบไปด้วยอุปกรณ์กระชัง โรงเรือน สะพานไม้ เรือรวมเครื่องยนต์ ถึงไฟเบอร์ ถึงน้ำ ลังน้ำแข็ง ถึงคัตขนาดปลา ตาข่ายปิดกระชัง สวิง แข่ง แปรงขัดกระชัง เครื่องบดปลา เครื่องชั่งน้ำหนัก แบตเตอรี่ อวนปลา ชุดออกซิเจน กระบองใส่อาหาร (ตาราง 4.8)

ตารางที่ 4.8 มูลค่าการลงทุนของการเลี้ยงปลากระชังในกระชังของฟาร์มขนาดเล็ก

หน่วย : บาท

รายการ	จำนวนเฉลี่ย (หน่วย/ราย)	ราคาซื้อเฉลี่ย/ ราย(บาท)	มูลค่าการลงทุน เฉลี่ย (บาท)	อายุการใช้ งาน (ปี)	ค่าเสื่อม ราคา/ปี
กระชัง	2.34	6,114.29	14,307.44	3.29	4,348.77
โรงเรือน	1.00	1,134.67	1,134.67	10.00	113.47
สะพานไม้	6.57	1,332.69	8,755.77	9.69	903.59
เรือรวมเครื่องยนต์	1.00	9,800.00	9,800.00	10.00	980.00
ถังไฟเบอร์	5.43	1,005.71	5,461.00	3.00	1,820.34
ถังน้ำ	2.89	77.57	224.17	3.14	71.39
ถังน้ำแข็ง	4.03	2,294.29	9,245.99	10.00	924.60
ถังคัดขนาดปลา	3.57	252.86	902.71	3.43	263.18
ตาข่ายปิดกระชัง	2.74	161.34	442.07	4.57	96.73
สวิง	1.26	241.14	303.84	4.57	66.48
ข่ง	25.11	193.14	4,849.75	5.00	969.95
แปรงขัดกระชัง	1.91	59.14	112.96	3.00	37.65
เครื่องบดปลา	1.03	15,057.14	15,508.85	8.57	1,809.67
เครื่องชั่งน้ำหนัก	1.00	1,078.57	1,078.57	4.80	224.70
แบตเตอรี่	1.00	277.14	277.14	2.00	138.57
อวนปลา	1.00	85.71	85.71	3.00	28.57
ชุดออกซิเจน	1.00	4,449.14	4,449.14	9.34	476.35
กระป๋องใส่อาหาร	1.17	73.29	85.75	2.94	29.17
รวม		43,687.83	77,025.53		13,303.18

2) ต้นทุนและผลตอบแทนของการเลี้ยงปลากะพงในกระชังฟาร์มขนาดเล็ก

การเลี้ยงปลากะพงในกระชังต่อ 1 ไร่ มีต้นทุนรวม 118,341.55 บาทต่อฟาร์มซึ่งประกอบด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร โดยพิจารณาเป็นประเด็นดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.9)

2.1) ต้นทุนผันแปร

ต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นตามปริมาณการเลี้ยงปลาประกอบไปด้วย ค่าพันธุ์ปลา ค่าอาหาร ค่าแรงงาน ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำแข็ง ค่ายารักษาโรค และค่าอาหารเสริม ค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน ต้นทุนผันแปรที่สำคัญประกอบด้วยค่าแรงงานและค่าอาหาร สำหรับต้นทุนค่าแรงงานเกษตรกรที่เลี้ยงปลาจะใช้แรงงานในครัวเรือนและมีการจ้างแรงงานอีกส่วนหนึ่งเพื่อการดูแลและให้อาหารปลา โดยคิดในอัตราที่เท่ากับอัตราค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยในพื้นที่ทำการศึกษาก็มีต้นทุนที่สูงเนื่องจากการเลี้ยงปลาในกระชังต้องมีการดูแลอย่างสม่ำเสมอซึ่งในแต่ละวันผู้เลี้ยงต้องให้อาหาร ดูแลสภาพน้ำรวมทั้งสภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่ ซึ่งสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเลี้ยงปลาในกระชัง หากมีการดูแลทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้มีความอุดมสมบูรณ์ส่งผลให้การเลี้ยงปลามีสุขภาพที่ดี ได้น้ำหนักตัว ทำให้ราคาปลาจะสูงไปด้วย สำหรับต้นทุนผันแปรรองลงมาคือ ค่าอาหาร การให้อาหารปลาจะให้ปลาสดสับหรือบดเป็นหลัก เมื่อเลี้ยงปลาในระยะที่โตเต็มที่ก็จะให้ปริมาณอาหารที่น้อยลง เพื่อเตรียมตัวเมื่อปลาได้ระยะเวลาการจำหน่าย

หากพิจารณาต้นทุนตามขนาดฟาร์มในฟาร์มขนาดเล็ก มีต้นทุนผันแปร 110,865.85 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 93.68 ของต้นทุนทั้งหมดประกอบด้วยต้นทุนที่เป็นเงินสด 97,821.55 บาทต่อฟาร์ม และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด 13,044.30 บาทต่อฟาร์ม ซึ่งมีต้นทุนผันแปรที่สำคัญประกอบด้วยค่าแรงงาน 60,061.42 บาทต่อฟาร์ม โดยใช้อัตราค่าจ้างแรงงานตามพื้นที่ทำการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 50.75 ค่าอาหารปลา 22,672.44 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 19.16

2.2) ต้นทุนคงที่

ต้นทุนคงที่ เป็นต้นทุนการเลี้ยงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณผลผลิตเกษตรกรที่เลี้ยงปลาต้องเสียต้นทุนส่วนนี้ในจำนวนคงที่ ในฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนคงที่ 7,475.70 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 6.32 ของต้นทุนทั้งหมด

2.3) ผลตอบแทน

การวิเคราะห์ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวจะพิจารณาผลผลิตรายได้ กำไรสุทธิ ผลผลิตทั้งหมดเฉลี่ย 1,434.72 กิโลกรัมต่อฟาร์ม โดยมีราคาขายปลาโดยเฉลี่ย 132.57 บาท ซึ่งทำให้มีรายได้ 190,200.83 บาทต่อฟาร์ม มีกำไรสุทธิ 71,859.28 บาทต่อฟาร์ม

ตารางที่ 4.9 ต้นทุน ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในกระชังต่อรุ่น ปีการผลิต 2553 : ฟาร์มขนาดเล็ก

บาท

รายการ	ฟาร์มขนาดเล็ก						
	ต่อฟาร์ม			ต่อลูกบาศก์เมตร			ร้อยละ
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	
ต้นทุนผันแปร							
ค่าพันธุ์ปลา	17,564.20	-	17,564.20	208.23	-	208.23	14.84
ค่าอาหารปลา	22,672.44	-	22,672.44	268.79	-	268.79	19.16
ค่าแรงงาน	48,729.00	11,332.42	60,061.42	577.70	134.35	712.05	50.75
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	3,079.62	-	3,079.62	36.51	-	36.51	2.60
ค่าไฟฟ้า	2,320.47	-	2,320.47	27.51	-	27.51	1.96
ค่าน้ำแข็ง	654.56	-	654.56	7.76	-	7.76	0.55
ค่ายารักษาโรคและ	2,801.26	-	2,801.26	33.21	-	33.21	2.37
ค่าอาหารเสริม							
ค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน	-	1,711.88	1,711.88	-	20.29	20.29	1.45
รวมต้นทุนผันแปร	97,821.55	13,044.30	110,865.85	1,159.71	154.64	1,314.35	93.68
ต้นทุนคงที่							
ค่าอาชญาบัตร	150.14	-	150.14	1.78	-	1.78	0.13
ค่าเสื่อมราคา	-	6,651.59	6,651.59	-	78.86	78.86	5.62
เครื่องมือและอุปกรณ์							
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์	-	673.97	673.97	-	7.99	7.99	0.57
รวมต้นทุนคงที่	150.14	7,325.56	7,475.70	1.78	86.85	88.63	6.32
รวมต้นทุนทั้งหมด	97,971.69	20,369.86	118,341.55	1,161.49	241.49	1,402.98	100.00
ผลผลิตทั้งหมด		1,434.72			17.01		
(กิโลกรัม)							
ราคา (บาท)		132.57			132.57		
รายได้ (บาท)		190,200.83			2,255.02		
กำไรสุทธิ		71,859.28			852.04		

ที่มา : จากการคำนวณ

1.4.2 การวิเคราะห์การลงทุน ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากระพงใน กระชังของฟาร์มขนาดกลาง

1) การวิเคราะห์การลงทุน

สำหรับการเลี้ยงปลากระพงในกระชังของฟาร์มขนาดกลาง มูลค่าการลงทุนเฉลี่ย 96,812.12 บาท มีค่าเสื่อมราคา 22,338.99 บาทต่อปี ในการลงทุนประกอบไปด้วย กระชัง โรงเรือน สะพานไม้ เรือรวมเครื่องยนต์ ถังไฟเบอร์ ถังน้ำ ถังน้ำแข็ง ถังคัดขนาดปลา ตาข่ายปิดกระชัง สวิง แข่ง แปรงขัดกระชัง เครื่องบดปลา เครื่องชั่งน้ำหนัก แบตเตอรี่ อวนปลา ชุดออกซิเจน ครอบป้องกันอาหาร (ตาราง 4.10)

ตารางที่ 4.10 มูลค่าการลงทุนของการเลี้ยงปลากระพงในกระชังของฟาร์มขนาดกลาง

รายการ	จำนวนเฉลี่ย (หน่วย/ราย)	ราคาซื้อเฉลี่ย/ราย (บาท)	มูลค่าการลงทุน เฉลี่ย (บาท)	อายุการ ใช้งาน (ปี)	ค่าเสื่อม ราคา/ปี
กระชัง	4.96	8,427.08	41,798.32	3.17	13,185.59
โรงเรือน	1.00	1,177.70	1,177.70	10.00	117.77
สะพานไม้	6.50	1,324.41	8,608.67	9.50	906.18
เรือรวมเครื่องยนต์	1.00	8,219.05	8,219.05	10.00	821.91
ถังไฟเบอร์	12.92	766.67	9,905.38	3.00	3,301.79
ถังน้ำ	3.46	69.38	240.05	3.13	76.69
ถังน้ำแข็ง	2.46	1,800.00	4,428.00	10.00	442.80
ถังคัดขนาดปลา	2.83	330.00	933.90	3.33	280.45
ตาข่ายปิดกระชัง	4.46	164.17	732.20	4.42	165.66
สวิง	2.08	109.17	227.07	4.42	51.37
แข่ง	6.63	197.50	1,309.43	5.00	261.89
แปรงขัดกระชัง	1.37	61.88	84.78	3.00	28.26
เครื่องบดปลา	1.08	15,175.00	16,389.00	7.33	2,235.88
เครื่องชั่งน้ำหนัก	1.08	1,122.92	1,212.74	4.88	248.51
อวนปลา	1.00	175.00	175.00	3.00	58.33
ชุดออกซิเจน	1.00	1,291.67	1,291.67	10.00	129.17
ครอบป้องกันอาหาร	1.25	63.33	79.16	2.96	26.74
รวม	55.08	40,474.93	96,812.12		22,338.99

ที่มา : จากการสำรวจ

2) ต้นทุนและผลตอบแทนของการเลี้ยงปลากะพงในกระชังฟาร์มขนาดกลาง

การเลี้ยงปลากะพงในกระชังต่อ 1 รุ่น มีต้นทุนรวม 506,307.02 บาทต่อฟาร์มต้นทุนที่สำคัญประกอบด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.11)

2.1) ต้นทุนผันแปร

ต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นตามปริมาณการเลี้ยงปลา ประกอบด้วยค่าพันธุ์ปลา อาหาร ค่าแรงงาน ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำแข็ง ค่ายารักษาโรค และค่าอาหารเสริม ค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน ต้นทุนผันแปรที่สำคัญประกอบด้วยค่าแรงงาน และค่าอาหาร หากพิจารณาต้นทุนตามขนาดฟาร์มในฟาร์มขนาดกลาง มีต้นทุนผันแปร 494,139.27 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 97.60 ของต้นทุนทั้งหมด ประกอบด้วยต้นทุนที่เป็นเงินสด 480,851.92 บาทต่อฟาร์ม และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด 13,287.35 บาทต่อฟาร์ม ซึ่งมีต้นทุนผันแปรที่สำคัญประกอบด้วยค่าอาหารปลา 328,819.93 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 64.94 ค่าพันธุ์ปลา 96,474.26 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 19.05 และค่าแรงงาน 47,996.50 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 9.48

2.2) ต้นทุนคงที่

ต้นทุนคงที่ เป็นต้นทุนการเลี้ยงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณผลผลิตเกษตรกรที่เลี้ยงปลาต้องเสียต้นทุนส่วนนี้ในจำนวนคงที่ ในฟาร์มขนาดกลางมีต้นทุนคงที่ 12,167.75 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 2.40 ของต้นทุนทั้งหมด

2.3) ผลตอบแทน

การวิเคราะห์ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวจะพิจารณาผลผลิตรายได้ กำไรสุทธิ ผลผลิตทั้งหมดเฉลี่ย 4,509.38 กิโลกรัมต่อฟาร์ม ราคาขายเฉลี่ย 135.58 บาท มีรายได้ 611,381.74 บาทต่อฟาร์ม มีกำไรสุทธิ 105,074.72 บาทต่อฟาร์ม

ตารางที่ 4.11 ต้นทุน ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในกระชังต่อรุ่น ปีการผลิต 2553 : ฟาร์มขนาดกลาง

รายการ	ฟาร์มขนาดกลาง						ร้อยละ
	ต่อฟาร์ม			ต่อลูกบาศก์เมตร			
	เป็นเงินสด	ไม่เป็น เงินสด	รวม	เป็นเงิน สด	ไม่เป็น เงินสด	รวม	
ต้นทุนผันแปร							
ค่าพันธุ์ปลา	96,474.26	-	96,474.26	242.55	-	242.55	19.05
ค่าอาหารปลา	328,819.93	-	328,819.93	826.70	-	826.70	64.94
ค่าแรงงาน	43,124.06	4,872.44	47,996.50	108.42	7.61	116.03	9.48
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	4,200.24		4,200.24	10.56	-	10.56	0.83
ค่าไฟฟ้า	3,333.15		3,333.15	8.38	-	8.38	0.66
ค่าน้ำแข็ง	823.34		823.34	2.07	-	2.07	0.16
ค่ายารักษาโรค	4,076.94		4,076.94	10.25	-	10.25	0.81
และค่าอาหารเสริม							
ค่าเสียโอกาสเงินทุน หมุนเวียน	-	8,414.91	8,414.91	-	19.43	19.43	1.66
รวมต้นทุนผันแปร	480,851.92	13,287.35	494,139.27	1,208.93	27.04	1,235.97	97.60
ต้นทุนคงที่							
ค่าอาชญาบัตร	151.14	-	151.14	0.38		0.38	0.03
ค่าเสื่อมราคา	-	11,169.50	11,169.50		28.08	28.08	2.21
เครื่องมือและอุปกรณ์							
ค่าเสียโอกาสเงิน ลงทุนอุปกรณ์	-	847.11	847.11		2.13	2.13	0.17
รวมต้นทุนคงที่	151.14	12,016.61	12,167.75	0.38	30.21	30.59	2.40
รวมต้นทุนทั้งหมด	481,003.06	25,303.96	506,307.02	1,209.31	57.25	1,266.56	100.00
ผลผลิตทั้งหมด		4,509.38			11.34		
(กิโลกรัม)							
ราคา (บาท)		135.58			135.58		
รายได้ (บาท)		611,381.74			1,537.48		
กำไรสุทธิ		105,074.72			270.92		

ที่มา : จากการสำรวจ

1.4.3 การวิเคราะห์การลงทุน ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในกระชังของฟาร์มขนาดใหญ่

1) การวิเคราะห์การลงทุน

สำหรับการเลี้ยงปลากะพงในกระชังของฟาร์มขนาดใหญ่มีมูลค่าการลงทุนเฉลี่ย 145,228.12 บาท ค่าเสื่อมราคา 33,934.73 บาทต่อปี ในการลงทุนประกอบไปด้วย กระชัง โรงเรือน สะพานไม้ เรือรวมเครื่องยนต์ ถังไฟเบอร์ ถังน้ำ ถังน้ำแข็ง ถังคัดขนาดปลา ตาข่าย

ปิดกระชัง สวิง แข่ง แปรงขัดกระชัง เครื่องบดปลา เครื่องชั่งน้ำหนัก แบตเตอรี่ อวนปลา ชุดออกซิเจน ครอบป้องกันอาหาร (ตาราง 4.12)

ตารางที่ 4.12 มูลค่าการลงทุนของการเลี้ยงปลากะพงในกระชังฟาร์มขนาดใหญ่

รายการ	จำนวนเฉลี่ย (หน่วย/ราย)	ราคาซื้อเฉลี่ย/ ราย(บาท)	มูลค่าการลงทุน เฉลี่ย	อายุการใช้งาน (ปี)	ค่าเสื่อมราคา/ ปี
กระชัง	10.83	8000.00	86640.00	3.58	24201.12
โรงเรือน	1.00	787.67	787.67	10.00	78.77
สะพานไม้	1.00	1050.00	1050.00	5.00	210.00
เรือ + เครื่องยนต์	1.00	18666.67	18666.67	10.00	1866.67
ถังไฟเบอร์	11.33	883.33	10008.13	3.00	3336.04
ถังน้ำ	3.00	78.33	234.99	3.50	67.14
ถังน้ำแข็ง	2.83	1666.67	4716.68	10.00	471.67
ถังคัดขนาดปลา	5.17	273.33	1413.12	3.33	424.36
ตาข่ายปิดกระชัง	8.17	278.33	2273.96	4.50	505.32
สวิง	1.00	125.00	125.00	4.50	27.78
แข่ง	11.50	143.33	1648.30	4.83	341.26
แปรงขัดกระชัง	1.50	59.17	88.76	4.50	19.72
เครื่องบดปลา	1.00	14166.67	14166.67	9.17	1544.90
เครื่องชั่งน้ำหนัก	1.00	1533.33	1533.33	4.83	317.46
แบตเตอรี่	1.00	650.00	650.00	2.00	325.00
อวนปลา	1.00	216.67	216.67	3.00	72.22
ชุดออกซิเจน	1.00	916.67	916.67	9.67	94.80
ครอบป้องกันอาหาร	1.83	50.00	91.50	3.00	30.50
รวม		49,545.17	145,228.12		33,934.73

ที่มา : จากการสำรวจ

2) ต้นทุนและผลตอบแทนของการเลี้ยงปลากะพงในกระชังฟาร์มขนาดใหญ่

การเลี้ยงปลากะพงในกระชังต่อ 1 รุ่น มีต้นทุนรวม 721,008.15 บาทต่อฟาร์ม ต้นทุนที่สำคัญประกอบด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร โดยพิจารณาเป็นประเด็นดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.13)

2.1) ต้นทุนผันแปร

ฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนผันแปร 702,622.83 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 97.45 ของต้นทุนทั้งหมด ประกอบด้วย ต้นทุนที่เป็นเงินสด 681,990.40 บาทต่อฟาร์ม และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด 20,632.43 บาทต่อฟาร์ม ซึ่งมีต้นทุนผันแปรที่สำคัญประกอบด้วย

ค่าอาหารปลา 448,377.60 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 62.19 ค่าพันธุ์ปลา 164,793.60 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 22.86 และค่าแรงงาน 59,590.40 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 8.26

2.2) ต้นทุนคงที่

ต้นทุนคงที่ เป็นต้นทุนการเลี้ยงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณผลผลิตเกษตรกรที่เลี้ยงปลาต้องเสียต้นทุนส่วนนี้ในจำนวนคงที่ ในฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนคงที่ 18,385.32 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 2.55 ของต้นทุนทั้งหมด

2.3) ผลตอบแทน

การวิเคราะห์ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวจะพิจารณาผลผลิต รายได้ กำไรสุทธิ ผลผลิตทั้งหมดเฉลี่ย 6,790.76 กิโลกรัมต่อฟาร์ม ราคาขายเฉลี่ย 130.00 บาท มีรายได้ 882,798.80 บาทต่อฟาร์ม มีกำไรสุทธิ 161,790.65 บาทต่อฟาร์ม

ตารางที่ 4.13 ต้นทุน ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในกระชังต่อรุ่น ปีการผลิต 2553 : ฟาร์มขนาดใหญ่

รายการ	ฟาร์มขนาดใหญ่						ร้อยละ
	ต่อฟาร์ม			ต่อลูกบาศก์เมตร			
	เป็นเงินสด	ไม่เป็น	รวม	เป็นเงิน	ไม่เป็น	รวม	
	เงินสด	สด		เงินสด			
ต้นทุนผันแปร							
ค่าพันธุ์ปลา	164,793.60	-	164,793.60	257.49	-	257.49	22.86
ค่าอาหารปลา	448,377.60	-	448,377.60	700.59	-	700.59	62.19
ค่าแรงงาน	50,892.80	8,697.60	59,590.40	79.52	13.59	93.11	8.26
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	6,752.00	-	6,752.00	10.55	-	10.55	0.94
ค่าไฟฟ้า	4,588.80	-	4,588.80	7.17	-	7.17	0.64
ค่าน้ำแข็ง	1,318.40	-	1,318.40	2.06	-	2.06	0.18
ค่ายารักษาโรคและค่าอาหารเสริม	5,267.20	-	5,267.20	8.23	-	8.23	0.73
ค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน	-	11,934.83	11,934.83	-	18.65	18.65	1.66
รวมต้นทุนผันแปร	681,990.40	20,632.43	702,622.83	1,065.61	32.24	1,097.85	97.45
ต้นทุนคงที่							
ค่าอาชญาบัตร	147.20	-	147.20	0.23	-	0.23	0.02
ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์	-	16,967.37	16,967.37	-	26.51	26.51	2.35
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์	-	1,270.75	1,270.75	-	1.99	1.99	0.18
รวมต้นทุนคงที่	147.20	18,238.12	18,385.32	0.23	28.50	28.73	2.55
รวมต้นทุนทั้งหมด	682,137.60	38,870.55	721,008.15	1,065.84	60.74	1,126.58	100.00
ผลผลิตทั้งหมด (กิโลกรัม)		6,790.76			10.61		
ราคา (บาท)		130.00			130.00		
รายได้ (บาท)		882,798.80			1,379.30		
กำไรสุทธิ		161,790.65			252.72		

ที่มา : จากการสำรวจ

2. ผลการศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

2.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรเลี้ยงปลากะพงพื้นที่ในอำเภอบ้านดอน การเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินโดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 ราย ในการวิเคราะห์แบ่งตามขนาดฟาร์มพิจารณาจากเนื้อที่ที่ใช้ในการเลี้ยงปลา ด้วยการนำจำนวนเนื้อที่เป็นไร่ของการเลี้ยงปลาในบ่อดินทั้งหมดมาบวกกันหารด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่าง สามารถแบ่งขนาดของฟาร์มออกได้เป็น 2 ขนาดดังนี้ ฟาร์มขนาดเล็กมีขนาดบ่อดิน 1-5 ไร่ และฟาร์มขนาดใหญ่มีขนาดบ่อดิน 6-10 ไร่ การศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงเป็นการศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ทำการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.14)

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดินจำนวน 35 ราย ในฟาร์มขนาดเล็ก มีเกษตรกรที่เลี้ยงปลาจำนวน 29 ราย พบว่า เกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดินเป็นเพศชาย จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.31 เพศหญิงจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.69 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.48 อายุระหว่าง 61-70 ปี จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.59 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.69 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.24 สำหรับการศึกษาที่มีระดับประถมศึกษาจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.55 ในระดับอนุปริญาจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.45

ฟาร์มขนาดใหญ่ พบว่าเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน เป็นเพศชาย จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 การศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.66 และมีการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตารางที่ 4.14 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากระพงในบ่อดิน

n = 35 ราย

รายการ	ขนาดฟาร์ม			
	เล็ก		ใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนตัวอย่างที่สำรวจ	29	100.00	6	100.00
เพศ				
ชาย	23	79.31	6	100.00
หญิง	6	20.69		
อายุ (ปี)				
20-30	-	-	-	-
31-40	5	17.24	-	-
41-50	10	34.48	2	33.33
51-60	6	20.69	4	66.67
61-70	8	27.59	-	-
ระดับการศึกษา				
ประถมศึกษา	28	96.55	4	66.66
มัธยมศึกษา	-	-	1	16.67
อนุปริญญา	1	3.45	1	16.67

2.2 สภาพการเลี้ยงปลากระพงในบ่อดิน

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เลี้ยงปลากระพงในบ่อดิน มีรูปแบบการที่เลี้ยงแบบคนเดียวทั้งฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ สำหรับประสบการณ์เลี้ยงปลากระพงในบ่อดินฟาร์มขนาดเล็ก ประสบการณ์อยู่ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.17 อยู่ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.83 ฟาร์มขนาดใหญ่ อยู่ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.33 อยู่ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67

ส่วนเหตุผลที่เลือกเลี้ยงปลากระพงเกษตรกรเลือกเลี้ยงตามเพื่อนบ้าน ส่วนแหล่งทุนเพื่อการลงทุนในฟาร์มขนาดเล็ก ใช้ทุนส่วนตัวและกู้ยืมจำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.32 สำหรับแหล่งทุนโดยใช้ทุนส่วนตัวเพียงอย่างเดียวรวมทั้งการกู้ยืมเพียงอย่างเดียว จำนวนละ 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.34 สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่มีใช้ทั้งทุนส่วนตัวและกู้ยืมจำนวน 4 รายคิดเป็นร้อยละ 66.67 การใช้ทุนส่วนตัวเพียงอย่างเดียว จำนวน 2 ราย ร้อยละ 33.33 สำหรับการเลือกสถานที่เลี้ยงกลุ่มตัวอย่างของฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ทุกรายเลือกพื้นที่บริเวณใกล้บ้าน (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 สภาพการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

n = 35 ราย

รายการ	ขนาดฟาร์ม			
	เล็ก		ใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนตัวอย่างที่สำรวจ	29	100.00	6	100.00
รูปแบบการเลี้ยงปลากะพง				
เจ้าของคนเดียว	28	96.55	6	100.00
แบบหุ้นส่วน	1	3.45	-	-
ประสบการณ์เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน				
1-5	13	44.83	1	16.67
6-10	16	55.17	5	83.33
เหตุผลที่เลือกเลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน				
คิดว่ารายได้ดี	16	55.17	3	50.00
เลี้ยงตามเพื่อนบ้าน	12	41.38	1	16.67
พ่อค้านายทุนแนะนำ	-	-	2	33.33
เจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ	1	3.45	-	-
แหล่งทุนในการที่เลี้ยงปลา				
ใช้ทุนส่วนตัว	3	10.34	2	33.33
กู้ยืม	3	10.34	-	-
ใช้ทุนส่วนตัวและกู้ยืม	23	79.32	4	66.67
การเลือกสถานที่เลี้ยง				
เลือกพื้นที่บริเวณใกล้บ้าน	29	100.00	6	100.00

2.3 ขั้นตอนการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

2.3.1 ขนาดและพื้นที่เลี้ยง

ในฟาร์มขนาดเล็กเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดินมีเนื้อที่ระหว่าง 1-5 ไร่ มีจำนวนบ่อเฉลี่ย 1.21 บ่อต่อราย พื้นที่เลี้ยงเฉลี่ย 4.31 ไร่ต่อราย ฟาร์มขนาดใหญ่มีเนื้อที่ระหว่าง 6-10 ไร่ มีจำนวนบ่อเฉลี่ยจำนวน 1 บ่อต่อราย และพื้นที่เฉลี่ย 6.10 ไร่ต่อราย (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 ขนาดและเนื้อที่เลี้ยงของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

ขนาดบ่อดิน (ไร่)	ขนาดฟาร์ม							
	เล็ก				ใหญ่			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน บ่อดิน เฉลี่ย (บ่อ)	เนื้อที่ เลี้ยง เฉลี่ย (ไร่/ราย)	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน บ่อดิน เฉลี่ย (บ่อ)	เนื้อที่ เลี้ยง เฉลี่ย (ไร่/ราย)
1-5	29	100.00	1.21	4.31				
6-10					6	100.00	1.00	6.10
รวม	29	100.00		4.31	6	100.00		6.10

2.3.2 ด้านการเตรียมพันธุ์ปลา

จากการศึกษาในการที่เลี้ยงปลากะพง พบว่าฟาร์มขนาดเล็กมีแหล่งซื้อพันธุ์ปลากะพงจากฟาร์มเอกชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.52 รองลงมาจากฟาร์มเอกชนจังหวัดสตูลจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.24 ฟาร์มขนาดใหญ่มีแหล่งซื้อพันธุ์ปลากะพงจากที่อื่น ๆ ได้แก่ ฟาร์มเอกชนจากชลบุรี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 และฟาร์มเอกชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 เกษตรกรให้เหตุผลในการเลือกซื้อพันธุ์ปลาจากฟาร์มเอกชน เนื่องจากแหล่งซื้อดังกล่าวมีการดูแลพันธุ์ปลาที่แข็งแรงทำให้ไม่เกิดโรค ถึงแม้ราคาจะสูงกว่าซื้อจากแหล่งอื่น ๆ และที่สำคัญเกษตรกรสามารถนำมาปล่อยเพื่อเลี้ยงโดยไม่ต้องอนุบาลทำให้ไม่เกิดค่าใช้จ่ายในการอนุบาลและเสี่ยงต่อการเกิดโรค

สำหรับการคัดขนาดลูกพันธุ์ปลาเพื่อปล่อยในบ่อดินนั้น ฟาร์มขนาดเล็กได้ขนาดลูกพันธุ์ปลาระหว่าง 5-6 นิ้ว จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.96 ลูกพันธุ์ปลาขนาด 3-4 นิ้ว จำนวน 8 รายคิดเป็นร้อยละ 27.59 และลูกพันธุ์ปลาขนาด 1-2 นิ้ว จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.45 สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่ได้คัดลูกพันธุ์ปลาขนาด 3-4 นิ้ว จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมาได้คัดขนาดลูกพันธุ์ปลาขนาด 5-6 นิ้ว จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 และได้ลูกพันธุ์ขนาด 1-2 นิ้ว จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 ไม่มีการการอนุบาลลูกปลาก่อนเลี้ยงทั้งสองฟาร์ม (ตาราง 4.17)

ตารางที่ 4.17 ด้านการเตรียมพันธุ์ปลาที่เลี้ยงปลากระพงในบ่อดินของเกษตรกร

n = 35

รายการ	ขนาดฟาร์ม			
	เล็ก		ใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนตัวอย่างที่สำรวจ	29	100.00	6	100.00
แหล่งลูกปลาพันธุ์				
สถานีประมงจังหวัด	1	3.45	-	-
ฟาร์มเอกชนจังหวัดสตูล	5	17.24	-	-
ฟาร์มเอกชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี	19	65.52	2	33.33
ฟาร์มเอกชนจากชลบุรี	4	13.79	4	66.67
ขนาดลูกพันธุ์ปลา				
1-2 นิ้ว	1	3.45	1	16.67
3-4 นิ้ว	8	27.59	4	66.66
5-6 นิ้ว	20	68.96	1	16.67
การอนุบาลลูกพันธุ์ปลาก่อนลงที่เลี้ยงในบ่อดิน				
ไม่มีการอนุบาล	29	100.00	6	100.00

2.3.3 อัตราการปล่อยพันธุ์ปลา

หากพิจารณาถึงอัตราการปล่อยพันธุ์ปลาในฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ฟาร์มขนาดเล็กมีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 2,765.59 ตัวต่อไร่ ราคาเฉลี่ย 6.43 บาทต่อตัว สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่ อัตราการปล่อยเฉลี่ย 3,583.33 ตัวต่อไร่ ราคาเฉลี่ย 7.15 บาทต่อตัว (ตาราง 4.18)

ตารางที่ 4.18 อัตราการปล่อยพันธุ์ปลากระพงในบ่อดิน

อัตราการปล่อยพันธุ์ปลา (ตัว/ไร่)	ขนาดฟาร์ม							
	เล็ก				ใหญ่			
	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย (ตัว)	ราคาเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย (ตัว)	ราคาเฉลี่ย
1-1,000	1	3.45	1,000.00	6.00	-	-	-	-
1,001-2,000	4	13.79	1,625.00	6.25	1	16.67	2,000	7.00
2,001-3,000	21	72.41	2,962.00	6.55	1	16.67	2,500	7.00
3,001-4,000	3	10.34	3,500.00	6.00	3	50.00	4,000	7.30
4,001-5,000	-	-	-	-	1	16.67	5,000	7.00
รวม	29	100.00	2,765.59	6.43	6	100.00	3,583.33	7.15

2.3.4 ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

ระยะเวลาการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินใช้ระยะเวลา 1 ปีต่อ 1 รุ่น มีระยะเวลาการเลี้ยงเฉลี่ย 210 วันต่อรุ่นทั้งสองฟาร์ม ระยะเวลาที่เหลือจากการเลี้ยงจะใช้พักบ่อ ซ่อมแซมบ่อ ขุดลอกบ่อเพื่อใช้เลี้ยงปลาในรุ่นถัดไป (ตาราง 4.19)

ตารางที่ 4.19 ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

ระยะเวลาการเลี้ยง (วันต่อรุ่น)	ขนาดฟาร์ม					
	เล็ก			ใหญ่		
	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย (วัน/รุ่น)	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย (วัน/รุ่น)
195	4	13.79	195	-	-	-
210	23	79.31	210	6	100.00	210
240	2	6.90	240	-	-	-
รวม	29	100.00	210	6	100	210

2.3.5 ปริมาณการให้อาหารปลากะพงในบ่อดิน

จากการศึกษาปริมาณการให้อาหารผู้ที่เลี้ยงจะให้อาหาร 1 ครั้งต่อวันพบว่า ฟาร์มขนาดเล็กมีการให้อาหารเฉลี่ย 1,670.66 กิโลกรัมต่อไร่ โดยมีราคาอาหารเฉลี่ย 13.02 บาทต่อกิโลกรัม และฟาร์มขนาดใหญ่มีการให้อาหารเฉลี่ย 3,583.33 กิโลกรัมต่อไร่ โดยมีราคาอาหารเฉลี่ย 13.49 บาทต่อกิโลกรัม (ตาราง 4.20)

ตารางที่ 4.20 ปริมาณการให้อาหารปลากะพงในบ่อดิน

ปริมาณอาหาร (กิโลกรัม/ไร่)	ขนาดฟาร์ม							
	เล็ก				ใหญ่			
	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย (ก.ก)	ราคา เฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย (ก.ก)	ราคา เฉลี่ย
ต่ำกว่า 1,000	5	17.24	752.5	11.34				
1,000-2,000	12	41.38	1,404.87	12.87				
2,001-3,000	7	24.14	1,969.81	13.55	1	16.67	2000	15.00
3,001-4,000	4	13.79	2,757.38	14.64	1	16.67	2500	13.00
4,001-5,000	1	3.45	3,010.00	13.00				
มากกว่า 5,000	-	-	-		4	66.66	4250	13.24
รวม	29	100.00	1,670.66	13.02	6	100.00	3,583.33	13.49

2.4 ผลการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

2.4.1 การวิเคราะห์ต้นทุนการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินของฟาร์มขนาดเล็ก

1) การลงทุนในการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

การวิเคราะห์การลงทุนเลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน จะพิจารณาจากการลงทุนในเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยการคำนวณค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนซึ่งสามารถนำเงินลงทุนนี้ไปลงทุนทำอย่างอื่นแทนได้คิดจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 2553 (อ้างอิงจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์ ปี 2553) ซึ่งมีอัตราร้อยละ 1.75

สำหรับการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินของฟาร์มขนาดเล็ก มีการลงทุนมูลค่าเฉลี่ย 65,631.88 บาท มีค่าเสื่อมราคา 8,190.49 บาทต่อปี อุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงปลากะพงประกอบไปด้วย โรงเรือน สะพานไม้ เรือรวมเครื่องยนต์ ถังไฟเบอร์ ถังน้ำ ถังน้ำแข็ง สวิง แข่ง เครื่องบดปลา เครื่องชั่งน้ำหนัก ชุดออกซิเจน กระจบ่งใส่อาหาร (ตาราง 4.21)

ตารางที่ 4.21 ต้นทุนและค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินฟาร์มขนาดเล็ก

รายการ	จำนวนเฉลี่ย (หน่วย/ราย)	ราคาซื้อ เฉลี่ย/ราย (บาท)	มูลค่าการ ลงทุนเฉลี่ย	อายุการ ใช้งาน (ปี)	ค่าเสื่อม ราคา/ปี
โรงเรือน	1.00	2,303.57	2,303.57	10.00	230.36
สะพานไม้	5.03	839.36	4,221.98	10.00	422.20
เรือรวมเครื่องยนต์	1.00	7,760.00	7,760.00	10.00	776.00
ถังไฟเบอร์	2.76	1,470.80	4,059.41	3.48	1,166.50
ถังน้ำ	2.38	100.00	238.00	3.14	75.80
ถังน้ำแข็ง	5.24	2,531.03	13,262.60	10.00	1,326.26
สวิง	2.24	246.55	552.27	4.48	123.28
แข่ง	21.38	123.10	2,631.88	5.00	526.38
เครื่องบดปลา	1.21	14,620.69	17,691.03	8.90	1,987.76
เครื่องชั่งน้ำหนัก	1.14	963.79	1,098.72	4.83	227.48
ชุดออกซิเจน	1.14	10,137.93	11,557.24	9.31	1,241.38
กระจบ่งใส่อาหาร	2.00	127.59	255.18	2.93	87.09
รวม		41,224.41	65,631.88		8,190.49

2) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากระพงในบ่อดิน

การวิเคราะห์ต้นทุนการเลี้ยงปลากระพงในบ่อดิน สำหรับฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 299,246.50 บาทต่อฟาร์ม ต้นทุนที่สำคัญประกอบด้วยต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ โดยพิจารณาเป็นประเด็นดังต่อไปนี้ (ตาราง 4.22)

2.1) ต้นทุนผันแปร

เป็นต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการเลี้ยง จึงเป็นค่าใช้จ่ายเกิดจากการใช้ปัจจัยผันแปรในการผลิต ประกอบไปด้วย ค่าพันธุ์ปลา ค่าอาหาร สำหรับค่าแรงงานมีค่าลอกบ่อ ค่าซ่อมแซมบ่อ ค่าเลี้ยงและให้อาหาร ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมัน ค่าปูนขาว ค่ายารักษาโรคและค่าอาหารเสริม ค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน มีต้นทุนผันแปร 289,670.40 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 96.80 ต้นทุนผันแปรที่สำคัญประกอบด้วยค่าอาหาร 93,751.12 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 31.33 ค่าจ้างแรงงาน 91,576.81 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 30.60 และค่าพันธุ์ปลา 76,643.61 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 25.61

2.2) ต้นทุนคงที่

ต้นทุนคงที่ เป็นต้นทุนการเลี้ยงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณผลผลิตเกษตรกรที่เลี้ยงปลาต้องเสียต้นทุนส่วนนี้ในจำนวนคงที่ ในฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนคงที่ 9,576.10 บาทต่อฟาร์ม

2.3) ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากระพงในบ่อดิน : ฟาร์มขนาดเล็ก

การวิเคราะห์ผลตอบแทนการที่เลี้ยงปลากระพงขาว จะพิจารณาจากรายได้และกำไรสุทธิ ผลผลิตทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 2,579.31 กิโลกรัมต่อฟาร์ม โดยมีราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 143.97 บาท ทำให้มีรายได้ทั้งหมด 371,343.26 บาทต่อฟาร์ม มีกำไรสุทธิเท่ากับ 72,096.76 บาทต่อฟาร์ม

ตารางที่ 4.22 ต้นทุน ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินต่อรุ่น ปีการผลิต 2553 : ฟาร์มขนาดเล็ก

รายการ	ฟาร์มขนาดเล็ก						
	ต่อฟาร์ม			ต่อไร่			
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร							
ค่าพันธุ์ปลา	76,643.61	-	76,643.61	17,782.74	-	17,782.74	25.61
ค่าอาหาร	93,751.12	-	93,751.12	21,752.00	-	21,752.00	31.33
ค่าแรงงาน	63,000.00	28,576.81	91,576.81	14,617.17	6,630.35	21,247.52	30.60
ค่าลอกบ่อ	4,397.15	-	4,397.15	1,020.22	-	1,020.22	1.47
ค่าซ่อมแซมบ่อ	1,079.05	-	1,079.05	250.36	-	250.36	0.36
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	1,000.00	-	1,000.00	232.02	-	232.02	0.33
ค่าไฟฟ้า	7,132.75	-	7,132.75	1,654.93	-	1,654.93	2.38
ค่าน้ำมัน	6,323.07	-	6,323.07	1,467.07	-	1,467.07	2.11
ค่าปูนขาว	1,303.86	-	1,303.86	302.52	-	302.52	0.44
ค่ายารักษาโรคและค่าอาหารเสริม	1,972.43	-	1,972.43	457.64	-	457.64	0.66
ค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน	-	4,490.55	4,490.55	-	1,041.89	1,041.89	1.50
รวมต้นทุนผันแปร	256,603.04	33,067.36	289,670.40	59,536.67	7,672.24	67,208.91	96.80
ต้นทุนคงที่							
ค่าภาษีที่ดิน	237.05		237.05	55.00	-	55	0.08
ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์	-	8,190.49	8,190.49	-	1,900.35	1,900.35	2.74
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์	-	1,148.56	1,148.56	-	266.49	266.49	0.38
รวมต้นทุนคงที่	237.05	9,339.05	9,576.10	55.00	2,166.84	2,221.84	3.20
รวมต้นทุนทั้งหมด	256,840.09	42,406.41	299,246.50	59,591.67	9,839.08	69,430.74	100.00
ผลผลิตทั้งหมด (กิโลกรัม)		2,579.31			598.45		
ราคา (บาท)		143.97			143.97		
รายได้ (บาท)		371,343.26			86,158.85		
กำไรสุทธิ		72,096.76			16,728.11		

2.4.2 การวิเคราะห์ต้นทุนการเลี้ยงปลากระพงในบ่อดิน

1) การลงทุนเลี้ยงปลากระพงในบ่อดินของฟาร์มขนาดใหญ่

การวิเคราะห์การลงทุนเลี้ยงปลากระพงในบ่อดิน จะพิจารณาจากการลงทุนในเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยการคำนวณค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนซึ่งสามารถนำเงินลงทุนนี้ไปลงทุนทำอย่างอื่นแทนได้คิดจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 2553 (อ้างอิงจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์ ปี 2553) ซึ่งมีอัตราร้อยละ 1.75 สำหรับการเลี้ยงปลากระพงในบ่อดินของฟาร์มขนาดใหญ่ มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงปลากระพงประกอบไปด้วย โรงเรือน สะพานไม้ เรือรวมเครื่องยนต์ ถังไฟเบอร์ ถังน้ำ ถังน้ำแข็ง สวิง แข่ง เครื่องบดปลา เครื่องชั่งน้ำหนัก ชุดออกซิเจน กระจบ่งใส่อาหาร มีการลงทุนมูลค่าเฉลี่ย 74,044.76 บาท ค่าเสื่อม 9,109.73 บาท ต่อปี (ตาราง 4.23)

ตารางที่ 4.23 ต้นทุนและค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเลี้ยงปลากระพงในบ่อดินฟาร์มขนาดใหญ่

รายการ	จำนวนเฉลี่ย (หน่วย/ราย)	ราคาซื้อเฉลี่ย/ ราย(บาท)	มูลค่าการ ลงทุนเฉลี่ย	อายุการใช้ งาน (ปี)	บาท
					ค่าเสื่อม ราคา/ปี
โรงเรือน	1.00	2,633.67	2,633.67	10.00	263.37
สะพานไม้	1.00	1,080.00	1,080.00	10.00	108.00
เรือรวมเครื่องยนต์	1.00	7,500.00	7,500.00	10.00	750.00
ถังไฟเบอร์	2.33	1,541.67	3,592.09	3.00	1,197.36
ถังน้ำ	2.67	100.00	267.00	3.50	76.29
ถังน้ำแข็ง	5.50	2,500.00	13,750.00	10.00	1,375.00
สวิง	2.50	250.00	625.00	4.50	138.89
แข่ง	23.33	125.00	2,916.25	4.83	603.78
เครื่องบดปลา	1.50	15,833.33	23,750.00	9.17	2,589.97
เครื่องชั่งน้ำหนัก	1.33	775.00	1,030.75	4.83	213.41
ชุดออกซิเจน	1.67	10,000.00	16,700.00	9.67	1,726.99
กระจบ่งใส่อาหาร	2.00	100.00	200.00	3.00	66.67
รวม		42,438.67	74,044.76		9,109.73

2) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากระพงในบ่อดิน

การวิเคราะห์ต้นทุนการเลี้ยงปลากระพงในบ่อดิน มีต้นทุนที่สำคัญ ประกอบด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 661,203.94 บาทต่อฟาร์ม โดยพิจารณาเป็นประเด็นดังต่อไปนี้ (ตาราง 4.24)

2.1) ต้นทุนผันแปร

เป็นต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการเลี้ยง จึงเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้ปัจจัยผันแปรในการผลิต ประกอบไปด้วย ค่าพันธุ์ปลา ค่าอาหาร สำหรับค่าแรงงานมีค่าลอกบ่อ ค่าซ่อมแซมบ่อ ค่าเลี้ยงและให้อาหาร ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมัน ค่าปูนขาว ค่ายารักษาโรคและค่าอาหารเสริม ค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 650,462.93 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 98.27 ต้นทุนผันแปรที่สำคัญ ประกอบด้วย ค่าอาหารปลา 294,868.63 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 47.53 ค่าพันธุ์ปลา 156,286.94 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 25.61 และค่าแรงงาน 149,332.03 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 17.19

2.2) ต้นทุนคงที่

ต้นทุนคงที่ เป็นต้นทุนการเลี้ยงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณผลผลิต เกษตรกรที่เลี้ยงปลาต้องเสียต้นทุนส่วนนี้ในจำนวนคงที่ ในฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนคงที่ 10,741.01 บาทต่อฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 1.73 ของต้นทุนทั้งหมด

2.3) ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากระพงในบ่อดิน

การวิเคราะห์ผลตอบแทนการที่เลี้ยงปลากระพงขาวจะพิจารณาจากรายได้และกำไรสุทธิ จากการศึกษา พบว่า ผลตอบแทนของฟาร์มขนาดใหญ่เกษตรกรที่เลี้ยงมีผลผลิตทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 4,430.74 กิโลกรัมต่อฟาร์ม ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 151.67 บาท รายได้ทั้งหมด 672,010.34 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิเท่ากับ 10,806.40 บาทต่อฟาร์ม

ตารางที่ 4.24 ต้นทุน ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินต่อรุ่น ปีการผลิต 2553 : ฟาร์มขนาดใหญ่

รายการ	ฟาร์มขนาดใหญ่						
	ต่อฟาร์ม			ต่อไร่			
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร							
ค่าพันธุ์ปลา	156,286.94	-	156,286.94	25,620.81	-	25,620.81	23.64
ค่าอาหารปลา	294,868.63	-	294,868.63	48,339.12	-	48,339.12	44.60
ค่าแรงงาน	115,837.11	33,494.92	149,332.03	18,989.69	5,490.97	24,480.66	22.58
ค่าลูกบ่อ	6,129.77	-	6,129.77	1,004.88	-	1,004.88	0.93
ค่าซ่อมแซมบ่อ	1,876.48	-	1,876.48	307.62	-	307.62	0.28
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	1,000.77	-	1,000.77	164.06	-	164.06	0.15
ค่าไฟฟ้า	14,361.23	-	14,361.23	2,354.30	-	2,354.30	2.17
ค่าน้ำมัน	10,007.84	-	10,007.84	1,640.63	-	1,640.63	1.51
ค่าปูนขาว	1,751.37	-	1,751.37	287.11	-	287.11	0.26
ค่ายารักษาโรคและ ค่าอาหารเสริม	4,236.63	-	4,236.63	694.53	-	694.53	0.64
ค่าเสียโอกาสเงินทุน หมุนเวียน	-	10,611.24	10,611.24	-	1,739.55	1,739.55	1.60
รวมต้นทุนผันแปร	606,356.77	44,106.16	650,462.93	99,402.75	7,230.52	106,633.27	98.38
ต้นทุนคงที่							
ค่าภาษีที่ดิน	335.50	-	335.50	55.00	-	55.00	0.05
ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือ และอุปกรณ์	-	9,109.73	9,109.73	-	1,493.40	1,493.40	1.38
ค่าเสียโอกาสเงิน ลงทุนอุปกรณ์	-	1,295.78	1,295.78	-	212.42	212.42	0.20
รวมต้นทุนคงที่	335.50	10,405.54	10,741.01	55.00	1,705.82	1,760.82	1.62
รวมต้นทุนทั้งหมด	606,692.27	54,511.67	661,203.94	99,457.75	8,936.34	108,394.09	100.00
ผลผลิตทั้งหมด (กิโลกรัม)		4,430.74			726.35		
ราคา (บาท)		151.67			151.67		
รายได้ (บาท)		672,010.34			110,165.50		
กำไรสุทธิ		10,806.40			1,771.41		

3. ผลการศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประมงธรรมชาติ

3.1 ผลการศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ทำประมงธรรมชาติ

จากสัมภาษณ์ผู้ทำประมงธรรมชาติในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย ซึ่งสามารถแบ่งตามขนาดเรือได้ 2 ขนาดดังนี้ เรือขนาดเล็กมีขนาดเรือไม่เกิน 14 เมตร เรือขนาดใหญ่มีขนาดเรือมากกว่าหรือเท่ากับ 14 เมตร เป็นการศึกษาสภาพทั่วไปของผู้ทำประมงธรรมชาติ ในส่วนของลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ทำการศึกษ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.25)

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของเรือขนาดเล็กเป็นเพศชายจำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.00 เป็นเพศหญิงจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.00 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองลงมา มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.33 อายุระหว่าง 31-40 และอายุระหว่าง 61-70 จำนวนละ 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.00 ที่เท่ากัน สำหรับการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับ ประถมศึกษาจำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.67 ระดับมัธยมศึกษาจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.00 ไม่ได้ศึกษาจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.00 ระดับการศึกษาอนุปริญญาจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.33

สำหรับเรือขนาดใหญ่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.00 เพศหญิงจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.00 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.00 รองลงมา มีอายุระหว่าง 31-40 ปีและอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวนละ 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.00 มีการศึกษาระดับ ประถมศึกษาจำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.00 ไม่ได้ศึกษา จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.00 ระดับมัธยมศึกษาจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.00

ตารางที่ 4.25 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำประมงธรรมชาติ

n=150

รายการ	ขนาดเรือ			
	< 14 เมตร		>= 14 เมตร	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนตัวอย่างที่สำรวจ	75	100.00	75	100.00
เพศ				
ชาย	69	92.00	60	80.00
หญิง	6	8.00	15	20.00
อายุ (ปี)				
20-30	4	5.33	9	12.00
31-40	6	8.00	12	16.00
41-50	39	52.00	36	48.00
51-60	16	21.33	12	16.00
61-70	6	8.00	6	8.00
มากกว่า 70	4	5.33		
ระดับการศึกษา				
ไม่ได้ศึกษา	6	8.00	15	20.00
ประถมศึกษา	53	70.67	48	64.00
มัธยมศึกษา	12	16.00	9	12.00
อนุปริญญา	4	5.33	3	4.00

3.2 รูปแบบการทำประมงธรรมชาติ

รูปแบบการทำประมงธรรมชาติของเรือขนาดเล็กกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประสบการณระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.67 ประสบการณ์ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.33 ประสบการณ์ระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.33 สำหรับเหตุผลที่เลือกทำประมงธรรมชาติ ส่วนใหญ่คิดว่ารายได้ดี จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.33 ทำตามเพื่อนบ้านจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.67 และสืบทอดจากบรรพบุรุษจำนวน 14 รายคิดเป็นร้อยละ 18.67 ส่วนแหล่งทุนที่กลุ่มตัวอย่างนำเงินมาลงทุนส่วนใหญ่ใช้ทุนส่วนตัว จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.33 กู้ยืมจากแหล่งต่าง ๆ จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.00 ใช้ทั้งทุนส่วนตัวและกู้ยืมจำนวน 8 รายคิดเป็นร้อยละ 10.67 ส่วนการเลือกพื้นที่ทำประมงกลุ่มตัวอย่างเลือกพื้นที่บริเวณใกล้บ้าน

สำหรับการทำประมงธรรมชาติของเรือขนาดใหญ่ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.00 มีประสบการณ์ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.00 ระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 15 รายคิดเป็นร้อยละ 20.00 สำหรับเหตุผลที่เลือกทำประมงธรรมชาติคิดว่ารายได้ดี จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.00 ทำสืบทอดต่อกันมาบรรพบุรุษ จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.00 ทำตามเพื่อนบ้าน จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.00 ส่วนแหล่งลงทุนเพื่อทำประมงส่วนใหญ่ใช้ทุนส่วนตัว จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.00 ทั้งใช้ทุนส่วนตัวและกู้ยืม จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.00 กู้ยืม จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.00 ส่วนการเลือกพื้นที่ทำประมงกลุ่มตัวอย่างเลือกพื้นที่บริเวณใกล้บ้าน (ตาราง 4.26)

ตารางที่ 4.26 รูปแบบการทำประมงธรรมชาติ

n=150

รายการ	ขนาดเรือ			
	< 14 เมตร		>= 14 เมตร	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนตัวอย่างที่สำรวจ	75	100.00	75	100.00
ประสบการณ์ทำประมงธรรมชาติ (ปี)				
1-5	19	25.33	12	16.00
6-10	29	38.67	18	24.00
11-15	6	8.00	6	8.00
16-20	13	17.33	15	20.00
21-30	8	10.67	21	28.00
มากกว่า 40	-	-	3	4.00
เหตุผลที่เลือกเลี้ยงปลากะพงในกระชัง				
คิดว่ารายได้ดี	40	53.33	33	44.00
ทำตามเพื่อนบ้าน	17	22.67	15	20.00
พ่อค้านายทุนแนะนำ	3	4.00	6	8.00
เจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ	1	1.33	-	-
สืบทอดต่อกันมาบรรพบุรุษ	14	18.67	21	28.00
แหล่งทุนในการทำประมง				
ใช้ทุนส่วนตัว	55	73.33	33	44.00
กู้ยืม	12	16.00	12	16.00
ทั้งใช้ทุนส่วนตัวและกู้ยืม	8	10.67	30	40.00
การเลือกสถานที่ทำประมง				
เลือกพื้นที่บริเวณใกล้บ้าน	75	100.00	75	100.00

3.3 ขนาดลำเรือ

สำหรับเรือขนาดเล็กมีขนาดลำเรือ 1-7 เมตร จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.00 และ ขนาดลำเรือ 8-13 เมตรจำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.00 ส่วนเรือขนาดใหญ่ขนาดลำเรือมากกว่า 14 เมตรขึ้นไป จำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.00 (ตาราง 4.27)

ตารางที่ 4.27 ขนาดลำเรือ

n=150

ขนาดเรือ	ขนาดเรือ			
	< 14 เมตร		>= 14 เมตร	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1-7 เมตร	21	28.00	-	-
8-13 เมตร	54	72.00	-	-
14 เมตรขึ้นไป	-	-	75	100.00
รวม	75	100.00	75	100.00

3.4 เครื่องมือประมง

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการทำประมงธรรมชาติของเรือแต่ละลำมีการใช้เครื่องมือประมงหลายประเภทในการจับปลา ได้แก่ อวนจมปลา อวนลาก ลอบปลา อวนลอยปลา เครื่องมือที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ อวนลอยปลา (ตาราง 4.28)

ตารางที่ 4.28 เครื่องมือประมง

n=150

เครื่องมือประมง	ขนาดเรือ			
	< 14 เมตร		>= 14 เมตร	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อวนจมปลา	18	24.00	22	29.33
อวนลาก	5	6.67	25	33.33
ลอบปลา	12	16.00	-	-
อวนลอยปลา	25	33.33	28	37.33
อวนจมปลาและลอบปลา	5	6.67	-	-
อวนจมปลาและอวนลอยปลา	4	5.33	-	-
ลอบปลาและอวนลอยปลา	6	8.00	-	-
รวม	75	100.00	75	100.00

3.5 ระยะเวลาการทำประมง

ในระยะเวลาการทำประมงต่อปีเรือขนาดเล็กมีระยะเวลาการทำประมงเฉลี่ย 201.03 เทียบต่อปีใน 1 เทียวออกเรือ 1 วัน มีทั้งออกเรือในตอนเช้ากลับเย็นหรือออกเย็นกลับเช้า สำหรับเรือขนาดใหญ่ ระยะเวลาการทำประมงเฉลี่ย 174.28 เทียบต่อปี พบประเด็นที่น่าสังเกตสำหรับการออกเรือการทำประมงจะไม่ได้ออกเรือทุกวัน จากการสัมภาษณ์พบว่าสำหรับเรือขนาดเล็กโดยเฉลี่ยเกษตรกรออกเรือร้อยละ 80.43 ของการออกเรือทั้งปี หรือ 161.69 เทียบต่อปีใน 1 เทียวออกเรือ 1 วัน ส่วนเรือขนาดใหญ่โดยเฉลี่ยเกษตรกรออกเรือร้อยละ 83.67 ของการออกเรือทั้งปี หรือ 145.82 เทียบต่อปี โดยใน 1 เทียวออกเรือเฉลี่ย 1.44 วัน ซึ่งเกษตรกรให้เหตุผลที่ไม่สามารถออกเรือทำประมงได้เนื่องจากไปทำธุระ ตัดงานบุญต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เป็นต้น (ตารางที่ 4.29)

ตาราง 4.29 ระยะเวลาการทำประมง (จำนวนเทียวต่อปี)

n=150

ระยะเวลาการทำประมง (เทียว/ปี)	ขนาดเรือ			
	< 14 เมตร		>= 14 เมตร	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
100-150	16	21.33	56	74.67
151-200	27	36.00	16	21.33
201-250	30	40.00	3	4.00
251-300	2	2.67	-	-
รวม	75	100.00	75	100.00
จำนวนเทียว/ปี (เฉลี่ย)	201.03		174.28	
จำนวนเทียวที่ออกเรือจริง	161.69 (80.43 %)		145.82 (83.67 %)	

3.6 ปริมาณปลาที่จับได้

ในการทำประมงธรรมชาติในแต่ละเที่ยวที่ออกไปจับสัตว์น้ำจะได้ปริมาณมากน้อยขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ สัตว์น้ำที่ได้มีหลากหลายประเภท โดยในการวิจัยนี้ได้เก็บข้อมูลเฉพาะในส่วนที่เป็นสัตว์น้ำเป้าหมาย ซึ่งในการออกเรือใน 1 เที่ยวของเรือขนาดเล็กได้สัตว์น้ำเป้าหมายโดยเฉลี่ย 65.70 กิโลกรัม ส่วนเรือขนาดใหญ่ได้สัตว์น้ำเป้าหมายโดยเฉลี่ย 659.81 กิโลกรัม (ตารางที่ 4.30)

ตารางที่ 4.30 ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ต่อเที่ยว

ประเภทปลา	ขนาดเรือ					
	< 14 เมตร			>= 14 เมตร		
	ปริมาณ (กิโลกรัม)	ร้อยละ	ราคา (บาท/กิโลกรัม)	ปริมาณ (กิโลกรัม)	ร้อยละ	ราคา (บาท/กิโลกรัม)
ปลากะบอก	18.46	28.10	145.31	114.78	17.40	114.13
ปลากะพง	12.22	18.60	131.25	61.54	9.33	115.38
ปลาทุ	8.25	12.56	68.46	110.92	16.81	49.77
ปลากุเร	8.19	12.46	110.00	59.98	9.09	107.02
ปลาหมึก	7.29	11.09	74.29	128.39	19.46	80.36
สัตว์น้ำอื่น ๆ (ปลาเบ็ด)	11.29	17.19	69.62	184.20	27.92	65.68
รวม	65.70	100.00	93.49	659.81	100.00	88.72

3.6 ผลการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนประมงธรรมชาติ

3.6.1 การวิเคราะห์ต้นทุนการทำประมงธรรมชาติ

การวิเคราะห์ต้นทุนการทำประมงธรรมชาติ จะพิจารณาต้นทุนที่เป็นต้นทุนที่เป็นเงินสดและต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดจากการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ประกอบด้วยการลงทุนทำประมงต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่

1) การลงทุนในการทำประมงธรรมชาติหรือประมงพื้นบ้าน

การลงทุนในการทำประมงธรรมชาติ มีเครื่องมือและอุปกรณ์ ประกอบด้วยเรือและเครื่องยนต์ อวนจมปลา อวนลาก ลอบปลา อวนลอยปลา เครื่องบอกตำแหน่ง วิทยุสื่อสาร แบตเตอรี่ หลอดไฟ ตะกร้า เครื่องชั่งน้ำหนัก ถังใส่ปลา สำหรับเรือขนาดเล็ก มีมูลค่าการลงทุน 328,129.07 บาท ค่าเสื่อมราคา 45,137.04 บาทต่อปี (ตารางที่ 4.31) สำหรับเรือขนาดใหญ่ลงทุนโดยรวม 3,608,702.13 บาท ค่าเสื่อมราคา 385,411.18 บาทต่อปี (ตารางที่ 4.32)

ตารางที่ 4.31 การลงทุนและค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ในการทำประมงของเรือขนาดเล็ก

รายการ	จำนวนเฉลี่ย (หน่วย/ราย)	ราคาซื้อเฉลี่ย/ ราย(บาท)	มูลค่ารวม (บาท)	อายุการใช้ งาน (ปี)	ค่าเสื่อมราคา ต่อปี
เรือรวมเครื่องยนต์	1.00	277,176.92	277,176.92	10	27,717.69
อวนจมปลา	6.17	3,252.34	20,066.94	3	6,688.98
ลอบปลา	57.25	144.17	8,253.73	3	2,751.24
อวนลอยปลา	12.5	1,011.46	12,643.25	2.63	4,807.32
อวนลาก	1.00	2,166.67	2,166.67	2	1,083.33
เครื่องบอกตำแหน่ง	1.00	1,852.50	1,852.49	4.88	379.61
วิทยุสื่อสาร	1.00	1,975.81	1,975.83	4.76	415.09
แบตเตอรี่	1.00	2,236.84	2,236.84	3	745.61
หลอดไฟ	1.79	193.68	346.69	2.63	131.82
ตะกร้า	2.81	121.61	341.72	2	170.86
เครื่องชั่งน้ำหนัก	1.16	714.52	828.84	5	165.77
ถังใส่ปลา	1.91	125.21	239.15	3	79.72
รวม	88.59	290,971.73	328,129.07		45,137.04

ตารางที่ 4.32 การลงทุนและค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ในการทำประมงของเรือขนาดใหญ่

รายการ	จำนวนเฉลี่ย (หน่วย/ราย)	ราคาซื้อเฉลี่ย/ ราย(บาท)	มูลค่ารวม (บาท)	อายุการใช้ งาน (ปี)	ค่าเสื่อมราคา ต่อปี
เรือรวมเครื่องยนต์	1.00	3,498,550.55	3,498,550.55	10	349,855.06
อวนจมปลา	27.23	2,830.77	77,081.87	3	25,693.96
อวนลาก	4.00	2,560.00	10,240.00	3	3,413.33
อวนลอยปลา	12.00	900.00	10,800.00	3	3,600.00
เครื่องบอกตำแหน่ง	1.00	2,000.00	2,000.00	10	200.00
วิทยุสื่อสาร	2.00	2,500.00	5,000.00	5	1,000.00
แบตเตอรี่	1.00	3,000.00	3,000.00	3	1,000.00
หลอดไฟ	3.00	300.00	900.00	3	300.00
ตะกร้า	2.67	129.76	346.46	2	173.23
เครื่องชั่งน้ำหนัก	1.00	641.11	641.11	5	128.22
ถังใส่ปลา	1.64	86.67	142.14	3	47.38
รวม	56.54	3,513,498.86	3,608,702.13		385,411.18

2) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติ

การวิเคราะห์ต้นทุนการทำประมงธรรมชาติ เรือขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 4,766.36 บาทต่อเที่ยว ส่วนเรือขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 35,173.68 บาทต่อเที่ยว สำหรับการคำนวณต้นทุน ผลตอบแทนของสัตว์น้ำเป้าหมาย คณะวิจัยได้คิดจากการอัตราส่วนของการจับสัตว์น้ำเป้าหมายได้ (ตาราง 4.30) โดยมีต้นทุนที่สำคัญประกอบด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร รายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.33)

2.1) ต้นทุนผันแปร

เป็นต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการเลี้ยงจึงเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้ปัจจัยผันแปรในการผลิต ประกอบไปด้วย ค่าน้ำมัน ค่าแรงงาน ค่าอาหาร ค่าซ่อมแซมเรือ ค่าซ่อมแซมเครื่องมือทำประมงและค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน

สำหรับเรือขนาดเล็กมีต้นทุนผันแปร 4,451.69 บาทต่อเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 93.40 ต้นทุนที่สำคัญได้แก่ ค่าน้ำมัน 2,524.00 บาทต่อเที่ยวและค่าแรงงาน 1,113.94 บาทต่อเที่ยว เป็นแรงงานในครัวเรือนและมีการจ้างแรงงานเพื่อเข้ามาช่วยทำการประมงเฉลี่ย 2 คน โดยจ่ายค่าแรงเฉลี่ยวันละ 288.97 บาทต่อคนต่อวัน หากพิจารณาตามอัตราการจับสัตว์น้ำเป้าหมายของเรือขนาดเล็ก พบว่า การทำประมงธรรมชาติของปลากะบอก มีต้นทุนผันแปร 1,250.92 บาทต่อเที่ยว ปลากะพง มีต้นทุนผันแปร 828.02 บาทต่อเที่ยว ปลากุเรว มีต้นทุนผันแปร 554.68 บาทต่อเที่ยว ปลาทุ มีต้นทุนผันแปร 559.14 บาทต่อเที่ยว และหมึก มีต้นทุนผันแปร 493.69 บาทต่อเที่ยว

สำหรับเรือขนาดใหญ่มีต้นทุนผันแปร 32,097.54 บาท ต่อเที่ยว ต้นทุนที่สำคัญได้แก่ ค่าน้ำมัน 14,979.84 บาทและค่าแรงงาน 12,030.57 บาทต่อเที่ยว เป็นแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน และมีการจ้างแรงงานเพื่อเข้ามาช่วยทำการประมงเฉลี่ย 8 คน โดยจ่ายค่าแรงเฉลี่ยวันละ 207.27 บาทต่อคนต่อวัน หากพิจารณาตามอัตราการจับสัตว์น้ำเป้าหมายของเรือขนาดใหญ่ พบว่า การทำประมงธรรมชาติของปลากะบอกมีต้นทุนผันแปร 5,584.97 บาทต่อเที่ยว ปลากะพง มีต้นทุนผันแปร 2,994.69 บาทต่อเที่ยว ปลากุเรวมีต้นทุนผันแปร 2,917.66 บาทต่อเที่ยว ปลาทุ มีต้นทุนผันแปร 5,395.59 บาทต่อเที่ยว และหมึกมีต้นทุนผันแปร 6,243.19 บาทต่อเที่ยว

2.2) ต้นทุนคงที่

เป็นต้นทุนที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณผลผลิต ไม่ว่าจะมีความมากน้อยเท่าไรก็ตาม เกษตรกรที่ทำประมงมีต้นทุนคงที่ สำหรับเรือขนาดเล็กมีต้นทุนคงที่เฉลี่ย 314.67 บาทต่อเที่ยว หากพิจารณาตามอัตราการจับสัตว์น้ำเป้าหมายของเรือขนาดเล็ก พบว่า การทำประมงธรรมชาติของปลากะบอกมีต้นทุนคงที่ 88.42 บาทต่อเที่ยว ปลากะพงมีต้นทุนคงที่ 58.54 บาทต่อเที่ยว ปลากุเรว มีต้นทุนคงที่ 39.21 บาทต่อเที่ยว ปลาทุ มีต้นทุนคงที่ 39.52 บาทต่อเที่ยว และหมึกมีต้นทุนคงที่ 34.90 บาทต่อเที่ยว

สำหรับเรือขนาดใหญ่ มีต้นทุนคงที่เฉลี่ย 3,076.15 บาทต่อเที่ยว หากพิจารณาตามอัตราการจับสัตว์น้ำเป้าหมายของเรือขนาดเล็ก พบว่า การทำประมงธรรมชาติของ

ปลากระบอก มีต้นทุนคงที่ 535.26 บาทต่อเที่ยว ปลากระพง มีต้นทุนคงที่ 287.01 บาทต่อเที่ยว ปลาเก๋า มีต้นทุนคงที่ 279.62 บาทต่อเที่ยว ปลาทุ มีต้นทุนคงที่ 517.10 บาทต่อเที่ยว และหมึก มีต้นทุนคงที่ 598.62 บาทต่อเที่ยว

2.3) ผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติ

ผลตอบแทนของเรือขนาดเล็กจับสัตว์น้ำได้เฉลี่ย 65.70 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 93.49 บาท มีรายได้ 6,142.29 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 1,375.93 บาทต่อเที่ยว หากพิจารณาตามอัตราการจับสัตว์น้ำเป้าหมายของเรือขนาดเล็กพบว่า ปลากระบอกมีปริมาณการจับจำนวน 18.46 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 145.31 บาท รายได้ 2,682.42 บาทต่อเที่ยว มีกำไร 1,343.08 บาทต่อเที่ยว ปลากระพงมีปริมาณการจับ จำนวน 12.22 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 131.25 บาท มีรายได้ 1,603.88 บาทต่อเที่ยว มีกำไร 717.32 บาทต่อเที่ยว สำหรับปลาเก๋ามีปริมาณการจับ จำนวน 8.19 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 110 บาท รายได้ 900.90 บาทต่อเที่ยว มีกำไร 307.01 บาทต่อเที่ยว ปลาทุ มีปริมาณการจับ จำนวน 8.25 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 68.46 บาท รายได้ 564.80 บาทต่อเที่ยว ขาดทุน 33.87 บาทต่อเที่ยว หมึกมีปริมาณการจับ จำนวน 7.29 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 74.29 บาท รายได้ 541.57 บาทต่อเที่ยว มีกำไร 12.98 บาทต่อเที่ยว

สำหรับเรือขนาดใหญ่ จับสัตว์น้ำได้เฉลี่ย 659.81 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 88.20 บาท มีรายได้ 58,538.34 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 23,364.66 บาทต่อเที่ยว หากพิจารณาตามอัตราการจับสัตว์น้ำเป้าหมายของเรือขนาดใหญ่พบว่าปลากระบอกมีปริมาณการจับจำนวน 114.81 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 114.13 บาท รายได้ 13,103.27 บาทต่อเที่ยว มีกำไร 6,983.04 บาทต่อเที่ยว ปลากระพงมีปริมาณการจับ จำนวน 61.56 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 115.38 บาท รายได้ 7,102.79 บาทต่อเที่ยว มีกำไร 3,821.09 บาทต่อเที่ยว สำหรับปลาเก๋ามีปริมาณการจับได้จำนวน 59.98 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 107.02 บาท รายได้ 6,418.71 บาทต่อเที่ยว มีกำไร 6,418.71 บาทต่อเที่ยว ปลาทุ มีปริมาณการจับ จำนวน 110.91 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 49.77 บาท รายได้ 5,520.19 บาทต่อเที่ยว ขาดทุน 392.50 บาทต่อเที่ยว หมึกมีปริมาณการจับ จำนวน 128.40 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 80.36 บาท รายได้ 10,318.22 บาทต่อเที่ยว มีกำไร 3,476.4 บาทต่อเที่ยว (ตาราง 4.32-4.37)

ตารางที่ 4.33 ต้นทุน ผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติในอ่าวบ้านดอน

รายการ	ขนาดเรือ < 14 เมตร							ขนาดเรือ >= 14 เมตร						
	ต่อเที่ยว			ต่อปี			ร้อยละ	ต่อเที่ยว			ต่อปี			ร้อยละ
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม		เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	
ต้นทุนผันแปร														
ค่าน้ำมัน	2,524.00	-	2,524.00	408,105.56	-	408,105.56	52.95	14,979.84	-	14,979.84	2,184,360.27	-	2,184,360.27	42.59
ค่าแรงงาน	577.94	536.00	1,113.94	93,447.12	86,665.84	180,112.96	23.37	6,632.81	5,397.76	12,030.57	967,196.35	787,101.36	1,754,297.71	34.20
ค่าอาหาร	370.67	-	370.67	59,933.63	-	59,933.63	7.78	2,891.31	-	2,891.31	421,610.82	-	421,610.82	8.22
ค่าน้ำแข็ง	238.98	-	238.98	38,640.68	-	38,640.68	5.01	895.37	-	895.37	130,563.00	-	130,563.00	2.55
ค่าเกลือ	11.43	-	11.43	1,848.12	-	1,848.12	0.24	16.32	-	16.32	2,380.00	-	2,380.00	0.05
ค่าซ่อมแซมเรือ	92.06	-	92.06	14,885.18	-	14,885.18	1.93	487.04	-	487.04	71,020.17	-	71,020.17	1.38
ค่าซ่อมแซมเครื่องมือทำประมง	33.26	-	33.26	5,377.81	-	5,377.81	0.70	337.88	-	337.88	49,269.66	-	49,269.66	0.96
ค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน	-	67.35	67.35	-	10,889.17	10,889.17	1.41	-	459.21	459.21	-	66,962.00	66,962.00	1.31
รวมต้นทุนผันแปร	3,848.34	603.35	4,451.69	622,238.10	97,555.01	719,793.11	93.40	26,240.57	5,856.97	32,097.54	3,826,400.27	854,063.36	4,680,463.63	91.25
ต้นทุนคงที่														
ค่าเสื่อมราคาเรือและเครื่องยนต์	-	171.43	171.43	-	27,717.69	27,717.69	3.60	-	2,399.23	2,399.23	-	349,855.06	349,855.06	6.82
ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์	-	107.73	107.73	-	17,419.35	17,419.35	2.26	-	243.84	243.84	-	35,556.12	35,556.12	0.69
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์	-	35.51	35.51	-	5,742.26	5,742.26	0.75	-	433.08	433.08	-	63,152.29	63,152.29	1.23
รวมต้นทุนคงที่	-	314.67	314.67	-	50,879.30	50,879.30	6.60	-	3,076.15	3,076.15	-	448,563.47	448,563.47	8.75
รวมต้นทุนทั้งหมด	3,848.34	918.02	4,766.36	622,238.10	148,434.31	770,672.41	100.00	26,240.57	8,933.12	35,173.68	3,826,400.27	1,302,626.83	5,129,027.10	100.00
ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม)			65.70			10,623.03				659.81			96,213.49	
ราคาเฉลี่ย (บาทต่อกิโลกรัม)			93.49			93.49				88.72			88.72	
รายได้ (บาทต่อกิโลกรัม)			6,142.29			993,147.36				58,538.34			8,536,061.21	
กำไรสุทธิ (บาท)			1,375.93			222,474.95				23,364.66			3,407,034.11	

ตารางที่ 4.34 ต้นทุน ผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติปลากระบอกในอ่าวบ้านดอน

รายการ	ขนาดเรือ < 14 เมตร						ขนาดเรือ >= 14 เมตร					
	ต่อเที่ยว			ต่อปี			ต่อเที่ยว			ต่อปี		
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
ต้นทุนผันแปร												
ค่าน้ำมัน	709.24	-	709.24	114,677.66	-	114,677.66	2,606.49	-	2,606.49	380,078.69	-	380,078.69
ค่าแรงงาน	162.40	150.62	313.02	26,258.64	24,353.10	50,611.74	1,154.11	939.21	2,093.32	168,292.16	136,955.64	305,247.80
ค่าอาหาร	104.16	-	104.16	16,841.35	-	16,841.35	503.09	-	503.09	73,360.28	-	73,360.28
ค่าน้ำแข็ง	67.15	-	67.15	10,858.03	-	10,858.03	155.79	-	155.79	22,717.96	-	22,717.96
ค่าเกลือ	3.21	-	3.21	519.32	-	519.32	2.84	-	2.84	414.12	-	414.12
ค่าซ่อมแซมเรือ	25.87	-	25.87	4,182.74	-	4,182.74	84.75	-	84.75	12,357.51	-	12,357.51
ค่าซ่อมแซมเครื่องมือทำประมง	9.35	-	9.35	1,511.16	-	1,511.16	58.79	-	58.79	8,572.92	-	8,572.92
ค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน	-	18.92	18.92	-	3,059.86	3,059.86	-	79.90	79.90	-	11,651.39	11,651.39
รวมต้นทุนผันแปร	1,081.38	169.54	1,250.92	174,848.90	27,412.96	202,261.86	4,565.86	1,019.11	5,584.97	665,793.64	148,607.03	814,400.70
ต้นทุนคงที่												
ค่าเสื่อมราคาเรือและเครื่องยนต์	-	48.17	48.17	-	7,788.67	7,788.67	-	417.47	417.47	-	60,874.78	60,874.78
ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์	-	30.27	30.27	-	4,894.84	4,894.84	-	42.43	42.43	-	6,187.76	6,187.76
ค่าเสียโอกาสเงินทุนอุปกรณ์	-	9.98	9.98	-	1,613.57	1,613.57	-	75.36	75.36	-	10,988.50	10,988.50
รวมต้นทุนคงที่	-	88.42	88.42	-	14,297.08	14,297.08	-	535.26	535.26	-	78,051.04	78,051.04
รวมต้นทุนทั้งหมด	1,081.38	257.96	1,339.34	174,848.90	41,710.04	216,558.94	4,565.86	1,554.37	6,120.23	665,793.71	226,658.07	892,450.90
ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม)			18.46			2,985.07			114.18			16,741.15
ราคาเฉลี่ย (บาทต่อกิโลกรัม)			145.31			145.31			114.13			114.13
รายได้ (บาทต่อกิโลกรัม)			2,682.42			433,760.73			13,103.27			1,910,667.45
กำไรสุทธิ (บาท)			1,343.08			217,201.79			6,983.04			1,018,216.55

ตารางที่ 4.35 ต้นทุน ผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติปลากะพงในอ่าวบ้านดอน

รายการ	ขนาดเรือ < 14 เมตร						ขนาดเรือ >= 14 เมตร					
	ต่อเที่ยว			ต่อปี			ต่อเที่ยว			ต่อปี		
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
ต้นทุนผันแปร												
ค่าน้ำมัน	469.46	-	469.46	75,907.63	-	75,907.63	1,397.62	-	1,397.62	203,800.81	-	203,800.81
ค่าแรงงาน	107.50	99.70	207.20	17,381.16	16,119.85	33,501.01	618.84	503.61	1,122.45	90,239.42	73,436.56	163,675.08
ค่าอาหาร	68.94	-	68.94	11,147.66	-	11,147.66	269.76	-	269.76	39,336.29	-	39,336.29
ค่าน้ำแข็ง	44.45	-	44.45	7,187.17	-	7,187.17	83.54	-	83.54	12,181.53	-	12,181.53
ค่าเกลือ	2.13	-	2.13	343.75	-	343.75	1.52	-	1.52	222.05	-	222.05
ค่าซ่อมแซมเรือ	17.12	-	17.12	2,768.64	-	2,768.64	45.44	-	45.44	6,626.18	-	6,626.18
ค่าซ่อมแซมเครื่องมือทำประมง	6.19	-	6.19	1,000.27	-	1,000.27	31.52	-	31.52	4,596.90	-	4,596.90
ค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน	-	12.53	12.53	-	2,025.39	2,025.39	-	42.84	42.84	-	6,247.56	6,247.56
รวมต้นทุนผันแปร	715.79	112.23	828.02	115,736.28	18,145.24	133,881.52	2,448.24	546.45	2,994.69	357,003.18	79,684.12	436,687.30
ต้นทุนคงที่												
ค่าเสื่อมราคาเรือและเครื่องยนต์	-	31.89	31.89	-	5,155.49	5,155.49	-	223.85	223.85	-	32,641.47	32,641.47
ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์	-	20.04	20.04	-	3,240.00	3,240.00	-	22.75	22.75	-	3,317.39	3,317.39
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์	-	6.61	6.61	-	1,068.06	1,068.06	-	40.41	40.41	-	5,892.11	5,892.11
รวมต้นทุนคงที่	-	58.54	58.54	-	9,463.55	9,463.55	-	287.01	287.01	-	41,850.97	41,850.97
รวมต้นทุนทั้งหมด	715.79	170.77	886.56	115,736.28	27,608.79	143,345.07	2,448.24	833.46	3,281.70	357,003.18	121,535.09	478,718.27
ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม)			12.22			1,975.88			61.56			8,976.72
ราคาเฉลี่ย (บาทต่อกิโลกรัม)			131.25			131.25			115.38			115.38
รายได้ (บาทต่อกิโลกรัม)			1,603.88			259,334.25			7,102.79			1,035,733.95
กำไรสุทธิ (บาท)			717.32			115,985.18			3,821.09			557,015.68

ตารางที่ 4.36 ต้นทุน ผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติปลากระโทงแทงในอ่าวบ้านดอน

รายการ	ขนาดเรือ < 14 เมตร						ขนาดเรือ >= 14 เมตร					
	ต่อเที่ยว			ต่อปี			ต่อเที่ยว			ต่อปี		
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
ต้นทุนผันแปร												
ค่าน้ำมัน	314.49	-	314.49	50,849.95	-	50,849.95	1,361.67	-	1,361.67	198,558.35	-	198,558.35
ค่าแรงงาน	72.01	66.79	138.80	11,643.51	10,798.56	22,442.07	602.92	490.66	1,093.58	87,918.15	71,547.51	159,465.66
ค่าอาหาร	46.19	-	46.19	7,467.73	-	7,467.73	262.82	-	262.82	38,324.42	-	38,324.42
ค่าน้ำแข็ง	29.78	-	29.78	4,814.63	-	4,814.63	81.39	-	81.39	11,868.18	-	11,868.18
ค่าเกลือ	1.42	-	1.42	230.28	-	230.28	1.48	-	1.48	216.34	-	216.34
ค่าซ่อมแซมเรือ	11.47	-	11.47	1,854.69	-	1,854.69	44.27	-	44.27	6,455.73	-	6,455.73
ค่าซ่อมแซมเครื่องมือทำประมง	4.14	-	4.14	670.08	-	670.08	30.71	-	30.71	4,478.61	-	4,478.61
ค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน	-	8.39	8.39	-	1,356.79	1,356.79	-	41.74	41.74	-	6,086.85	6,086.85
รวมต้นทุนผันแปร	479.50	75.18	554.68	77,530.87	12,155.35	89,686.22	2,385.26	532.40	2,917.66	347,819.78	77,634.36	425,454.14
ต้นทุนคงที่												
ค่าเสื่อมราคาเรือและเครื่องยนต์	-	21.36	21.36	-	3,453.62	3,453.62	-	218.09	218.09	-	31,801.83	31,801.83
ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์	-	13.42	13.42	-	2,170.45	2,170.45	-	22.17	22.16	-	3,232.05	3,232.05
ค่าเสียโอกาสเงินทุนอุปกรณ์	-	4.43	4.43	-	715.49	715.49	-	39.37	39.37	-	5,740.54	5,740.54
รวมต้นทุนคงที่	-	39.21	39.21	-	6,339.56	6,339.56	-	279.63	279.62	-	40,774.42	40,774.42
รวมต้นทุนทั้งหมด	479.50	114.39	593.89	77,530.87	18,494.91	96,025.78	2,385.26	812.03	3,197.28	347,819.78	118,408.78	466,228.56
ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม)			8.19			1,323.63			59.98			8,745.81
ราคาเฉลี่ย (บาทต่อกิโลกรัม)			110.00			110.00			107.02			107.02
รายได้ (บาทต่อกิโลกรัม)			900.90			145,599.25			6,418.71			935,976.18
กำไรสุทธิ (บาท)			307.01			49,573.47			3,221.43			469,747.62

ตารางที่ 4.37 ต้นทุน ผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติปลาทุในอ่าวบ้านดอน

รายการ	ขนาดเรือ < 14 เมตร						ขนาดเรือ >= 14 เมตร					
	ต่อเที่ยว			ต่อปี			ต่อเที่ยว			ต่อปี		
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
ต้นทุนผันแปร												
ค่าน้ำมัน	317.01		317.01	51,258.06	-	51,258.06	2,518.11	-	2,518.11	367,190.96		367,190.96
ค่าแรงงาน	72.59	67.32	139.91	11,736.96	10,885.23	22,622.19	1,114.98	907.36	2,022.34	162,585.71	132,311.74	294,897.45
ค่าอาหาร	46.56	-	46.56	7,527.66	-	7,527.66	486.03	-	486.03	70,872.78	-	70,872.78
ค่าน้ำแข็ง	30.02	-	30.02	4,853.27	-	4,853.27	150.51	-	150.51	21,947.64	-	21,947.64
ค่าเกลือ	1.44	-	1.44	232.12	-	232.12	2.74	-	2.74	400.08	-	400.08
ค่าซ่อมแซมเรือ	11.56	-	11.56	1,869.58	-	1,869.58	81.87	-	81.87	11,938.49	-	11,938.49
ค่าซ่อมแซมเครื่องมือทำประมง	4.18	-	4.18	675.45	-	675.45	56.80	-	56.80	8,282.23	-	8,282.23
ค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน	-	8.46	8.46	-	1,367.68	1,367.68	-	77.19	77.19	-	11,256.31	11,256.31
รวมต้นทุนผันแปร	483.36	75.78	559.14	78,153.10	12,252.91	90,406.01	4,411.04	984.55	5,395.59	643,217.89	143,568.05	786,785.94
ต้นทุนคงที่												
ค่าเสื่อมราคาเรือและเครื่องยนต์	-	21.53	21.53	-	3,481.34	3,481.34	-	403.31	403.31	-	58,810.64	58,810.64
ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์	-	13.53	13.53	-	2,187.87	2,187.87	-	40.99	40.99	-	5,976.98	5,976.98
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์	-	4.46	4.46	-	721.23	721.23	-	72.80	72.80	-	10,615.90	10,615.90
รวมต้นทุนคงที่	-	39.52	39.52	-	6,390.44	6,390.44	-	517.10	517.10	-	75,403.52	75,403.52
รวมต้นทุนทั้งหมด	483.36	115.30	598.66	78,153.10	18,643.35	96,796.45	4,411.04	1,501.65	5,912.69	643,217.89	218,971.57	862,189.46
ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม)			8.25			1,334.25			110.91			16,173.49
ราคาเฉลี่ย (บาทต่อกิโลกรัม)			68.46			68.46			49.77			49.77
รายได้ (บาทต่อกิโลกรัม)			564.80			91,342.76			5,520.19			804,954.60
กำไรสุทธิ (บาท)			(33.87)			(5,453.70)			(329.50)			(57,234.28)

ตารางที่ 4.38 ต้นทุน ผลตอบแทนการทำประมงธรรมชาติหมึกในอ่าวบ้านดอน

รายการ	ขนาดเรือ < 14 เมตร						ขนาดเรือ >= 14 เมตร					
	ต่อเที่ยว			ต่อปี			ต่อเที่ยว			ต่อปี		
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
ต้นทุนผันแปร												
ค่าน้ำมัน	279.91		279.91	45,258.91		45,258.91	2,915.08	-	2,915.08	425,076.51	-	425,076.51
ค่าแรงงาน	64.09	59.44	123.53	10,363.29	9,611.24	19,974.53	1,290.75	1,050.40	2,341.15	188,216.41	153,169.25	341,385.66
ค่าอาหาร	41.11	-	41.11	6,646.64	-	6,646.64	562.65	-	562.65	82,045.47	-	82,045.47
ค่าน้ำแข็ง	26.50	-	26.50	4,285.25	-	4,285.25	174.24	-	174.24	25,407.56		25,407.56
ค่าเกลือ	1.27	-	1.27	204.96	-	204.96	3.18	-	3.18	463.15		463.15
ค่าซ่อมแซมเรือ	10.21	-	10.21	1,650.77	-	1,650.77	94.78	-	94.78	13,820.53	-	13,820.53
ค่าซ่อมแซมเครื่องมือทำประมง	3.69	-	3.69	596.40	-	596.40	65.75	-	65.75	9,587.88	-	9,587.88
ค่าเสียโอกาสเงินทุนหมุนเวียน	-	7.47	7.47	-	1,207.61	1,207.61	-	89.36	89.36	-	13,030.81	13,030.81
รวมต้นทุนผันแปร	426.78	66.91	493.69	69,006.22	10,818.85	79,825.07	5,106.43	1,139.76	6,243.19	744,617.51	166,200.06	910,817.57
ต้นทุนคงที่												
ค่าเสื่อมราคาเรือและเครื่องยนต์	-	19.01	19.01	-	3,073.89	3,073.89	-	466.89	466.89	-	68,081.79	68,081.79
ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์	-	11.95	11.95	-	1,931.81	1,931.81	-	47.45	47.45	-	6,919.22	6,919.22
ค่าเสียโอกาสเงินทุนอุปกรณ์	-	3.94	3.94	-	636.82	636.82	-	84.28	84.28	-	12,289.44	12,289.44
รวมต้นทุนคงที่	-	34.90	34.90	-	5,642.52	5,642.52	-	598.62	598.62	-	87,290.45	87,290.45
รวมต้นทุนทั้งหมด	426.78	101.81	528.59	69,006.22	16,461.37	85,467.59	5,106.43	1,738.38	6,841.81	744,617.54	253,490.51	998,108.02
ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม)			7.29			1,178.09			128.40			18,723.15
ราคาเฉลี่ย (บาทต่อกิโลกรัม)			74.29			74.29			80.36			80.36
รายได้ (บาทต่อกิโลกรัม)			541.57			87,520.31			10,318.22			1,504,592.33
กำไรสุทธิ (บาท)			12.98			2,052.72			3,476.41			506,484.31

การตลาดและวิถีตลาดสัตว์น้ำอ่าวบ้านดอน

1. การตลาดการเลี้ยงปลากะพงในกระชัง

สำหรับการศึกษาตลาดการเลี้ยงปลากะพงในกระชังของฟาร์มขนาดเล็กพบว่ารูปแบบการขายปลาเป็นขนาดประมาณ 0.7-1.0 กิโลกรัมต่อตัว ซึ่งเรียกว่าปลาจานหรือปลาไซส์เป็นขนาดที่ตลาดต้องการ เมื่อปลาโตได้ขนาดเกษตรกรจะติดต่อกับแพเอกชนหรือพ่อค้าคนกลางเพื่อจับปลา โดยเกษตรกรที่เลี้ยงปลาจะตกลงราคาตามราคาตลาดกับผู้รับซื้อจำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.29 มีบางรายที่ผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคา จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.86 ตามปริมาณการสั่งซื้อ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.86 ซึ่งขายโดยไม่มีข้อผูกมัดกับผู้รับซื้อจำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.00 สำหรับการจ่ายมีทั้งการจ่ายเงินสดและเงินเชื่อจำนวน 20 รายคิดเป็นร้อยละ 57.14 และจ่ายเป็นเงินสด จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.86

ส่วนฟาร์มขนาดกลาง มีรูปแบบการขายคล้ายกับฟาร์มขนาดเล็ก ขายปลาสดตามราคาตลาดจำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 ขายตามราคาจากผู้รับซื้อกำหนดจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.83 กำหนดราคาขายตามปริมาณการสั่งซื้อ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.33 และขายโดยเกษตรกรที่เลี้ยงปลาเป็นผู้กำหนดราคาจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.17 สามารถขายให้กับผู้รับซื้อรายใดก็ได้ เนื่องจากเป็นการขายแบบเสรีไม่มีข้อผูกมัดกับผู้รับซื้อ ในการขายจะได้รับเงินเป็นเงินสดทั้งหมดจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.00

สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่มีรูปแบบการขายคล้ายกับฟาร์มอื่น ๆ ที่ได้กล่าวมาขายตามราคาตลาดจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 ผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคาจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 และขายตามปริมาณการสั่งซื้อ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.00 การขายดังกล่าวเป็นการขายแบบเสรีไม่มีข้อผูกมัดกับผู้รับซื้อและเมื่อได้รับเป็นเงินสดทั้งหมดทุกราย (ตาราง 4.39)

ตาราง 4.39 การตลาดที่เลี้ยงปลากระชัง

รายการ	ฟาร์มขนาดเล็ก		ฟาร์มขนาดกลาง		ฟาร์มขนาดใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนตัวอย่างที่สำรวจ	35	100.00	24	100.00	6	100.00
รูปแบบผลผลิตที่ขาย						
พลาสติก	35	100.00	24	100.00	6	100.00
การกำหนดราคาผลผลิต						
ตกลงราคาตามตลาด	26	74.29	16	66.67	2	33.33
ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา	8	22.86	5	20.83	1	16.67
ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา			1	4.17		
ตามปริมาณการสั่งซื้อ	1	2.86	2	8.33	3	50.00
วิธีการขาย						
ขายแบบเสรีไม่มีข้อผูกมัด	35	100.00	24	100.00	6	100.00
วิธีการจ่ายเงิน						
จ่ายเป็นเงินสดทั้งหมด	15	42.86	24	100.00	6	100.00
จ่ายเงินสดและเงินเชื่อ	20	57.14				

2. การตลาดการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

จากการศึกษาการตลาดของปลากะพงในบ่อดินในอำเภอบ้านดอน พบว่า เมื่อปลามีขนาดประมาณ 0.7-1.0 กิโลกรัม ซึ่งเป็นขนาดที่ตลาดต้องการผู้เลี้ยงติดต่อกับผู้รับซื้อซึ่งรับซื้อแบบเหมาบ่อ และทำการจับเองโดยผู้เลี้ยงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ทั้งฟาร์มขนาดเล็กและขนาดใหญ่ขายปลาสดสำหรับการกำหนดราคาปลาวิธีการขายและวิธีการจ่ายเงิน จากการศึกษ พบว่า ฟาร์มขนาดเล็กตกลงราคาปลาจากราคาตลาดจำนวน 26 ร้อยละ 89.66 และผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.90 ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.44 มีวิธีการขายแบบเสรีไม่มีข้อผูกมัดจำนวน 26 รายคิดเป็นร้อยละ 89.66 ขายเจ้าประจำ 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.34 วิธีจ่ายเงินจ่ายทั้งเงินสดและเงินเชื่อจำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.10 และจ่ายเงินสดทั้งหมดจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 6.90

ฟาร์มขนาดใหญ่ มีการตกลงขายราคาตลาดจำนวน 4 ร้อยละ 66.66 ผู้รับซื้อกำหนดราคาและผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา จำนวนละ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 มีวิธีการขายแบบเสรีไม่มีข้อผูกมัดจำนวน 5 รายคิดเป็นร้อยละ 83.33 ขายเจ้าประจำจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 และมีวิธีจ่ายเงินแบบจ่ายทั้งเงินสดและเงินเชื่อจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 และจ่ายเงินสดทั้งหมด จำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 33.33 (ตาราง 4.40)

ตารางที่ 4.40 สภาพตลาดการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

รายการ	ขนาดฟาร์ม			
	เล็ก		ใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนตัวอย่างที่สำรวจ	29	100.00	6	100.00
รูปแบบปลาที่ขาย				
ปลาสด	29	100.00	6	100.00
การกำหนดราคาปลา				
ตกลงราคาตามราคาตลาด	26	89.66	4	66.66
ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา	2	6.90	1	16.67
ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา	1	3.44	1	16.67
วิธีการขาย				
ขายแบบเสรีไม่มีข้อผูกมัด	26	89.66	5	83.33
ขายเจ้าประจำ	3	10.34	1	16.67
วิธีการจ่ายเงิน				
จ่ายเป็นเงินสดทั้งหมด	2	6.90	2	33.33
จ่ายเป็นเงินสดและเงินเชื่อ	27	93.10	4	66.67

3. การตลาดประมงธรรมชาติ

สำหรับการตลาดของประมงธรรมชาติเรือขนาดเล็กจะขายปลาสด โดยราคาขายตกลงกับผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคาจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.00 ขายตามราคาตลาด จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.00 ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคาจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.00 มีวิธีการขายโดยขายแบบเสรีไม่มีข้อผูกมัด จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.33 และขายให้กับเจ้าประจำจำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.67 มีวิธีการจ่ายเงินโดยจ่ายเป็นสดทั้งหมดจำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.33 และจ่ายเงินสดและเงินเชื่อจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.67

สำหรับการตลาดของประมงธรรมชาติเรือขนาดใหญ่ขายปลาสดโดยขายตามราคาตลาดจำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.67 ขายโดยผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคาจำนวน 31 รายคิดเป็นร้อยละ 41.33 มีวิธีการขายโดยขายให้กับเจ้าประจำจำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 และขายแบบเสรีไม่มีข้อผูกมัด จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีวิธีการจ่ายเงินโดยจ่ายเป็นสดจำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.33 และจ่ายเงินสดและเงินเชื่อจำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.67 (ตารางที่ 4.41)

ตารางที่ 4.41 การตลาดประมงธรรมชาติ

รายการ	ขนาดเรือ < 14 เมตร		ขนาดเรือ >= 14 เมตร	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนตัวอย่างที่สำรวจ	75	100.00	75	100.00
รูปแบบผลผลิตที่ขาย				
ปลาสด	75	100.00	75	100.00
การกำหนดราคาผลผลิต				
ตกลงราคาตามตลาด	30	40.00	35	46.67
ผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคา	33	44.00	31	41.33
ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา	12	16.00	9	12.00
วิธีการขาย				
ขายแบบเสรีไม่มีข้อผูกมัด	49	65.33	25	33.33
ขายเจ้าประจำ	26	34.67	50	66.67
วิธีการจ่ายเงิน				
จ่ายเป็นเงินสดทั้งหมด	58	77.33	46	61.33
จ่ายเงินสดและเงินเชื่อ	17	22.67	29	38.67

วิถีตลาดของสัตว์น้ำเป้าหมาย

1. วิถีตลาดการเลี้ยงปลากะพง

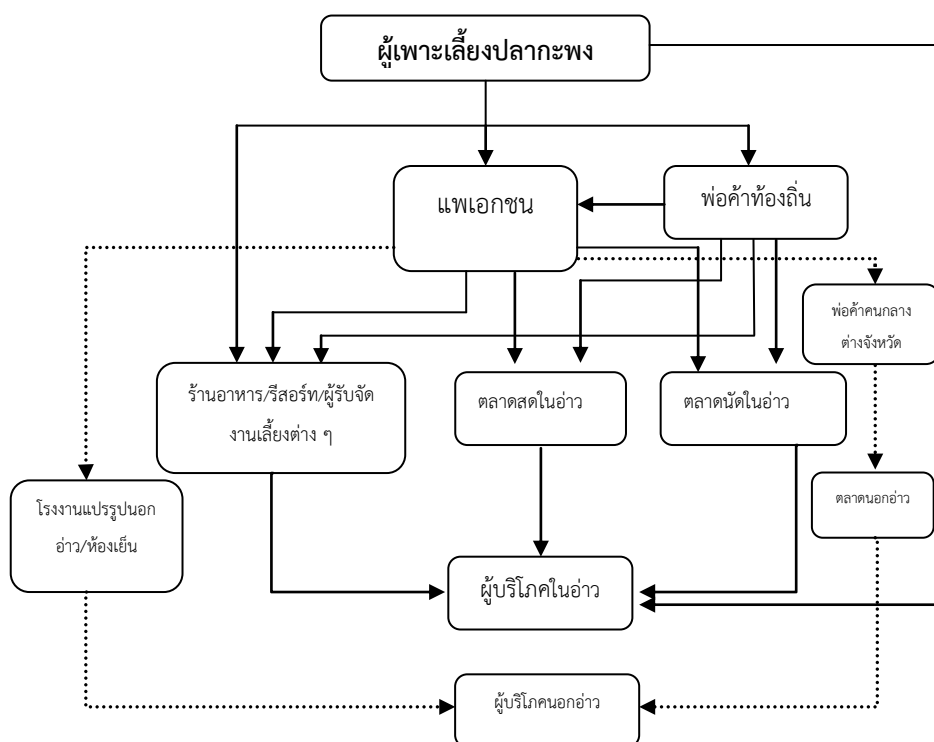
การเลี้ยงปลากะพงมีวิธีการเข้าสู่ตลาดจนถึงผู้บริโภคมี 4 รูปแบบดังนี้

รูปแบบที่ 1 เกษตรกรที่เลี้ยงติดต่อกับแพเอกชนเมื่อปลาได้ขนาดตามที่ตลาดต้องการ จากนั้นแพเอกชนจะทำการจับปลาเมื่อได้ปลาตามที่ต้องการและทำการรวบรวมจากรายอื่น ๆ ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน เพื่อนำปลาส่งไปยังส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ร้านอาหาร รีสอร์ทและผู้รับจัดงานเลี้ยง ตลาดสดในเมือง เช่น ตลาดสดไผ่มอน ตลาดสดบางกุ้ง ตลาดสดขุนทะเล เป็นต้น และตลาดนัดในตัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับตลาดนอกพื้นที่อ่าวถูกจัดส่งไปยังโรงงานแปรรูปต่างจังหวัด ได้แก่ โรงงานแปรรูปในจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา เป็นต้น อีกส่วนจะมีพ่อค้าคนกลางในต่างจังหวัดเข้ามาซื้อปลาที่แพ เพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคในพื้นที่ต่อไป

รูปแบบที่ 2 เกษตรกรที่เลี้ยงติดต่อกับพ่อค้าท้องถิ่นมาทำการเหมาในการจับปลาทั้งหมด โดยพ่อค้าท้องถิ่นจัดส่งไปยังแพเอกชน ร้านอาหาร รีสอร์ทและผู้รับจัดงานเลี้ยง ตามรายการสั่งซื้อ และอีกส่วนจะถูกส่งไปยังตลาดสดในพื้นที่ และตลาดนัดในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่ผู้บริโภคต่อไป

รูปแบบที่ 3 เกษตรกรที่เลี้ยงขายให้กับร้านอาหาร รีสอร์ท และผู้รับจัดงานเลี้ยงโดยตรงเนื่องจากร้านต่าง ๆ ดังกล่าวสามารถบอกความต้องการในขนาดตัวปลาได้ อีกทั้งยังมีราคาที่ไม่แพงมากนัก จึงเป็นที่ต้องการของร้านต่าง ๆ ในพื้นที่

รูปแบบที่ 4 เกษตรกรที่เลี้ยงขายปลาให้กับผู้บริโภคในอ่าวโดยตรงที่มาขอซื้อโดยตรง



ภาพที่ 4.1 วิถีตลาดการที่เลี้ยงปลากะพงในอ่าวบ้านดอน ปี 2553

2. วิถีตลาดประมงธรรมชาติ

สำหรับประมงธรรมชาติซึ่งมีสัตว์น้ำเป้าหมายได้แก่ ปลากระบอก ปลากระพง ปลาเก๋า ปลาทุและหมึก ซึ่งมีวิธีการจำหน่ายเข้าสู่ตลาด โดยจำแนกตามรายสัตว์น้ำเป้าหมายได้ดังนี้

2.1 ประมงธรรมชาติสัตว์น้ำเป้าหมาย : ปลากระบอก

การทำประมงธรรมชาติปลากระบอกมีวิธีการเข้าสู่ตลาดจนถึงผู้บริโภคมี 5 รูปแบบดังนี้

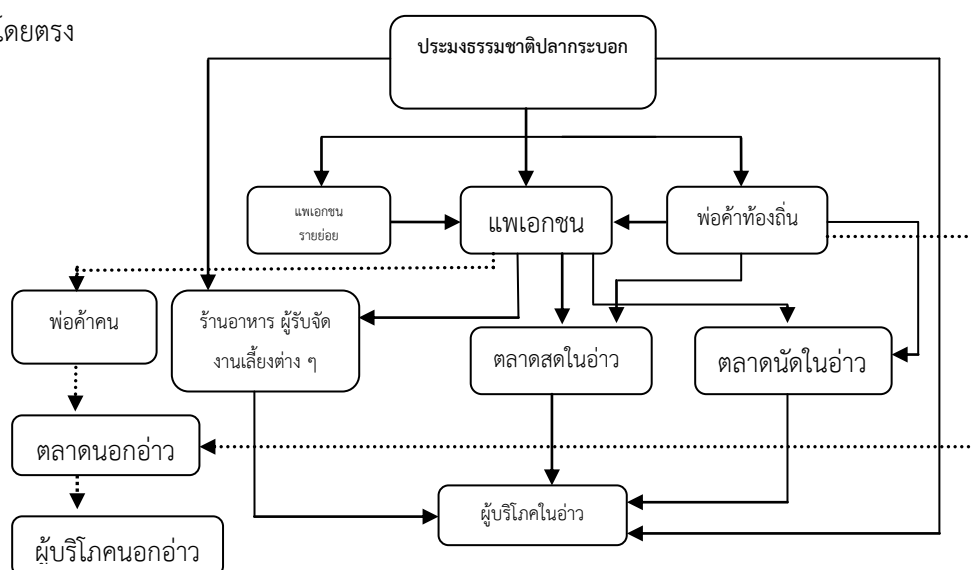
รูปแบบที่ 1 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติ เมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าลูกค้าที่เป็นแพเอกชนเลือกปลาตามที่ต้องการและทำการรวบรวมจากรายอื่น ๆ ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน เพื่อส่งปลาไปยังส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ส่งไปยังร้านอาหาร รีสอร์ทและผู้รับจัดงานเลี้ยงอีกส่วนจัดส่งไปยังตลาดสดในพื้นที่ เช่น ตลาดสดไคมอน ตลาดสดบางกุ้ง ตลาดสดขุนทะเลและตลาดสดตามอำเภอต่าง ๆ เป็นต้น อีกส่วนจัดส่งไปยังตลาดนัด ในตัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับตลาดนอกอ่าว มีพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อปลาที่แพเอกชนเพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคในพื้นที่ต่อไป

รูปแบบที่ 2 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติ เมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าจะทำการคัดเลือกปลาเพื่อแยกความสดและขนาดของปลาและนำส่งแพเอกชนรายย่อยที่อยู่ในพื้นที่ รวมทั้งแพเอกชนรายย่อยจะนำส่งไปยังแพเอกชนต่อไป

รูปแบบที่ 3 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติ เมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าลูกค้าที่เป็นพ่อค้าท้องถิ่นมาทำการคัดเลือกปลาตามขนาดที่ต้องการจัดส่งไปยังแพเอกชน หากปลาที่ได้มีปริมาณไม่มากจะจัดส่งร้านอาหาร รีสอร์ท และผู้รับจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ ตามรายการสั่งซื้อแทนการส่งไปยังแพเอกชนหรือจัดส่งไปยังตลาดสดในพื้นที่หรือจัดส่งไปยังตลาดนัดในพื้นที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณของปลาที่จับได้เพื่อนำไปสู่ผู้บริโภคต่อไป

รูปแบบที่ 4 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติ เมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าลูกค้าที่เป็นผู้รับจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ เข้ามาทำการคัดปลาโดยตรง เนื่องจากมีราคาถูกกว่าซื้อจากแพเอกชนหรือพ่อค้าท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่ผู้บริโภคต่อไป

รูปแบบที่ 5 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติขายปลาให้กับผู้บริโภคในพื้นที่ หากลูกค้าที่มาซื้อโดยตรง



ภาพที่ 4.2 วิถีตลาดของปลากระบอก ในอ่าวบ้านดอน ปี 2553

2.2 ประมงธรรมชาติสัตว์น้ำเป้าหมาย : ปลากระพง

ประมงธรรมชาติมีวิธีการเข้าสู่ตลาดจนถึงผู้บริโภคมี 4 รูปแบบดังนี้

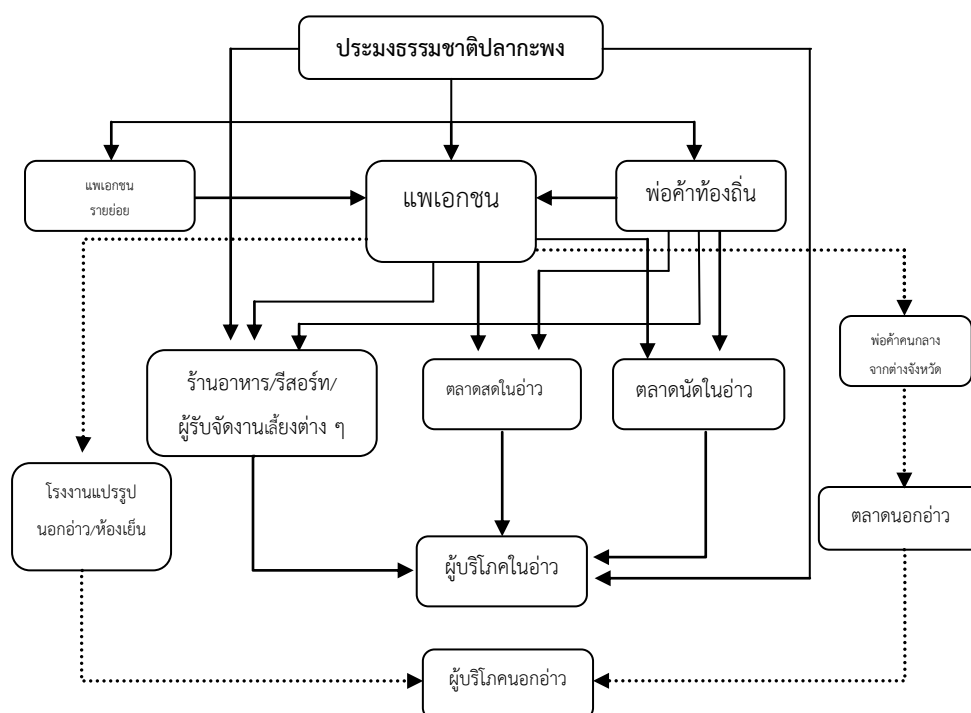
รูปแบบที่ 1 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติเมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าแพเอกชน คัดเลือกปลาและรวบรวมจากรายอื่น ๆ ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน เพื่อนำปลาไปสู่ ร้านอาหาร รีสอร์ท และผู้รับจัดงานเลี้ยงรวมทั้งตลาดสดในเมืองเช่น ตลาดสดไผ่มอน ตลาดสดบางกุ้ง ตลาดสดขุนทะเล ตลาดนัด ในตัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับตลาดนอกพื้นที่อ่าวถูกจัดส่งไปยังโรงงานแปรรูป ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา เป็นต้น อีกส่วนจะมีพ่อค้าคนกลางต่างจังหวัดเข้ามาซื้อปลาที่แพเพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคในพื้นที่ต่อไป

รูปแบบที่ 2 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติ เมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าคัดเลือกปลา เพื่อนำส่งแพเอกชนรายย่อยที่อยู่ในพื้นที่จัดส่งไปยังแพเอกชนต่อไป

รูปแบบที่ 3 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติ ติดต่อกับพ่อค้าท้องถิ่นมาทำการเหมาในการจับปลาทั้งหมด โดยพ่อค้าท้องถิ่นจัดส่งไปยังแพเอกชน ร้านอาหาร รีสอร์ท และผู้รับจัดงานเลี้ยงตามรายการสั่งซื้อและอีกส่วนจะถูกส่งไปยังตลาดสดในพื้นที่ และตลาดนัดในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่ผู้บริโภคต่อไป

รูปแบบที่ 4 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติขายให้กับร้านอาหาร รีสอร์ท และผู้รับจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ โดยตรงเนื่องจากร้านต่าง ๆ ดังกล่าวสามารถบอกความต้องการในขนาดตัวปลาได้ อีกทั้งยังมีราคาที่ไม่แพงมากนัก จึงเป็นที่ต้องการของร้านต่าง ๆ ในพื้นที่

รูปแบบที่ 5 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติขายปลาให้กับผู้บริโภคในอ่าวโดยตรงที่มาซื้อโดยตรง



ภาพที่ 4.3 วิธีตลาดประมงธรรมชาติของปลากระพงในอ่าวบ้านดอน ปี 2553

2.3 ประมวลธรรมชาติสัตว์น้ำเป้าหมาย : ปลากระเบน

การทำประมงธรรมชาติปลากระเบนมีวิธีการเข้าสู่ตลาดจนถึงผู้บริโภคมี 5 รูปแบบดังนี้

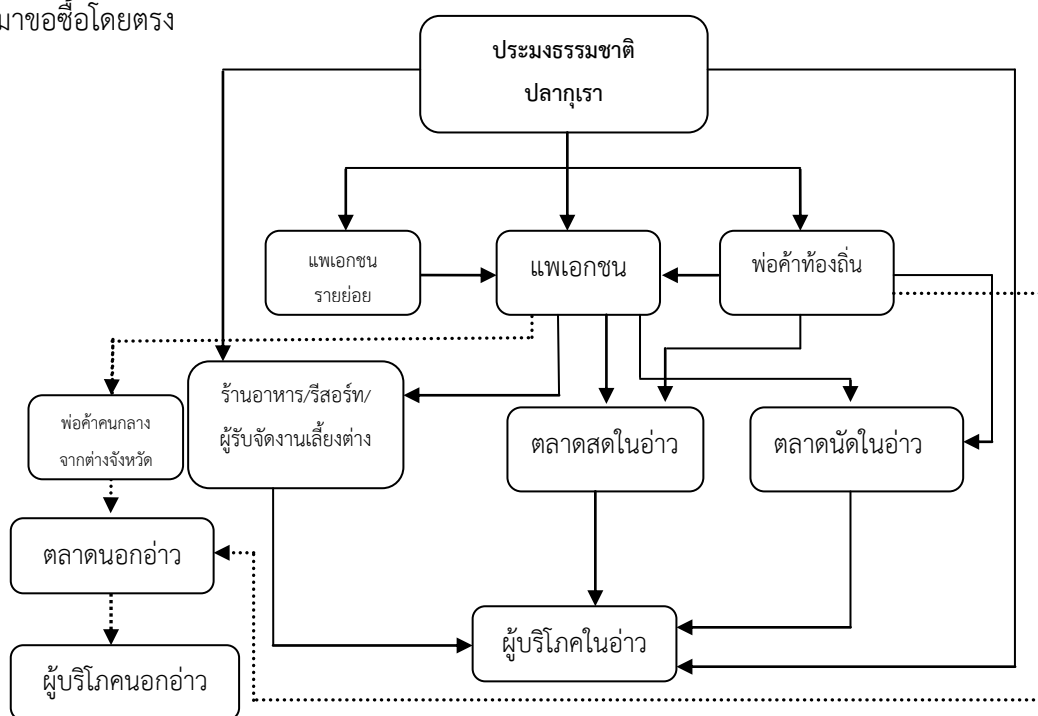
รูปแบบที่ 1 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติ เมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าผู้รับซื้อที่เป็นแพเอกชนจะคัดปลาตามที่ต้องการและทำการรวบรวมจากรายอื่น ๆ ในพื้นที่อ่าวบ้านดอนเพื่อส่งปลาไปยังร้านอาหาร รีสอร์ทและผู้รับจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ อีกส่วนจัดส่งไปยังตลาดสดในพื้นที่ เช่น ตลาดสดไผ่ผอน ตลาดสดบางกุ้ง ตลาดสดขุนทะเลและตลาดสดตามอำเภอต่าง ๆ เป็นต้น อีกส่วนจัดส่งไปยังตลาดนัดต่าง ๆ ในตัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับตลาดนอกพื้นที่อ่าวมีพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อปลาที่แพเอกชนเพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคในพื้นที่ต่อไป

รูปแบบที่ 2 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติ เมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าคัดเลือกปลาเพื่อนำส่งแพเอกชนรายย่อยที่อยู่ในพื้นที่และแพเอกชนรายย่อยจะนำส่งไปยังแพเอกชนต่อไป

รูปแบบที่ 3 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติเมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าลูกค้าที่เป็นพ่อค้าท้องถิ่นมาทำการคัดปลาตามขนาดที่ต้องการจัดส่งไปยังแพเอกชน หากปลาที่ได้มีปริมาณไม่มากจัดส่งไปยังร้านอาหาร รีสอร์ท และผู้รับจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ ตามรายการสั่งซื้อแทนการส่งไปยังแพเอกชนหรือจัดส่งไปยังตลาดสดในพื้นที่หรือจัดส่งไปยังตลาดนัดในพื้นที่ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณของปลาที่จับได้เพื่อนำไปสู่ผู้บริโภคต่อไป

รูปแบบที่ 4 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติเมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่า ลูกค้าที่เป็นผู้รับจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ เข้ามาทำการคัดปลาโดยตรงเนื่องจากมีราคาถูกกว่าซื้อจากแพเอกชนหรือพ่อค้าท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่ผู้บริโภคต่อไป

รูปแบบที่ 5 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติขายปลาให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หากลูกค้าที่มาขอซื้อโดยตรง



ภาพที่ 4.4 วิธีตลาดของปลากระเบนในอ่าวบ้านดอน ปี 2553

2.4 ประมงธรรมชาติสัตว์น้ำเป้าหมาย : ปลาทุ

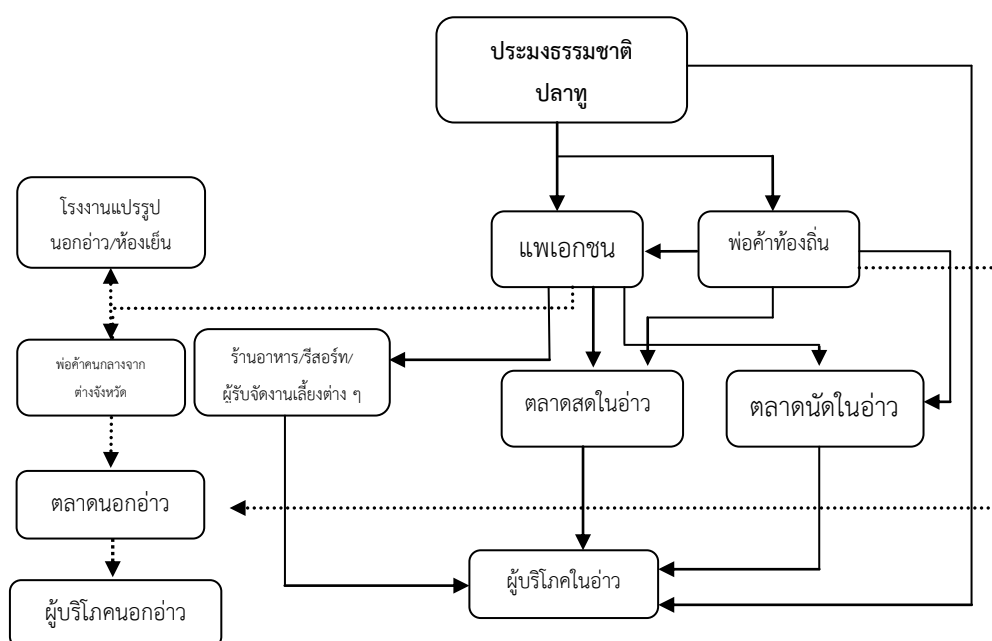
การทำประมงธรรมชาติปลาทุมีการเข้าสู่ตลาดจนถึงผู้บริโภคมี 5 รูปแบบดังนี้

รูปแบบที่ 1 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติ เมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าลูกค้าที่เป็นแพเอกชนจะคัดปลาตามที่ต้องการและทำการรวบรวมจากรายอื่น ๆ ในพื้นที่อ่าวบ้านดอนเพื่อส่งปลาไปยังร้านอาหาร รีสอร์ทและผู้รับจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ อีกส่วนจัดส่งไปยังตลาดสดในพื้นที่ เช่น ตลาดสดไผ่มอน ตลาดสดบางกุ้ง ตลาดสดขุนทะเลและตลาดสดตามอำเภอต่าง ๆ เป็นต้น อีกส่วนจัดส่งไปยังตลาดนัดต่าง ๆ ในตัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับตลาดนอกพื้นที่อ่าวส่งโรงงานแปรรูปนอกอ่าวหรือห้องเย็นและยังมีพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อปลาที่แพเอกชน เพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคในพื้นที่ต่อไป

รูปแบบที่ 2 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติ เมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าคัดเลือกปลาเพื่อนำส่งแพเอกชนรายย่อยที่อยู่ในพื้นที่และแพเอกชนรายย่อยจะนำส่งไปยังแพเอกชนต่อไป

รูปแบบที่ 3 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติเมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าลูกค้าที่เป็นพ่อค้าท้องถิ่นมาทำการคัดปลาตามขนาดที่ต้องการจัดส่งไปยังแพเอกชน และยังจัดส่งไปยังตลาดนอกพื้นที่หากปลาที่ได้มีปริมาณไม่มากจัดส่ง ร้านอาหาร รีสอร์ทและผู้รับจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ แทนการส่งไปแพเอกชน หรือจัดส่งไปยังตลาดสดในพื้นที่หรือจัดส่งไปยังตลาดนัดในพื้นที่ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณของปลาที่จับได้เพื่อนำไปสู่ผู้บริโภคต่อไป

รูปแบบที่ 4 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติ ขายปลาให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หากลูกค้าที่มาขอซื้อโดยตรง



ภาพที่ 4.5 วิธีตลาดของปลาทุในอ่าวบ้านดอน ปี 2553

2.5 ประมวลธรรมชาติสัตว์น้ำเป้าหมาย : หมึก

การทำประมงธรรมชาติหมึกมีวิธีการเข้าสู่ตลาดจนถึงผู้บริโภคมี 5 รูปแบบดังนี้

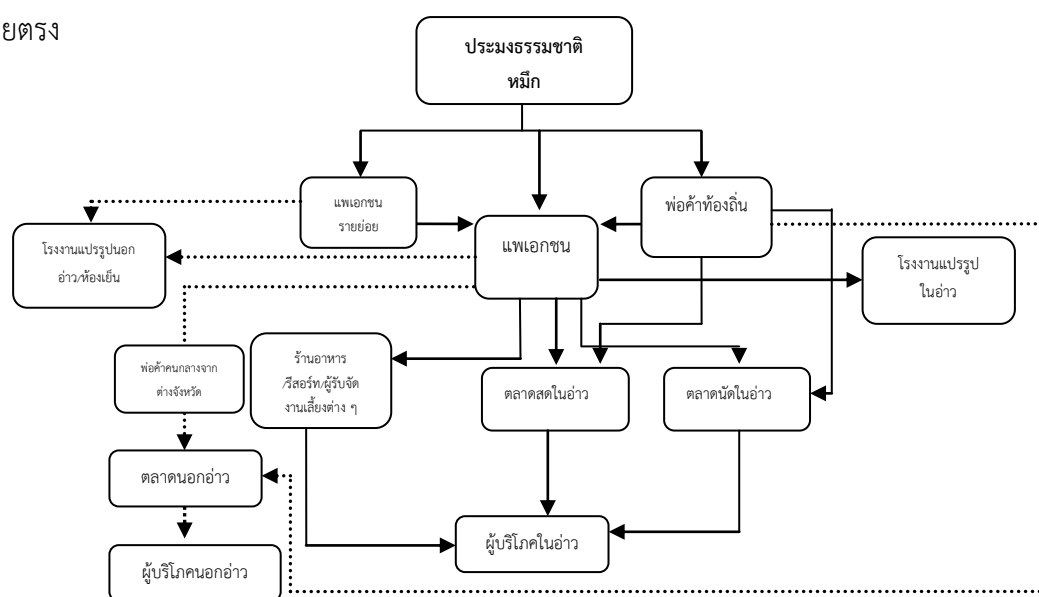
รูปแบบที่ 1 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติ เมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าลูกค้าที่เป็นแพเอกชนรายย่อยจะเป็นผู้รับซื้อและส่งต่อไปยังแพเอกชน หากมีปริมาณที่มากพอจะจัดส่งไปยังโรงงานแปรรูปนอกอ่าวเองได้แก่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดระนองและจังหวัดสงขลา เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติขายให้กับแพเอกชนคัดหมึกตามที่ต้องการและรวบรวมจากรายอื่น ๆ ในพื้นที่อ่าวบ้านดอนนำส่งหมึกส่งไปยังโรงงาพื้นที่เพื่อแปรรูป อีกส่วนส่งไปยังร้านอาหาร รีสอร์ทและผู้รับจัดงานเลี้ยงอีกส่วนจัดนในส่งไปยังตลาดสดในพื้นที่เช่น ตลาดสดไถมอน ตลาดสดบางกุ้ง ตลาดสดขุนทะเล และตลาดสดในอำเภอต่าง ๆ เป็นต้น อีกส่วนจัดส่งไปยังตลาดนัดในตัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับตลาดนอกพื้นที่อ่าวส่งหมึกไปยังโรงงานแปรรูปนอกอ่าวหรือห้องเย็นในจังหวัดกระบี่ จังหวัดระนองและจังหวัดสงขลา และยังมีพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อหมึกที่แพเอกชน เพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคในพื้นที่ต่อไป

รูปแบบที่ 3 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติเมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าลูกค้าที่เป็นพ่อค้าท้องถิ่นมาทำการคัดหมึกตามประเภทและขนาดที่ต้องการจัดส่งไปยังแพเอกชน และจัดส่งไปยังตลาดนอกพื้นที่ หากหมึกที่ได้มีปริมาณไม่มากจัดส่งร้านอาหาร รีสอร์ท และผู้รับจัดงานเลี้ยงแทนการส่งไปยังแพเอกชน หรือจัดส่งไปยังตลาดสดในพื้นที่หรือจัดส่งไปยังตลาดนัดในพื้นที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณของหมึกที่จับได้เพื่อนำไปสู่ผู้บริโภคต่อไป

รูปแบบที่ 4 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติเมื่อนำเรือมาจอดเทียบท่าลูกค้าที่เป็นผู้รับจัดงานเลี้ยงเข้ามาทำการคัดหมึกโดยตรงเนื่องจากมีราคาสูงกว่าซื้อจากแพเอกชนหรือพ่อค้าท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่ผู้บริโภคต่อไป

รูปแบบที่ 5 เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติขายหมึก ให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หากลูกค้าที่มาซื้อโดยตรง

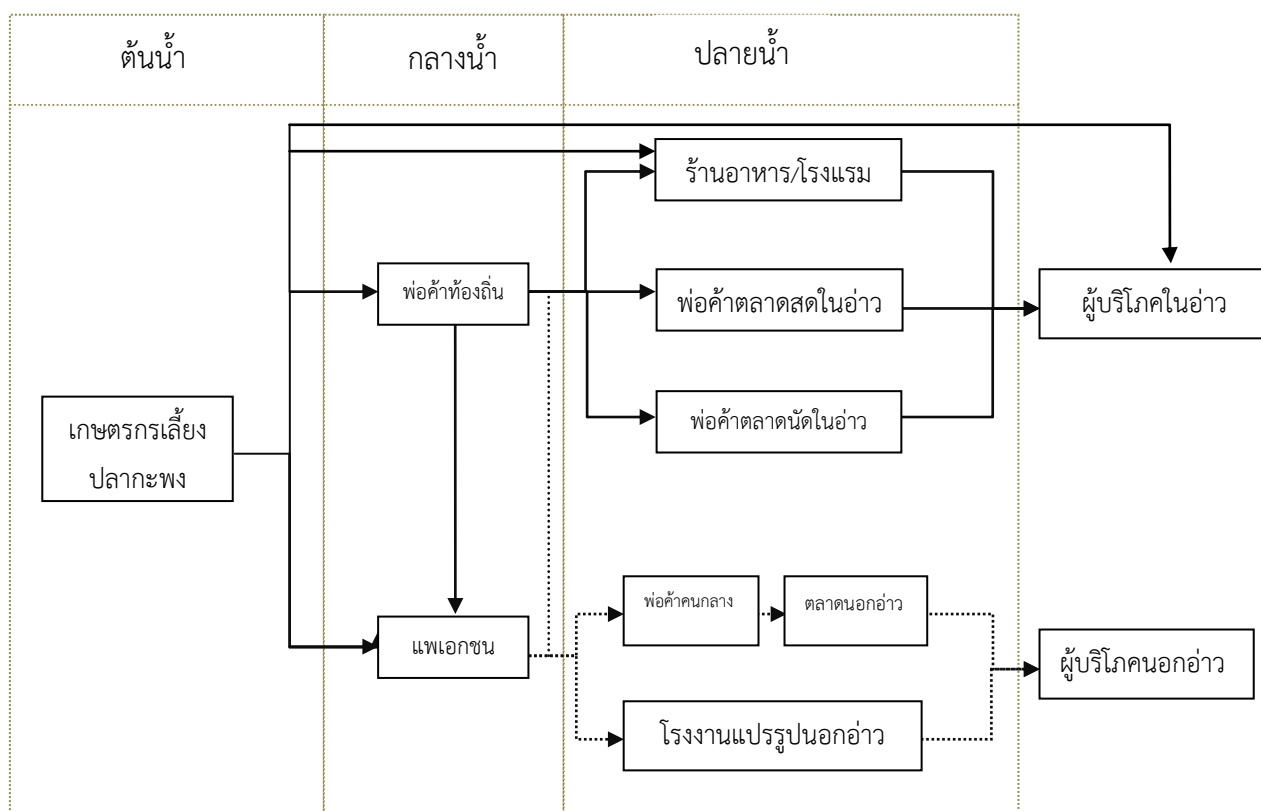


ภาพที่ 4.6 วิถีตลาดของหมึกในอ่าวบ้านดอน ปี 2553

ความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในโซ่อุปทานของสัตว์น้ำเป้าหมาย

1. โซ่อุปทานของการเลี้ยงปลากะพง

ความเชื่อมโยงของการที่เลี้ยงปลากะพงในโซ่อุปทาน เริ่มต้นจากส่วนต้นน้ำ คือ เกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพง จะขายปลาให้กับผู้บริโภคโดยตรง หากมาขอซื้อในพื้นที่เลี้ยงและเมื่อได้ปลาตามขนาดที่ต้องการของตลาด (ปลาจานหรือปลาไซค์) เกษตรกรที่เลี้ยงจะติดต่อกับผู้รับซื้อซึ่งอยู่ในส่วนของกลางน้ำในห่วงโซ่อุปทาน ได้แก่ แพแอกชนหรือพ่อค้าท้องถิ่น หากพิจารณาในประเด็นผู้รับซื้อที่เป็นแพแอกชนรายใหญ่จะขายให้ร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับรายการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดจะมารับซื้อปลากะพง เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป สำหรับการขายปลาให้พื้นที่นอกอ่าวจะมีพ่อค้าคนกลางต่างจังหวัดเข้ามาสั่งซื้อ เพื่อนำไปขายในตลาดสดในต่างจังหวัด และยังสามารถขายไปยังโรงงานแปรรูปนอกอ่าวหรือนอกพื้นที่ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลาและกระบี่ เป็นต้น สำหรับผู้รับซื้อที่เป็นพ่อค้าท้องถิ่นจะขายให้กับแพแอกชน ขายให้กับร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับปริมาณการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดจะมารับซื้อปลากะพง เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป

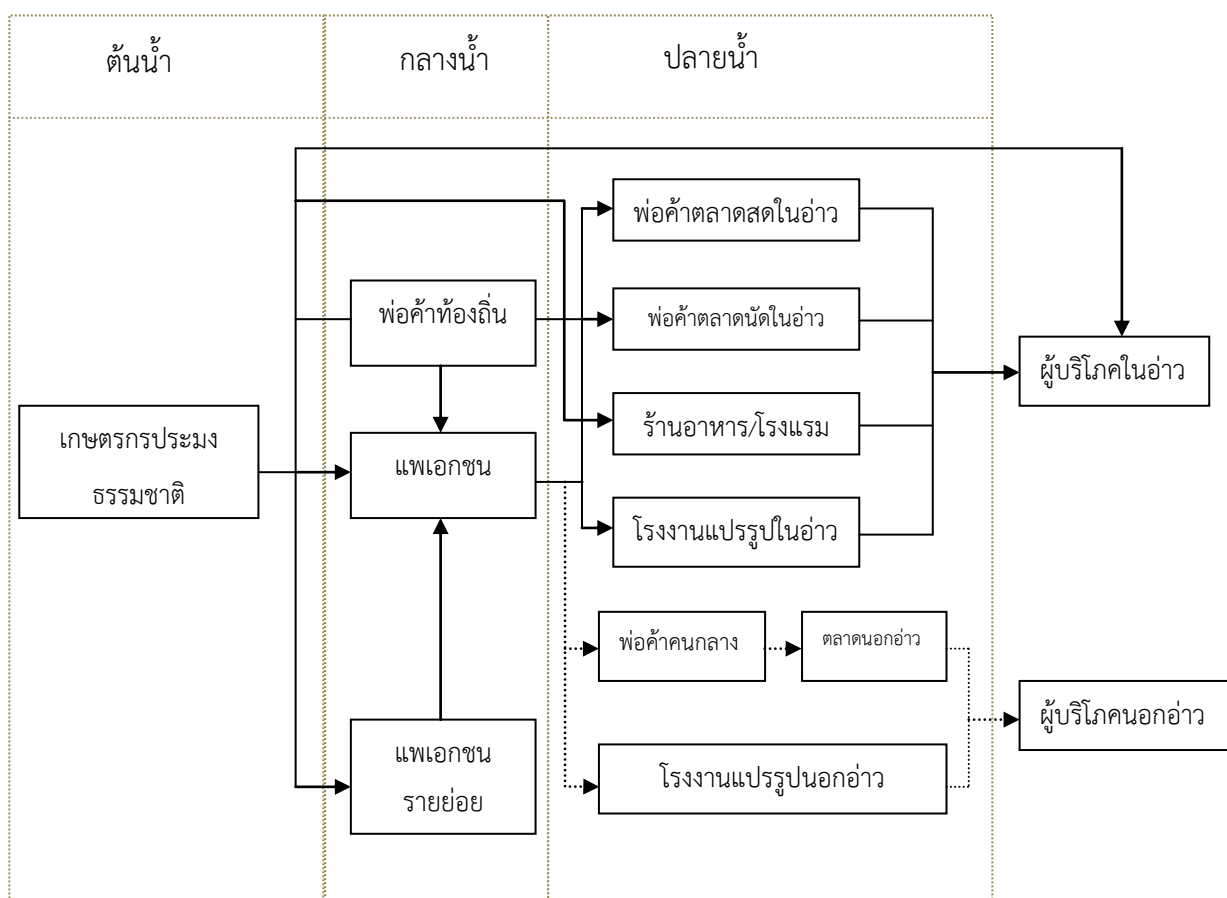


ภาพที่ 4.7 โซ่อุปทานของการที่เลี้ยงปลากะพงในอ่าวบ้านดอน ปี 2553

2. โซ่อุปทานของการทำประมงธรรมชาติ

ความเชื่อมโยงของการทำประมงธรรมชาติในโซ่อุปทาน เริ่มต้นจากส่วนต้นน้ำ คือ เกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติตามสัตว์น้ำเป้าหมายได้แก่ ปลากระบอก ปลาเกะพง ปลาเกะรา ปลาทุ และหมึกเมื่อได้สัตว์น้ำจากการทำประมงธรรมชาติ ผู้รับซื้อซึ่งอยู่ในส่วนของกลางน้ำในห่วงโซ่อุปทาน ได้แก่ แพเอกชนรายใหญ่ในจังหวัด พ่อค้าท้องถิ่น แพเอกชนรายย่อยที่อยู่ในพื้นที่

หากพิจารณาในประเด็นผู้รับซื้อที่เป็นแพเอกชนรายใหญ่จะขายให้ร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับรายการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัด จะมารับซื้อสัตว์น้ำเป้าหมาย เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป สำหรับหมึก จะส่งตรงไปยังโรงงานแปรรูปในอ่าวหรือในจังหวัดเพื่อนำไปแปรรูปต่อไป ส่วนการขายนอกอ่าว พ่อค้าคนกลางต่างจังหวัดเข้ามาสั่งซื้อ เพื่อนำไปขายในตลาดสดในต่างจังหวัดและยังขาย ไปยังโรงงานแปรรูปนอกอ่าวหรือนอกพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลาและกระบี่ เป็นต้น สำหรับผู้รับซื้อที่เป็นพ่อค้าท้องถิ่นจะขายให้กับแพเอกชน ขายให้กับร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับปริมาณการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดจะมา รับซื้อสัตว์น้ำเป้าหมายเพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป



ภาพที่ 4.8 โซ่อุปทานของการทำประมงธรรมชาติในอ่าวบ้านดอน ปี 2553

ผลการประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของสัตว์น้ำเป้าหมาย

1. การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของการเลี้ยงปลากะพง

เป็นการวิเคราะห์จากมูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทางตรง พบว่า มูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์นี้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจ 13,764,160.20 บาทต่อปี (ตาราง 4.42)

ตารางที่ 4.42 มูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจการเลี้ยงปลากะพง

ขนาดฟาร์ม	ปลาไซ้หรือปลากะพง		
	ปริมาณ	ราคา	มูลค่า
เพาะเลี้ยงในกระชัง			
ฟาร์มขนาดเล็ก			
แพเอกชน	1,639.68	116.14	190,432.44
พ่อค้าท้องถิ่น	409.92	116.14	47,608.11
ร้านอาหาร/โรงแรม	163.97	135.00	22,135.95
ผู้บริโภค	655.87	150.00	98,380.50
ฟาร์มขนาดกลาง			
แพเอกชน	3,569.93	135.21	482,690.24
พ่อค้าท้องถิ่น	575.78	135.21	77,851.21
ร้านอาหาร/โรงแรม	175.78	132.29	23,253.94
ผู้บริโภค	187.89	150.00	28,183.50
ฟาร์มขนาดใหญ่			
แพเอกชน	6,790.76	130.00	882,798.80
พ่อค้าท้องถิ่น	4,036.44	120.00	484,372.80
ร้านอาหาร/โรงแรม	2,227.16	120.00	267,259.20
ผู้บริโภค	527.16	150.00	79,074.00
เพาะเลี้ยงในบ่อดิน			
ฟาร์มขนาดเล็ก			
แพเอกชน	1,595.49	133.96	213,731.84
พ่อค้าท้องถิ่น	729.21	134.52	98,093.33
ร้านอาหาร/โรงแรม	158.82	151.41	24,046.94
ผู้บริโภค	95.80	155.97	14,941.93
ฟาร์มขนาดใหญ่			
แพเอกชน	3,055.56	135.21	413,142.27
พ่อค้าท้องถิ่น	611.29	135.21	82,652.52
ร้านอาหาร/โรงแรม	763.89	132.29	101,055.01
รวมมูลค่าทางเศรษฐกิจเชิงธุรกิจของกลุ่มตัวอย่าง (100 ราย)			3,631,704.53
รวมมูลค่าทางเศรษฐกิจเชิงธุรกิจของประชากร (379 ราย)			13,764,160.20

2. การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของการทำประมงธรรมชาติตามสัตว์น้ำเป้าหมาย

การวิเคราะห์มูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของการทำประมงธรรมชาติตามสัตว์น้ำเป้าหมาย จากการวิจัยพบว่า มูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงของเกษตรกรการทำประมงธรรมชาติมีมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจ 35,760,475.82 บาทต่อปี (ตาราง 4.43)

ตาราง 4.43 มูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจการทำประมงธรรมชาติ

บาท/ปี						
ขนาดเรือ	ชนิดปลา					มูลค่าทางเศรษฐกิจเชิงธุรกิจ
	ปลากระบอก	ปลาเกะพง	ปลากุร่า	ปลาทู	หมึก	
เรือขนาดเล็ก						
แพแอกชน	227,297.88	164,261.68	62,761.46	70,994.72	64,180.10	
พ่อค้าท้องถิ่น	77,538.83	24,236.55	24,038.81	12,478.66	13,980.20	
แพแอกชนรายย่อย	34,530.52	23,846.33	26,530.42	-	8,340.75	
ร้านอาหาร/โรงแรม	41,346.40	21,658.62	14,691.15	-	-	
ผู้บริโภค	37,253.38	23,045.90	7,156.87	7,478.62	-	
รวมมูลค่าทางเศรษฐกิจเชิงธุรกิจของกลุ่มตัวอย่าง	417,967.01	257,049.08	135,178.71	90,952.00	86,501.05	987,647.85
รวมมูลค่าทางเศรษฐกิจเชิงธุรกิจของประชากร (222 ราย)	1,237,182.35	760,865.28	400,128.98	269,217.92	256,043.11	2,923,437.64
เรือขนาดใหญ่						
แพแอกชน	2,321,219.10	1,449,596.98	2,582,688.01	500,485.97	1,824,603.58	
พ่อค้าท้องถิ่น	392,912.40	109,927.14	600,876.73	47,192.95	289,615.58	
แพแอกชนรายย่อย	155,093.55	161,972.45	460,113.34	-	89,132.48	
ร้านอาหาร/โรงแรม	170,072.24	179,958.31	618,338.69	-	-	
ผู้บริโภค	47,869.13	133,329.67	108,109.46	9,518.43	-	
รวมมูลค่าทางเศรษฐกิจเชิงธุรกิจของกลุ่มตัวอย่าง	3,087,166.42	2,034,784.55	4,370,126.23	557,197.35	2,203,351.64	12,252,626.19
รวมมูลค่าทางเศรษฐกิจเชิงธุรกิจของประชากร (201 ราย)	8,273,606.00	5,453,222.60	11,711,938.30	1,493,288.89	5,904,982.40	32,837,038.18
รวมมูลค่าทางเศรษฐกิจจากประมงธรรมชาติ	9,510,788.35	6,214,087.88	12,112,067.28	1,762,506.81	6,161,025.50	35,760,475.82

ผลการศึกษาการพึ่งพาตนเองในชุมชน

ทฤษฎีการพึ่งพาตนเองของชุมชนชนบทต้องเป็นชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองได้ใน 5 ด้าน (TERMS) เมื่อนำสู่การปฏิบัติมักจะกล่าวถึงการพึ่งตนเอง คือ การมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับ คน ครอบครัว ชุมชน ธรรมชาติรอบตัวอย่างมีอิสระ ช่วยเหลือตัวเองได้โดยไม่เป็นภาระกับผู้อื่นมากนัก และมีความสุข ความพอใจในชีวิต เป็นสภาวะทางกายที่สอดคล้องกับสภาวะทางจิตที่เป็นอิสระ มีความพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ สิ่งที่เป็นปัจจัยสี่พอเพียง และมีความพร้อมที่จะสนองสภาวะทางกาย และจิตใจ

จากการศึกษาพบว่า การพึ่งพาตนเองชุมชนอ่าวบ้านดอนในภาพรวมสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งทางด้านเทคโนโลยี ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทางด้านจิตสำนึก ทางด้าน สังคม (ตาราง 4.44)

ตารางที่ 4.44 การพึ่งพาตนเองในชุมชนอ่าวบ้านดอนในภาพรวม

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ความหมาย
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน	
พึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี	2.67	.322	พึ่งพาตนเองได้
พึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ	2.70	.215	พึ่งพาตนเองได้
พึ่งพาตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติ	2.86	.309	พึ่งพาตนเองได้
พึ่งพาตนเองทางจิตสำนึก	2.55	.365	พึ่งพาตนเองได้
พึ่งพาตนเองทางสังคม	2.60	.558	พึ่งพาตนเองได้
รวม	2.65	.166	พึ่งพาตนเองได้

สำหรับประเด็นการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ พบว่า คนในชุมชนเองมีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้มีค่าเฉลี่ย 2.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .395 ใช้จ่ายไม่พุ่มเพี้ยงจนเกินตัวมีค่าเฉลี่ย 2.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .500 มีการจับสัตว์น้ำโดยดำเนินการอย่างประหยัด ซึ่งเน้นการลดรายจ่ายเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ย 2.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .499 และยังสามารถจัดหารายรับได้พอเพียงกับรายจ่ายมีค่าเฉลี่ย 2.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .409 รวมถึงยังสามารถควบคุมเงินสดและรายได้โดยมีลงทุนอย่างประมาณตนส่งผลทำให้เกิดภาระหนี้มีค่าเฉลี่ย 2.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .521 รวมทั้งยังมีความพอดีกันระหว่างความต้องการด้านวัตถุกับด้านจิตใจมีค่าเฉลี่ย 2.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .386

ประเด็นการพึ่งพาตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติ มีการเอาใจใส่ดูแลแหล่งน้ำให้เพียงพอ สมบูรณ์อยู่ตลอดปี ค่าเฉลี่ย 2.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.369 และรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงที่

มีความสมดุลของระบบนิเวศน์ ค่าเฉลี่ย 2.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .338 และยังร่วมกันพยายามฟื้นฟู รักษาและเสริมสร้างความเป็นธรรมชาติของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .384 มีการใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนร่วมกันอย่างฉลาด คุ่มค่า ค่าเฉลี่ย 2.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .403 และใช้อาหารชีวภาพมากกว่าใช้อาหารสำเร็จรูป ค่าเฉลี่ย 2.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .428

ประเด็นการพึ่งพาตนเองทางจิตสำนึก คนในชุมชนมีความตั้งใจจริงในการทำงาน มีความพยายามเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันค่าเฉลี่ย 2.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .476 ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบและเบียดเบียนเพื่อนร่วมธุรกิจค่าเฉลี่ย 2.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .494 คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมในการทำธุรกิจค่าเฉลี่ย 2.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .499 จริยธรรมในการดำเนินงานค่าเฉลี่ย 2.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .494

ประเด็นการพึ่งพาตนเองทางสังคมในภาพรวม สามารถพึ่งพาตนเองได้มีค่าเฉลี่ย 2.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .558 โดยมีความภูมิใจในเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี และคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ค่าเฉลี่ย 2.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .171 และยังยึดถือวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี เป็นความเข้มแข็งของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .451 รวมทั้งการร่วมมือโดยพร้อมเพรียงกันในการต่อรองเพื่อประโยชน์ของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .522 การสร้างเครือข่ายของชุมชนที่แข็งแรง ค่าเฉลี่ย 2.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .559 ถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ค่าเฉลี่ย 2.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .482 มีการร่วมมือกันผลิตของคนในชุมชนค่าเฉลี่ย 2.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .540 มีบางประเด็นที่น่าสนใจในความไม่แน่ใจในการพึ่งตนเองของคนในชุมชน ได้แก่ การฟื้นฟู รักษา และเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกัน ค่าเฉลี่ย 2.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .514 การตัดสินใจร่วมกันในเรื่อง วัตถุประสงค์ แรงงาน ทักษะ ทุน และยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจร่วมกันค่าเฉลี่ย 2.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .443 และความสามัคคีปรองดองและมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ค่าเฉลี่ย 2.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .526 (ตารางที่ 4.45)

ตารางที่ 4.45 การพึ่งพาตนเองของชุมชนอ่าวบ้านดอนจำแนกตามด้าน

รายการ		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1.	พึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี (Technology Self Reliance)	2.67	.322	พึ่งพาตนเองได้
1.1.	ไฟฟ้าความรู้ เพื่อให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น	2.89	.315	พึ่งพาตนเองได้
1.2.	ใช้ประสบการณ์และภูมิปัญญามาพัฒนางาน	2.79	.409	พึ่งพาตนเองได้
1.3.	ใช้เทคโนโลยีการผลิต การตลาด และการจัดการที่สอดคล้องกับธุรกิจ	2.46	.501	พึ่งพาตนเองได้
1.4.	นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสมมาปรับใช้ในงาน	2.52	.594	พึ่งพาตนเองได้
2.	พึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ (Economic Self Reliance)	2.70	.215	พึ่งพาตนเองได้
2.1.	มีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ได้	2.87	.395	พึ่งพาตนเองได้
2.2.	ไม่มีความฟุ่มเฟือยจนเกินตัว	2.55	.500	พึ่งพาตนเองได้
2.3.	ดำเนินการผลิตอย่างประหยัด โดยเน้นการลดรายจ่ายการผลิตเป็นสำคัญ	2.56	.499	พึ่งพาตนเองได้
2.4.	สามารถจัดหารายรับได้พอเพียงกับรายจ่าย	2.79	.409	พึ่งพาตนเองได้
2.5.	สามารถควบคุมและติดตามการหมุนเวียนของเงินสด รายได้อยู่เสมอ	2.53	.521	พึ่งพาตนเองได้
2.6.	มีลงทุนอย่างประมาณตน ไม่ก่อให้เกิดภาระหนี้	2.82	.386	พึ่งพาตนเองได้
2.7.	มีความพอดีกันระหว่างความต้องการด้านวัตถุกับด้านจิตใจ	2.68	.469	พึ่งพาตนเองได้
3.	พึ่งพาตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Self Reliance)	2.86	.309	พึ่งพาตนเองได้
3.1.	มีการเอาใจใส่ดูแลแหล่งน้ำให้เพียงพอสมบูรณ์อยู่ตลอดปี	2.84	.369	พึ่งพาตนเองได้
3.2.	ร่วมกันรักษา รักษาสิ่งแวดล้อมให้คงที่มีความสมดุลของระบบนิเวศน์	2.87	.338	พึ่งพาตนเองได้
3.3.	พยายามฟื้นฟู รักษา และเสริมสร้างความเป็นธรรมชาติของชุมชน	2.88	.384	พึ่งพาตนเองได้
3.4.	ใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนร่วมกันอย่างฉลาดคุ้มค่า	2.86	.403	พึ่งพาตนเองได้
3.5.	ใช้อาหารชีวภาพมากกว่าใช้อาหารสำเร็จรูป	2.83	.428	พึ่งพาตนเองได้
4.	พึ่งพาตนเองทางจิตสำนึก (Mind Self Reliance)	2.55	.365	พึ่งพาตนเองได้
4.1.	มีความตั้งใจจริงในการทำงาน มีความพยายามเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน	2.66	.476	พึ่งพาตนเองได้
4.2.	ไม่มีความเอารัดเอาเปรียบและเบียดเบียนเพื่อนร่วมธุรกิจ	2.41	.494	พึ่งพาตนเองได้
4.3.	คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมในการทำธุรกิจ	2.44	.499	พึ่งพาตนเองได้
4.4.	มีจริยธรรมในการดำเนินงาน	2.67	.494	พึ่งพาตนเองได้
5.	พึ่งพาตนเองทางสังคม (Social Self Reliance)	2.60	.558	พึ่งพาตนเองได้
5.1	มีความภูมิใจในเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี และคุณค่าของความเป็นมนุษย์	2.97	.171	พึ่งพาตนเองได้
5.2	มีการยึดถือวิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณี เป็นความเข้มแข็งของชุมชน	2.72	.451	พึ่งพาตนเองได้
5.3.	มีการร่วมมือโดยพร้อมเพรียงกันในการต้อนรับเพื่อประโยชน์ของชุมชน	2.50	.522	พึ่งพาตนเองได้
5.4.	มีการสร้างเครือข่ายของชุมชนที่แข็งแรง	2.48	.559	พึ่งพาตนเองได้
5.5.	มีการฟื้นฟู รักษา และเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกัน	2.41	.514	ไม่แน่ใจในการพึ่งตนเอง
5.6.	มีการถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง	2.64	.482	พึ่งพาตนเองได้
5.7.	มีการตัดสินใจร่วมกันในเรื่อง วัตถุประสงค์ แรงงาน ทักษะ ทุน และยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน	2.19	.443	ไม่แน่ใจในการพึ่งตนเอง
5.8.	ความสามัคคีปรองดองและมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก	2.31	.526	ไม่แน่ใจในการพึ่งตนเอง
5.9.	มีการร่วมมือกันผลิตของคนในชุมชน	2.53	.540	พึ่งพาตนเองได้

คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน

ในการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน สามารถจำแนกได้เป็น 4 ด้านดังนี้
ด้านการทำงาน ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพและความเครียด ด้านสิ่งแวดล้อม

1. ด้านการทำงาน

กลุ่มตัวอย่างมีรายได้จากอาชีพหลัก ระหว่าง 10,001-20,000 บาทจำนวน 120 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.00 ระหว่าง 20,001- 30,000 บาท จำนวน 96 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.40 มีรายได้จากอาชีพเสริม ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 20 รายคิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยในแต่ละเดือนมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาทจำนวน 120 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.00 ระหว่าง 20,001- 30,000 บาท จำนวน 96 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.40 และมีแหล่งที่มาของรายได้มาจากอาชีพหลักจำนวน 187 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.80 ส่วนอาชีพเสริมได้แก่ ประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.60 จากการค้าขาย จำนวน 20 รายคิดเป็นร้อยละ 8.00 และได้รับเงินสวัสดิการหรือเงินสงเคราะห์ต่าง ๆ จำนวน 64 รายคิดเป็นร้อยละ 32.00 (ตารางที่ 4.46)

ตารางที่ 4.46 คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน

n =250

ด้านการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
รายได้จากอาชีพหลัก		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	20	8.00
ระหว่าง 10,001-20,000 บาท	120	48.00
ระหว่าง 20,001-30,000 บาท	96	38.40
ระหว่าง 30,001-40,000 บาท	14	5.60
รายได้จากอาชีพรอง ต่ำกว่า 10,000 บาท	20	100
รายได้ต่อเดือนของท่านที่ได้รับ		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	20	8.00
ระหว่าง 10,001-20,000 บาท	120	48.00
ระหว่าง 20,001-30,000 บาท	96	38.40
ระหว่าง 30,001-40,000 บาท	14	5.60
แหล่งที่มาของรายได้ของท่าน		
อาชีพหลัก	187	74.80
อาชีพเสริม		
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	14	5.60
ค้าขาย	20	8.00
รับจ้าง	19	7.60
เงินสวัสดิการหรือเงินสงเคราะห์ต่าง ๆ	10	4.00

ในส่วนความคิดเห็นในการทำงานหรืออาชีพ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับจากงาน อาชีพประมงนี้มากที่สุดและยังคงอยากทำงานอาชีพนี้ต่อไปเรื่อย ๆ ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.273 รวมทั้งยังคิดว่าอาชีพประมงมีรายได้ที่แน่นอนค่าเฉลี่ย 3.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.521 (ตารางที่ 4.47)

ตารางที่ 4.47 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการทำงาน

ด้านอาชีพ	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ใช้มากที่สุด	ใช้มาก	ใช้	ไม่ใช้	ไม่ใช้ที่สุด		
อยากทำงาน อาชีพนี้ต่อไปเรื่อย ๆ	92.00	8.00	-	-	-	4.92	0.273
งาน อาชีพนี้มีรายได้ที่แน่นอน	1.00	52.00	47.00	-	-	3.54	0.521
งาน อาชีพนี้เป็นงาน อาชีพที่มีความมั่นคง	25.00	25.00	-	43.00	7.00	2.68	0.931
ความพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับจากงานอาชีพนี้	100.00	-	-	-	-	5.00	0.000
การประสบอุบัติเหตุ หรือต้องเจ็บป่วยจากการประกอบงาน อาชีพนี้อยู่บ่อย ๆ	3.00	13.00	77.00	7.00	-	3.12	0.556
อยากให้บุตรหลาน หรือสมาชิกอื่นในครอบครัวสืบทอดงาน อาชีพนี้ต่อไป	-	-	-	11.00	89.00	1.11	0.314
การเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่ ๆ ในการทำงาน ประกอบอาชีพนี้อยู่เสมอ เช่น เข้ารับการอบรม หรือได้ไปศึกษาดูงานที่อื่น	-	-	-	2.00	98.00	1.02	0.141
ความสัมพันธ์ในเพื่อนร่วมงานอาชีพ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของท่านเป็นไปด้วยดี	-	-	98.00	2.00	-	2.60	1.318
รวม						3.00	0.507

2. ด้านครอบครัว

ในส่วนอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีเครื่องให้ความบันเทิง ได้แก่ โทรทัศน์ (สี) ร้อยละ 99.00 วีดีโอ วีซีดีและดีวีดีร้อยละ 89.00 สเตอริโอ ร้อยละ 88.00 วิทยุหรือเทป ร้อยละ 10.00 กล้องถ่ายวีดีโอ วีซีดี ดีวีดี ร้อยละ 5.00 กล้องถ่ายรูปดิจิตอลร้อยละ 11 ส่วนอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้านมีตู้เย็น ร้อยละ 97.00 เครื่องปรับอากาศ ร้อยละ 10.00 เครื่องซักผ้าร้อยละ 97.00 เต้าไมโครเวฟร้อยละ 10.00 เครื่องดูดฝุ่นร้อยละ 8.00 ด้านอุปกรณ์สื่อสารโทรศัพท์บ้านร้อยละ 50.00 โทรศัพท์มือถือร้อยละ 78.00 ส่วนยานพาหนะมีเรือ ร้อยละ 93.00 รถยนต์ (เก๋ง)ร้อยละ 4.00 รถยนต์ (ปิกอัพ) ร้อยละ 69.00 รถจักรยานยนต์ร้อยละ 69.00 รถจักรยานร้อยละ 48.00 และยังคงคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 89.00 (ตารางที่ 4.48)

ตารางที่ 4.48 จำนวน ร้อยละ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว

ด้านครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
<i>เครื่องให้ความบันเทิง</i>		
โทรทัศน์ (สี)	198	99.00
วิทยุ เทป	20	10.00
สเตอริโอ	176	88.00
วีดีโอ วีซีดี ดีวีดี	178	89.00
กล้องถ่ายวีดีโอ วีซีดี ดีวีดี	10	5.00
กล้องถ่ายรูปดิจิตอล	22	11
<i>อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน</i>		
ตู้เย็น	194	97.00
เครื่องปรับอากาศ	20	10.00
เครื่องซักผ้า	194	97.00
เต้าไมโครเวฟ	20	10.00
เครื่องดูดฝุ่น	16	8.00
<i>อุปกรณ์สื่อสาร</i>		
โทรศัพท์บ้าน	100	50.00
โทรศัพท์มือถือ	156	78.00
<i>ยานพาหนะ</i>		
เรือ	186	93.00
รถยนต์ (เก๋ง)	8	4.00
รถยนต์ (ปิกอัพ)	138	69.00
รถจักรยานยนต์	138	69.00
รถจักรยาน	96	48.00
คอมพิวเตอร์	178	89.00

สำหรับระดับความคิดเห็นในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างสมาชิกในครอบครัวมีอิสระตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ ของตน เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกเรียน การเลือกคู่ครอง ด้วยตนเอง ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.402 อีกทั้งสมาชิกในครอบครัวยังช่วยกันประหยัดค่าใช้จ่ายภายในบ้านหรือช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้านมากที่สุด และสมาชิกในครอบครัวมักจะอยู่พร้อมหน้ากันเสมอในโอกาสสำคัญ ๆ หรือในเทศกาลต่าง ๆ ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.964 (ตารางที่ 4.49)

ตารางที่ 4.49 ระดับความคิดเห็นในครอบครัว

ความคิดเห็นด้านครอบครัว	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ไข่มากที่สุด	ไข่มาก	ไข่น้อย	ไม่ไข่น้อย	ไม่ไข่มากที่สุด		
เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัวได้มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยกัน	-	28.00	23.00	49.00	-	2.79	0.856
เมื่อสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย มีสมาชิกคนอื่นในครอบครัวคอยดูแลเอาใจใส่ เช่น พาไปหาหมอ ซื้อยามาให้รับประทาน จัดเตรียมอาหารมาให้	-	4.00	-	43.00	53.00	1.55	0.702
สมาชิกในครอบครัวมักจะอยู่พร้อมหน้ากันเสมอในโอกาสสำคัญ ๆ หรือในเทศกาล	49.00	3.00	2.00	46.00	-	4.04	1.964
สมาชิกในครอบครัวของท่านช่วยกันประหยัดค่าใช้จ่ายภายในบ้าน หรือช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้าน	66.00	34.00	-	-	-	4.66	0.476
สมาชิกในครอบครัวของท่านมีอิสระในการตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ ของตน เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกเรียน การเลือกคู่ครอง ด้วยตนเอง	80.00	20.00	-	-	-	4.80	0.402

3. ด้านสุขภาพและความเครียด

ส่วนประเด็นด้านสุขภาพและความเครียดพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ ร้อยละ 28.00 รู้สึกเจ็บที่นั่น ปวดที่นี้ โดยไม่ทราบสาเหตุร้อยละ 15.00 อยู่เฉย ๆ แล้วรู้สึกใจสั่นหรือหัวใจผิดปกติธรรมดา ร้อยละ 53.00 มักเบื่ออาหาร หรือทานข้าวไม่ลง เมื่อมีปัญหาที่ท่านแก้ไขไม่ได้ ร้อยละ 8.00 มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสียโดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ ร้อยละ 32.00 มักมีเรื่องกลุ้มใจ ร้อยละ 41.00 รู้สึกหงุดหงิด และโกรธง่าย ร้อยละ 5.00 (ตารางที่ 4.50)

ตารางที่ 4.50 ความคิดเห็นด้านสุขภาพและความเครียด

ความคิดเห็นด้านสุขภาพและความเครียด	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)	
	เคย	ไม่เคย
มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ	28.00	72.00
รู้สึกเจ็บที่นั่น ปวดที่นี่ โดยไม่ทราบสาเหตุ	15.00	80.00
อยู่เฉย ๆ แล้วรู้สึกใจสั่น หรือหัวใจผิดปกติธรรมดา	53.00	47.00
มักเบื่ออาหาร หรือทานข้าวไม่ลง เมื่อมีปัญหาที่ท่านแก้ไขไม่ได้	8.00	92.00
มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย	32.00	68.00
โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ		
มักมีเรื่องกลุ้มใจ	41.00	59.00
รู้สึกหงุดหงิด และโกรธง่าย	5.00	95.00

4. ด้านสิ่งแวดล้อม

ในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าเสียงจากยานพาหนะมีปัญหาน้อยร้อยละ 47.00 ส่วนเสียงรบกวนจากวิทยุ ทีวี การทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้าน ไม่เป็นปัญหาร้อยละ 59.00 ส่วนความเห็นในหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็นมีปัญหาน้อยร้อยละ 81.00 ในส่วนความคิดเห็นในสถานประกอบการใกล้บ้านปล่อยของเสีย ส่งกลิ่นเหม็น ทำเสียงดังมีปัญหามากร้อยละ 99.00 ส่วนความคิดเห็นว่าบริเวณใกล้บ้านมีขยะมูลฝอยรกรุงรัง ส่งกลิ่นเหม็นมีปัญหาน้อยร้อยละ 86.00 ในความคิดเห็นด้านถนนหนทางที่จะเข้าบ้าน ชำรุด เดินทางลำบากมีปัญหาน้อยร้อยละ 60.00 ส่วนความคิดเห็นด้านอากาศบริเวณบ้านมีฝุ่นละอองหรือควันดำ ทั้งจากรถยนต์ รถจักรยานยนต์ มีปัญหาน้อยร้อยละ 52.00 และความคิดเห็นด้านการถูกรบกวนจากสถานเริงรมย์ที่อยู่ใกล้บ้านไม่มีปัญหา 95.00 เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวไม่มีในบริเวณใกล้เคียง (ตารางที่ 4.51)

ตารางที่ 4.51 ความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)		
	มีปัญหามาก	มีปัญหาน้อย	ไม่มีปัญหา
เสียงจากยานพาหนะ	12.00	47.00	41.00
เสียงรบกวนจากวิทยุ/ทีวี/การทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้าน	19.00	22.00	59.00
แหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น	7.00	81.00	12.00
สถานประกอบการใกล้บ้านปล่อยของเสีย/ส่งกลิ่นเหม็น/ทำเสียงดัง	-	99.00	1.00
บริเวณใกล้บ้านมีขยะมูลฝอยรกรุงรัง ส่งกลิ่นเหม็น	5.00	86.00	9.00
ถนนหนทางที่จะเข้าบ้าน ชำรุด เดินทางลำบาก	29.00	60.00	11.00
อากาศบริเวณบ้านมีฝุ่นละอองหรือควันดำ ทั้งจากรถยนต์	27.00	52.00	21.00
รถจักรยานยนต์			
การถูกรบกวนจากสถานเริงรมย์ที่อยู่ใกล้บ้าน	-	5.00	95.00

แนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อแสดงความคิดเห็น ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร และร่วมกันหาแนวทางฟื้นฟูทรัพยากรประมงรวมทั้งการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยนำมาวิเคราะห์ร่วมกับการประชุมกลุ่มย่อย พบว่าประเด็นที่น่าสนใจรวมทั้งมีข้อเสนอแนะและแนวทางการร่วมกันฟื้นฟูและการบริหารจัดการทรัพยากรประมงดังนี้

สำหรับประเด็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรที่ได้จากการจัดประชุมกลุ่มย่อย และการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิเพื่อสนับสนุนข้อเท็จจริงที่ได้จากการประชุมพบว่ามีประเด็นดังนี้

1. การทำลายและการบุกรุกป่าชายเลนจากการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อทำประโยชน์ทางธุรกิจ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งเพาะฟักสัตว์น้ำตามธรรมชาติเมื่อสัตว์น้ำลดลงชาวประมงจับสัตว์น้ำได้น้อยลง รายได้ลดลงส่งผลให้ผู้ทำประมงธรรมชาติบางรายในหลายพื้นที่ที่ยึดติดกับระบบอุปถัมภ์ระหว่างแพปลากับชาวประมง โดยแพปลาให้ใช้น้ำมันหรือเครื่องมือประมงแต่มีเงื่อนไขต้องสัตว์น้ำมาขายให้กับแพปลาที่เป็นผู้ให้เชื่อในราคาต่ำกว่าราคาตลาดทำให้ขายได้ราคาต่ำ

2. ความขัดแย้งที่เกิดจากเรือประมงนอกพื้นที่และเรือประมงพาณิชย์ เข้ามาจับสัตว์น้ำ ทำให้มีข้อพิพาทกับเรือประมงในพื้นที่รวมทั้งการรุกรานเข้ามาของเรืออวนลาก อวนรุนทำลาย เครื่องมือประมงชายฝั่งของชาวบ้านจนเสียหาย เป็นสาเหตุให้ชาวบ้านต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาสร้างเครื่องมือประมงใหม่

3. ความขัดแย้งระหว่างการใช้พื้นที่การทำประมงที่ทับซ้อนกัน ซึ่งประเด็นการที่เลี้ยงหอยในคอกมีความขัดแย้งกับการทำประมงธรรมชาติเป็นอย่างมาก เนื่องจากการเลี้ยงหอยต้องใช้พื้นที่ในการเลี้ยงเพื่อการปักไม้ทำเป็นคอกหอยเป็นระยะส่งผลต่อเรือประมงธรรมชาติที่ไม่สามารถเดินเรือผ่านคอกหอยและยังไม่สามารถใช้อุปกรณ์เพื่อทำประมงได้ อีกทั้งยังไม่สามารถบุกรุกเข้าไปยังคอกหอยได้

4. การทำประมงโดยใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมายและทำลายล้าง โดยเฉพาะเรืออวนลาก อวนรุน เรือคราดหอย ที่ทำประมงโดยใช้อุปกรณ์ที่ผิดกฎหมาย เรือปลากะตัก การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการทำลายทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งจะส่งผลได้ชัดเจนโดยเฉพาะทรัพยากรสัตว์น้ำที่ลดลง ซึ่งส่งผลต่อการประกอบอาชีพประมงธรรมชาติเป็นอย่างมาก

5. การปล่อยน้ำเสียจากโรงงาน ชุมชนและบ่อเลี้ยงสัตว์ทะเล ในบางพื้นที่ของอำเภอบ้านดอน มีการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานต่าง ๆ รวมถึงชุมชนที่อยู่บริเวณอ่าวได้ปล่อยน้ำเสียหรือสารพิษหรือเศษขยะ และบ่อเลี้ยงกุ้งที่ปล่อยน้ำเสียจากบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ ส่งผลให้ป่าชายเลนซึ่งเป็นที่พักพิงของสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ ในบริเวณดังกล่าวเกิดความเสื่อมโทรมส่งผลให้สัตว์น้ำต่าง ๆ ลดลงเป็นอย่างมาก

6. ปัญหาของราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลต่อต้นทุนการทำประมงเป็นอย่างมากเนื่องจากการทำประมงธรรมชาติจำเป็นต้องใช้เรือและเครื่องยนต์ที่ต้องใช้น้ำมันในการออกเรือหากออกไปไกลมากจนเกินไปส่งผลให้มีการใช้น้ำมันมากทำให้เกิดต้นทุนเพิ่มมากขึ้น หากออกเรือใกล้ฝั่งไม่กี่กิโลเมตรก็สามารถจับสัตว์น้ำต่าง ๆ ได้

**ประเด็นข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูทรัพยากร
ประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนมีประเด็นดังนี้**

1. การปลูกป่าชายเลนให้เพิ่มมากขึ้นและการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเลเป็นอีกแนวทางที่จะช่วยยืดระยะเวลา การใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การป้องกัน การกัดเซาะชายฝั่งและแหล่งที่อยู่อาศัยสัตว์ทะเลจะช่วยเพิ่มแหล่งที่อยู่อาศัยให้กับสัตว์น้ำ เพื่อการ แพร่ขยายพันธุ์ เลี้ยงตัวอ่อนและจะเป็นสิ่งกีดขวางและป้องกันการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย เช่น อวนลาก อวนรุน ทำประมง
2. สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การจัดประชุม ปรึกษาหารือ จัดทำข้อตกลงการใช้ประโยชน์ การจัดทำแผนบริหารจัดการ แผนปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ลดความขัดแย้ง ติดตาม ตรวจสอบ โดยจัดตั้งคณะทำงานร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่งในระดับพื้นที่ต่าง ๆ ผลักดันการดำเนินมาตรการแบบบูรณาการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลักดันและสนับสนุนบทบาทของคณะทำงาน
3. กำหนดขอบเขตการทำคอกหอย เขตการทำประมงและเขตอนุรักษ์ให้มีความชัดเจน เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างชาวประมงกับผู้ประกอบการคอกหอย ทั้งนี้เห็นควรพิจารณาขอบเขตของ การอนุรักษ์ โดยคำนึงถึงความคิดเห็นของชาวประมง ทั้งนี้เพื่อให้นโยบายที่กำหนดขึ้นมาเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ
4. การร่วมมือและสร้างจิตสำนึกโดยการรวมกลุ่มกันของชาวประมงในชุมชนและเครือข่าย อนุรักษ์อ่าวบ้านดอน ได้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ป้องกันและปราบปรามผู้ที่ฝ่าฝืนการใช้เครื่องมือ ที่ผิดกฎหมาย ตามกฎหมายประมงปัจจุบัน ห้ามเครื่องมือทำลายล้างชนิดต่าง ๆ ทำการประมงใน เขต 3,000 เมตร
5. รัฐสร้างกลไกร่วมกับชุมชนสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับ การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง รวมทั้งทำความเข้าใจกับโรงงานและคนในชุมชนในเรื่อง การตรวจสอบและการควบคุมการปล่อยน้ำทิ้งจากแหล่งต่าง ๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม และบ่อเลี้ยงกุ้ง เป็นต้น เพื่อลดมลภาวะแหล่งน้ำในบริเวณอ่าวบ้านดอน
6. ส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับชาวประมงในฤดูมรสุมและปิดอ่าวทั้งนี้ผู้เข้าร่วมเสนอแนะว่า อาชีพเสริมจะต้องสอดคล้องกับการทำการประมง ซึ่งเป็นอาชีพที่ชาวประมงมีความถนัดและควรใช้ วัตถุดิบการผลิตที่มีภายในท้องถิ่นเพื่อลดต้นทุนการผลิตและจัดหาตลาดรองรับ
7. จัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ประมงในแต่ละตำบล จัดตั้งตลาดกลางการจำหน่ายสัตว์น้ำและ ผลิตภัณฑ์ประมงทั้งหมด เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวประมงมีอำนาจต่อรองราคาสัตว์น้ำและ เป็นการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสัตว์น้ำให้กับชาวประมงในพื้นที่อ่าวบ้านดอนรวมทั้งยังสามารถ ซื้ออุปกรณ์การประมงราคาถูกตลอดจนสนับสนุนให้ชาวประมงมีเงินออมในสหกรณ์

แนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงหากคนในชุมชนและทุกภาคส่วนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจ
จิตสำนึก ร่วมป้องกันตระหนักและให้ความสำคัญต่อทรัพยากรป่าชายเลน รวมถึงสร้างความอุดม
สมบูรณ์ของพื้นที่และทรัพยากรป่าชายเลน ส่งผลให้อ่าวบ้านดอนเป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของ
จังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

ในบทนี้เป็นการสรุปผลการศึกษาศึกษาการเพาะเลี้ยงและประมงธรรมชาติ มีสัตว์น้ำเป้าหมาย ได้แก่ ปลากระพง ปลาเก๋า ปลากระบอก ปลาทุ และหมึก มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ศึกษากระบวนการผลิตและระบบการตลาด ศึกษาความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในโซ่อุปทาน ประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจของสัตว์น้ำเป้าหมายที่มีต่อชุมชนอ่าวบ้านดอน ประเมินคุณค่าของสัตว์น้ำเป้าหมายที่มีต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน และเสนอแนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีขนาดตัวอย่างเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงปลากระพงจำนวน 100 ราย และเกษตรกรทำประมงธรรมชาติจำนวน 150 ราย โดยใช้การสุ่มแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีพื้นที่ศึกษาในอ่าวบ้านดอน ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอท่าฉาง อำเภอดอนสัก อำเภอไชยา อำเภอท่าชนะ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สรุปผลการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผลสรุปการศึกษาดังนี้

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของ เกษตรกรที่เลี้ยงปลากระพง

1.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของ เกษตรกรที่เลี้ยงปลากระพงในกระชัง

เกษตรกรที่เลี้ยงปลากระพงในกระชังจำนวน 65 ราย สามารถแบ่งขนาดของฟาร์มออกได้เป็น 3 ขนาดดังนี้ ฟาร์มขนาดเล็กมีปริมาตรเนื้อที่กระชังต่ำกว่า 250 ลูกบาศก์เมตร ฟาร์มขนาดกลางมีปริมาตรเนื้อที่กระชังระหว่าง 251-500 ลูกบาศก์เมตร และฟาร์มขนาดใหญ่มีปริมาตรเนื้อที่กระชังมากกว่า 500 ลูกบาศก์เมตร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีระดับการศึกษาประถมศึกษา รูปแบบการเลี้ยงเป็นแบบเจ้าของคนเดียว เกษตรกรมีประสบการณ์ระหว่าง 16-20 ปี เหตุผลที่เกษตรกรเลือกเลี้ยงปลากระพงคิดว่ารายได้ดี สำหรับแหล่งทุนที่ใช้ในการลงทุนได้จากการใช้ทุนส่วนตัวและการกู้ยืม โดยในการกู้ยืมของเกษตรกรจะกู้ยืมจากผู้รับซื้อปลาและคืนเงินโดยหักจากรายได้ในการขายปลา ซึ่งไม่มีดอกเบี้ยแต่ต้องขายปลาให้กับผู้รับซื้อรายที่กู้ยืมมา สำหรับสถานที่เลี้ยงเกษตรกรส่วนใหญ่เลือกสถานที่ใกล้บ้าน เนื่องจากสะดวกต่อการดูแลฟาร์ม ส่วนขั้นตอนการเลี้ยงปลากระพงในกระชัง ฟาร์มขนาดเล็ก มีจำนวนกระชังเฉลี่ย 2.34 กระชัง มีปริมาตรเฉลี่ย 37.79 ลูกบาศก์เมตรต่อกระชัง เนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ย 84.35 ลูกบาศก์เมตรต่อราย ฟาร์มขนาดกลาง มีจำนวนกระชังเฉลี่ย 4.96 กระชัง ปริมาตรเฉลี่ย 83.29 ลูกบาศก์เมตรต่อกระชัง เนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ย 397.75 ลูกบาศก์เมตรต่อราย และฟาร์มขนาดใหญ่มีจำนวนกระชังเฉลี่ย 10.83 กระชัง มีปริมาตรเฉลี่ย 61.33 ลูกบาศก์เมตรต่อกระชัง เนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ย 640.00 ลูกบาศก์เมตรต่อราย ด้านการเตรียมพันธุ์ปลาของเกษตรกรเลี้ยงปลากระพงในกระชัง ซื้อลูกปลาจากฟาร์มเอกชน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี และฟาร์มเอกชนจากจังหวัดชลบุรี สำหรับการคัดขนาดลูกพันธุ์ปลาเพื่อปล่อยในกระชังนั้นฟาร์มขนาดเล็กได้คัดลูกพันธุ์ปลาขนาด 3-4 นิ้ว 1-2 นิ้วและ 5-6 นิ้ว ตามลำดับฟาร์มโดยไม่มีการอนุบาลลูกพันธุ์ปลาก่อนเลี้ยง เป็นที่น่าสังเกตว่า มีการซื้อพันธุ์ปลาจากฟาร์มเอกชนทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดมากกว่าการซื้อจากแหล่งสถานีประมง เนื่องจากแหล่งจำหน่ายดังกล่าวมีลูกพันธุ์ปลาที่มีความแข็งแรง ดูแลง่าย ไม่เป็นโรค สามารถปล่อยเลี้ยงได้โดยไม่จำเป็นต้องอนุบาลลูกพันธุ์ก่อนการเลี้ยง ซึ่งสะดวกต่อการเลี้ยง สำหรับอัตราการปล่อยพันธุ์ปลาในฟาร์มขนาดต่างๆ พบว่าฟาร์มขนาดเล็กมีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 42.41 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร สำหรับฟาร์มขนาดกลางอัตราการปล่อยเฉลี่ย 49.10 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร และฟาร์มขนาดใหญ่ มีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 67.23 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร การเลี้ยงปลากะพงในกระชังใช้ระยะเวลาการเลี้ยงใน 1 ปี จำนวน 2 รุ่นในแต่ละฟาร์มมีระยะเวลาการเลี้ยงแตกต่างกัน ดังนี้ ฟาร์มขนาดเล็กมีระยะเวลาการเลี้ยงเฉลี่ย 162.43 วันต่อรุ่น สำหรับฟาร์มขนาดกลางมีระยะเวลาการเลี้ยงโดยเฉลี่ย 143.75 วันต่อรุ่น สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่ระยะเวลาการเลี้ยงโดยเฉลี่ย 145 วันต่อรุ่น สำหรับปริมาณการให้อาหารเกษตรกรที่เลี้ยงปลาจะให้อาหาร 1 ครั้งต่อวันฟาร์มขนาดเล็กมีการให้อาหารเฉลี่ย 26.96 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร สำหรับฟาร์มขนาดกลางให้อาหารเฉลี่ย 58.59 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และฟาร์มขนาดใหญ่ให้อาหารเฉลี่ย 48.72 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร สำหรับการเลี้ยงปลากะพงในกระชังมีต้นทุนและผลตอบแทนในฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 118,341.55 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 1,434.72 กิโลกรัมต่อฟาร์ม ราคาขายเฉลี่ย 132.57 บาท มีรายได้ 190,200.83 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 71,859.28 บาทต่อฟาร์ม สำหรับฟาร์มขนาดกลางมีต้นทุนรวม 506,307.02 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 4,509.38 กิโลกรัมต่อฟาร์ม ราคาขายเฉลี่ย 135.58 บาท มีรายได้ 611,381.74 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 105,074.72 บาทต่อฟาร์ม ฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 721,008.15 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 6,790.76 กิโลกรัมต่อฟาร์ม ราคาขายเฉลี่ย 130.00 บาท มีรายได้ 882,798.80 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 161,790.65 บาทต่อฟาร์ม

1.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

การเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินโดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 รายสามารถแบ่งขนาดของฟาร์มออกได้เป็น 2 ขนาดดังนี้ ฟาร์มขนาดเล็กมีขนาดบ่อดิน 1-5 ไร่ และฟาร์มขนาดใหญ่มีขนาดบ่อดิน 6-10 ไร่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษามีระดับประถมศึกษา มีรูปแบบการที่เลี้ยงแบบคนเดียว โดยมีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 6-10 ปี เหตุผลที่เลือกเลี้ยงปลากะพงเกษตรกรเลือกคิดว่ารายได้ดี สำหรับแหล่งทุนเพื่อการลงทุนใช้ทุนส่วนตัวและกู้ยืมเลือกพื้นที่บริเวณใกล้บ้านในการเลี้ยง ขั้นตอนการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินฟาร์มขนาดเล็กมีเนื้อที่ระหว่าง 1-5 ไร่ จำนวนบ่อเฉลี่ย 1.21 บ่อต่อราย พื้นที่เลี้ยงเฉลี่ย 4.31 ไร่ต่อราย ฟาร์มขนาดใหญ่มีเนื้อที่ระหว่าง 6-10 ไร่ มีจำนวนบ่อเฉลี่ยจำนวน 1 บ่อต่อราย และพื้นที่เฉลี่ย 6.10 ไร่ต่อราย ด้านการเตรียมพันธุ์ปลาซื้อพันธุ์ปลากะพงจากฟาร์มเอกชนทั้งในและต่างจังหวัด เนื่องจากแหล่งซื้อ

ดังกล่าวมีการดูแลพันธุ์ปลาที่แข็งแรงทำให้ไม่เกิดโรค ถึงแม้ราคาจะสูงกว่าซื้อจากแหล่งอื่นๆและที่สำคัญเกษตรกรสามารถนำมาปล่อยเพื่อเลี้ยงโดยไม่ต้องอนุบาลทำให้ไม่เกิดค่าใช้จ่ายในการอนุบาล และเสี่ยงต่อการเกิดโรคต่างๆ สำหรับการคัดขนาดลูกพันธุ์ปลาคัดลูกพันธุ์ปลาขนาด 3-6 นิ้ว โดยไม่อนุบาลลูกพันธุ์ปลา ในการเลี้ยงปลาเมื่ออัตราการปล่อยพันธุ์ปลาของฟาร์มขนาดเล็กมีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 2,765.59 ตัวต่อไร่ ฟาร์มขนาดใหญ่ มีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 3,583.33 ตัวต่อไร่ การเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินใช้ระยะเวลา 1 ปีต่อ 1 รุ่น มีระยะเวลาการเลี้ยงเฉลี่ย 210 วันทั้งสองฟาร์ม ส่วนเวลาที่เหลือจากการเลี้ยงจะใช้พักบ่อ ซ่อมแซมบ่อ ขุดลอกบ่อเพื่อใช้เลี้ยงในรุ่นถัดไป ปริมาณการให้อาหาร 1 ครั้งต่อวัน ฟาร์มขนาดเล็กมีการให้อาหารเฉลี่ย 1,670.66 กิโลกรัมต่อไร่ และฟาร์มขนาดใหญ่มีการให้อาหารเฉลี่ย 3,583.33 กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินของฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 299,246.50 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 2,579.31 กิโลกรัมต่อฟาร์ม ราคาขายเฉลี่ย 143.97 บาท มีรายได้ 371,343.26 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 72,096.76 บาทต่อฟาร์ม สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 611,203.94 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 4,430.74 กิโลกรัมต่อฟาร์ม ราคาขายเฉลี่ย 151.67 บาท มีรายได้ 672,010.34 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 10,806.40 บาทต่อฟาร์ม

1.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรทำประมงธรรมชาติ

ประมงธรรมชาติในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามขนาดเรือ ซึ่งสามารถเป็น 2 ขนาดดังนี้ เรือขนาดเล็กมีขนาดเรือไม่เกิน 14 เมตร เรือขนาดใหญ่มีขนาดเรือมากกว่าหรือเท่ากับ 14 เมตร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบการณ์ระหว่าง 6-10 ปี สำหรับเหตุผลที่เลือกทำประมงธรรมชาติ ส่วนใหญ่คิดว่ารายได้ดี แหล่งทุนที่กลุ่มตัวอย่างนำเงินมาลงทุนส่วนใหญ่ใช้ทุนส่วนตัว เลือกพื้นที่ใกล้บ้านในการทำประมง เครื่องมือที่ใช้ในการทำประมงของเรือแต่ละลำมีการใช้เครื่องมือประมงหลายประเภทในการจับปลา ได้แก่ อวนจมปลา อวนลาก ลอบปลา อวนลอยปลา ระยะเวลาการทำประมงต่อปี เรือขนาดเล็ก 161.69 เทียบต่อปี เรือขนาดใหญ่โดยเฉลี่ย 145.82 เทียบต่อปี ปริมาณปลาที่จับได้ เรือขนาดเล็กได้สัตว์น้ำเป้าหมายเฉลี่ย 65.70 กิโลกรัม ส่วนเรือขนาดใหญ่ได้สัตว์น้ำเป้าหมายโดยเฉลี่ย 659.81 กิโลกรัม สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำประมงธรรมชาติเรือขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 4,766.36 บาทต่อเที่ยว มีผลผลิต สัตว์น้ำได้เฉลี่ย 65.70 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 93.49 บาท มีรายได้ 6,142.29 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 1,375.93 บาทต่อเที่ยว สำหรับเรือขนาดใหญ่ มีต้นทุนรวม 35,173.68 บาทต่อเที่ยว จับสัตว์น้ำได้เฉลี่ย 659.81 กิโลกรัมต่อเที่ยว ราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 88.72 บาท มีรายได้ 58,538.34 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 23,364.66 บาทต่อเที่ยว

2 ความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในโซ่อุปทานของสัตว์น้ำเป้าหมาย

ความเชื่อมโยงของการที่เลี้ยงปลากะพงในโซ่อุปทาน เริ่มต้นจากส่วนต้นน้ำ คือเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพง เมื่อเลี้ยงได้ปลาตามขนาดที่ต้องการของตลาดแล้วทำการติดต่อกับผู้รับซื้อซึ่งอยู่ในส่วนของกลางน้ำในห่วงโซ่อุปทานประกอบด้วยแพแอกชน แพแอกชนรายย่อย พ่อค้าท้องถิ่น ร้านอาหาร โรงแรม ผู้รับจัดงานเลี้ยงที่เกษตรกรขายให้โดยตรง หากพิจารณาในความเชื่อมโยงในส่วนกลางน้ำนี้ พบว่าแพแอกชนรายใหญ่ขายให้ร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่างๆ ขึ้นอยู่กับรายการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดจะมารับซื้อปลากะพง เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป สำหรับการขายปลาให้พื้นที่นอกอ่าวจะมีพ่อค้าคนกลางต่างจังหวัดเข้ามารับซื้อ เพื่อนำไปขายในตลาดสดในต่างจังหวัดและยังส่งไปยังโรงงานแปรรูปนอกอ่าวหรือนอกพื้นที่ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลาและกระบี่ เป็นต้น สำหรับผู้รับซื้อที่เป็นพ่อค้าท้องถิ่นจะขายให้กับแพแอกชน ขายให้กับร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่างๆ ขึ้นอยู่กับรายการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดมารับซื้อปลากะพงเพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป

สำหรับความเชื่อมโยงของการทำประมงธรรมชาติในโซ่อุปทาน เริ่มต้นจากส่วนต้นน้ำ คือเกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติตามสัตว์น้ำเป้าหมายได้แก่ ปลากะบอก ปลากะพง ปลาทุเร้า ปลาทุและหมึก เมื่อได้สัตว์น้ำจากการทำประมงธรรมชาติ ผู้รับซื้อซึ่งอยู่ในส่วนของกลางน้ำในห่วงโซ่อุปทานประกอบด้วย แพแอกชน พ่อค้าท้องถิ่น แพแอกชนรายย่อยที่อยู่ในพื้นที่ หากพิจารณาในความเชื่อมโยงในส่วนกลางน้ำนี้ พบว่าผู้รับซื้อที่เป็นแพแอกชนรายใหญ่จะขายให้ร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่างๆ ขึ้นอยู่กับรายการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดมารับซื้อสัตว์น้ำเป้าหมาย เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป สำหรับหมึกจะส่งตรงไปยังโรงงานแปรรูปในอ่าวหรือในจังหวัดเพื่อนำไปแปรรูปต่อไป ส่วนการขายนอกอ่าวจะมีพ่อค้าคนกลางต่างจังหวัดเข้ามารับซื้อ นำไปขายในตลาดสดในต่างจังหวัด และยังขายไปยังโรงงานแปรรูปนอกอ่าวหรือนอกพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา และกระบี่ เป็นต้น สำหรับผู้รับซื้อที่เป็นพ่อค้าท้องถิ่นจะขายให้กับแพแอกชน ขายให้กับร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่างๆ ขึ้นอยู่กับปริมาณการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดจะมารับซื้อสัตว์น้ำเป้าหมายเพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป

3 การประเมินมูลค่าเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของสัตว์น้ำเป้าหมายในอ่าวบ้านดอน

การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของการเลี้ยงปลากะพงมูลค่าที่เกิดจาก การใช้ประโยชน์ทางตรงของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงเกิดจากการนำผลผลิตจำหน่ายไปยังแพแอกชน แพแอกชนรายย่อย พ่อค้าท้องถิ่น ร้านอาหาร โรงแรมและผู้บริโภคโดยตรง พบว่ามูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์นี้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจในการเพาะเลี้ยงปลากะพงมีมูลค่า 13,764,160.20 บาทต่อปี และมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของการทำประมงธรรมชาติตามสัตว์น้ำเป้าหมายมีมูลค่า 35,760,475.82 บาทต่อปี

4 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน

การพึ่งพาตนเองในชุมชนอ่าวบ้านดอนโดยรวมสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งทางด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านจิตสำนึกและด้านสังคม ส่วนคุณภาพชีวิตด้านการงานมีความพึงพอใจต่ออาชีพหรือการทำงานมากที่สุด ด้านครอบครัวมีความพึงพอใจมากที่สุดเช่นกัน สำหรับด้านสุขภาพและความเครียดพบปัญหาการนอนไม่หลับ รู้สึกเจ็บปวด โดยไม่ทราบสาเหตุ ใจสั่น เบื่ออาหาร เมื่อมีปัญหาที่ท่ายืนแก้มักไม่ตก มีอาการผิปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสียโดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ มักมีเรื่องกลุ้มใจ รู้สึกหงุดหงิด และโกรธง่าย ในด้านสิ่งแวดล้อมคิดว่าเป็นปัญหาน้อย ทั้งทางด้านเสียง แหล่งน้ำ อากาศ

5. แนวทางการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูทรัพยากรประมง ให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนมีประเด็นดังนี้ การปลูกป่าชายเลนให้เพิ่มมากขึ้นและการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล (ปะการังเทียม) เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยยืดระยะเวลาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อการประมง สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การจัดประชุม ปรึกษาหารือ จัดทำข้อตกลงการใช้ประโยชน์ การจัดทำแผนบริหารจัดการ แผนปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ลดความขัดแย้ง ติดตาม ตรวจสอบ โดยจัดตั้งคณะทำงานร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระดับพื้นที่ต่าง ๆ กำหนดขอบเขตการทำคอกหอย เขตการทำประมง และเขตอนุรักษ์ ในบริเวณอ่าวบ้านดอนให้มีความชัดเจน การร่วมมือและสร้างจิตสำนึกการรวมกลุ่มกันของชาวประมงในชุมชนและเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวบ้านดอนได้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ป้องกันและออกปราบปรามผู้ที่ฝ่าฝืนการใช้เครื่องมือที่ผิดกฎหมาย รัฐสร้างกลไกร่วมกับชุมชน สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับชาวประมงในฤดูมรสุมและปิดอ่าวทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับการทำการประมงและมีความถนัดและควรใช้วัตถุดิบการผลิตที่มีภายในท้องถิ่นเพื่อลดต้นทุนการผลิตและจัดหาตลาดรองรับ มีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ประมงในแต่ละตำบล จัดตั้งตลาดกลางการจำหน่ายสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ประมงทั้งหมด

แนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมง หากคนในชุมชนและทุกภาคส่วนในพื้นที่ มีความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึก ร่วมป้องกันตระหนักและให้ความสำคัญต่อทรัพยากรป่าชายเลน รวมถึงสร้างความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่และทรัพยากรป่าชายเลน ทะเล ส่งผลให้อ่าวบ้านดอนเป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ในการเลี้ยงปลากะพงเกษตรกร ควรมีการปรับปรุงหรือหาแนวทางการลดต้นทุนโดยอาจนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเพิ่มผลผลิต
2. หน่วยงานราชการควรให้คำแนะนำหรือช่วยพัฒนาสายพันธุ์ปลาให้มีความแข็งแรงและมีราคาถูกกว่าแหล่งขายลูกพันธุ์เอกชน อีกทั้งให้ความรู้ความเข้าใจ ให้คำแนะนำทางเทคนิคตลอดจนการป้องกันและการกำจัดโรคด้วยวิธีที่ถูกต้องได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ
3. ภาครัฐ เอกชนและคนในชุมชนควรมีการร่วมมือกันสร้างเป็นเครือข่ายเพื่อร่วมกันสร้างและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาแนวทางการรวมตัวของเกษตรกรเพาะเลี้ยงเพื่อลดต้นทุนในการผลิตรวมทั้งการสร้างอำนาจการต่อรองทางด้านการตลาด
2. ศึกษาความต้องการเทคโนโลยีการผลิตและการป้องกัน กำจัดโรคของการเลี้ยงเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยง
3. ศึกษาการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลากะพง
4. ศึกษาเปรียบเทียบการเลี้ยงปลากะพงในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อนำแนวทางเพิ่มผลผลิตแก่เกษตรกร
5. ศึกษาแนวทางการจัดตั้งแพชุมชนในท้องถิ่นเพื่อให้ชาวประมงสามารถขายผลผลิตได้โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางหรือแพเอกชนรายใหญ่

เอกสารอ้างอิง

- กรมประมง. (2555). โครงการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลสถิติภาครัฐ ของ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.fisheries.go.th/> [10 สิงหาคม 2555]
- จักรกฤษณ์ อาจารย์มารยา. (2552). การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตปลากะพงขาวในกระชังอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2550.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จุฑารัตน์ จุลศิริพงษ์. (2553). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา.มหาวิทยาลัยบูรพา
- ชไมพร สุธรรมวงศ์. (2550). ชัฟฟลายเซนน่ามายา ลูกคำสีของจริง!. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ ส.ส.ท
- ไชยยศ มยุขพันธ์. (2537). กลยุทธ์การขนส่ง, กรุงเทพฯ : บริษัท วิชั่น พรีเมส จำกัด.
- ดวงมณี โกมารทัต. (2543). การบัญชีต้นทุน 2.กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนลเอ็นเตอร์ไพรส์อิงค์.
- ณาดยา ศรีจันทิก. (2554). สถานการณ์สินค้ากุ้งทะเลและผลิตภัณฑ์ ปี 2554 และแนวโน้มปี 2555 (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://fishco.fisheries.go.th> [10 สิงหาคม 2555]
- ธนัญญา วสุศรี, เจริญชัย โขมพัฒนารักษ์, รวีพิมพ์ ฉวีสุขและปรารณา ปรารณาดี. (2550). การจัดการโซ่อุปทานสับปะรดไทย. รายงานฉบับสมบูรณ์.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย : กรุงเทพฯ
- นาวัน แพทยานันท์. (2553). การวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ในการรับการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ณ สถาบันธัญญารักษ์.กรุงเทพฯ : สำนักเศรษฐศาสตร์นโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิติวังษ์ ตันติโชดก, พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์, ธนิต สมพงศ์และศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2550). การวางแผนการจัดการอ่าวบ้านดอน และเกาะนอกชายฝั่ง : การวิเคราะห์และวินิจฉัยระบบชายฝั่ง รายงานฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- เผติมศักดิ์ จารยะพันธ์, นิชยา ประดิษฐ์ทรัพย์, ทิพวรรณ ตันทวนิช, สิงหา วงศ์โรจน์, วลัยพร ล้ออัศจรรย์ และเอนก โสภณ. (2550). โครงการการจัดทำกลยุทธ์และแนวทางพัฒนาการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำและพืชน้ำเศรษฐกิจของประเทศไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
(2552). การอนุรักษ์และศึกษาอนุกรมวิธานของปลากระบอกในพื้นที่ อำเภอนครศรีธรรมราช
จังหวัดนครศรีธรรมราช (ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://www.sctlearning.com>
[10 สิงหาคม 2555]
- มานพ เพชรจุฑ. (2548). การจัดการประมงปลากุเรว็ด บริเวณอ่าวตราด จังหวัดตราด.วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2554). หมึก (สัตว์) (ออนไลน์). สืบค้นจาก : th.wikipedia.org/wiki/หมึก
[10 สิงหาคม 2555]
- วิเชียร สาคเรศ และพรชัย ขำแป้ง. (2528). การเจริญเติบโตและผลผลิตของปลากะพงขาวที่เลี้ยงในกระชัง.
รายงานประจำปี สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดระยอง กองประมงน้ำจืด กรม ประมง.
ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งภูเก็ต สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง กรมประมง กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์. (2553). ชีววิทยาสัตว์น้ำ(ออนไลน์). สืบค้นจาก :
<http://www.fisheries.go.th> [10 สิงหาคม 2555]
- สมพงษ์ ศิริโสภณศิลป์ กฤษณา ปุณยงกูร, วรรณ บัญนิมและธาดา อาภาชนานวุฒิ. (2549).
รายงานการวิจัยเรื่องโครงสร้างต้นทุนโลจิสติกส์ของการ. นำเข้าและส่งออกสินค้าด้วยคอน
เทนเนอร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- สมศักดิ์ เปรียบพร้อม. (2531). การจัดการฟาร์มประยุกต์.ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : กรุงเทพฯ
- สาธิต พะเนียนทอง. (2548). Supply Chain Strategy : การจัดการโซ่อุปทานเชิงกลยุทธ์, กรุงเทพฯ
ซีเอ็ด. ยูเคชั่น.
- สุทธิชัย ฤทธิธรรม,พรรณดิยา ใจอ่อน และวรรณ สุขสวัสดิ์. (2554). การวางไข่ของปลาทู
Rastrelliager brachysoma (Bleeker,1851) จากพ่อแม่พันธุ์ที่เลี้ยงในระบบน้ำหมุนเวียน.
ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสมุทรสาคร กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2554). รายงานประจำปี 2553.จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ .(2553).รายงานภาวะสังคมไทย
ประจำปี 255. (ออนไลน์). สืบค้นจาก : www.social.nesdb.go.th [10 สิงหาคม 2555]
- สำนักงานประมงจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2553). ข้อมูลแหล่งน้ำจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (ออนไลน์). สืบค้น
จาก : www.fisheries.go.th [10 สิงหาคม 2555]
- สำนักงานสถิติจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2555). สถิติจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ออนไลน์). สืบค้นจาก :
<http://surat.nso.go.th> [10 สิงหาคม 2555]
- สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง. (2550). การเพาะเลี้ยงปลากะพงขาว. (ออนไลน์). สืบค้นจาก :
<http://www.coastalacqua.com> [10 สิงหาคม 2555]

- สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2551). รายงานวิจัย คุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2551.สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ : กรุงเทพฯ
- อนงค์ แสงพรหมมา. (2551). การบัญชีต้นทุน 1. เอกสารประกอบการสอน. วิทยาลัยอาชีวศึกษา สุรินทร์.
- Bateman, I.J., R.T. Carson, B. Day, M. Hanemann, N. Hanley, T. Hett, M. Jones-Lee, G. Loomes, S. Mourato, E. Ozdemiroglu, D.W. Pearce, R. Sugden and J. Swanson and Edward Elgar, Ltd. Cheltenham. (2002). Economic Valuation with Stated Preference Techniques: A Manual. Cheltenham: Edward Elgar.
- Beamon. (1998). Measuring supply chain performance. International Journal of Operations & Production Management. 19 (3): 275-292.
- Christopher. (1998). Logistics and Supply Chain Management: Strategies for Reducing Cost and Improving Service. 2nd Edition. Financial Times, Prentice Hall, Pearson Education Limited, Harlow, Essex, UK.
- Kotler, P. (1999). Kotler on marketing : how to create, win and dominate markets. London:The Free Press.
- Mentzer, Dewitt, Keebler, Min, Nix & Smith. (2001). Defining supply chain management, Journal of Business Logistics, Vol. 22 No.2, pp.1-25.
- Robert B.H. and Ernest L.N. (1893). Advertising and the market process : a modern economic.
- Swafford, P. M., Ghosh, S., & Murthy, N. (2006). The antecedents of supply chain gility of a firm: Scale development and model testing. Journal of Operations Management, 24(2), pp 170188.

ภาคผนวก ก

บทความสำหรับการเผยแพร่

ห่วงโซ่อุปทานของสัตว์น้ำอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี: กลุ่มปลาและหมึก

Supply chain in the Gulf of Bandon Suratthani Province.

Case study fish group and squid

นินธนา เอี่ยมสะอาด^{*1} และสินีนาท โชคดีเกิง^{*2}

¹ สาขาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100

โทร. 0-7735-5651 อีเมล ninthana@yahoo.com

² สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100

โทร. 0-7735-5651 อีเมล c.sineenart@hotmail.com

¹ Program in General Management, Faculty of Management Science, Suratthani Rajabhat University, Suratthani, 84100 Thailand

Tel: 0-7735-5651 E-mail: ninthana@yahoo.com

² Program in Economic, Faculty of Management Science, Suratthani Rajabhat University, Suratthani, 84100 Thailand

Tel. 0-7735-5651 E-mail: c.sineenart@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ระบบการผลิตและระบบการตลาด ศึกษาความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานของ ประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจของสัตว์น้ำเป้าหมายที่มีต่อชุมชนอ่าวบ้านดอน ประเมินคุณค่าของสัตว์น้ำเป้าหมายที่มีต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน และเสนอแนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีขนาดตัวอย่างเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงจำนวน 100 ราย เละเกษตรกรทำประมงธรรมชาติจำนวน 150 ราย โดยใช้การสุ่มแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอท่าฉาง อำเภอดอนสัก อำเภอไชยา อำเภอท่าชนะ

ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่บริเวณอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการเลี้ยงปลากะพงในกระชังการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินและการทำประมงธรรมชาติ ซึ่งมีสัตว์น้ำเป้าหมายที่ศึกษาได้แก่ ปลากะพง ปลากระบอก ปลาทุปลากูเรและหมึก การเลี้ยงปลากะพงในกระชัง มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 65 ราย มีขนาดฟาร์ม 3 ขนาด ได้แก่ ฟาร์มขนาดเล็ก ฟาร์มขนาดกลาง และฟาร์มขนาดใหญ่ ในส่วนต้นทุนและผลตอบแทน ในฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 118,341.55 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 1,434.72 กิโลกรัมต่อฟาร์ม มีรายได้ 190,200.83 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 71,859.28 บาทต่อฟาร์ม สำหรับฟาร์มขนาดกลางมีต้นทุนรวม 506,307.02 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 4,509.38 กิโลกรัมต่อฟาร์ม มีรายได้ 611,381.74 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 105,074.72 บาทต่อฟาร์ม ฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 721,008.15 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 6,790.76 กิโลกรัมต่อฟาร์ม มีรายได้ 882,798.80 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 161,790.65 บาทต่อฟาร์ม สำหรับการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 ราย แบ่งขนาดฟาร์มได้ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินของฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 299,246.50 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 2,579.31 กิโลกรัมต่อฟาร์ม มีรายได้ 371,343.26 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 72,096.76 บาทต่อฟาร์ม สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 661,203.94 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 4,430.74 กิโลกรัมต่อฟาร์ม รายได้ 672,010.34 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 10,806.40 บาทต่อฟาร์ม ส่วนการทำประมงธรรมชาติในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย แบ่งเป็นเรือขนาดเล็กและเรือขนาดใหญ่ สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำประมงธรรมชาติ เรือขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 4,766.30 บาทต่อเที่ยว มีผลผลิต สัตว์น้ำได้เฉลี่ย 65.70 กิโลกรัมต่อเที่ยว มีรายได้ 6,142.29 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 1,375.93 บาทต่อเที่ยว สำหรับเรือขนาดใหญ่ มีต้นทุนรวม 35,173.68 บาทต่อเที่ยว จับสัตว์น้ำได้เฉลี่ย 659.81 กิโลกรัมต่อเที่ยว มีรายได้ 58,538.34 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 23,346.66 บาทต่อเที่ยว ในการพึ่งพาตนเองในชุมชนอ่าวบ้านดอนโดยรวมสามารถพึ่งพาตนเองได้ ด้านคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอนมีความพึงพอใจมากที่สุดในทุกด้าน แนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงเป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยการส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนให้มากขึ้นและการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ มีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ประมงในแต่ละตำบล จัดตั้งตลาดกลางการจำหน่ายสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ประมงทั้งหมด

คำสำคัญ การเพาะเลี้ยงปลากะพง การทำประมงธรรมชาติ ปลากระบอก ปลาทุเร้า ปลาหูหมึก ต้นทุนและผลตอบแทน อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Abstract

The purpose of this research is to study the economic and social status of aqua cultural fishery such as snapper, and natural fishery such as, mullet, mackerel, thread-in fish and squid in the coastal fisheries of the Gulf of Bandon; study of the production and marketing system of such aqua animals; study the links of business enterprises in the supply chain of such aqua animals such as cultivated snappers, natural snapper, mullet, mackerel, thread-in fish and squid; assess the economic value of such aqua animals towards the quality of life of the people in the Bandon Gulf community and propose restoration of fishery resources as a sustainable economic base of the Surat Thani province by the extent of the population, i.e. natural fishery and aquaculture fishery, having 100 samples from natural fishery and aquaculture fishery. The region in the vicinity of Gulf of Bandon, i.e. Muang district, Kanchanadit district, Tha Chang district, Donsak district, Chaiya district, Tha Chana district, in Surat Thani province. The research conducted in both secondary and primary data collection, using questionnaires and interviews with those who were involved.

The result of the study showed that there is a fishery of target aqua animals in the area of Gulf of Bandon, Surat Thani province in traditional cages culture and in earthen ponds as well as natural fishery which has a target aqua animal of this study, namely snapper, mullet, mackerel, squid. Looking at the issues, it was found that in the sample group of cultivating snapper, The average investing cost was equivalent to 118,341.45 Baht per farm. Catching volume was 1,434.72 kilograms per farm, having the revenues of 190,200.83 Baht per farm. Net profit was 71,859.28 Baht per farm. For cultivation of Snapper in traditional cages culture of medium-sized farms, the average investment cost was 506,307.02 Baht per farm. Catching volume was 4,509.38 kg per farm, which generated a revenues of 611,381.74 Baht per farm. Net profit was 105,074.7 Baht per farm. For cultivation of Snapper in traditional cages culture of large farms, the average investment cost was 721,008.15 Baht per farm. Catching volume was 6,790.76 kg per farm. Net profit was 161,790.65 Baht per farm. For cultivation of Snapper in earthen ponds of small sized farms, The average investing cost was equivalent to 299,246.50 Baht per farm. Average total catch was 2,579.31 kilograms per farm. The average having the total revenue of 371,343.26 Baht per farm, having net income of 72,096.76 Baht per farm. For cultivating fish in earthen ponds of large farms, the average investments cost was 661,203.94 Baht per farm. Average total catch was 4,430.35 kilograms per farm. Total revenue was 672,010.34 Baht per farm. having net income of 10,806.40 Baht per farm. Whereas natural

fishery in area of Bandon gulf, Suratthani Province, there are 150 samples classifying as small- sized fishing boats and big- sized fishing boats. For the costs and compensation from natural fishery, small- sized fishing boats had total costs of 4,766.30 Baht per time with average products of aquatic animals of 65.70 kilograms per time with income of 6,142.29 baht/time and net profit of 1,375.93 Baht per time. For big- sized fishing boats had total costs of 35,173.68 baht/time with average products of aquatic animals of 659.81 kilograms per time with income of 58,538.34 Baht per time and net profit of 23,364.66 Baht per time. Generally, the self-reliance in the Gulf of Ban Don community as a whole can become self-reliance. The quality of life in community of Gulf of Bandon was most satisfied in all aspects and there was a guidelines for restoration of fishery resources if people in the community and all sectors in the area have knowledge, understanding and consciousness for a joint prevention, awareness and realize the importance of abundant of area and mangrove resources and the sea which will result the Gulf of Bandon become a sustainable economy base of Surat Thani province.

Keywords, Aquaculture Snapper, Fishermen naturally, Gray Mullet, Mackerel, Threadfin and Squid ,Cost and benefit, Ban Don Bay and Suratthani ,Suratthani

บทนำ

ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นผู้นำในภาคการประมงของโลก โดยข้อมูลจาก FAO year book 2008 จะเห็นว่า ปี 2551 ประเทศไทยสามารถผลิตสัตว์น้ำได้ประมาณ 3.8 ล้านตันประกอบด้วยผลผลิตสัตว์น้ำจากการจับ 2.4 ล้านตัน และจากการเพาะเลี้ยง 1.4 ล้านตัน ซึ่งหากคิดเป็นผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศภาคประมง ณ ราคาประจำปี จะมีมูลค่า 94,033 ล้านบาท คิดเป็น 8.96% ของ GDP ภาคเกษตร หรือ 1.04% ของ GDP รวมของประเทศ จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่สามารถผลิตสัตว์น้ำซึ่งได้จากการทำประมงธรรมชาติ หรือการทำประมงพื้นบ้าน และจากการทำประมงแบบเพาะเลี้ยง ทั้งน้ำเค็มและน้ำกร่อย พื้นที่ตั้งอยู่ในฝั่งตะวันออกของภาคใต้ มีอ่าวที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้ คือ อ่าวบ้านดอนซึ่งเป็นอ่าวขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของชายฝั่งทะเลฝั่งตะวันออก มีพื้นที่ทั้งหมด 6 อำเภอของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ อำเภอไชยา อำเภอบ้านดอน อำเภอพุนพิน อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอดอนสัก ซึ่งเป็นแหล่งรวมของระบบนิเวศทางทะเลที่สำคัญ และยังเป็นแหล่งอาหารขนาดใหญ่ของสัตว์น้ำซึ่งชุมชนที่อาศัยรอบอ่าวบ้านดอน จากข้อมูลข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาห่วงโซ่อาหารสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึก โดยมีสัตว์น้ำเป้าหมายได้แก่ ปลากระพง ปลากระบอก ปลาเก๋า ปลาทุและหมึก มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ระบบการผลิตและระบบการตลาด ความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในห่วงโซ่อาหาร รวมทั้งการประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน และเสนอแนวทางฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างยั่งยืน และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนอ่าวบ้านดอนต่อไป ในการศึกษาครั้งนี้มีขนาดตัวอย่างเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงปลากระพงจำนวน 100 ราย และเกษตรกรทำประมงธรรมชาติจำนวน 150 ราย โดยใช้การสุ่มแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พื้นที่ศึกษาในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอบ้านดอน อำเภอไชยา อำเภอท่าชนะ

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรเลี้ยงปลากะพงและเกษตรกรประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากระบอก ปลากะพง ปลาหู ปลาทุราและหมึก
2. ศึกษากระบวนการผลิตและระบบการตลาดของการเลี้ยงปลากะพงและประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากะพง ปลากระบอก ปลาหู ปลาทุราและหมึก
3. ศึกษาความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในโซ่อุปทานของการเลี้ยงปลากะพงและประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากะพง ปลากระบอก ปลาหู ปลาทุราและหมึก
4. ประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจของสัตว์น้ำการเลี้ยงปลากะพงและประมงธรรมชาติ ได้แก่ ปลากะพง ปลากระบอก ปลาหู ปลาทุราและหมึก
5. ประเมินคุณค่าของการเลี้ยงปลากะพงและประมงธรรมชาติ ได้แก่ปลากะพง ปลากระบอก ปลาหู ปลาทุราและหมึก ที่มีต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน
6. เสนอแนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงเป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีการวิจัย

1. ประชากร เกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงและเกษตรกรที่ทำประมงธรรมชาติที่อาศัยอยู่บริเวณอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. กลุ่มตัวอย่าง ขนาดตัวอย่างเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงจำนวน 100 รายและเกษตรกรทำประมงธรรมชาติจำนวน 150 ราย โดยใช้การสุ่มแบบสะดวก
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
การดำเนินการวิจัยทำการรวบรวมข้อมูลทั้งทุติยภูมิและปฐมภูมิ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของชาวประมงในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยและอภิปราย

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่ทำประมงในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของ เกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในกระชัง

เกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในกระชังจำนวน 65 ราย มีขนาดฟาร์มดังนี้ ฟาร์มขนาดเล็ก ฟาร์มขนาดกลาง และฟาร์มขนาดใหญ่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศชายมีอายุระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีรูปแบบการเลี้ยงเป็นแบบเจ้าของคนเดียว เกษตรกรมีประสบการณ์ระหว่าง 16-20 ปี เหตุผลที่เกษตรกรเลือกเลี้ยงปลากะพงคิดว่ารายได้ดี ในการลงทุนได้จากการใช้ทุนส่วนตัวและการกู้ยืม สำหรับขั้นตอนการเลี้ยงปลากะพงในกระชัง ฟาร์มขนาดเล็ก มีจำนวนกระชังเฉลี่ย 2.34 ฟาร์มขนาดกลาง มีจำนวนกระชังเฉลี่ย 4.96 กระชัง ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่มีจำนวนกระชังเฉลี่ย 10.83 กระชัง ด้านการเตรียมพันธุ์ปลาของเกษตรกรซื้อลูกปลาจากฟาร์มเอกชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี และฟาร์มเอกชนจากจังหวัดชลบุรีขนาดลูกพันธุ์ปลาเพื่อปล่อยในกระชังนั้น ฟาร์มขนาดเล็กได้คัดลูกพันธุ์ปลาขนาด 3-4 นิ้ว อัตราการปล่อยพันธุ์ปลาในฟาร์มขนาดต่างๆ พบว่าฟาร์มขนาดเล็กมีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 42.41 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร สำหรับฟาร์มขนาดกลางมีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 49.10 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร และฟาร์มขนาดใหญ่ มีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 67.23 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร การเลี้ยงปลากะพงในกระชังใน 1 ปี

จำนวน 2 รุ่น ฟาร์มขนาดเล็กมีระยะเวลาการเลี้ยงโดยเฉลี่ย 162.43 วันต่อรุ่น สำหรับฟาร์มขนาดกลางมีระยะเวลาการเลี้ยงโดยเฉลี่ย 143.75 วันต่อรุ่น ฟาร์มขนาดใหญ่ระยะเวลาการเลี้ยงโดยเฉลี่ย 145 วันต่อรุ่น ในการให้อาหารเกษตรกรที่เลี้ยงปลาให้อาหาร 1 ครั้งต่อวัน โดยฟาร์มขนาดเล็กมีการให้อาหารเฉลี่ย 26.96 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร สำหรับฟาร์มขนาดกลางให้อาหารเฉลี่ย 58.59 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และฟาร์มขนาดใหญ่ให้อาหารเฉลี่ย 48.72 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 118,341.55 บาทต่อฟาร์มหรือ 1,403.00 บาทต่อลูกบาศก์เมตร มีผลผลิตต่อรุ่น 1,434.72 กิโลกรัมต่อฟาร์ม หรือ 17.01 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ราคาขายเฉลี่ย 132.57 บาท มีรายได้ 190,200.83 บาทต่อฟาร์ม หรือ 2,255.02 บาทต่อลูกบาศก์เมตร กำไรสุทธิ 71,859.28 บาทต่อฟาร์ม หรือ 852.04 บาทต่อลูกบาศก์เมตร สำหรับฟาร์มขนาดกลางมีต้นทุนรวม 506,307.02 บาทต่อฟาร์ม หรือ 1,266.56 บาทต่อลูกบาศก์เมตร มีผลผลิตต่อรุ่น 4,509.38 กิโลกรัมต่อฟาร์ม หรือ 11.34 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ราคาขายเฉลี่ย 135.58 บาท มีรายได้ 611,381.74 บาทต่อฟาร์ม หรือ 1,537.48 บาทต่อลูกบาศก์เมตร กำไรสุทธิ 105,074.72 บาทต่อฟาร์ม หรือ 270.92 บาทต่อลูกบาศก์เมตร ฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 721,008.15 บาทต่อฟาร์มหรือ 1,126.58 บาทต่อลูกบาศก์เมตร มีผลผลิตต่อรุ่น 6,790.76 กิโลกรัมต่อฟาร์ม หรือ 10.61 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 1,379.30 บาทต่อลูกบาศก์เมตรราคาขายเฉลี่ย 130.00 บาท มีรายได้ 882,798.80 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 161,790.65 บาทต่อฟาร์ม หรือ 252.72 บาทต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งสอดคล้องกับจักรกฤษณ์ อาจารย์มรยา (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตปลากะพงขาวในกระชัง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทราปี 2550 ผู้เพาะเลี้ยงที่ใช้กระชังลักษณะแบบทุ่นลอยมีต้นทุนทั้งหมดและกำไรสุทธิเฉลี่ยเท่ากับ 3,951.56 และ 1.01 บาทต่อลูกบาศก์เมตร ฟาร์มขนาดกลางมีต้นทุนและผลตอบแทนต่อลูกบาศก์เมตรต่อรุ่น 2,937.70 บาท ผลผลิตทั้งหมด 27.12 กิโลกรัม ราคาเฉลี่ย 132.29 บาท รายได้ทั้งหมด 3,587.62 บาท กำไรสุทธิ 649.91 บาท สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนต่อลูกบาศก์เมตรต่อรุ่นของฟาร์มขนาดใหญ่ 3,843.46 บาท ผลผลิตทั้งหมด 33.15 กิโลกรัม ราคาเฉลี่ย 133.33 บาท รายได้ทั้งหมด 4420.63 บาท กำไรสุทธิ 577.17 บาท

2. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

การเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินโดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 ราย แบ่งขนาดฟาร์มได้ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา รูปแบบการเลี้ยงแบบคนเดียว ประสบการณ์อยู่ระหว่าง 6-10 ปี เลือกเลี้ยงตามเพื่อนบ้าน การลงทุนใช้ทุนส่วนตัว และกู้ยืม เลือกพื้นที่บริเวณใกล้บ้านในการเลี้ยง โดยฟาร์มขนาดเล็ก พื้นที่เลี้ยงเฉลี่ย 4.31 ไร่ต่อราย ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่พื้นที่เฉลี่ย 6.10 ไร่ต่อราย ด้านการเตรียมพันธุ์ปลาซื้อพันธุ์ปลากะพงจากฟาร์มเอกชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ฟาร์มเอกชนจังหวัดสตูล และฟาร์มเอกชนจากจังหวัดชลบุรี คัดลูกพันธุ์ปลาขนาด 3-6 นิ้วไม่มีการอนุบาลลูกพันธุ์ ฟาร์มขนาดเล็กมีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 2,765.52 ตัวต่อไร่ ฟาร์มขนาดใหญ่ มีอัตราการปล่อยเฉลี่ย 3,583.33 ตัวต่อไร่ การเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินใช้ระยะเวลา 1 ปีต่อ 1 รุ่น มีระยะเวลาการเลี้ยงเฉลี่ย 210 วันทั้งสองฟาร์ม การให้อาหารผู้ที่เลี้ยงให้อาหาร 1 ครั้งต่อวัน ฟาร์มขนาดเล็กมีการให้อาหารเฉลี่ย 1,670.66 กิโลกรัมต่อไร่ และฟาร์มขนาดใหญ่มีการให้อาหารเฉลี่ย 3,583.33 กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินของฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 299,246.50 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 2,579.31 กิโลกรัมต่อฟาร์ม มีรายได้ 371,343.26 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 72,096.76 บาทต่อฟาร์ม สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 661,203.94 บาทต่อฟาร์ม ผลผลิตต่อรุ่น 4,430.74 กิโลกรัมต่อฟาร์ม รายได้ 672,010.34 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 10,806.40 บาทต่อฟาร์ม

3. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรทำประมงธรรมชาติ

ประมงธรรมชาติในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย แบ่งเป็นเรือขนาดเล็กและเรือขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประสบการณระหว่าง 6-10 ปี เหตุผลที่เลือกทำประมงธรรมชาติ ส่วนใหญ่คิดว่ารายได้ดีเงินมาลงทุนส่วนใหญ่ใช้ทุนส่วนตัวและเลือกทำประมงที่ใกล้บ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการทำประมงธรรมชาติของเรือได้แก่ อวนจมปลา อวนลาก ลอบปลา อวนลอยปลา ระยะเวลาการทำประมงต่อปี เรือขนาดเล็ก 161.69 เทียบต่อปีใน 1 เทียวออกเรือ 1 วัน เรือขนาดใหญ่โดยเฉลี่ย 145.82 เทียบต่อปี โดยใน 1 เทียวออกเรือเฉลี่ย 4 วัน ปริมาณปลาที่จับได้ เรือขนาดเล็กได้ผลผลิตสัตว์น้ำเป้าหมายเฉลี่ย 65.70 กิโลกรัม ส่วนเรือขนาดใหญ่ได้ผลผลิตสัตว์น้ำเป้าหมายเฉลี่ย 659.81 กิโลกรัม สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำประมงธรรมชาติเรือขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 4,766.30 บาทต่อเที่ยว มีผลผลิต สัตว์น้ำได้เฉลี่ย 65.70 กิโลกรัมต่อเที่ยว มีรายได้ 6,142.29 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 1,375.93 บาทต่อเที่ยว สำหรับเรือขนาดใหญ่ มีต้นทุนรวม 35,173.68 บาทต่อเที่ยว จับสัตว์น้ำได้เฉลี่ย 659.81 กิโลกรัมต่อเที่ยว มีรายได้ 58,538.34 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 23,346.66 บาทต่อเที่ยว

ความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในโซ่อุปทานของสัตว์น้ำ

ความเชื่อมโยงของการที่เลี้ยงปลากะพงในโซ่อุปทาน เริ่มต้นจากส่วนต้นน้ำ คือเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงเมื่อเลี้ยงได้ปลาตามขนาดที่ต้องการของตลาดแล้วทำการติดต่อกับผู้รับซื้อซึ่งอยู่ในส่วนของกลางน้ำในห่วงโซ่อุปทานประกอบด้วยแพเอกชน แพเอกชนรายย่อย พ่อค้าท้องถิ่น ร้านอาหาร โรงแรม ผู้รับจัดงานเลี้ยง ที่เกษตรกรขายให้โดยตรง หากพิจารณาในความเชื่อมโยงในส่วนกลางน้ำนี้ พบว่าแพเอกชนรายใหญ่จะขายให้ร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่างๆ ขึ้นอยู่กับรายการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดจะมารับซื้อปลากะพง เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป สำหรับการขายปลาให้พื้นที่นอกอ่าวจะมีพ่อค้าคนกลางต่างจังหวัดเข้ามารับซื้อ เพื่อนำไปขายในตลาดสดในต่างจังหวัด และยังขายไปยังโรงงานแปรรูปนอกอ่าวหรือนอกพื้นที่ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลาและกระบี่ เป็นต้น สำหรับผู้รับซื้อที่เป็นพ่อค้าท้องถิ่นจะขายให้กับแพเอกชน ขายให้กับร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่างๆ ขึ้นอยู่กับปริมาณการรับซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดจะมารับซื้อปลากะพงเพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป

สำหรับความเชื่อมโยงของการทำประมงธรรมชาติในโซ่อุปทาน เริ่มต้นจากส่วนต้นน้ำ คือเกษตรกรทำประมงธรรมชาติตามสัตว์น้ำเป้าหมายได้แก่ ปลากระบอก ปลากะพง ปลาทุเร้า ปลาทุและหมึก เมื่อได้สัตว์น้ำจากการทำประมงธรรมชาติ ผู้รับซื้อซึ่งอยู่ในส่วนของกลางน้ำในห่วงโซ่อุปทาน ประกอบด้วย แพเอกชน พ่อค้าท้องถิ่น แพเอกชนรายย่อยที่อยู่ในพื้นที่ หากพิจารณาในความเชื่อมโยงในส่วนกลางน้ำนี้ พบว่าผู้รับซื้อที่เป็นแพเอกชนรายใหญ่จะขายให้ร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่างๆ ขึ้นอยู่กับรายการสั่งซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดจะมารับซื้อสัตว์น้ำเป้าหมาย เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าวต่อไป สำหรับหมึกจะส่งตรงไปยังโรงงานแปรรูปในอ่าวหรือในจังหวัดเพื่อนำไปแปรรูปต่อไป ส่วนการขายนอกอ่าวจะมีพ่อค้าคนกลางต่างจังหวัดเข้ามารับซื้อ นำไปขายในตลาดสดในต่างจังหวัด และยังขายไปยังโรงงานแปรรูปนอกอ่าวหรือนอกพื้นที่ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา และจังหวัดกระบี่ เป็นต้น สำหรับผู้รับซื้อที่เป็นพ่อค้าท้องถิ่นจะขายให้กับแพเอกชน ขายให้กับร้านอาหาร โรงแรม หรือผู้รับจัดงานเลี้ยงต่างๆ ขึ้นอยู่กับปริมาณการรับซื้อ รวมทั้งพ่อค้าในตลาดสดและพ่อค้าตามตลาดนัดจะมารับซื้อสัตว์น้ำเป้าหมายเพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในพื้นที่หรือในอ่าว

การประเมินมูลค่าเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของสัตว์น้ำเป้าหมายในอ่าวบ้านดอน

การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของการเลี้ยงปลากะพงมูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทางตรงของเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงเกิดจากการนำผลผลิตจำหน่ายไปยังแพคเกจ แพคเกจรายย่อย พ่อค้าท้องถิ่น ร้านอาหาร โรงแรมและผู้บริโภคโดยตรง พบว่ามูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์นี้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจในการเพาะเลี้ยงปลากะพงมีมูลค่า 13,764,160.20 บาทต่อปี และมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจของการทำประมงธรรมชาติตามสัตว์น้ำเป้าหมายมีมูลค่า 35,760,475.82 บาทต่อปี

คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอน

การพึ่งพาตนเองในชุมชนอ่าวบ้านดอนโดยรวมสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านจิตสำนึกและด้านสังคม ส่วนทางด้านคุณภาพชีวิต ด้านการทำงาน มีความพึงพอใจ ด้านอาชีพหรือการทำงานมากที่สุด ด้านครอบครัวมีความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนด้านสุขภาพและความเครียดพบปัญหาการนอนไม่หลับ รู้สึกเจ็บปวด โดยไม่ทราบสาเหตุ ใจสั่น เบื่ออาหาร เมื่อมีปัญหาที่ทานแก้มักไม่ตก มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสียโดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ มักมีเรื่องกลุ้มใจ รู้สึกหงุดหงิด และโกรธง่าย ในด้านสิ่งแวดล้อมคิดว่าเป็นปัญหาน้อย ทั้งทางด้านเสียง แสงสว่าง อากาศ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูทรัพยากรประมง ให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนมีประเด็นดังนี้ การปลูกป่าชายเลนให้เพิ่มมากขึ้นและการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล (ปะการังเทียม) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การจัดประชุม ปรึกษาหารือ จัดทำข้อตกลงการใช้ประโยชน์ การจัดทำแผนบริหารจัดการ แผนปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ลดความขัดแย้ง ติดตาม ตรวจสอบ โดยจัดตั้งคณะทำงานร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระดับพื้นที่ต่าง ๆ กำหนดขอบเขตการทำคอกหอย เขตการทำประมง และเขตอนุรักษ์ในบริเวณอ่าวบ้านดอนให้มีความชัดเจน การร่วมมือและสร้างจิตสำนึกการรวมกลุ่มกันของชาวประมงในชุมชนและเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวบ้านดอนได้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ป้องกันและออกปราบปรามผู้ที่ฝ่าฝืนการใช้เครื่องมือที่ผิดกฎหมาย รัฐสร้างกลไกร่วมกับชุมชน สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับชาวประมงในฤดูมรสุมและปิดอ่าวทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับการทำการประมงและมีความถนัดและควรใช้วัตถุดิบการผลิตที่มีภายในท้องถิ่นเพื่อลดต้นทุนการผลิตและจัดหาตลาดรองรับ มีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ประมงในแต่ละตำบล จัดตั้งตลาดกลางการจำหน่ายสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ประมงทั้งหมด

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

พื้นที่บริเวณอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการเลี้ยงปลากะพงและการทำประมงธรรมชาติซึ่งมีสัตว์น้ำเป้าหมายที่ศึกษาได้แก่ ปลากะพง ปลากะบอก ปลาหู ปลาเกะและหมึก สำหรับการเลี้ยงปลากะพงทั้งการเลี้ยงปลากะพงในกระชังและการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน มีกลุ่มกตัวอย่าง 100 ราย ซึ่งเป็นการเลี้ยงปลากะพงในกระชังมีจำนวน 65 ราย สามารถแบ่งขนาดฟาร์มได้ 3 ขนาด ได้แก่ ฟาร์มขนาดเล็ก ฟาร์มขนาดกลาง และฟาร์มขนาดใหญ่ ในส่วนต้นทุนและผลตอบแทน ในฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 118,341.55 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 1,434.72 กิโลกรัมต่อฟาร์ม มีรายได้ 190,200.83 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 71,859.28 บาทต่อฟาร์ม สำหรับฟาร์มขนาดกลางมีต้นทุนรวม 506,307.02 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 4,509.38 กิโลกรัมต่อฟาร์ม มีรายได้ 611,381.74 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 105,074.72 บาทต่อฟาร์ม ฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 721,008.15 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิต

ต่อรุ่น 6,790.76 กิโลกรัมต่อฟาร์ม มีรายได้ 882,798.80 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 161,790.65 บาทต่อฟาร์ม สำหรับการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 ราย แบ่งขนาดฟาร์มเป็นฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากะพงในบ่อดินของฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 299,246.50 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 2,579.31 กิโลกรัมต่อฟาร์ม มีรายได้ 371,343.26 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 72,096.76 บาทต่อฟาร์ม สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนรวม 661,203.94 บาทต่อฟาร์ม มีผลผลิตต่อรุ่น 4,430.74 กิโลกรัมต่อฟาร์ม รายได้ 672,010.34 บาทต่อฟาร์ม กำไรสุทธิ 10,806.40 บาทต่อฟาร์ม สำหรับการทำประมงธรรมชาติในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย แบ่งเป็นเรือขนาดเล็กและเรือขนาดใหญ่ ในต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำประมงธรรมชาติของเรือขนาดเล็กมีต้นทุนรวม 4,766.30 บาทต่อเที่ยว มีผลผลิต สัตว์น้ำได้เฉลี่ย 65.70 กิโลกรัมต่อเที่ยว มีรายได้ 6,142.29 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 1,375.93 บาทต่อเที่ยว สำหรับเรือขนาดใหญ่ มีต้นทุนรวม 35,173.68 บาทต่อเที่ยว จับสัตว์น้ำได้เฉลี่ย 659.81 กิโลกรัมต่อเที่ยว มีรายได้ 58,538.34 บาทต่อเที่ยว กำไรสุทธิ 23,346.66 บาทต่อเที่ยว ในการพึ่งพาตนเองในชุมชนอ่าวบ้านดอนโดยรวมสามารถพึ่งพาตนเองได้ ด้านคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอ่าวบ้านดอนมีความพึงพอใจมากที่สุดในทุกด้าน แนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรประมงเป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยการส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนให้มากขึ้นและการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ มีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ประมงในแต่ละตำบล จัดตั้งตลาดกลางการจำหน่ายสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ประมงทั้งหมด

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การใช้ประโยชน์ในเชิงสาธารณะโดยหาแนวทางร่วมกันของคนในชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น
2. การใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายโดยหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อช่วยเหลือ ปรับปรุงการทำประมงในอ่าวบ้านดอนต่อไป
3. การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์โดยชาวประมงและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถทราบข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทนเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการด้านต้นทุนและผลตอบแทนในการทำประมงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลปพฤกษ์ ผิวทองงาม และคณะ. (2549). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อการบริหารแบบห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาล. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จักรกฤษณ์ อาจารย์มรยา. (2552). การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตปลากะพงขาวในกระชังอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2550. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชไมพร สุธรรมวงศ์. (2550). ซัพพลายเชนนมะมายา ลูกค้าลิของจริง!. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ ส.ส.ท
- ปิติวงศ์ ตันติโชค และคณะ. (2550). การวางแผนการจัดการอ่าวบ้านดอน และเกาะนอกชายฝั่ง : การวิเคราะห์และวินิจฉัยระบบชายฝั่ง รายงานฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- ธัญญา วสุศรี. (2550). การจัดการโซ่อุปทานสับปะรดไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- ณาตยา ศรีจันทิก. (2554). สถานการณ์สินค้ากุ้งทะเลและผลิตภัณฑ์ ปี 2554 และแนวโน้มปี 2555 (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://fishco.fisheries.go.th> [10 สิงหาคม 2555]

ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ การผลิต การตลาด คุณภาพชีวิตของเกษตรกรเลี้ยงปลากะพงในกระชัง

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นเครื่องมือในการศึกษาห่วงโซ่อุปทานของสัตว์น้ำอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี: กลุ่มปลาและหมึก ก่อนทำการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบอย่างชัดเจนว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังจังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป โดยการนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยถึงที่มาของข้อมูลส่งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด จึงขอให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มั่นใจและกรุณาให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นอย่างตรงไปตรงมาด้วย ซึ่งแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

ตอนที่ 2 การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

ตอนที่ 3 การพึ่งพาตนเองในชุมชน

ตอนที่ 4 การศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

ชื่อ.....นามสกุล.....โทร

.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่ ตำบล.....อำเภอ

.....

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ศาสนา () พุทธ () อิสลาม () คริสต์ () อื่น ๆ ระบุ
.....
4. ระดับการศึกษา
() ไม่ได้ศึกษา () ประถมศึกษา () มัธยมต้น
() อนุปริญญา/ปวส. () ปริญญาตรีขึ้นไป
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน(รวมผู้ตอบด้วย)
() 2 คน () 3 คน () 4 คน () 5 คนขึ้นไป
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นหลักที่เลี้ยงปลาในกระชัง
() 2 คน () 3 คน () 4 คน () 5 คนขึ้นไป
7. จำนวนแรงงานนอกครัวเรือน(จ้างแรงงาน)ที่มาช่วยเลี้ยงปลาในกระชัง
() 1 คน () 2 คน () 3 คน () 4 คน () 5 คน
ขึ้นไป
8. สัดส่วนอาชีพของผู้เลี้ยงปลา
() อาชีพหลัก () อาชีพเสริม

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดการเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง

การผลิตปลากระพงขาวในกระชัง

1. ลักษณะการดำเนินธุรกิจเลี้ยงปลากะพง
 1. () แบบเจ้าของคนเดียว
 2. () แบบหุ้นส่วน
2. ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง.....ปี
3. เหตุผลที่เลือกเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง
 1. () คิดว่ารายได้ดี
 2. () เลี้ยงตามเพื่อนบ้าน
 3. () พ่อค้า/นายทุนแนะนำ
 4. () เจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ
 5. () อื่น ๆ ระบุ.....
4. ท่านใช้แหล่งทุนในการเพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังจากแหล่งใด (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
 1. () ใช้ทุนส่วนตัว
 2. () ใช้เงินกู้ยืม
 3. () ข้อ 1 และข้อ 2
5. การเลือกสถานที่เพาะเลี้ยง
 1. () เลือกพื้นที่บริเวณใกล้บ้าน
 2. () จับจองตามความสมัครใจ
 3. () เพื่อนบ้านแนะนำ
 4. () เจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ
 5. () อื่น ๆ ระบุ.....
6. แหล่งลูกพันธุ์ปลา (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
 1. () สถานีประมง ระบุพื้นที่.....
 2. () ฟาร์มเอกชนจังหวัดสงขลา
 3. () ฟาร์มเอกชนจังหวัดสตูล
 4. () ฟาร์มเอกชนจังหวัดปัตตานี
 5. () ฟาร์มเอกชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี
 6. () ฟาร์มเอกชนอื่น ๆ ระบุ.....
7. ขนาดลูกพันธุ์ปลา (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
 1. () 1.00-3.00 ซม.
 2. () 3.50-7.00 ซม.
 3. () 3.00-4.00 นิ้ว
 4. () 5.00-6.00 นิ้ว
 5. () 7.00-8.00 นิ้ว
 6. () 9.00-10.00 นิ้ว
8. จำนวนที่ซื้อ.....ตัว ราคาตัวละ บาท
9. ท่านมีการอนุบาลลูกพันธุ์ปลาก่อนลงเพาะเลี้ยงในกระชังหรือไม่ (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
 1. () ไม่มีการอนุบาล เพราะ.....
 2. () มีการอนุบาล เพราะ.....
10. หากมีการอนุบาลลูกพันธุ์ปลา ท่านอนุบาลอย่างไร (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
 1. () ในบ่อดิน
 2. () ในกระชัง
 3. () อื่น ๆ ระบุ.....
11. จำนวนวันที่อนุบาลลูกพันธุ์ปลา..... วัน
12. อาหารที่ใช้ออนุบาลลูกพันธุ์ปลา (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
 1. () อาหารเม็ด
 2. () ปลาเป็ด
 3. () อื่น ๆ ระบุ.....

3. () จ่ายเงินสดและเงินเชื่อ

ตอนที่ 2 การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากระชัง

2.1 ต้นทุนการเลี้ยง

1. ต้นทุนกระชังปลา

อุปกรณ์	ขนาด			จำนวน (กระชัง)	ราคา/ กระชัง	อายุการใช้งาน	ค่าซ่อมแซม
	กว้าง	ยาว	สูง				
ขนาดกระชัง							
ขนาดกระชัง							

2. ต้นทุนโรงเรือน

อุปกรณ์	ขนาด	จำนวน	ราคา/หน่วย	อายุการใช้งาน	ค่าซ่อมแซม
เสาไม้.....					
เสาไม้.....					
ไม้กระดาน.....					
หลังคา					
สายไฟ					
หลอดไฟ					

3. ต้นทุนสะพานไม้เชื่อมระหว่างชายฝั่ง

อุปกรณ์	ขนาด	จำนวน	ราคา/หน่วย	อายุการใช้งาน	ค่าซ่อมแซม
เสาไม้.....					
เสาไม้.....					
ไม้กระดาน.....					
ไม้กระดาน.....					
เชือก					
ตะปู					
อื่นๆ.....					

4. ต้นทุนเรือ

อุปกรณ์	การถือครอง		จำนวน (ลำ)	ราคา/หน่วย	อายุการใช้งาน	อายุเรือ (ปี)
	ตนเอง	ค่าเช่า (บาท/ปี)				
เรือขนาด.....เมตร						
เครื่องยนต์เรือ (รวมเกียร์ ใบจักร เพลลา ค่าติดตั้ง)						
อื่นๆ.....						

5. ต้นทุนวัสดุอื่นๆ

ประเภทวัสดุ	จำนวน	ราคา(บาท)/หน่วย	อายุการใช้งาน
1.ถังไฟเบอร์			
2.ถังน้ำ			
3.ถังน้ำแข็ง			
4.ถังคัดขนาดปลา			
5. ตาข่ายปิดกระชัง			
6.สวิง			
7.เข่ง			
8.ตะกร้า			
9.แปรงขัดกระชัง			
10.เครื่องบดปลา			
11.เครื่องชั่งน้ำหนัก			
12. แบตเตอรี่			
13.อวนปลา			
14.ชุดออกซิเจน			
15.กระป๋องใส่อาหาร			
16.อื่นๆ.....			

ค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนผันแปรในการเพาะเลี้ยงรุ่นที่ผ่านมา

1. ในระยะ 1 ปี ทานเลี้ยงจำนวน.....รุ่น

รุ่นที่ 1 จากเดือน.....ถึงเดือน.....

รุ่นที่ 2 จากเดือน.....ถึงเดือน.....

รุ่นที่ 3 จากเดือน.....ถึงเดือน.....

2. อาหารปลาต่อรุ่น

() อาหารเม็ดจำนวน.....กก. ราคา กิโลกรัมละ.....บาท

() ปลาเป็ด () ปลาอื่นๆ.....

แหล่งซื้อ

() 1. จากการทำประมงชายฝั่ง () 2. แพปลา ราคา กิโลกรัมละ.....บาท

() 3. พ่อค้าคนกลาง ราคา กิโลกรัมละ.....บาท () 4. อื่นๆ

รายการ	อาหาร เม็ด	สัดส่วนของ ปลาเบ็ด (%)		อาหาร ต่อวัน (ครั้ง)	จำนวน (กก.)	ราคา (บาท)	ต่อวัน (กก.)	ต่อ สัปดาห์ (กก.)	ต่อ เดือน (กก.)
		พ่อค้า	ประมง ชายฝั่ง						
1. ปลาเบ็ด/ปลา.....ที่ให้ใน เดือนที่ 1-3									
2. ปลาเบ็ด/ปลา.....ที่ให้ใน เดือนที่ 4-6									
3. ปลาเบ็ด/ปลา.....ที่ให้ใน เดือนที่ 7-9									
4. ปลาเบ็ด/ปลา.....ที่ให้ใน เดือนที่ 10-12									
5. ปลาเบ็ด/ปลา.....ที่ให้ใน เดือนที่ 13-15									
6. ปลาเบ็ด/ปลา.....ที่ให้ใน เดือนที่ 16-18									
7. ปลาเบ็ด/ปลา.....ที่ให้ใน เดือนที่ 19-21									
8. ปลาเบ็ด/ปลา.....ที่ให้ใน เดือนที่ 22-24									

3. การใช้แรงงานในการเพาะเลี้ยงต่อรุ่น

รายการ	จ้างแรงงาน		แรงงานสมาชิกใน ครัวเรือน		จำนวน		
	จำนวน (คน)	ค่าจ้างต่อ คน (บาท)	จำนวน (คน)	ค่าจ้างต่อ คน (บาท)	ชั่วโมงที่ทำ/ วัน	วันที่ทำ/ เดือน	เดือนที่ทำ/ ปี
การก่อสร้างโรงเรือน							
การติดตั้งกระชัง							
การเย็บอวน							
การซ่อมกระชัง							
การบดและให้ อาหารปลา							
ทำความสะอาด กระชัง							
การจับผลผลิต							
การเฝ้ายาม							
การคัดขนาดปลา							

4. ค่ายารักษาโรคและเคมีภัณฑ์ บาทต่อครั้ง จำนวน.....ครั้งต่อรุ่น
5. ค่าอาหารเสริมและวิตามิน..... บาทต่อครั้ง จำนวน.....ครั้งต่อรุ่น
6. ค่าเกลือ.....บาทต่อรุ่น
7. ค่าน้ำแข็ง.....บาทต่อรุ่น
8. ค่าไฟฟ้า บาทต่อเดือน
9. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง
- () 9.1 ไม่ใช้น้ำมัน
- () 9.2 ใช้น้ำมัน ราคา.....บาท จำนวน.....ลิตร/เที่ยว/วัน/สัปดาห์/เดือน
- () ให้อาหารปลา.....ลิตร /เที่ยว/วัน/สัปดาห์/เดือน รวม.....บาท
- () ทำประมงชายฝั่ง.....ลิตร /เที่ยว/วัน/สัปดาห์/เดือน รวม.....บาท
10. การกู้เงิน
- 10.1 กู้เงิน..... บาท
- 10.2 ระยะเวลา ปี
- 10.3 ดอกเบี้ย บาท/ปี

2.3 ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาว

1. การเก็บเกี่ยวผลผลิต

ลักษณะการเก็บเกี่ยว

- () ทอยจับ.....ครั้ง/รุ่น จำนวนปลาที่จับ.....กก./ครั้ง
- () จับครั้งเดียว จำนวนปลาที่จับต่อกระชัง.....กก. ทั้งหมดต่อรุ่น.....กก.

2. ราคาขายผลผลิต

ครั้งที่	เดือน	ขนาดปลา (กรัม)					กิโลกรัมละ (บาท)	มูลค่า (บาท)
		ปลาเล็ก < 5 ซีต/ ตัว จำนวน (กก.)	ปลาไซส์5 ซีต - 9 ซีต จำนวน (กก.)	ปลาโป๊ 1 ก.ก. - 1.5 ก.ก. จำนวน (กก.)	ปลายักษ์ มากกว่า 1.5 ก.ก. จำนวน (กก.)	คละไซส์ จำนวน (กก.)		
1								
2								
3								
4								

ตอนที่ 3 การพึ่งพาตนเองในชุมชน

คำชี้แจง กำหนดการให้คะแนนดังนี้

3 คะแนน หมายถึง พึ่งตนเองได้ 2 คะแนน หมายถึง ไม่แน่ใจ 1 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

รายการ	ระดับคะแนน		
	3	2	1
1. พึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี (Technology Self Reliance) 1.1. ใฝ่หาความรู้ เพื่อให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น 1.2. ใช้ประสบการณ์และภูมิปัญญามาพัฒนางาน 1.3. ใช้เทคโนโลยีการผลิต การตลาด และการจัดการที่สอดคล้องกับธุรกิจ 1.4. นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสมมาปรับใช้ในงาน			
2. พึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ (Economic Self Reliance) 2.1. มีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ได้ 2.2. ไม่มีความฟุ่มเฟือยจนเกินตัว 2.3. ดำเนินการผลิตอย่างประหยัด โดยเน้นการลดรายจ่ายการผลิตเป็นสำคัญ 2.4. สามารถจัดการรายรับได้พอเพียงกับรายจ่าย 2.5. สามารถควบคุมและติดตามการหมุนเวียนของเงินสด และรายได้อยู่เสมอ 2.6. มีลงทุนอย่างประมาณตน ไม่ก่อให้เกิดภาระหนี้ 2.7. มีความพอดีกันระหว่างความต้องการด้านวัตถุกับด้านจิตใจ			
3. พึ่งพาตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Self Reliance) 3.1. มีการเอาใจใส่ดูแลแหล่งน้ำให้เพียงพอสมบูรณ์อยู่ตลอดปี 3.2. ร่วมกันรักษาและรักษาสสิ่งแวดล้อมให้คงที่ มีความสมดุลของระบบนิเวศน์ 3.3. พยายามฟื้นฟู รักษา และเสริมสร้างความเป็นธรรมชาติของชุมชน 3.4. ใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนร่วมกันอย่างฉลาด คุ่มค่า 3.5. ใช้อาหารชีวภาพมากกว่าใช้อาหารสำเร็จรูป			
4. พึ่งพาตนเองทางจิตสำนึก (Mind Self Reliance) 4.1. มีความตั้งใจจริงในการทำงาน มีความพยายามเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน 4.2. ไม่มีความเอารัดเอาเปรียบและเบียดเบียนเพื่อนร่วมธุรกิจ 4.3. คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมในการทำธุรกิจ 4.4. มีจริยธรรมในการดำเนินงาน			
5. พึ่งพาตนเองทางสังคม (Social Self Reliance) 5.1. มีความภูมิใจในเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี และคุณค่าของความเป็นมนุษย์ 5.2. มีการยึดถือวิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณี เป็นความเข้มแข็งของชุมชน 5.3. มีการร่วมมือโดยพร้อมเพรียงกันในการต่อรองเพื่อประโยชน์ของชุมชน			

รายการ	ระดับคะแนน		
	3	2	1
5.4. มีการสร้างเครือข่ายของชุมชนที่แข็งแรง 5.5. มีการฟื้นฟู รักษา และเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกัน 5.6. มีการถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง 5.7. มีการตัดสินใจร่วมกันในเรื่อง วัตถุประสงค์ แรงงาน ทักษะ ทุน และยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน 5.8. ความสามัคคีปรองดองและมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก 5.9. มีการร่วมมือกันผลิตของคนในชุมชน			

ตอนที่ 4 ด้านคุณภาพชีวิตของอาชีพประมงปลากระพงแบบเพาะเลี้ยง

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

1. อาชีพหลักของท่าน

- ☐ เพาะเลี้ยงประมง ☐ ประมงทะเล
☐ ทำสวน/ทำนา ☐ ค้าขาย
☐ รับจ้าง ☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ อื่น ๆ ระบุ.....

2. อาชีพรองของท่าน

- ☐ เพาะเลี้ยงประมง ☐ ประมงทะเล
☐ ทำสวน/ทำนา ☐ ค้าขาย
☐ รับจ้าง ☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ อื่น ๆ ระบุ.....

3. ท่านมีรายจ่ายครัวเรือนโดยประมาณต่อเดือน ในด้านต่อไปนี้ เป็นจำนวนเท่าใด (หากผู้ตอบบอกว่าไม่ทราบหรือไม่แน่นอนให้บันทึก โดยวงกลมรอบข้อ 1 = ไม่ทราบ 2 = ไม่แน่นอน)

3.1. ค่าอาหาร

3.2. ค่าเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม

3.3. ค่ารักษาพยาบาล ค่ายารักษาโรค บาท 1 2

..... บาท 1 2

3.4. ค่าสาธารณูปโภค บาท 1 2

- -

ค่าน้ำประปา

..... บาท 1 2

ค่าไฟฟ้า

..... บาท 1 2

ค่าโทรศัพท์

..... บาท 1 2

3.5. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง บาท 1 2

3.6. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย บาท 1 2

..... บาท 1 2

3.7. ค่าเช่า บุหรี่ บาท 1 2

..... บาท 1 2

3.8. ค่าซื้อล็อตเตอรี่ / ค่าหวย

3.9. อื่นๆ ระบุ

4. ท่านมีเงินออม (เหลือจากค่าใช้จ่าย) หรือไม่

() ไม่มี () มี

5. ท่านมีหนี้สินหรือไม่

() ไม่มี () มี

6. หนี้สินในปัจจุบันของท่านมีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ผ่อนชำระเช่าซื้อบ้าน () ผ่อนส่งยานพาหนะ

() หนี้จากการลงทุนค้าขายหรือทำธุรกิจ () หนี้จากการบริโภค

() อื่น ๆ (ระบุ)

7. ความคิดเห็นที่มีต่อสินค้า อุปโภค บริโภค และการบริการของรัฐ

5 = เห็นด้วยมาก

4 = เห็นด้วย

3 = เห็นด้วยบ้าง

2 = ไม่เห็นด้วย

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
สินค้าประเภทอาหารมีราคาแพง					
สินค้าประเภทเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มมีราคาแพง					
สินค้าประเภทยารักษาโรคมีราคาแพง					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ท่านพอใจกับการให้บริการของสถานีนานามัย/ สถานพยาบาลของรัฐ					
ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าประปา ค่าโทรศัพท์ มีราคาแพง					
ท่านพอใจกับการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ					
สาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่นการไฟฟ้า การประปา การโทรศัพท์					
ค่ารถโดยสารประจำทางหรือรถรับจ้างระหว่างบ้านของท่านไปยังตัวอำเภอ/ตัวจังหวัดมีราคาแพง					
เส้นทางการคมนาคมระหว่างบ้านของท่านไปยังตัวอำเภอ/ตัวจังหวัดมี ความสะดวก					
ละแวกบ้านของท่านมีคนตติยาเสพติด					
ละแวกบ้านของท่านมีความปลอดภัยไม่มีโจรผู้ร้าย					
ทุกวันนี้บ้านเมืองมีความสงบสุข ไม่มีปัญหาความขัดแย้ง					
ท่านพอใจกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน/สถาบันการศึกษาของรัฐ					
กระบวนการยุติธรรมของไทยมีความถูกต้องเชื่อถือได้					

8. จากห้าปีที่ผ่านมา ท่านมีชีวิตที่ดีขึ้น เหมือนเดิม หรือแย่ลง โปรดระบุเหตุผล / ปัจจัยที่ทำให้ท่านมีชีวิตที่แตกต่างจากเดิม
- () แย่ลง เนื่องจาก
- () เหมือนเดิม
- () ดีขึ้น เนื่องจาก
9. โดยรวมท่านพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10)
10. ในชีวิตประจำวันของท่าน ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เหล่านี้มากน้อยเพียงใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) และประเภทของสื่อข้อมูลที่ท่านชอบหรือติดตามคือประเภทใด

สื่อ	ประเภทที่ติดตาม	ความถี่			
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1 () โทรศัพท์ () ไม่เคย	() รายการข่าว ()ละคร, ภาพยนตร์ () เกมโชว์ () รายการสารคดี () รายการวาไรตี้ต่างๆ () โฆษณา () อื่น ๆ ระบุ				

สื่อ	ประเภทที่ติดตาม	ความถี่			
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
2 () วิทย์ () ไม่เคย	() รายการข่าว () รายการเพลง () รายการสาระน่ารู้ ต่างๆ () โฆษณา () อื่น ๆ ระบุ				
3 () หนังสือพิมพ์ () ไม่เคย	() ข่าวการเมือง () ข่าวอาชญากรรม () ข่าวบันเทิง () ข่าวกีฬา () บทความพิเศษ () อื่น ๆ ระบุ				
4 () นิตยสาร หรือวารสาร () ไม่เคย	() นิตยสารหรือวารสาร เกี่ยวกับการเมือง () นิตยสารหรือวารสาร เกี่ยวกับดาราศาสตร์ () นิตยสารหรือวารสาร ท่องเที่ยว () นิตยสารหรือวารสาร เกี่ยวกับศิลปะ กีฬา () นิตยสารหรือ วารสารวิชาการ () นิตยสารหรือวารสาร อื่นๆ ระบุ....				
5 () บุคคล () ไม่เคย	() การเมือง () เศรษฐกิจ () สังคม () การเข้าร่วมประชุม () อื่นๆ ระบุ.....				
6 () อินเทอร์เน็ต	() ค้นหาข้อมูลที่เป็น ความรู้				

สื่อ	ประเภทที่ติดตาม	ความถี่			
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
() ไม่เคย	หรือข้อมูลทาง วิชาการ () เพื่อความบันเทิง () อื่นๆ ระบุ				
7 () โทรศัพท์มือถือ () ไม่เคย	() รับข้อมูลข่าวสารที่ส่ง มาทาง SMS หรือ MMS () พูดคุยเรื่องส่วนตัว () อื่นๆ ระบุ				
8 () หอกระจาย ข่าวหรือเสียงตาม สาย () ไม่เคย	() ข่าวจากทางราชการ () ข่าวกิจกรรมของ ชุมชน () อื่นๆ ระบุ				

12 ท่านคิดว่าสื่อเหล่านี้มีความน่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด (เฉพาะสื่อที่ผู้ตอบเคยได้รับข้อมูลข่าวสาร หากสื่อใดผู้ตอบไม่เคยได้รับให้ใส่เลข 0)

โดยให้คะแนน

5 = เชื่อถือได้มากที่สุด

4 = เชื่อถือได้มาก

3 = เชื่อถือได้ปานกลาง

2 = เชื่อถือได้น้อย

1 = เชื่อถือได้น้อยมาก / ไม่น่าเชื่อถือ

0 = ไม่เคยรับสื่อ

สื่อ	คะแนนความน่าเชื่อถือ					
	5	4	3	2	1	0
1 โทรศัพท์						
2 วิทยุ						
3 หนังสือพิมพ์						
4 นิตยสารหรือวารสาร						
5 บุคคล						
6 อินเทอร์เน็ต						
7 โทรศัพท์มือถือ						
8 หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย						

13 ความต้องการหรือโอกาสเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มเติม

13.1. ท่านต้องการศึกษาต่อหรือหาความรู้เพิ่มเติมหรือไม่

() ต้องการ () ไม่ต้องการ

13.2. ท่านมีโอกาสที่จะศึกษาต่อหรือหาความรู้เพิ่มเติมหรือไม่

() มีโอกาส () ไม่มีโอกาส

14 การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร

14.1. () ไม่เป็น

14.2. () เป็น ให้ระบุว่ากลุ่มใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

() กลุ่มเพาะเลี้ยงปลา () กลุ่มประมงพื้นบ้าน

() สหกรณ์การเกษตร () กลุ่มออมทรัพย์

() กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

() กลุ่มอื่น ๆ ระบุ

ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิต

ด้านการทำงาน

1. รายได้จากอาชีพหลักบาท

2. รายได้จากอาชีพรอง.....บาท

3. รายได้ต่อเดือนของท่านที่ได้รับ.....บาท

4. แหล่งที่มาของรายได้ของท่าน

4.1. () อาชีพหลัก

4.2. () อาชีพเสริม

() เกษตรกรรม

() ประกอบธุรกิจส่วนตัว

() ค้าขาย

() รับจ้าง

() อื่นๆ ระบุ

4.3. () เงินบำนาญ บำนาญ

4.4. () เงินยังชีพผู้สูงอายุ

4.5. () เงินสวัสดิการ หรือ เงินสงเคราะห์ต่าง ๆ

4.6. () เงินช่วยเหลือจากบุคคลในครอบครัว / ญาติพี่น้อง

4.7. () อื่นๆ ระบุ.....

5. โปรดแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการประกอบอาชีพหลักในปัจจุบันของท่าน

กรุณาให้คะแนนจาก 1 ถึง 5 โดยที่

5 = ใช่มากที่สุด

4 = ใช่มาก

3 = ใช่

2 = ไม่ใช่

1 = ไม่ใช่ที่สุด

ความคิดเห็นด้านอาชีพ	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1 ท่านยังอยากทำงาน/อาชีพนี้ต่อไปเรื่อยๆ					
2 ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้มีรายได้ที่แน่นอน					
3 ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้เป็นงาน/อาชีพที่มีความมั่นคง					
4 ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับจากงาน/อาชีพนี้					
5 ท่านเคยประสบอุบัติเหตุ หรือต้องเจ็บป่วยจากการประกอบงาน/อาชีพนี้บ่อยๆ					
6 ท่านอยากให้บุตรหลาน หรือสมาชิกอื่นในครอบครัวสืบทอดงาน/อาชีพนี้ต่อไป					
7 ท่านเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการทำงาน/ประกอบอาชีพนี้อยู่เสมอ เช่น เข้ารับ					
8 การอบรม หรือได้ไปศึกษาดูงานที่อื่น					
9 ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเพื่อนร่วมงาน/อาชีพ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของท่านเป็นไปด้วยดี					

6. โดยรวมท่านพึงพอใจกับชีวิตการทำงานมากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10)

ด้านครอบครัว

1. บ้านที่อยู่เป็นของใคร

()ของท่าน หรือคู่สมรส

กำลังอยู่ในระยะเวลาเช่าซื้อหรือไม่

() ไม่อยู่

() อยู่ เหลือระยะเวลาที่ผ่อน ปี

() ของบิดา มารดา/ญาติ

() บ้านพักข้าราชการ/พนักงาน

() บ้านเช่า

() อื่น ๆ (ระบุ)

2. สิ่งต่อไปนี้ท่านมีหรือไม่

รายการ	จำนวน	รายการ	จำนวน
1 โทรศัพท์ (สี)		12 เตาไมโครเวฟ	
2 วิทยุ, เทป		13 เตาอบ	
3 สเตอริโอ		14 เครื่องล้างจาน	

รายการ	จำนวน	รายการ	จำนวน
4 วีดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี		15 เครื่องดูดฝุ่น	
5 ตู้เย็น		16 โทรศัพท์บ้าน	
6 เครื่องปรับอากาศ		17 โทรศัพท์มือถือ	
7 เครื่องซักผ้า		18 เรือ	
8 เครื่องอบผ้า		19 รถเก๋ง	
9 คอมพิวเตอร์		20 รถปิคอัพ	
10 กล้องถ่ายวีดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี		21 รถจักรยานยนต์	
11 กล้องถ่ายรูป (ฟิล์ม)		22 รถจักรยาน	
12 กล้องถ่ายรูปดิจิตอล		23 อื่น ๆ (ระบุ).....	

3. รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนบาท
4. รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนบาท
5. จำนวนคนในบ้านทั้งหมด คน
6. ท่านอยู่ในฐานะใดของครอบครัว
☐ หัวหน้าครอบครัว ☐ คู่สมรส ☐ บุตร ☐ ผู้อาศัย
7. สถานภาพสมรส
☐ โสด ☐ สมรส อยู่ด้วยกัน
☐ สมรส ไม่ได้อยู่ด้วยกัน ☐ หย่าร้าง/แยกกันอยู่
☐ ม่าย ☐ อยู่ด้วยกันโดยไม่ได้สมรส
8. โปรดแสดงความคิดเห็นต่อครอบครัวของท่าน

ความคิดเห็น	เกณฑ์การแบ่ง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1 เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัวได้มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยกันโดยใช้เหตุผล					
2 เมื่อสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย มีสมาชิกคนอื่นในครอบครัวคอยดูแลเอาใจใส่ เช่น พาไปหาหมอ ซื้อยามาให้รับประทาน จัดเตรียมอาหารมาให้					
3 สมาชิกในครอบครัวมักจะอยู่พร้อมหน้ากันเสมอในโอกาสสำคัญๆ หรือในเทศกาลต่างๆ					

ความคิดเห็น	เกณฑ์การแบ่ง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4 สมาชิกในครอบครัวของท่านช่วยกัน ประหยัดค่าใช้จ่ายภายในบ้าน หรือช่วย แบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้าน					
5 สมาชิกในครอบครัวของท่านมีอิสระในการ ตัดสินใจเรื่องสำคัญๆ ของตน เช่น การ เลือกอาชีพ การเลือกเรียน การเลือก คู่ครอง ด้วยตนเอง					

9. ในแต่ละวันสมาชิกในครอบครัวของท่านอยู่พร้อมหน้ากันอย่างน้อย
วันละ/สัปดาห์ละ ชั่วโมง/วัน(ถ้าไม่เคยเลยให้ใส่เลข 0)
10. ในแต่ละสัปดาห์สมาชิกในครอบครัวของท่านประทานอาหารร่วมกัน.....วัน(ถ้าไม่เคย
เลยให้ใส่เลข 0)
11. ถ้าท่านเดือดร้อนท่านพึ่งใครมากที่สุด (กรุณาเรียงลำดับความสำคัญ 3 อันดับแรก 1 = สำคัญ
มากที่สุด)
- () คู่สมรส () คู่สมรส
- () พึ่งตนเอง () ลูก
- () บิดา/มารดาของท่าน () บิดา/มารดาของคู่สมรส
- () พี่น้อง (บิดาและมารดาเดียวกัน, บิดาหรือมารดาเดียวกัน)
- () ปู่ ย่า ตา ยาย () ลุง ป้า น้า อา
- ()ญาติอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ () เพื่อน
- () ผู้นำศาสนา () เจ้าหน้าที่ของรัฐ
- () คู่สมรส () อื่น ๆ (ระบุ).....
12. ท่านมีภาระต้องเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีรายได้หรือไม่
- () ไม่มี
- () มี ได้แก่ () บิดา () บุตรคน
- () มารดา () อื่นๆ.....จำนวน.....คน

ด้านสุขภาพและความเครียด

1. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยเล็กน้อยบ้างหรือไม่
() ไม่เคย () เคย ประมาณ ครั้ง
2. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยต้องเข้ารักษาตัวอยู่ที่คลินิก หรือโรงพยาบาล บ้างหรือไม่
() ไม่เคย () เคย ประมาณ ครั้ง
3. ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่
() ไม่มี () มี (ระบุโรค).....
4. ระหว่าง 15 วันที่ผ่านมา ท่านเคยมีอาการเหล่านี้เป็นประจำหรือไม่

อาการ	เคย	ไม่เคย
1 มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ		
2 รู้สึกเจ็บที่นั่น ปวดที่นี่ โดยไม่ทราบสาเหตุ		
3 อยู่เฉย ๆ แล้วรู้สึกใจสั่น หรือหัวใจผิดปกติธรรมดา		
4 มักเบื่ออาหาร หรือทานข้าวไม่ลง เมื่อมีปัญหาที่ท่านแก้ไม่ตก		
5 มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ		
6 มักมีเรื่องกลุ้มใจ		
7 รู้สึกหงุดหงิด และโกรธง่าย		

ด้านสิ่งแวดล้อม

1. ในชีวิตประจำวัน ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของท่านหรือไม่ อย่างไร

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	มีปัญหามาก	มีปัญหาน้อย	ไม่มีปัญหา
1 เสียงจากยานพาหนะ			
2 เสียงรบกวนจากวิทยุ/ทีวี/การทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้าน			
3 แหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น			
4 สถานประกอบการใกล้บ้านปล่อยของเสีย/ส่งกลิ่นเหม็น/ทำเสียงดัง			
5 บริเวณใกล้บ้านมีขยะมูลฝอยรกรุงรัง ส่งกลิ่นเหม็น			
6 ถนนหนทางที่จะเข้าบ้าน ขรุขระ เดินทางลำบาก			
7 อากาศบริเวณบ้านมีฝุ่นละอองหรือควันดำ ทั้งจากรถยนต์รถมอเตอร์ไซด์ และอื่น ๆ			
8 การถูกรบกวนจากสถานเริงรมย์ที่อยู่ใกล้บ้าน			
9 อื่น ๆ (ระบุ)			

2. หากท่านมีปัญหาดังกล่าวข้างต้น ท่านคิดว่าปัญหาใดที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของท่านมากที่สุด
(โปรดระบุ 3 อันดับ)

อันดับ 1

อันดับ 2

อันดับ 3

ตอนที่ 5 ปัญหาอุปสรรค /ข้อเสนอแนะจากผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ การผลิต การตลาด การพึ่งพาตนเอง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรเลี้ยงปลากะพงในบ่อดิน

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นเครื่องมือในการศึกษาห่วงโซ่อุปทานของสัตว์น้ำอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี: กลุ่มปลาและหมึก ก่อนทำการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบอย่างชัดเจนว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาการเลี้ยงปลากะพงขาวในบ่อดิน จังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป โดยการนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยถึงที่มาของข้อมูลส่งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด จึงขอให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มั่นใจและกรุณาให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นอย่างตรงไปตรงมาด้วย ซึ่งแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1** การศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดการเลี้ยงปลากะพงขาวในบ่อดิน
- ตอนที่ 2** การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวในบ่อดิน
- ตอนที่ 3** การพึ่งพาตนเองในชุมชน
- ตอนที่ 4** การศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในบ่อดิน

ชื่อ..... นามสกุล.....โทร.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่ ตำบล..... อำเภอ.....

ชื่อ..... นามสกุล.....โทร.....

.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่ ตำบล..... อำเภอ.....

.....

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ศาสนา () พุทธ () อิสลาม () คริสต์ () อื่น ๆ ระบุ
.....
4. ระดับการศึกษา
() ไม่ได้ศึกษา () ประถมศึกษา () มัธยมต้น
() อนุปริญญา/ปวส. () ปริญญาตรีขึ้นไป
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน(รวมผู้ตอบด้วย)
() 2 คน () 3 คน () 4 คน () 5 คนขึ้นไป
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นหลักที่เลี้ยงปลาในกระชัง
() 2 คน () 3 คน () 4 คน () 5 คนขึ้นไป
7. จำนวนแรงงานนอกครัวเรือน(จ้างแรงงาน)ที่มาช่วยเลี้ยงปลาในกระชัง
() 1 คน () 2 คน () 3 คน () 4 คน () 5 คน
ขึ้นไป
8. สัดส่วนอาชีพของผู้เลี้ยงปลา
() อาชีพหลัก () อาชีพเสริม

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดการเลี้ยงปลากะพงขาวในบ่อดิน

การผลิตปลากะพงขาวในบ่อดิน

1. ลักษณะการดำเนินธุรกิจเลี้ยงปลากะพง
 1. () แบบเจ้าของคนเดียว
 2. () แบบหุ้นส่วน
2. ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลากะพงขาวในบ่อดิน.....ปี
3. เหตุผลที่เลือกเลี้ยงปลากะพงขาวในบ่อดิน
 1. () คิดว่ารายได้ดี
 2. () เลี้ยงตามเพื่อนบ้าน
 3. () พ่อค้า/นายทุนแนะนำ
 4. () เจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ
 5. () อื่น ๆ ระบุ.....
4. ท่านใช้แหล่งทุนในการเพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในบ่อดินจากแหล่งใด (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
 1. () ใช้ทุนส่วนตัว
 2. () ใช้เงินกู้ยืม
 3. () ข้อ 1 และข้อ 2
5. การเลือกสถานที่เพาะเลี้ยง
 1. () เลือกพื้นที่บริเวณใกล้บ้าน
 2. () จับจองตามความสมัครใจ
 3. () เพื่อนบ้านแนะนำ
 4. () เจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ
 5. () อื่น ๆ ระบุ.....
6. แหล่งลูกพันธุ์ปลา (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
 1. () สถานีประมง ระบุพื้นที่.....
 2. () ฟาร์มเอกชนจังหวัดสงขลา
 3. () ฟาร์มเอกชนจังหวัดสตูล
 4. () ฟาร์มเอกชนจังหวัดปัตตานี
 5. () ฟาร์มเอกชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี
 6. () ฟาร์มเอกชนอื่น ๆ ระบุ.....
7. ขนาดลูกพันธุ์ปลา (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
 1. () 1.00-3.00 ซม.
 2. () 3.50-7.00 ซม.
 3. () 3.00-4.00 นิ้ว
 4. () 5.00-6.00 นิ้ว
 5. () 7.00-8.00 นิ้ว
 6. () 9.00-10.00 นิ้ว
8. จำนวนที่ซื้อ.....ตัว ราคาตัวละ บาท
9. ท่านมีการอนุบาลลูกพันธุ์ปลาก่อนลงเพาะเลี้ยงในบ่อดินหรือไม่ (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
 1. () ไม่มีการอนุบาล เพราะ.....
 2. () มีการอนุบาล เพราะ.....
10. หากมีการอนุบาลลูกพันธุ์ปลา ท่านอนุบาลอย่างไร (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
 1. () ในบ่อดิน
 2. () ในบ่อดิน
 3. () อื่น ๆ ระบุ.....
11. จำนวนวันที่อนุบาลลูกพันธุ์ปลา..... วัน
12. อาหารที่ใช้อนุบาลลูกพันธุ์ปลา (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
 1. () อาหารเม็ด
 2. () ปลาเป็ด
 3. () อื่น ๆ ระบุ.....

13. จำนวนอาหารที่ให้ต่อวัน.....ครั้ง (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
14. อัตราการรอดของลูกพันธุ์ปลาโดยเฉลี่ยร้อยละ(เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
15. การเลี้ยงปลากะพงขาวในบ่อดิน (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
- 15.1 จำนวนบ่อดิน..... บ่อ
- 15.2 ขนาดบ่อละ.....ไร่
- 15.3 จำนวนบ่อดินทั้งหมด.....ไร่
- 15.3 อัตราการปล่อยร้อยละ ตัว
- 15.4 อาหารที่ใช้เลี้ยงปลา 1. () อาหารเม็ด 2. () ปลาเป็ด 3. () อื่น ๆ ระบุ.....
- 15.5 ระยะเวลาในการเพาะเลี้ยงต่อรุ่น..... เดือน
- 15.6 น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ย..... กิโลกรัม
- 15.7 อัตราการรอดโดยเฉลี่ย ร้อยละ

การตลาดปลากะพงขาวในบ่อดิน

1. สถานที่ขายผลผลิต
- 1.() ขายที่ฟาร์ม 2.() นำไปขายที่ตลาด 3.() นำไปขายที่ร้านอาหาร 4.() อื่น ๆ ระบุ
2. ผู้รับซื้อผลผลิตปลา

ผู้รับซื้อ	คิดเป็น %	จำนวน (กิโลกรัม)	ราคาต่อกิโลกรัม
จำหน่ายเอง			
ในจังหวัด			
ต่างจังหวัด.....			
กรุงเทพ			
พ่อค้าท้องถิ่น			
ร้านอาหาร			
โรงงานแปรรูปในจังหวัด			
อื่นๆ.....			

3. รูปแบบผลผลิตที่ขาย

1. () ปลามีชีวิต 2. () ปลาแช่แข็ง
3. () เนื้อปลาสำเร็จรูป 4. () อื่น ๆ ระบุ.....

4. การกำหนดราคาผลผลิต

1. () ตกลงราคาตามตลาด 2. () ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา
3. () ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา 4. () อื่น ๆ

5. วิธีการขาย

1. () ขายแบบเสรีไม่มีข้อผูกมัด 2. () มีสัญญาซื้อขายล่วงหน้า
3. () ขายเจ้าประจำ 4. () อื่น ๆ ระบุ.....

4. ต้นทุนเรือ

อุปกรณ์	การถือครอง		จำนวน (ลำ)	ราคา/หน่วย	อายุการใช้งาน	อายุเรือ (ปี)
	ตนเอง	ค่าเช่า (บาท/ปี)				
เรือขนาด.....เมตร						
เครื่องยนต์เรือ (รวมเกียร์ ใบจักร เพลลา ค่าติดตั้ง)						
อื่นๆ.....						

5. ต้นทุนวัสดุอื่นๆ

ประเภทวัสดุ	จำนวน	ราคา(บาท)/หน่วย	ค่าซ่อมแซมต่อเดือน
1. ถังไฟเบอร์			
2. ถังน้ำ			
3. ถังน้ำแข็ง			
4. ถังคัดขนาดปลา			
5. ตาข่ายปิดกระชัง			
6. สวิง			
7. เชิง			
8. ตะกร้า			
9. แปรงขัดกระชัง			
10. เครื่องบดปลา			
11. เครื่องชั่งน้ำหนัก			
12. แบตเตอรี่			
13. อวนปลา			
14. ชุดออกซิเจน			
15. กระป๋องใส่อาหาร			
16. อื่นๆ.....			

2.2 ค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนผันแปรในการเพาะเลี้ยงกุ้งที่ผ่านมา 1 รอบ/บ่อดิน

1. ในระยะ 1 ปี ท่านเลี้ยงจำนวน.....รุ่น

รุ่นที่ 1 จากเดือน.....ถึงเดือน.....จำนวนปล่อย.....ตัว

รุ่นที่ 2 จากเดือน.....ถึงเดือน.....จำนวนปล่อย.....ตัว

รุ่นที่ 3 จากเดือน.....ถึงเดือน.....จำนวนปล่อย.....ตัว

2. อาหารปลาต่อรุ่น

() อาหารเม็ดจำนวน.....กก. ราคา กิโลกรัมละ.....บาท

() ปลาเปิด () ปลาอื่นๆ.....

แหล่งซื้อ

() 1. จากการทำประมงชายฝั่ง

() 2. แพปลา ราคา กิโลกรัมละ.....บาท

() 3. พ่อค้าคนกลาง ราคา กิโลกรัมละ.....บาท

() 4. อื่นๆ

รายการ	สัดส่วนของ ปลาเปิด (%)		อาหาร ต่อวัน (ครั้ง)	จำนวน (กก.)	ราคา (บาท)	ต่อวัน (กก.)
	พ่อค้า	ประมง ชายฝั่ง				
1. ปลาเปิด/ปลา.....ที่ให้ในเดือนที่ 1-3						
2. ปลาเปิด/ปลา.....ที่ให้ในเดือนที่ 4-6						
3. ปลาเปิด/ปลา.....ที่ให้ในเดือนที่ 7-9						
4. ปลาเปิด/ปลา.....ที่ให้ในเดือนที่ 10-12						
5. ปลาเปิด/ปลา.....ที่ให้ในเดือนที่ 13-15						
6. ปลาเปิด/ปลา.....ที่ให้ในเดือนที่ 16-18						
7. ปลาเปิด/ปลา.....ที่ให้ในเดือนที่ 19-21						
8. ปลาเปิด/ปลา.....ที่ให้ในเดือนที่ 22-24						

3. การใช้แรงงานในการเพาะเลี้ยงต่อรุ่น

รายการ	จ้างแรงงาน		แรงงานสมาชิกใน ครัวเรือน		จำนวน
	จำนวน (คน)	ค่าจ้างต่อ คน (บาท)	จำนวน (คน)	ค่าจ้างต่อ คน (บาท)	วันที่ทำ/เดือน
การก่อสร้างโรงเรือน					
การลอกบ่อ					
การซ่อมแซมบ่อ					
การบดและให้อาหารปลา					
การจับผลผลิต					
การเฝ้ายาม					
การคัดขนาดปลา					

4. ค่ายารักษาโรคและเคมีภัณฑ์ บาทต่อครั้ง จำนวน.....ครั้งต่อรุ่น

5. ค่าอาหารเสริมและวิตามิน..... บาทต่อครั้ง จำนวน.....ครั้งต่อรุ่น

6. ค่าเกลือ.....บาทต่อรุ่น

7. ค่าน้ำแข็ง.....บาทต่อรุ่น

8. ค่าไฟฟ้า บาทต่อเดือน

9. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง

() 9.1 ไม่ใช้น้ำมัน

() 9.2 ใช้น้ำมัน ราคา.....บาท จำนวน.....ลิตร/เที่ยว/วัน/สัปดาห์/เดือน

() ให้อาหารปลา.....ลิตร /เที่ยว/วัน/สัปดาห์/เดือน รวม.....บาท

() ทำประมงชายฝั่ง.....ลิตร /เที่ยว/วัน/สัปดาห์/เดือน รวม.....บาท

10. การกู้เงิน

- กู้เงิน..... บาท

- ระยะเวลา ปี

- ดอกเบี้ย บาท/ปี

2.3 ผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาว

1. การเก็บเกี่ยวผลผลิต

ลักษณะการเก็บเกี่ยว

() ทอยจับ.....ครั้ง/รุ่น จำนวนปลาที่จับ.....กก./ครั้ง

() จับครั้งเดียว จำนวนปลาที่จับต่อกระชัง.....กก.และทั้งหมดต่อรุ่น.....กก.

2. ราคาขายผลผลิต

ครั้งที่	เดือน	ขนาดปลา (กรัม)					กิโลกรัมละ (บาท)	มูลค่า (บาท)
		ปลาเล็ก < 5 ซีต/ ตัว จำนวน (กก.)	ปลาไซส์5 ซีต - 9 ซีต จำนวน (กก.)	ปลาโด้ 1 กก. - 1.5 กก. จำนวน (กก.)	ปลายักษ์ มากกว่า 1.5 กก. จำนวน (กก.)	คละไซส์ จำนวน (กก.)		
1								
2								
3								
4								

ตอนที่ 3 การพึ่งพาตนเองในชุมชน

คำชี้แจง กำหนดการให้คะแนนดังนี้

3 คะแนน หมายถึง พึ่งตนเองได้ 2 คะแนน หมายถึง ไม่แน่ใจ 1 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

รายการ	ระดับคะแนน		
	3	2	1
1. พึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี (Technology Self Reliance) 1.1. ใฝ่หาความรู้ เพื่อให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น 1.2. ใช้ประสบการณ์และภูมิปัญญามาพัฒนางาน 1.3. ใช้เทคโนโลยีการผลิต การตลาด และการจัดการที่สอดคล้องกับธุรกิจ 1.4. นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสมมาปรับใช้ในงาน			
2. พึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ (Economic Self Reliance) 2.1. มีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ได้ 2.2. ไม่มีความฟุ่มเฟือยจนเกินตัว 2.3. ดำเนินการผลิตอย่างประหยัด โดยเน้นการลดรายจ่ายการผลิตเป็นสำคัญ 2.4. สามารถจัดการรายรับได้พอเพียงกับรายจ่าย 2.5. สามารถควบคุมและติดตามการหมุนเวียนของเงินสด และรายได้อยู่เสมอ 2.6. มีลงทุนอย่างประมาณตน ไม่ก่อให้เกิดภาระหนี้ 2.7. มีความพอดีกันระหว่างความต้องการด้านวัตถุกับด้านจิตใจ			
3. พึ่งพาตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Self Reliance) 3.1. มีการเอาใจใส่ดูแลแหล่งน้ำให้เพียงพอสมบูรณ์อยู่ตลอดปี 3.2. ร่วมกันรักษาและรักษาสสิ่งแวดล้อมให้คงที่ มีความสมดุลของระบบนิเวศน์ 3.3. พยายามฟื้นฟู รักษา และเสริมสร้างความเป็นธรรมชาติของชุมชน 3.4. ใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนร่วมกันอย่างฉลาด คุ่มค่า 3.5. ใช้อาหารชีวภาพมากกว่าใช้อาหารสำเร็จรูป			
4. พึ่งพาตนเองทางจิตสำนึก (Mind Self Reliance) 4.1. มีความตั้งใจจริงในการทำงาน มีความพยายามเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน 4.2. ไม่มีความเอารัดเอาเปรียบและเบียดเบียนเพื่อนร่วมธุรกิจ 4.3. คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมในการทำธุรกิจ 4.4. มีจริยธรรมในการดำเนินงาน			
5. พึ่งพาตนเองทางสังคม (Social Self Reliance) 5.1. มีความภูมิใจในเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี และคุณค่าของความเป็นมนุษย์ 5.2. มีการยึดถือวิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณี เป็นความเข้มแข็งของชุมชน 5.3. มีการร่วมมือโดยพร้อมเพรียงกันในการต่อรองเพื่อประโยชน์ของชุมชน			

รายการ	ระดับคะแนน		
	3	2	1
5.4. มีการสร้างเครือข่ายของชุมชนที่แข็งแรง 5.5. มีการฟื้นฟู รักษา และเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกัน 5.6. มีการถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง 5.7. มีการตัดสินใจร่วมกันในเรื่อง วัตถุประสงค์ แรงงาน ทักษะ ทุน และยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน 5.8. ความสามัคคีปรองดองและมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก 5.9. มีการร่วมมือกันผลิตของคนในชุมชน			

ตอนที่ 4 ด้านคุณภาพชีวิตของอาชีพประมงปลากระพงแบบเพาะเลี้ยง

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

1. อาชีพหลักของท่าน

- ☐ เพาะเลี้ยงประมง ☐ ประมงทะเล
☐ ทำสวน/ทำนา ☐ ค้าขาย
☐ รับจ้าง ☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ อื่น ๆ ระบุ.....

2. อาชีพรองของท่าน

- ☐ เพาะเลี้ยงประมง ☐ ประมงทะเล
☐ ทำสวน/ทำนา ☐ ค้าขาย
☐ รับจ้าง ☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ อื่น ๆ ระบุ.....

3. ท่านมีรายจ่ายครัวเรือนโดยประมาณต่อเดือน ในด้านต่อไปนี้ เป็นจำนวนเท่าใด (หากผู้ตอบบอกว่าไม่ทราบหรือไม่แน่นอนให้บันทึก โดยวงกลมรอบข้อ 1 = ไม่ทราบ 2 = ไม่แน่นอน)

3.1. ค่าอาหาร

3.2. ค่าเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม

3.3. ค่ารักษาพยาบาล ค่ายารักษาโรค บาท 1 2

..... บาท 1 2

3.4. ค่าสาธารณูปโภค บาท 1 2

- -

ค่าน้ำประปา

..... บาท 1 2

ค่าไฟฟ้า

..... บาท 1 2

ค่าโทรศัพท์

..... บาท 1 2

3.5. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง

..... บาท 1 2

3.6. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

..... บาท 1 2

..... บาท 1 2

3.7. ค่าเช่า บุหรี่

..... บาท 1 2

..... บาท 1 2

3.8. ค่าซื้อล็อตเตอรี่ / ค่าหวย

3.9. อื่นๆ ระบุ

4. ท่านมีเงินออม (เหลือจากค่าใช้จ่าย) หรือไม่

() ไม่มี () มี

5. ท่านมีหนี้สินหรือไม่

() ไม่มี () มี

6. หนี้สินในปัจจุบันของท่านมีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ผ่อนชำระเช่าซื้อบ้าน () ผ่อนส่งยานพาหนะ

() หนี้จากการลงทุนค้าขายหรือทำธุรกิจ () หนี้จากการบริโภค

() อื่น ๆ (ระบุ)

7. ความคิดเห็นที่มีต่อสินค้า อุปโภค บริโภค และการบริการของรัฐ

5 = เห็นด้วยมาก

4 = เห็นด้วย

3 = เห็นด้วยบ้าง

2 = ไม่เห็นด้วย

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
สินค้าประเภทอาหารมีราคาแพง					
สินค้าประเภทเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มมีราคาแพง					
สินค้าประเภทยารักษาโรคมีราคาแพง					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ท่านพอใจกับการให้บริการของสถานีนามัย/ สถานพยาบาลของรัฐ					
ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าประปา ค่าโทรศัพท์ มีราคาแพง					
ท่านพอใจกับการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ					
สาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่นการไฟฟ้า การประปา การโทรศัพท์					
ค่ารถโดยสารประจำทางหรือรถรับจ้างระหว่างบ้านของท่านไปยังตัวอำเภอ/ตัวจังหวัดมีราคาแพง					
เส้นทางการคมนาคมระหว่างบ้านของท่านไปยังตัวอำเภอ/ตัวจังหวัดมี ความสะดวก					
ละแวกบ้านของท่านมีคนตติยาเสพติด					
ละแวกบ้านของท่านมีความปลอดภัยไม่มีโจรผู้ร้าย					
ทุกวันนี้บ้านเมืองมีความสงบสุข ไม่มีปัญหาความขัดแย้ง					
ท่านพอใจกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน/สถาบันการศึกษาของรัฐ					
กระบวนการยุติธรรมของไทยมีความถูกต้องเชื่อถือได้					

8. จากห้าปีที่ผ่านมา ท่านมีชีวิตที่ดีขึ้น เหมือนเดิม หรือแย่ลง โปรดระบุเหตุผล / ปัจจัยที่ทำให้ท่านมีชีวิตที่แตกต่างจากเดิม
- () แย่ลง เนื่องจาก
- () เหมือนเดิม
- () ดีขึ้น เนื่องจาก
9. โดยรวมท่านพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10)
10. ในชีวิตประจำวันของท่าน ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เหล่านี้มากน้อยเพียงใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) และประเภทของสื่อข้อมูลที่ท่านชอบหรือติดตามคือประเภทใด

สื่อ	ประเภทที่ติดตาม	ความถี่			
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1 () โทรศัพท์ () ไม่เคย	() รายการข่าว ()ละคร, ภาพยนตร์ () เกมโชว์ () รายการสารคดี () รายการวาไรตี้ต่างๆ () โฆษณา () อื่น ๆ ระบุ				

สื่อ	ประเภทที่ติดตาม	ความถี่			
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
2 () วิทย์ () ไม่เคย	() รายการข่าว () รายการเพลง () รายการสาระน่ารู้ ต่างๆ () โฆษณา () อื่น ๆ ระบุ				
3 () หนังสือพิมพ์ () ไม่เคย	() ข่าวการเมือง () ข่าวอาชญากรรม () ข่าวกีฬา () ข่าวภัยพิบัติ () บทความพิเศษ () อื่น ๆ ระบุ				
4 () นิตยสาร หรือวารสาร () ไม่เคย	() นิตยสารหรือวารสาร เกี่ยวกับการเมือง () นิตยสารหรือวารสาร เกี่ยวกับดาราศาสตร์หรือ อวกาศ () นิตยสารหรือวารสาร ท่องเที่ยว () นิตยสารหรือวารสาร เกี่ยวกับศิลปะ กีฬา () นิตยสารหรือ วารสารวิชาการ () นิตยสารหรือวารสาร อื่นๆ ระบุ....				
5 () บุคคล () ไม่เคย	() การเมือง () เศรษฐกิจ () สังคม () การเข้าร่วมประชุม () อื่นๆ ระบุ.....				
6 () อินเทอร์เน็ต	() ค้นหาข้อมูลที่เป็น ความรู้				

สื่อ	ประเภทที่ติดตาม	ความถี่			
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
() ไม่เคย	หรือข้อมูลทาง วิชาการ () เพื่อความบันเทิง () อื่นๆ ระบุ				
8 () โทรศัพท์มือถือ () ไม่เคย	() รับข้อมูลข่าวสารที่ส่ง มาทาง SMS หรือ MMS () พูดคุยเรื่องส่วนตัว () อื่นๆ ระบุ				
9 () หอกระจาย ข่าวหรือเสียงตาม สาย () ไม่เคย	() ข่าวจากทางราชการ () ข่าวกิจกรรมของ ชุมชน () อื่นๆ ระบุ				

15 ท่านคิดว่าสื่อเหล่านี้มีความน่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด (เฉพาะสื่อที่ผู้ตอบเคยได้รับข้อมูลข่าวสาร หากสื่อใดผู้ตอบไม่เคยได้รับให้ใส่เลข 0)

โดยให้คะแนน

5 = เชื่อถือได้มากที่สุด

4 = เชื่อถือได้มาก

3 = เชื่อถือได้ปานกลาง

2 = เชื่อถือได้น้อย

1 = เชื่อถือได้น้อยมาก / ไม่น่าเชื่อถือ

0 = ไม่เคยรับสื่อ

สื่อ	คะแนนความน่าเชื่อถือ					
	5	4	3	2	1	0
1 โทรศัพท์						
2 วิทยุ						
3 หนังสือพิมพ์						
4 นิตยสารหรือวารสาร						
5 บุคคล						
6 อินเทอร์เน็ต						
7 โทรศัพท์มือถือ						
8 หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย						

16 ความต้องการหรือโอกาสเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มเติม

16.1. ท่านต้องการศึกษาต่อหรือหาความรู้เพิ่มเติมหรือไม่

() ต้องการ () ไม่ต้องการ

16.2. ท่านมีโอกาสที่จะศึกษาต่อหรือหาความรู้เพิ่มเติมหรือไม่

() มีโอกาส () ไม่มีโอกาส

17 การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร

17.1. () ไม่เป็น

17.2. () เป็น ให้ระบุว่ากลุ่มใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

() กลุ่มเพาะเลี้ยงปลา () กลุ่มประมงพื้นบ้าน

() สหกรณ์การเกษตร () กลุ่มออมทรัพย์

() กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

() กลุ่มอื่น ๆ ระบุ

ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิต

ด้านการทำงาน

7. รายได้จากอาชีพหลักบาท

8. รายได้จากอาชีพรอง.....บาท

9. รายได้ต่อเดือนของท่านที่ได้รับ.....บาท

10. แหล่งที่มาของรายได้ของท่าน

10.1. () อาชีพหลัก

10.2. () อาชีพเสริม

() เกษตรกรรม

() ประกอบธุรกิจส่วนตัว

() ค้าขาย

() รับจ้าง

() อื่นๆ ระบุ

10.3. () เงินบำนาญ บำนาญ

10.4. () เงินยังชีพผู้สูงอายุ

10.5. () เงินสวัสดิการ หรือ เงินสงเคราะห์ต่าง ๆ

10.6. () เงินช่วยเหลือจากบุคคลในครอบครัว / ญาติพี่น้อง

10.7. () อื่นๆ ระบุ.....

11. โปรดแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการประกอบอาชีพหลักในปัจจุบันของท่าน

กรุณาให้คะแนนจาก 1 ถึง 5 โดยที่

5 = ใช่มากที่สุด

4 = ใช่มาก

3 = ใช่

2 = ไม่ใช่

1 = ไม่ใช่ที่สุด

ความคิดเห็นด้านอาชีพ	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
10 ท่านยังอยากทำงาน/อาชีพนี้ต่อไปเรื่อยๆ					
11 ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้มีรายได้ที่แน่นอน					
12 ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้เป็นงาน/อาชีพที่มีความมั่นคง					
13 ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับจากงาน/อาชีพนี้					
14 ท่านเคยประสบอุบัติเหตุ หรือต้องเจ็บป่วยจากการประกอบงาน/อาชีพนี้บ่อยๆ					
15 ท่านอยากให้บุตรหลาน หรือสมาชิกอื่นในครอบครัวสืบทอดงาน/อาชีพนี้ต่อไป					
16 ท่านเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการทำงาน/ประกอบอาชีพนี้อยู่เสมอ เช่น เข้ารับ					
17 การอบรม หรือได้ไปศึกษาดูงานที่อื่น					
18 ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเพื่อนร่วมงาน/อาชีพ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของท่านเป็นไปด้วยดี					

ด้านครอบครัว

1. บ้านที่อยู่เป็นของใคร

() ของท่าน หรือคู่สมรส

กำลังอยู่ในระยะเวลาเช่าซื้อหรือไม่

() ไม่อยู่

() อยู่ เหลือระยะเวลาที่ผ่อน ปี

() ของบิดา มารดา/ญาติ

() บ้านพักข้าราชการ/พนักงาน

() บ้านเช่า

() อื่น ๆ (ระบุ)

2. สิ่งต่อไปนี้ท่านมีหรือไม่

รายการ	จำนวน	รายการ	จำนวน
1 โทรทัศน์ (สี)		24 เตาไมโครเวฟ	
2 วิทยุ, เทป		25 เตาอบ	
3 สเตอริโอ		26 เครื่องล้างจาน	
4 วีดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี		27 เครื่องดูดฝุ่น	

รายการ	จำนวน	รายการ	จำนวน
5 ตู้เย็น		28 โทรศัพท์บ้าน	
6 เครื่องปรับอากาศ		29 โทรศัพท์มือถือ	
7 เครื่องซักผ้า		30 เรือ	
8 เครื่องอบผ้า		31 รถเก๋ง	
9 คอมพิวเตอร์		32 รถจักรยานยนต์	
10 กล้องถ่ายวิดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี		33 รถจักรยานยนต์	
11 กล้องถ่ายรูป (ฟิล์ม)		34 รถจักรยาน	
12 กล้องถ่ายรูปดิจิทัล		35 อื่น ๆ	
		(ระบุ).....	

3. รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนบาท
4. รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนบาท
5. จำนวนคนในบ้านทั้งหมด คน
6. ท่านอยู่ในฐานะใดของครอบครัว
☐ หัวหน้าครอบครัว ☐ คู่สมรส ☐ บุตร ☐ ผู้อาศัย
7. สถานภาพสมรส
☐ โสด ☐ สมรส อยู่ด้วยกัน
☐ สมรส ไม่ได้อยู่ด้วยกัน ☐ หย่าร้าง/แยกกันอยู่
☐ ม่าย ☐ อยู่ด้วยกันโดยไม่ได้สมรส
8. โปรดแสดงความคิดเห็นต่อครอบครัวของท่าน

ความคิดเห็น	เกณฑ์การแบ่ง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1 เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัวได้มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยกันโดยใช้เหตุผล					
2 เมื่อสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย มีสมาชิกคนอื่นในครอบครัวคอยดูแลเอาใจใส่ เช่น พาไปหาหมอ ซื้อยามาให้รับประทาน จัดเตรียมอาหารมาให้					
3 สมาชิกในครอบครัวมักจะอยู่พร้อมหน้ากันเสมอในโอกาสสำคัญๆ หรือในเทศกาลต่างๆ					
4 สมาชิกในครอบครัวของท่านช่วยกัน					

ความคิดเห็น	เกณฑ์การแบ่ง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประหยัดค่าใช้จ่ายภายในบ้าน หรือช่วยแบ่งเบาราคาใช้จ่ายภายในบ้าน					
5 สมาชิกในครอบครัวของท่านมีอิสระในการตัดสินใจเรื่องสำคัญๆ ของตน เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกเรียน การเลือกคู่ครอง ด้วยตนเอง					

13. ในแต่ละวันสมาชิกในครอบครัวของท่านอยู่พร้อมหน้ากันอย่างน้อย
วันละ/สัปดาห์ละ ชั่วโมง/วัน(ถ้าไม่เคยเลยให้ใส่เลข 0)
14. ในแต่ละสัปดาห์สมาชิกในครอบครัวของท่านรับประทานอาหารร่วมกัน.....วัน(ถ้าไม่เคยเลยให้ใส่เลข 0)
15. ถ้าท่านเดือดร้อนท่านพึ่งใครมากที่สุด (กรุณาเรียงลำดับความสำคัญ 3 อันดับแรก 1 = สำคัญมากที่สุด)
- () คู่สมรส () คู่สมรส
- () พึ่งตนเอง () ลูก
- () บิดา/มารดาของท่าน () บิดา/มารดาของคู่สมรส
- () พี่น้อง (บิดาและมารดาเดียวกัน, บิดาหรือมารดาเดียวกัน)
- () ปู่ ย่า ตา ยาย () ลุง ป้า น้า อา
- ()ญาติอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ () เพื่อน
- () ผู้นำศาสนา () เจ้าหน้าที่ของรัฐ
- () คู่สมรส () อื่น ๆ (ระบุ).....
16. ท่านมีอาการต้องเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีรายได้หรือไม่
- () ไม่มี
- () มี ได้แก่ () บิดา () บุตรคน
- () มารดา () อื่นๆ.....จำนวน.....คน

ด้านสุขภาพและความเครียด

1. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยเล็กน้อยบ้างหรือไม่
- () ไม่เคย () เคย ประมาณ ครั้ง
2. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยต้องเข้ารับรักษาตัวอยู่ที่คลินิก หรือโรงพยาบาล บ้างหรือไม่
- () ไม่เคย () เคย ประมาณ ครั้ง
3. ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่

() ไม่มี

() มี (ระบุ

โรค).....

4. ระหว่าง 15 วันที่ผ่านมา ท่านเคยมีอาการเหล่านี้เป็นประจำหรือไม่

อาการ	เคย	ไม่เคย
2 มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ		
8 รู้สึกเจ็บที่นั่น ปวดที่นี่ โดยไม่ทราบสาเหตุ		
9 อยู่เฉย ๆ แล้วรู้สึกใจสั่น หรือหัวใจผิดปกติธรรมดา		
10 มักเบื่ออาหาร หรือทานข้าวไม่ลง เมื่อมีปัญหาที่ท่านแก้ไม่ได้		
11 มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ		
12 มักมีเรื่องกลุ้มใจ		
13 รู้สึกหงุดหงิด และโกรธง่าย		

ด้านสิ่งแวดล้อม

2. ในชีวิตประจำวัน ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของท่านหรือไม่
อย่างไร

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	มีปัญหามาก	ปัญหาน้อย	ไม่มีปัญหา
1 เสียงจากยานพาหนะ			
2 เสียงรบกวนจากวิทยุ/ทีวี/การทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้าน			
3 แหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น			
4 สถานประกอบการใกล้บ้านปล่อยของเสีย/ส่งกลิ่นเหม็น/ทำเสียงดัง			
5 บริเวณใกล้บ้านมีขยะมูลฝอยกรูกร้าง ส่งกลิ่นเหม็น			
6 ถนนหนทางที่จะเข้าบ้าน ขรุขระ เดินทางลำบาก			
7 อากาศบริเวณบ้านมีฝุ่นละอองหรือควันดำ ทั้งจากรถยนต์มอเตอร์ไซด์ และอื่น ๆ			
8 การถูกรบกวนจากสถานเริงรมย์ที่อยู่ใกล้บ้าน			
9 อื่น ๆ (ระบุ)			

3. หากท่านมีปัญหาดังกล่าวกว่าข้างต้น ท่านคิดว่าปัญหาใดที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของท่านมากที่สุด(โปรดระบุ 3 อันดับ)

อันดับ 1

อันดับ 2

อันดับ 3

ตอนที่ 5 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะจากผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในบ่อดิน

4.1 ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

4.2 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถาม การผลิต การตลาด การพึ่งพาตนเอง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรทำประมงธรรมชาติ

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านการศึกษาต้นทุนผลผลิต และการพึ่งพาตนเองในผู้ประกอบการอาชีพประมงธรรมชาติได้แก่ ปลากระพง ปลากระบอก ปลาทุ ปลาเก๋าและหมึก ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีก่อนทำการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบอย่างชัดเจนว่า **ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาการจับปลาในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป โดยนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยถึงที่มาของข้อมูลส่งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด** จึงขอให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มั่นใจและกรุณาให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นอย่างตรงไปตรงมาด้วย ซึ่งแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1** การศึกษาสภาพการผลิตและการตลาด
ตอนที่ 2 การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทน
ตอนที่ 3 การพึ่งพาตนเองในชุมชน
ตอนที่ 4 การศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ชื่อ.....นามสกุล.....โทร.....
 บ้านเลขที่.....หมู่ที่ ตำบล..... อำเภอ.....

9. เพศ () ชาย () หญิง
 10. อายุ.....ปี
 11. ศาสนา () พุทธ () อิสลาม () คริสต์ () อื่น ๆ ระบุ

 12. ระดับการศึกษา
 () ไม่ได้ศึกษา () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษา
 () อนุปริญญา/ปวส. () ปริญญาตรีขึ้นไป
 13. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน(รวมผู้ตอบด้วย)
 () 2 คน () 3 คน () 4 คน () 5 คนขึ้นไป
 14. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นหลักที่ทำการประมง
 () 2 คน () 3 คน () 4 คน () 5 คนขึ้นไป
 15. จำนวนแรงงานนอกครัวเรือน(จ้างแรงงาน)ที่มาช่วยที่ทำการประมง
 () 1 คน () 2 คน () 3 คน () 4 คน () 5 คนขึ้นไป
 16. สัดส่วนอาชีพของผู้ทำประมง
 () อาชีพหลัก () อาชีพเสริม

ตอนที่ 1 การศึกษาการผลิตและการตลาด

- 1.1. ประสบการณ์ในการจับปลา.....ปี
- 1.2. การออกทำประมง
 - 1.2.1 ใน 1 เดือนออกประมงจำนวน.....วัน
 - 1.2.2 ใน 1 ปีออกประมงจำนวน.....เดือน ระหว่างเดือน.....ถึงเดือน.....
- 1.3. เหตุผลที่เลือกจับปลา
 1. () คิดว่ารายได้ดี
 2. () จับตามเพื่อนบ้าน
 3. () พ่อค้า/นายทุนแนะนำ
 4. () เจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ
 5. () อื่น ๆ ระบุ.....
- 1.4. ท่านใช้แหล่งทุนในการออกไปจับปลาจากแหล่งใด (เฉพาะรุ่นที่ผ่านมา)
 1. () ใช้ทุนส่วนตัว
 2. () ใช้เงินกู้ยืม
 3. () ข้อ 1 และข้อ 2
- 1.5. ปลาที่จับได้
 - 1.5.1.พันธุ์ ปลากะพง จำนวน.....กก/วัน ช่วงเดือน.....
 - 1.5.2.พันธุ์ ปลากระบอก จำนวน.....กก/วัน ช่วงเดือน.....
 - 1.5.3.พันธุ์ ปลาทุบ จำนวน.....กก/วัน ช่วงเดือน.....
 - 1.5.4.พันธุ์ ปลาเกวรา จำนวน.....กก/วัน ช่วงเดือน.....
 - 1.5.5.พันธุ์ หมึก จำนวน.....กก/วัน ช่วงเดือน.....
- 1.6. การเลือกสถานที่จับ
 1. () เลือกพื้นที่บริเวณใกล้ชายฝั่ง
 2. () จับจ้องตามความสมัครใจ
 3. () เพื่อนบ้านแนะนำ
 4. () เจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ
 5. () อื่น ๆ ระบุ.....
- 1.7. ขนาดปลาที่จับได้
 - 1.7.1.ปลา.....ขนาด.....นิ้ว จำนวน.....ตัว/กิโลกรัม
 - 1.7.2.ปลา.....ขนาด.....นิ้ว จำนวน.....ตัว/กิโลกรัม
 - 1.7.3.ปลา.....ขนาด.....นิ้ว จำนวน.....ตัว/กิโลกรัม
 - 1.7.4.ปลา.....ขนาด.....นิ้ว จำนวน.....ตัว/กิโลกรัม
 - 1.7.5.ปลา.....ขนาด.....นิ้ว จำนวน.....ตัว/กิโลกรัม

การตลาด

1. สถานที่ขายผลผลิต
 1. () ขายที่แพ
 2. () นำไปขายที่ตลาด
 3. () นำไปขายที่ร้านอาหาร
 4. () อื่น ๆ ระบุ.....
2. ผู้รับซื้อปลา 100% แบ่งเป็น
 1. () พ่อค้าส่ง ร้อยละ.....
 2. () พ่อค้าปลีก ร้อยละ.....
 3. () แพ ร้อยละ.....
 4. () ร้านอาหาร ร้อยละ.....
 5. () อื่น ๆ ระบุ..... ร้อยละ.....
3. รูปแบบผลผลิตที่ขาย
 1. () ปลาสด
 2. () ปลาแช่แข็ง
 3. () อื่น ๆ ระบุ.....
4. การกำหนดราคาผลผลิต
 1. () ตกลงราคาตามตลาด
 2. () ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา
 3. () ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา
 4. () อื่น ๆ
5. วิธีการขาย
 1. () ขายแบบเสรีไม่มีข้อผูกมัด
 2. () มีสัญญาซื้อล่วงหน้า
 3. () ขายเจ้าประจำ
 4. () อื่น ๆ ระบุ
6. วิธีการจ่ายเงิน
 1. () จ่ายเป็นเงินสดทั้งหมด
 2. () จ่ายเป็นเงินเชื่อทั้งหมด
 3. () จ่ายเงินสดและเงินเชื่อ

ตอนที่ 2 การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการจับปลาในรอบปีที่ผ่านมา

1. ต้นทุนการผลิต

1.1. การลงทุนในด้านเครื่องมือประมง(จับปลา)

รายการ	จำนวน	มูลค่าซื้อ/ สร้าง (บาท)	ค่า ซ่อมแซม (บาท)	มูลค่า ซาก (บาท)	อายุการใช้ งาน (ปี)	ค่าเสื่อม ราคา (บาท)
1. เรือประมง ขนาด.....เมตร						
2. อวนจมปลา						
3. ลอบปลา						
4. อวนลาก						
5. ตะกร้า						
6. เครื่องชั่ง						
7. ถังใส่ปลา						

รายการ	จำนวน	มูลค่าซื้อ/ สร้าง (บาท)	ค่า ซ่อมแซม (บาท)	มูลค่า ซาก (บาท)	อายุการใช้ งาน (ปี)	ค่าเสื่อม ราคา (บาท)
8. สวิง						
9.						
10.						
11.						
12.						
13.						
14.						
15.						

2. ค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนผันแปรในการจับปลาในรอบวันที่ออก

2.1. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง บาท

2.2. ค่าแรงงานในการจับ

- แรงงานครัวเรือน คน ๆ ละ บาท รวม.....บาท
- จ้างแรงงาน..... คน ๆ ละ บาท รวม.....บาท
- ค่าเลี้ยงดูคนช่วยจับ..... บาท

2.3. ค่ารักษาสภาพความสดของปลา

- น้ำแข็ง.....กิโลกรัม กิโลกรัมละ.....บาท
- อื่นๆ (โปรดระบุ)กิโลกรัม กิโลกรัมละ.....บาท

2.4. การกู้เงิน

- กู้เงิน..... บาท
- ระยะเวลา ปี
- ดอกเบี้ย บาท/ปี

3. ผลตอบแทนการจับปลาในรอบปีที่ผ่านมา

3.1. ปลา..... ราคาที่ขายได้ ต่อ กิโลกรัม บาท/ปี

3.2. ปลา..... ราคาที่ขายได้ ต่อ กิโลกรัม บาท/ปี

3.3. ปลา..... ราคาที่ขายได้ ต่อ กิโลกรัม บาท/ปี

3.4. ปลา..... ราคาที่ขายได้ ต่อ กิโลกรัม บาท/ปี

3.5. ปลา..... ราคาที่ขายได้ ต่อ กิโลกรัม บาท/ปี

4. หากในการขายท่านจำแนกขนาดตัวปลา

- 4.1 ปลา.....ขนาด.....ตัวต่อกิโลกรัม ราคา.....ต่อกิโลกรัม
 4.2 ปลา.....ขนาด.....ตัวต่อกิโลกรัม ราคา.....ต่อกิโลกรัม
 4.3 ปลา.....ขนาด.....ตัวต่อกิโลกรัม ราคา.....ต่อกิโลกรัม
 4.4 ปลา.....ขนาด.....ตัวต่อกิโลกรัม ราคา.....ต่อกิโลกรัม

ตอนที่ 3 การพึ่งพาตนเองในชุมชน

คำชี้แจง กำหนดการให้คะแนนดังนี้

- 3 คะแนน หมายถึง พึ่งตนเองได้
 2 คะแนน หมายถึง ไม่แน่ใจ
 1 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

รายการ	ระดับคะแนน		
	3	2	1
6. พึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี (Technology Self Reliance) 6.1. ใฝ่หาความรู้ เพื่อให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น 6.2. ใช้ประสบการณ์และภูมิปัญญามาพัฒนางาน 6.3. ใช้เทคโนโลยีการผลิต การตลาด และการจัดการที่สอดคล้องกับธุรกิจ 6.4. นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสมมาปรับใช้ในงาน			
7. พึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ (Economic Self Reliance) 7.1. มีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ได้ 7.2. ไม่มีความฟุ่มเฟือยจนเกินตัว 7.3. ดำเนินการผลิตอย่างประหยัด โดยเน้นการลดรายจ่ายการผลิตเป็นสำคัญ 7.4. สามารถจัดหารายรับได้พอเพียงกับรายจ่าย 7.5. สามารถควบคุมและติดตามการหมุนเวียนของเงินสด และรายได้อยู่เสมอ 7.6. มีลงทุนอย่างประมาณตน ไม่ก่อให้เกิดภาระหนี้ 7.7. มีความพอดีกันระหว่างความต้องการด้านวัตถุกับด้านจิตใจ			
8. พึ่งพาตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Self Reliance) 8.1. มีการเอาใจใส่ดูแลแหล่งน้ำให้เพียงพอสมบูรณ์อยู่ตลอดปี 8.2. ร่วมกันรักษาและรักษาสีเขียวแวดล้อมให้คงที่ มีความสมดุลของระบบนิเวศน์ 8.3. พยายามฟื้นฟู รักษา และเสริมสร้างความเป็นธรรมชาติของชุมชน 8.4. ใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนร่วมกันอย่างฉลาด คุ่มค่า 8.5. ใช้อาหารชีวภาพมากกว่าใช้อาหารสำเร็จรูป			
9. พึ่งพาตนเองทางจิตสำนึก (Mind Self Reliance)			

รายการ	ระดับคะแนน		
	3	2	1
9.1. มีความตั้งใจจริงในการทำงาน มีความพยายามเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน 9.2. ไม่มีความเอารัดเอาเปรียบและเบียดเบียนเพื่อนร่วมธุรกิจ 9.3. คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมในการทำธุรกิจ 9.4. มีจริยธรรมในการดำเนินงาน			
10.พึ่งพาตนเองทางสังคม (Social Self Reliance) 10.1. มีความภูมิใจในเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี และคุณค่าของความเป็นมนุษย์ 10.2. มีการยึดถือวิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณี เป็นความเข้มแข็งของชุมชน 10.3. มีการร่วมมือโดยพร้อมเพรียงกันในการต่อรองเพื่อประโยชน์ของชุมชน 10.4. มีการสร้างเครือข่ายของชุมชนที่แข็งแรง 10.5. มีการฟื้นฟู รักษา และเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกัน 10.6. มีการถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง 10.7. มีการตัดสินใจร่วมกันในเรื่อง วัตถุดิบ แรงงาน ทักษะ ทุน และยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน 10.8. ความสามัคคีปรองดองและมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก 10.9. มีการร่วมมือกันผลิตของคนในชุมชน			

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหาด้านการผลิต

.....

.....

.....

ปัญหาทางด้านการตลาด

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

จำนวนเรือที่จดทะเบียนทำการมิไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องมือทำการประมงทั้งหมด

จำแนกตามขนาดเรือเป็นรายจังหวัด ปี 2553

ชนิดเครื่องมือ Type of fishing method	รวม (Total)		<14.00 เมตร (m)		14.00-18.00 เมตร (m)		18.01-25.00 เมตร (m)		>25.00 เมตร (m)	
	จำนวน(ลำ) No. of boat	ตันกรอส Gross Ton	จำนวน(ลำ) No. of boat	ตันกรอส Gross Ton	จำนวน(ลำ) No. of boat	ตันกรอส Gross Ton	จำนวน(ลำ) No. of boat	ตันกรอส Gross Ton	จำนวน(ลำ) No. of boat	ตันกรอส Gross Ton
รวม	519	9,809.43	222	1,100.97	201	3,812.99	94	4,685.30	2	210.17
อวนลากแผ่นตะเฒ่	48	1,121.14	8	53.62	27	532.70	13	534.82	-	-
อวนลากคู่	38	1,044.53	1	11.25	30	762.13	7	271.15	-	-
อวนลากคานล่าง	3	6.60	3	6.60	-	-	-	-	-	-
อวนล้อมจับ	2	73.65	1	9.25	-	-	1	64.40	-	-
อวนล้อมจับปลากะตัก	13	1,084.04	-	-	-	-	13	1,084.04	-	-
อวนลอยปลาทู	3	123.93	-	-	1	24.64	2	99.29	-	-
อวนลอยปลากะตัก	3	87.97	-	-	2	50.57	1	37.40	-	-
อวนจมปู	149	1,692.24	101	361.90	38	800.45	10	529.89	-	-
อวนจมกุ้ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อวนจมหมึก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อวนล้อมตักปลา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อวนตักปลา	54	487.88	33	96.89	17	188.12	3	95.64	1	107.23
อวนครอบหมึก	94	1,613.77	39	333.40	45	893.49	10	386.88	-	-
อวนครอบปลา	1	24.70	-	-	-	-	1	24.70	-	-
อวนครอบปลา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อวนครอบปลา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อวนครอบปลา	1	15.58	-	-	1	15.58	-	-	-	-
อวนครอบปลา	97	2,294.26	35	225.06	28	409.17	33	1,557.09	1	102.94
อวนอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เบ็ดราว	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เครื่องมืออื่น ๆ	13	139.14	1	3.00	12	136.14	-	-	-	-

ภาคผนวก ง ภาพกิจกรรมภาคสนาม



ภาพการให้อาหารการเลี้ยงปลากะพงในป่อดิน



ภาพการให้อาหารการเพาะเลี้ยงปลากะพงในกระชัง



ภาพการทำประมงธรรมชาติ



ภาพท่าเทียบเรือ



ภาพแพเอกชนรายย่อยในชุมชน



ภาพวิถีชีวิตในชุมชน



ภาพการลงพื้นที่ประชุม

ภาคผนวกอื่นๆ

ปริมาณการขายปลาของกลุ่มตัวอย่างในอำเภอบ้านดอน

ปริมาณการขายปลากะพงของการเลี้ยงแบบกระชัง

ผู้รับซื้อ	เล็ก				กลาง				ใหญ่			
	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ	ราคาขายเฉลี่ย (บาท/ก.ก.)	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ	ราคาขายเฉลี่ย (บาท/ก.ก.)	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ	ราคาขายเฉลี่ย (บาท/ก.ก.)
แพเอกชน	20	57.14	819.84	130.00	19	79.17	3569.93	135.21	3	50.00	3,395.38	130.00
พ่อค้าท้องถิ่น	5	14.29	204.96	135.00	2	8.33	575.78	135.21	1	16.67	2,018.22	120.00
ร้านอาหาร/โรงแรม	2	5.71	81.98	135.00	2	8.33	175.78	132.29	1	16.67	1,113.58	120.00
ผู้บริโภค	8	22.86	327.94	150.00	1	4.17	187.89	150.00	1	16.67	263.58	150.00
รวม	35	100.00	1,434.72	132.57	24	100.00	4,509.38	135.58	6	100.00	6,790.76	130.00

ปริมาณการขายปลากะพงของการเลี้ยงแบบบ่อดิน

ผู้รับซื้อ	เล็ก				ใหญ่			
	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ	ราคาขายเฉลี่ย(บาท/ก.ก.)	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ	ราคาขายเฉลี่ย(บาท/ก.ก.)
แพเอกชน	18	61.86	1,595.49	133.96	4	66.67	3,055.56	135.21
พ่อค้าท้องถิ่น	8	28.27	729.21	134.52	1	16.67	611.29	135.21
ร้านอาหาร โรงแรม	2	6.16	158.89	151.41	1	16.67	763.89	132.29
ผู้บริโภค	1	3.71	95.80	155.97	-	-	-	-
รวม	29	100.00	2,579.31	143.97	6	100.00	4,430.74	151.67

ปริมาณการขายปลาของเรือขนาดเล็ก

ผู้รับซื้อ	ปลากระบอก					ปลากะพง					ปลากุเร				
	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณเฉลี่ย	ร้อยละ	ราคาเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณเฉลี่ย	ร้อยละ	ราคาเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณเฉลี่ย	ร้อยละ	ราคาเฉลี่ย
แพเอกชน	40	53.33	10.38	56.23	135.43	22	29.33	7.857	64.30	129.25	49	65.33	3.956	48.32	98.02
พ่อค้าท้องถิ่น	13	17.33	3.42	18.54	140.22	18	24.00	1.156	9.46	129.22	14	18.67	1.493	18.23	99.78
แพเอกชนรายย่อย	12	16.00	1.52	8.22	140.50	23	30.67	1.142	9.35	129.37	2	2.67	1.638	20.00	100.05
ร้านอาหาร	3	4.00	1.70	9.19	150.42	7	9.33	1.035	8.47	130.05	1	1.33	0.774	9.45	118.00
ผู้บริโภค	7	9.33	1.44	7.82	160.00	5	6.67	1.029	8.42	138.38	9	12.00	0.328	4.00	134.13
รวม	75	100.00	18.46	100.00	145.31	75	100.00	12.22	100.00	131.25	75	100.00	8.19	100.00	110.00

ปริมาณการขายปลาของเรือขนาดเล็ก (ต่อ)

ผู้รับซื้อ	ปลาทู					หมึก				
	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณเฉลี่ย	ร้อยละ	ราคาเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณเฉลี่ย	ร้อยละ	ราคาเฉลี่ย
แพเอกชน	35	46.67	6.444	78.08	68.18	45.00	60.00	5.434	74.59	73.10
พ่อค้าท้องถิ่น	23	30.67	1.149	13.92	67.11	20.00	26.67	1.168	16.03	73.90
แพเอกชนรายย่อย	-	-	-	-	-	10.00	13.33	0.683	9.38	75.86
ร้านอาหาร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ผู้บริโภค	17	22.67	0.660	8.00	70.08	-	-	-	-	-
รวม	75	100.00	8.25	100.00	68.46	75	100.00	7.29	100.00	74.29

ปริมาณการขายปลาของเรือขนาดใหญ่

ผู้รับซื้อ	ปลากระบอก					ปลากะพง					ปลากุเร				
	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณเฉลี่ย	ร้อยละ	ราคาเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณเฉลี่ย	ร้อยละ	ราคาเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณเฉลี่ย	ร้อยละ	ราคาเฉลี่ย
แพเอกชน	50	66.67	165.06	78.00	96.44	43	57.33	100.75	75.01	98.67	38	50.67	188.42	62.11	94.00
พ่อค้าท้องถิ่น	9	12.00	24.42	11.54	110.34	11	14.67	7.25	5.40	103.98	14	18.67	42.83	14.12	96.21
แพเอกชนรายย่อย	10	13.33	10.81	5.11	98.39	17	22.67	9.87	7.35	112.54	16	21.33	30.46	10.04	103.59
ร้านอาหาร	2	2.67	8.87	4.19	131.49	3	4.00	9.51	7.08	129.77	1	1.33	35.58	11.73	119.18
ผู้บริโภค	4	5.33	2.45	1.16	133.99	1	1.33	6.93	5.16	131.94	6	8.00	6.07	2.00	122.14
รวม	75	100.00	114.777	100.00	114.13	75	100.00	61.538	100.00	115.38	75	100	110.919	100.00	107.02

ปริมาณการขายปลาของเรือขนาดใหญ่ (ต่อ)

ผู้รับซื้อ	ปลาทุ					หมึก				
	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณเฉลี่ย	ร้อยละ	ราคาเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณเฉลี่ย	ร้อยละ	ราคาเฉลี่ย
แพเอกชน	65	86.67	68.48	90.10	50.12	60	80.00	157.71	83.55	79.34
พ่อค้าท้องถิ่น	7	9.33	6.08	8.00	53.23	3	4.00	22.90	12.13	86.73
แพเอกชนรายย่อย	-	-	-	-	-	12	16.00	8.15	4.32	75.00
ร้านอาหาร	-	-	-	-	-	0.00	0.00	-	-	-
ผู้บริโภค	3	4.00	1.44	1.90	45.33	-	-	-	-	-
รวม	75	100	59.978	100.00	49.77	75	100.00	128.390	100.00	80.36

เปรียบเทียบกิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการ และผลที่ได้รับตลอดโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมกิจกรรม (ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ตามแผน)	ผลที่ได้รับ	หมายเหตุ
1.ศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวประมงสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึกในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	1. ศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวประมงสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึกในอ่าวบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง ไชยา ท่าฉาง กาญจนดิษฐ์ ดอนสัก	1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวประมงสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึกในอ่าวบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2. 3. วิธีการตลาดสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึกในอ่าวบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 4. ความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการในโซ่อุปทานของสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึก	นำข้อมูลด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวประมงสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึกในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีมาใช้ในการวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทนของชาวประมงสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึกในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	บรรลุตามแผน
2. ศึกษากระบวนการผลิตและระบบการตลาดสัตว์น้ำกลุ่มปลา	2.1.สำรวจระบบการผลิตสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึกในอ่าวบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี	ระบบการผลิตของห่วงโซ่อุปทานสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึกในอ่าวบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี	นำไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อจัดทำห่วงโซ่อุปทาน	บรรลุตามแผน
	2.2.สำรวจระบบการตลาดตามห่วงโซ่อุปทาน	ระบบการตลาดของห่วงโซ่อุปทานสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึกในอ่าวบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี	นำไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อจัดทำห่วงโซ่อุปทาน	บรรลุตามแผน

วัตถุประสงค์	กิจกรรมกิจกรรม (ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ตามแผน)	ผลที่ได้รับ	หมายเหตุ
3. ศึกษาความเชื่อมโยง ของผู้ประกอบการในโซ่ อุปทานของสัตว์น้ำกลุ่ม ปลาและหมึก	สำรวจและจัด ประชุมกลุ่มย่อย สำหรับกลุ่ม ผู้ประกอบการที่ เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กลุ่ม ผู้ประกอบการ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ของสัตว์น้ำกลุ่ม ปลาและหมึกใน อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ ธานี	ความเชื่อมโยงของ ผู้ประกอบการในโซ่ อุปทานของสัตว์น้ำกลุ่ม ปลาและหมึก	ความเชื่อมโยงของ ผู้ประกอบการในโซ่ อุปทานของสัตว์น้ำ กลุ่มปลาและหมึก และเป็นแนวทางใน การพัฒนาการ เพาะเลี้ยงปลากะพง	บรรลุตามแผน
4. ประเมินคุณค่าทาง เศรษฐกิจของสัตว์น้ำที่มี ต่อชุมชนอ่าวบ้านดอน	4.1 วิเคราะห์มูลค่า ทางเศรษฐกิจของ สัตว์น้ำกลุ่มปลาแต่ ละชนิดที่ได้จาก การเพาะเลี้ยง ทั้ง มูลค่าทางตรงและ ทางอ้อม	1.มูลค่าทางเศรษฐกิจ ของสัตว์น้ำกลุ่มปลา และหมึกแต่ละชนิดที่ ได้จากการเพาะเลี้ยง ทั้งมูลค่าทางตรงและ ทางอ้อม 2. มูลค่าทางเศรษฐกิจ ของสัตว์น้ำกลุ่มปลา และหมึกแต่ละชนิด ที่ ได้จากการจับตาม ธรรมชาติทั้งมูลค่า ทางตรงและทางอ้อม	มูลค่าทางเศรษฐกิจ ของสัตว์น้ำกลุ่ม ปลาและหมึกแต่ละ ชนิดที่ได้จากการ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ กลุ่มปลาและหมึก แต่ละชนิด ที่ได้ จากการจับตาม ธรรมชาติทั้งมูลค่า ทางตรงและ ทางอ้อม	บรรลุตามแผน

วัตถุประสงค์	กิจกรรมกิจกรรม (ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ตามแผน)	ผลที่ได้รับ	หมายเหตุ
5. ประเมินคุณค่าของ สัตว์น้ำที่มีต่อคุณภาพ ชีวิตของคนในชุมชนอ่าว บ้านดอน	คุณค่าของสัตว์น้ำที่ มีต่อคุณภาพชีวิต ของคนในชุมชน อ่าวบ้านดอน	คุณค่าของสัตว์น้ำได้แก่ ปลากะพงแบบ เพาะเลี้ยง ปลากะพง แบบประมงธรรมชาติ ปลากระบอก ปลาหู ปลากุเราะและหมึก ที่มี ต่อคุณภาพชีวิตของคน ในชุมชนอ่าวบ้านดอน	คุณภาพของชีวิตคน ในชุมชนอ่าวบ้านดอน เพื่อนำไปพัฒนา คุณภาพชีวิตของคน ในชุมชน	บรรลุตามแผน
6.เสนอแนะ แนว ทางการฟื้นฟูทรัพยากร ประมงให้เป็น ฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ของจังหวัด	6.1 จัดประชุมเชิง ปฏิบัติการสำหรับ ผู้เกี่ยวข้อง	6.1.1 แนวทางการ ฟื้นฟูทรัพยากรประมง ให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่ ยั่งยืนของจังหวัด	นำแนวทางการฟื้นฟู ทรัพยากรประมงไป นำเสนอต่อหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง	บรรลุตามแผน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อ สกว.

.....

.....

ลงนาม.....

(หัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน)

วันที่ 31 มีนาคม 2558

เปรียบเทียบ output ที่เสนอในข้อเสนอโครงการ และที่ได้จริง

Output		ในกรณีล่าช้า (ผลสำเร็จไม่ถึง 100%) ให้ท่านระบุสาเหตุ และการแก้ไขที่ท่าน ดำเนินการ
กิจกรรมในข้อเสนอโครงการ	ผลสำเร็จ (%)	
กิจกรรมหลัก	100 %	
สำรวจสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของ ชาวประมงสัตว์น้ำกลุ่มปลาและหมึกในอำเภอบ้านดอน เขต อำเภอมะนัง อำเภอยะหา อำเภอยะรัง อำเภอเกาะนกงู อำเภอคลองสีกอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	100 %	
สำรวจระบบการผลิตตามห่วงโซ่อุปทาน	100 %	
สำรวจระบบการตลาดตามห่วงโซ่อุปทาน	100 %	
ประชุมกลุ่มย่อยจากกลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยกลุ่มผู้ประกอบการต้นน้ำ กลางน้ำและ ปลายน้ำ	100 %	
วิเคราะห์มูลค่าทางเศรษฐกิจของสัตว์น้ำกลุ่มปลาแต่ละ ชนิดที่ได้จากการเพาะเลี้ยง ทั้งมูลค่าทางตรงและ ทางอ้อม	100 %	
วิเคราะห์มูลค่าทางเศรษฐกิจของสัตว์น้ำกลุ่มปลาและ หมึกแต่ละชนิด ที่ได้จากการจับตามธรรมชาติทั้งมูลค่า ทางตรงและทางอ้อม	100 %	

ลงนาม.....

(หัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน)

วันที่ 31 มีนาคม 2558